

Kámik di
sisooraas
uñen sílamukaas
sati Eliibarey
Ewáaniiney
(Alukuraaney)

Siluwaas sagorumi Amisilimau

Usalaal Emitey, kásuumaayak di kalawak kati Emitey di ikulako di Amansaau, Anabiyonau oololaal an úbooliaami, alakomi Aboñaayau ati Emitey.

Kutiom, kúliinom kumisilimaak, jimanj mati Emitey ebonketuubonket, poop nootaale emanj waaf ubaacir :

① **Utoonandau woo ulakomi emanjey** : yoo elakomi emanj Emitey, numanj Aboñaayau ooluyo (^{An} ^{Kásuumaayak} ^{kommi di oo di opakey}) numanj buruñab bati Lisilaamey mati senut au kariben Emitey bamanjutuyo. Akaanumomi oo naliliim, poop kunannaam di kukerekenak.

② **Ugabutenaw ekaaney nen mankuregimi** : amanjumi ban ákaaneriit nen mankuregumi oo kunannam di Kusuwifak, mati bukoo kumamanj wan kuliikiteniimi ban kúkaaneriitwo. Macopaam mati eseetaanaay búrom, yoo ebuun anau manatey emanjey mambi alako di érimey yati kámanjaataak manabenenko bee kajom kákamboorak koola di Emitey naane amanjut. Manteer amanjut mati abajumi buruñ bati eñesey emanjey ban añesut emanj, oo acila abajut kabonket di Emitey. *Macopaam mucila moo bukanak kati Nóe kukaanumi nan kulookumi uwosiil (kumanjut kujam) mánkuguuyoor di wañaw wooliil* [Nouh 7] takunkubaj to kañoosoor di bukoo.

③ **Kasanken bukanak mankukaanuwo** mati kumanjaak di kámikenemi di buruñab bati Emitey bukoo kujawulomi kunabiyonak baje'er, poop Emitey edankadanka kuñiilak kati Isirael mati kúfirenoorut wajakutaaw wan kulakomi ekaan. *Malegen waaf wajakut kulakoe ekaan* [Al Maidah 79]. Kajojenak bukanak di Lisilaamey di eliikey bukanak buruñab bati Emitey roo waaf wan anooan oote ukaan (Kifaya). Nen baje kakaanuwo di bukan kajuupoe di ésukey an letabaj júnube. Bare eeno bukanak búrom kúkaaneriituko bukoo búrom pankubaj júnube.

④ **Ubaacindenaw mátaañiam mantomi** di kabetak kati eñesey emanjey di ekaaney nen mankuregumi, di ekaaney bukaaku mankukaanumo.

Di enesey kapurenak kamanjaataak kati bukanak di lisilaamey, di poop man emanejey londaay emanjaayey erent di bukanak, oli nujojenjojen di eliibarey uye wan an oote emanj di londaay yati lisilaamey, di kapajulak kurimak kati sisooraas sifeejitenas, silamukaas, sati Alukuraaney, di kakaraanjasuso meen

Di poop nen man kuregak kuregum eeno: emanj wayikum ekoyume kamanjaati Panjijuk di eliibarey uye .....

Moo kaane nukaanum manureg set wan umane ereg di kurim katamie kasete kati sihadisas sati Abonaayau ceb. Oli oonut wan uregumi burom malejen, malejenam moo Emitey ceb ecilumumo, hani, roo kankaan burok ban an akaane, nañoolene alo. Wanoowan wakuromi woo Emitey ekaane, wanoowan wajakuturomi woo bukaanum bati seetaani Emitey di Abonaayau ooluyo kukajenut. Emitey ebonket anooan abajunomi ejuk beet eyisoli ro fulaaf foololi, di eyes yasete, eyes yati kajoonen.

Oli nulalaw Emitey man ewul kawulak kafarumi ejak karurumi burom uneniil di kajuumenak burokab ube, di karinulubomi di usankenaw di kamanjenakubo bukanak, di ewaaseyubo, Emitey di emanj burok bucila manewolen kawul kucila di bacaamab bandomi.

Emitey efañe emanj. Kasuumaayak kati Emitey kulako di Abonaayau Muhamad, di fiilaf foola di kuriibooraak koola burom.

Internet: www.tafseer.info Email: gol@tafseer.info

Fútooum

1.	Nafaay yati kakaraṅak Alukuraaney	2
2.	Kámik di sisooras uñen sílamukaas sati Elíbarey Ewáaniiney (Alukuraaney)	89
3.	iceeṅ sajake di buroṅab ati amisilimaau	69
4.	Ariibenumi Alukuraaney, di Sunnaay yati Anabiyonau oo naṅoolene aciik ureesaw wati Emitey. Woowe:	71
5.	Mukaanaam mati ésigirey	87
6.	Kámikak kati kásuumaay tutor Abdallah di Abdu Nabi	97
7.	Káyinenak mati bajut emit eceen púrutojaat Emitey	113
8.	Káseediyaak mati Muhamad <small>(An kommi di Kásuumaayak oo di epakey)</small> oo eenomi Aboñaayau ati Emitey	115
9.	Kaposaak	117
10.	Mukaanaay magore kuseekaku	122
11.	Fujuumaf fati kuseekak di Lisilaamey	124
12.	Kásalaak	128
13.	Ejakaay mba esadaay yasenumi ekaan	137
14.	Balatab	140
15.	Híjaay di Umuraay (híjaay yiikunaay)	143
16.	Fútukenaf fati mukaanaayam matii híjaay di kujuumak foofe	148
17.	Mukaanaay mupinaay manafae	149
18.	Káyenikak (Rouqya) kasenumi di Lisilaam	155
19.	Kalawak	163
20.	Ulaw udantaṅ wanafae waceeṅe kaṅoolen	165
21.	Ulaw udantaṅ wanafae waceeṅe kaṅoolen	170
22.	Wiridaay yaatumi ekaani Fúnakoofunak bujom káliin	172
23.	Kurim kubinaay di mukaanaay man bacaamab búkalaae	175
24.	mukaanaay muceen mafireni	183
25.	Kaja'aburuṅak Kúbandoorak	187
26.	Eregey yati sálijaay	
27.	Kápajulak kásalaak	
28.	Emanjey tan étaañimi ekaaney wan umanjumi	

Nafaay yati kakaraṅak Alukuraaney

Usalaal Emitey di, kásuumaay, kabonketak di kulako di Arungauu oololaal alakomi Abiñaayau ati Emitey di fiilaf foola, di poop kuriibooraak koola.

Alukuraaney kurim kati Emitey. Majakam mooluyo efanfaṅ kurim kaaku, kankaan nen majakam man Emitey ekaanumi di úteepumaw wooluyo. Ewonkeyuyo kankaan waaf wajake faṅ di fúrerepaf.

Kaliikitenak Alukuraaney di kakaraṅakuyo bukanak, di ewonkeyuyo, babaj ró majak majuopoe nen ume :

▮ Di kakaraṅakuyo bukanak: Aboñaayau (^{An} ^{Kásuumaayak} _{kommi di oo di epakey}) naane: *afañumi di muyuul oo eenomi akaraṅumi Alikuraaney aban naliikitenuyo bukanak*” [Al Búkari]

▮ Wan ootumi ebaj ró di kakaraṅakuyo: Aboñaayau (^{An} ^{Kásuumaayak} _{kommi di oo di epakey}) naane : *“awonkumi eciik yákon yati Elíbarey yati Emitey, an acila nakankaan burok bajake, ban burokab bajakaab pambucaami bee ñoono uñen.”* [búregum At Tirmidhi].

▮ **Majakam mati kakaraṅak Alikuraaney, kakaraṅakuyo di kájaloor siciikas, di kasetenak kakaraṅakuyo:** Aboñaayau (^{An} ^{Kásuumaayak} _{kommi di oo di epakey}) naane: *“awonkumi Alikuraaney bajukut siciikas oo oomu di simaleekaas sati fubajaf sakaanemi wan Emitey emañumi. Akaraṅuyomi di kakaraṅ kati kaliikiten, kakaraṅ kátaañie, oo panabaj bacaam bugaba.”* [búregum Al Búkari di Musilim]; narereg poop mati: *“pankoone amanjumi Alikuraaney, ukaraṅ nuñito fatiya noo nounu manuwonkuyo set nen mankuwonkemi dúniya, mati futiṅaf fooli foofu di kurimak kúlamukaak kan ootumi kakaraṅ.”* [búregum At Tirmidhi].

Al Hattabi naane: “kurereg buceen (Ataar): kurimak kati Alikuraaney kujuupojuupo nen man kútaagulak kati Arijanaay kujuupomi eeno. Pankureg akaraṅaau : uñito manukaraṅ di fútaagul fanoofan sisooras sati Alikuraaney san ukaraṅumi.”. poop akaraṅumi búrom Alikuraaney áriiṅen pankunenoool di futiṅaf fafaṅumi mánfujaalie kutiṅak kati Arijana. Poop awonkumi kurim kupinaay, pankuñitenool bee kútaagul kare’e di sisooras san awonkumi. Kamaat anooan pankucaamool re di wan akaraṅumi.”

Bacaamab bati an aamumi di kaliikiten kuñoolool Alikuraaney

Aboñaayau ati Emitey (^{An} ^{Kásuumaayak} _{kommi di oo di epakey}) naane: *“funakaf fati bukanak kayitaak, ampaai di iñaayi ati awonkumi Alikuraaney nakaraṅuyo manariiben wan eregumi pankukok di fúkaaf fúlalañ fati búyeen banokoore di bati bala’ab. Bukoo kucila pankukaano wañ ugaba wafaṅe ejak dúniyaay. Ñaa pankuceen: “mati waa nukaanoaal maame? Pankooniil mati añooliil nakarankaraṅ Alikuraaney.”* [Al-Hakim].

Wan Alikuraaney yootumi ekaan bee di awonkuyomi, fulay di kayitaak: Aboñaayau ati Emitey (^{An} ^{Kásuumaayak} _{kommi di oo di epakey}) naane: *“jikaraṅ Alikuraaney, fulay kayitaak pánejo’ol eramben kakaraṅuyomi.”* [búregum Musilim]. Poop naane: *“fulay di kayitaak, balatab di Alikuraaney pánsijo’ol siramben amiikeelau ati Emitey.”* [Ahmad, di Al-Hakim].

Kajojemi mankukaraṅuyo di kufeluyo, wan kootumi ebaj dó :

Aboñaayau ati Emitey (^{An} ^{Kásuumaayak} _{kommi di oo di epakey}) naane : *“étuuk yati bukan yanooyan yajoje di emiisira, di simiraas sati Emitey bee kakaraṅ Elíbarey yati Emitey, ban di kufelooruyo, pankubeb úyejet, kabonketak pankulako di bukoo, simaleekaas di síliibiil, ban Emitey panewonkiil di kalofuyomi.”* [búregum Abu Dawud].

Uruṅaw wasenumi manukaraṅ Alikuraaney :

Ibun Katiir narereg uruṅ upinaay. Di woo ucila naane: “takumugor Alikuraaney, takumukaraṅuyo au basetut di kosaay.”: *nukaano wañi wafaṅumi manujake; *nujooṅoor bee ban bala’ab búrabumemi; *nukat kakaraṅ nan oom di káwaamul; *takumujuum di kakaraṅak bee kasanken, kaanutujaat tan sene manujuum; *nubeben búyejetab di kakaraṅak; *nujuum di kurimak kasankenumi mati kawulak kan Emitey eregumi mati panewul kuceen wajake, di Arijanaay, manulawaal Emitey ewulolaawo, poop nujuum di kurimak kati kuulak manulawaal Emitey epakenolaal di ko; *takumukat Alikuraaney báfiimenutuyo; *takumukaraṅ fatiya tan bukaaku koom di kakaraṅ; *takumukaraṅ di kunoomak (marise) mba ban kurigooremi;

Buu kújalooremi Alikuraaney ?

Anas an kuceeṅumi manam man Aboñaayau ati Emitey (^{An Kásuumaayak}kommi di oo di epakey) akaanemi nan awonkemi Alukuraaney, ure naregumi : “ bawonkerab bubaakebaak” ban nakaraṅ kurimak nañak (Bisimillah Rah maan) nañak di (Ar Rahiim) [Búkari].

Kawalenak baraaṅab :

Awonkumi Alikuraaney mati karuukén Emitey ceb, an acila nababaj baraaṅa. Baraaṅa bucila pambubeneno nen man búyejetab boola bufaṅemi mambulofe Emitey manamanṅ nawonoor wan aamumi di ereg. Eciik yákon yan ukaraṅe eṅaruloṅar baraaṅa uñen, bee baraaṅa ceme di futok di bugaba.

Ñono buu nuwonkaalemi Alukuraaney fulayaf búromufo ?

Aboñaayau ati Emitey (^{An Kásuumaayak}kommi di oo di epakey) kupaalool kúfaṅṅoorefaṅṅoor, aapi afaṅumi manakaraṅe fulayaf kurim kan kupine kujuumen. Bare bajut di bukoo akaraṅe Alikuraaney búromuyo walofe kunak futok di kugaba, ban kúfírenfíren kakaraṅ Alikuraaney ubanuyo walofe kunak kúfeejiir.

Au aamumi atiom di áliinom di Lisilaamey, uwoolo manukaan jamaanaay yooli di kakaraṅak Alikuraaney; ujuumen siwaati sati kakaraṅakuyo fulayoofulay. Soo ootut ekat mansiwuuj, kaan mankaane. Burokab kájuupoati manuṅoolen ukaanubo faṅe ejak boo kajuupo úṅoolenaati ukaanubo nen manumaṅumi.

Nen pambaj kunak kapaki ukaraṅutuyo, (kamooraak mba au úwote), ukaraṅuyo fati kajom. Aboñaayau ati Emitey (^{An Kásuumaayak}kommi di oo di epakey) naane: “*amoorumi bakaraṅut Alikuraaney wan aatumi akaraṅ (di kásalaak kati fukaraay) mba bakaraṅutuyo búrom, manawonkuyo tutor kásalaak kati subaay di karabak, oo kuciikoociik nen nakarankaraṅuyo fukaraay* [búregum Misilim].

Kamaat jakunjinaam di kakatenumi Alikuraaney, kuloṅuyo di mukaanaay manooman nen : * ekatey kakaraṅuyo; * enooney manuwonkuyo újaloor baak set; * kakaraṅakuyo di búyejet; * kariibenak wan eregumi; * ekatey kasontenak kándomi

سُورَةُ الْفَاتِحَةِ

Suurat 1 (AL-FATIHA)

(fútoonufaf (kákambulak)

Kurim 7 kápurulo Maka

Al – Faatiha yoo eenomi kákambulak. Bare kankaan esurat (furim) fabaje urees uceen wajuupoe. Di woo ucila “ futokaf di ugabaaw wan kumeenemi di ewonk” mati kankaan kurim 7 kan kumeenje di ewonk di kajuum kati kásali kanookan (raka’a)

1 Di karesak kati Emitey, di kabonketak káamakak kooluyo, di ébotenaay yáamakey yooluyo.¹

2 Usalaal Emitey yacilumi wanoowan di dúniyaay.

3 Ebótenaay yooluyo, di poop kabonketak kooluyo káamakak.

4 Yoo yacilumi fulayaf fati bacaamab

5 Au ceb nukobe, poop au ceb nulawe karamben.

6 Urúngenoli bee di buruñab bajakaab,

7 Buruñab ban úyiisumi kan umañumi, mukaanaayiil mba kaliimumi.²

¹ kurim kan amisilimaau oote uwonk nanaonan , nan oom di ekaan mukaanaaywoolo manuwoolo atuukimi di Arungenaau ooli, nulawool manasofoori di waaf ucila manujak. Di búregum kufelaak, furimaf « nitoonje » di karesak kati Emitey funannaam ró. siriibakawonk (adjectif) Rahmaan di Rahiim soo sigabaas dúrim fufaaruso, fákonaf panoonaal « Emitey di ébotenaay yooluyo fañ, di kabonketak kooluyo káamakak. »

² Ukaraujaat uban, « Aamiin » yoo eenomi : « « Au Emitey, uyab kalawak uku. »

Suurat 58

(Al Mujadalah)

Kañoosoorak

Kurim 22 kajawulo. Bálamuk éwuyey

Maka

Di kareesak kati Emitey, di ébotenaay yooluyo búrom, di kabonketak kooluyo káamakak.

① Emitey yoo ejamemi kámikak kooluul kaamumi mati ániineool di mukaanaayam mati Emitey. Emitey yoo ejameña, yoo ejukeña kámikak kooluul búrom.

② Káfirenooromi d muyuul kuseekiil mankusof mati kuseekiil kankaan nen úlamukaw wati iñaayiil¹, leekugoriil, bukoo kucila kumanj mati kuseekiil lee iñaayiil. Iñaaya ákon kubaje, abajimi ceb oo alakomi iñaayiil. Kuregumojaat, kaanut malegen, kukaanut jak. Bare Emitey ebonketebonket, panebonket.

③ Kasofumi kuseekiil nen bálamuk bati iñaayiil kuban d kumañ élaañul beri bukoo, bukoo kucila koote kukaten amiikeel jandi kulaañ kugor kuseekiil. Uru kumañumi manjikaan. Emitey yoo emamanj set wan jikaanemi.

④ Bare an kañenak kutookutumi bee kakaten amiikeel, oo naate asuñ kuleeñ kugaba kariiboore jandi alaañ agor kuseekool. Bare eeno aṇoolenut mo, nákuumen bukan koono búkankufeejiir (60) kabajut. Moo di jíyinen Emitey di Aboñaayau ooluyo. Uru Emitey ejuumenumi éfiren. Ban kuñoosaak pánkulaameniil fañ.

سُورَةُ الْمُجَادَلَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا وَتَشْتَكِي إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَا إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ① الَّذِينَ يَظْهَرُونَ مِنْكُمْ مَنْ نَسَأَ بِهِمْ مَا هُنَّ أُمَّهَاتُهُمْ إِنْ أُمَّهَاتُهُمْ إِلَّا الَّتِي وَلَدْتَهُمْ وَإِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنْكَرًا مِنَ الْقَوْلِ وَزُورًا وَإِنَّ اللَّهَ لَعَفُوفٌ غَفُورٌ ② وَالَّذِينَ يَظْهَرُونَ مِنْ نَسَائِهِمْ ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا قَالُوا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَا ذَلِكَ تُوعِظُونَ بِهِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ③ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامَ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَا فَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَإِطْعَامُ سِتِّينَ مِسْكِيًا ذَلِكَ لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ④ إِنَّ الَّذِينَ يُحَادِّثُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ كَثِيرًا وَكَمْ مِنْهُنَّ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَقدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُهِينٌ ⑤ يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا أَحْصَاهُ اللَّهُ وَسُوهُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ⑥

⑤ Kalatumi Emitey di Aboñaayau ooluyo pankubujil nen mankubanumi bukaaku katoonumi kújo'ol. Niñaruloṇar síseeda sasete, kuñoosaak pankukaaniil táañi fañ,

⑥ Funakaf fan Emitey ebilumi kayiteniil búrom ban di eregiil anooan wan akaanumi. Emitey eciciik burokiil búrom; bare bukoo kulonloṇ; ban Emitey yoo ejujuk wanoowan, ejanjam búrom.

¹ Nan bálamuka bati iñaayiil nen mankukatumi karaafak , kasanken kuraab (kati eban búyabo). Yoo eenomi kútutuub, leekulaañ kubaj haaji di bukoo

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَا يَكُونُ
 مِنْ نَجْوَى ثَلَاثَةٍ إِلَّا هُوَ رَاسِعُهُمْ وَلَا يَشْعُرُونَ إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ
 وَلَا آدَنَى مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْثَرُ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ أَيْنَ مَا كَانُوا ثُمَّ يُنَبِّئُهُمُ
 بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٧﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ
 نُهُوا عَنِ النَّجْوَى ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا نُهُوا عَنْهُ وَيَتَنَجَّوْنَ بِالْإِنْتِهَارِ
 وَالْعُدُونِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ وَإِذَا جَاءُوكَ حَيَّوْكَ بِمَا لَمْ يُحَيِّكَ
 بِهِ اللَّهُ وَيَقُولُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ لَوْلَا يُعَذِّبُنَا اللَّهُ بِمَا نَقُولُ حَسْبُهُمْ
 جَهَنَّمُ يَصَلُّونَهَا فَيَنْسِفُهَا إِلَى الْيَمِّ وَمَا يَخْتَرُونَ ﴿٨﴾ يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا
 تَنَجَّيْتُمْ فَلَا تَتَنَجَّوْا بِالْإِنْتِهَارِ وَالْعُدُونِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ وَتَنَجَّوْا
 بِالْبُرِّ وَالنَّقْوَى وَأَتَقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٩﴾ إِنَّمَا النَّجْوَى
 مِنَ الشَّيْطَانِ لِيَحْزُبَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَلَيْسَ بِضَارِّهِمْ شَيْئًا
 إِلَّا بِالْإِذْنِ وَاللَّهُ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٠﴾ يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ
 ءَامَنُوا إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا فِي الْمَجَالِسِ فَافْسَحُوا يَفْسَحِ
 اللَّهُ لَكُمْ وَإِذَا قِيلَ انشُرُوا فَانشُرُوا يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا
 مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١١﴾

﴿٧﴾ Abuu umanjut mati Emitey emamanj wammi fatiya di wammi tentaam ? Bajut kúnlo yan bukan kúfeejiir koote kasanken mambi bájaati abaacinden, mba kámik kati bukan koono futok mambi Emitey ékaanaati futok di ákon, leewuj to, léejiriijaati to. Yoo bamaatut tanootan , tan koomumi. Ban paneregiil wan kulakomi ekaan naapi fulayaf fati kayitaak fúriijumi mati Emitey emamanj búrom.

﴿٨﴾ Abuu ujukut kan Emitey éfirenumi kámik kúnlo ? púr to di kulaañ kukaan wan kúfireniimi mánkumik di júnube di kákobaataak, di eñoosey Aboñaayau. Ban nan koom éjo'ol bee di au, pankusaafi kasaaf kan Emitey etamberut esaafi. Naa di kureg di búyejetiil « mati waa Emitey letetekolaal di wan

uregaami ? » sambunas dán kootumi kanokeniil siyayaj bee di bukoo. Buruj bajakut kusofe !

﴿٩﴾ Muyuul káyinenumi, nanoonan joom di karegool kúnlo, tákunjimik kámik kati júnube, kati kákobaati di kati elat Aboñaayau, bare di jímik jak , kámik kati kábooloor, di jíkoli Emitey ban jootumi elaañ kajom beet.

﴿١٠﴾ Kúkunlo kañarulo júnube di kákobaati..) koo seetaanaay éñareuuko beet ekaan kumisilimaak bóteni, bare leteñooleniil wanoowan, nen Emitey enenut to kañenuyo (emañut). Kumisilimaak koote kúyinen Emitey, di kufiumuyo.

﴿١١﴾ Muyuul káyinenumi Emitey ! nanoonan kooni « jiseniil mankulako » [di kujojok], di jiseniil mankulako, Emitey paneseni futiñ Arijana. Poop nen koonuul jiyito, di jiyito, Emitey eñiteneñiten kuceen di muyuul fatiya (káyinenumi, di kabajumi emanjey. Emitey emamanj fiit wan joomumi di ekaan.

12 Muyuul kumisilimaak ! Nan joom di kámik di Anabiyonau kámik kati kúkunlo, jitoon jisen esada : jajak fañ bee di muyuul poop fanfañ mansete. Bare poop eno jibajut beet eseney, kajenut,, Emitey yoo ebonketa fañ panebonketuul !

13 Abuu jíkolikoli kábajaati bee muyuul karungen (esen) esadaay mánjibajaati di kámikak ? Bare nen jikaanut mo man Emitey eyab étukey yooluul, nounu jísali, di jisen jakaay, di jikob Emitey di Aboñaayau ooluyo. Emitey emamanj set wan jikaanemi.

14 Abuu ujukut kasofoorumi di kan Emitey ekaanumi táañi ? Lee bukan kooluul, lee poop bukan kooliil. Kuregut malegen di kakalaak kooliil ban kumammañ.

15 Emitey eneniinen kuul karie. Wan kulakomi di ekaan ujakut few.

16 pankumeto bálamuk úmikaw wooliil mankoliimen bukanak buruñab bati Emitey. kaanumojaat, pankuyab kuul karie.

17 Fubaj fooliil, mba kuñiilak kooliil, douru búrom leenafaiil. Bukoo bukan kati jahanama, sambun, dóo koote kalako bándoor.

18 Fulayaf fan Emitey ebbilumi kayiteniil búrom pankukali bújooñoor Emitey nen mankukaliemi bújonnoor muyuul. Pankusof mati tan kusofuñaa tin taliñe. Bare káregeriitumi malegen bukoo.

19 Seetaanaay ebuntiibunt mankulog Emitey. Bukoo bukan kati seetaanaay, ban bukanak kati seetaanaay bukoo bukan kabonoe.

يَتَأْتِي الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَجَّيْتُمُ الرَّسُولَ فَقَدِمُوا بَيْنَ يَدَيْ جُنُودِكُمْ
صَدَقَةٌ ذَلِكَ خَيْرٌ لَكُمْ وَأَطْهَرٌ فَإِن تَرْتَدُّوا فَإِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَحِيمٌ
12 أَشْفَقْتُمْ أَن تَقْدِمُوا بَيْنَ يَدَيْ جُنُودِكُمْ صَدَقْتُمْ فَإِذ تَرْتَقِعُوا
وَتَابَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَطِيعُوا اللَّهَ
وَرَسُولَهُ وَاللَّهُ خَيْرٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٣﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قَالُوا اقْوَامًا
غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مَا هُمْ مِنْكُمْ وَلَا مِنْهُمْ وَيَحْلِفُونَ عَلَى الْكُذِبِ
وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٤﴾ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾ اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ فَلَهُمْ
عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿١٦﴾ لَنْ نَغْنِي عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ
شَيْئًا أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٧﴾ يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ
اللَّهُ جَمِيعًا فِي حُلُقُونَ لَهُ كَمَا يَحْلِفُونَ لَكَ كَمَا يَحْلِفُونَ أَنَّهُمْ عَلَى شَيْءٍ أَلَّا
إِنَّهُمْ هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴿١٨﴾ اسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ فَأَنسَاهُمْ ذِكْرَ
اللَّهِ أُولَئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَاسِرُونَ
19 إِنَّ الَّذِينَ يُحَادِّثُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ فِي الْأَذَلِّينَ ﴿٢٠﴾
كَتَبَ اللَّهُ لَأَعْلَبَ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنَا وَرَسُولِي إِنْ كُنْتُمْ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٢١﴾

20 Kalatumi Emitey, di Aboñaayau ooluyo, bukoo pankunaam ró di kan kootumi ekaan táañi.

21 Emitey maame erege : “ setanset mati paniñoolen, ínje di kuboñaayak kúmbaam.”. Moo Emitey sembe, ebabaj sembe sanoosan.

Suurat 59

(AL-HASHR)

Ewúyey

Kurim 24 bálamuk éwuyey (n^o101)
Di kareesak kati Emitey, di kabonketak
kooluyo káamakak, di másumam
mooluyo

1 Wanoowan wammi fatiya usasal
Emitey ban yoo ebajumi sembaay; yoo
ebajumi emanjey

2 Yoo épurenulomi di siluupiil kuceen
di kati Elíbarey káyinenutumi di
éwuyey etoonandey¹. Jisofeenut mati
pankujaw, poop kusofensof mati
siluupas sooliil pansipakeniil di Emitey,
bare Emitey ebuuyuliibuuy tan
kusofeenut, ékooleniil sísigir. Bukoo
fajiil kufumumi siluupas di uñeniil, di
búrambenum bati kumisilimaak. Naa
jijuker, muyuul jabajumi emanj (ejuk!)

3 Nen Emitey eregeenutiil eja'ay
(éwuyey), panenageeniil dúniya, di
enagiil Allahira. Pankunokeneen di
sambunas.

لَا يَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ
حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ
أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ
الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِّنْهُ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي
مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا
عَنْهُ أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٣﴾

سُورَةُ الْحَشْرِ
أبَانَا ٢٤
أَبَانَا ٥٩

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ
﴿١﴾ هُوَ الَّذِي أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِنَابِ مِنْ دِيَارِهِمْ
لِأَوَّلِ الْحَشْرِ مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ يَخْرُجُوا وَظَنُّوا أَنَّهُمْ مَانِعَتُهُمْ
حُصُونُهُمْ مِنَ اللَّهِ فَأَلْتَهُمُ اللَّهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ حَتَّسِبُوا وَقَدَفَ
فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ يُخْرِبُونَ بُيُوتَهُمْ بِأَيْدِيهِمْ وَأَيْدِي الْمُؤْمِنِينَ
فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِيَ الْأَبْصَارِ ﴿٢﴾ وَلَوْلَا أَنْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ
الْجَلَاءَ لَعَذَّبَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابُ النَّارِ ﴿٣﴾

22 Letujuk bukan káyinene Emitey di
funakaf fúlamukaaf, kusofoor bapaalaay
di kalatumi Emitey di Aboñaayau
ooluyo, haani di kaan an di ampaool,
kuñoolool, kutiool, mba bukan kawooge.
Emitey ekankaan káyinenak di sísigiriil
ban di erambeniil karambenak kooluyo.
Panenokeniil di kafatak kati Arijana dán
mumelam muteyemi, dóo koote kalako
bándoor. Emitey emanjiimañ, koo poop
kumammañ Emitey. Bukoo bukanak kati
Emitey. Bukoo kucila kúbonoeriit. Au
buu lee mo ?

¹ Bukanak kati Elíbarey : bukoo kulakomi
Bañu Nadir, kati siwey yati Kusuwifak,
kalakomi nounu Mediin. An Anabyoñau
(AKDE) nabibil ajaw bo, di kumañ
ebuñool emasoon éfimuma kukatenulo
fatiya mambi éloumool. Kukat wan
kujamoorumi mankukaan ekaniil di
kumisilimaak. Moo kaane wabajiimi di
ubajiil. Nan kuñomeniimi (Kusuwifak) di
kusofiil. Anabiyoñau (AKDE) nasof mati
ekatiil, eeno pánkupur di mof mucila. Naa
di kukat mofiil mankujaw Khaybar.

4 Moo kukaanumi mati kuñoosooñoosoor di Emitey, di Anabiyonau ooluyo. Ban anooan añoosumi Emitey... kamaat malegen, Emitey kúnagak kooluyo kurieri.

5 Kabekel kanookan kutinge mba jikate kujuum di fumuumuko, Emitey esenuul búyejet bucila mánefimen (Emitey) kúlaputaak di kapuñak.

6 Waafaw wan kúboteeumi di bufumab, wan Emitey esenumi jinlen Aboñaayau ooluyo, jitiikut, epiling mba eñonkoma erajut to, Emitey esenemi kuboñaak kooluyo sembaay mankuñoolen wanoowan. Yoo Emitey ceb yoo eñoolenumi wanoowan.

7) Wan kútebeumi di bufam (fubaj fati bukanak) di síukas wan Emitey esene jinlen Aboñaayau ooluyo, woo Emitey eciluwo, di Aboñaayau poop bukanak koola, kúsukateenak, bukanak kabajutumi, di kujawoorak kaceeñumi esen, takumukaan waaf wati kusaanum ceb di muyuul. Jiñar wan Anabiyonau asenuumi, manjikat wan áfirenumi di jíkoli Emitey, mati enagenag.

8 Wati poop káwuyumi¹ kabajutumi, kan kucesoorumi di siluupiil, kan kubotumi fubajiil. Ban kulakolako esen buruñ di karamben kati Emitey, di kulako karamben nounu Emitey di Aboñaayau ooluyo. Bukoo bukan kulegen, kurega malegen.

9 Poop kankaan fubaj fati katoeñumi kuciniil di ésukiil, jandi bukoo, ban di kúyinen,, di kumañ káwuyulemi kutookiil bo, ban leekubaj karaano di

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ. وَمَنْ يُشَاقِ اللَّهَ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٤﴾ مَا قَطَعْتُمْ مِنْ لَيْسَةٍ أَوْ نَرَسْتُمْهَا فَأَلَمَتْهُ عَلَىٰ أُصُولِهَا فَبِإِذْنِ اللَّهِ وَيَخْزَىٰ الْفَاسِقِينَ ﴿٥﴾ وَمَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ مِنْهُمْ فَمَا أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ وَلَكِنَّ اللَّهَ يُسَلِّطُ رُسُلَهُ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٦﴾ مَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ فَلِلَّهِ وَالرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ كَيْ لَا يَكُونَ دُولَةً بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنْكُمْ وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَكُمُ عَنْهُ فَأَنْهَوْا وَأْتَقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٧﴾ لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا وَيَضْرِبُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أَوْلِيَّكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ﴿٨﴾ وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُخَيِّبُونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِمَّا أُوتُوا وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَمَنْ يُوقِ شَحْنًا نَفْسِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٩﴾

sísigiriil di wan káwuyumi kuyabumi, poop di kusof káwuyumi fañ bukoo fañjiil, di kuseniil esadaay, haani di kúbajaati waaf síndoiiil. Katiikenemi máwulaataam mooliil fañjiil, bukoo kucila bukan kapake.

¹ Kúwuyaaq kaceeñumi esen : bukoo kulakomi kateyulomi Maka di Anabiyonau (AKDE) kulako Medin

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا
 وَإِخْوَانَنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا
 غِلًّا لِلَّذِينَ ءَامَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿١٠﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى
 الَّذِينَ نَافَقُوا يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ
 الْكِتَابِ لَئِنْ أُخْرِجْتُمْ لَنَخْرُجَنَّ مَعَكُمْ وَلَا نَطِيعُ فِيكُمْ
 أَحَدًا أَبَدًا وَإِنْ قُوتِلْتُمْ لَنَنْصُرَنَّكُمْ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ
 ﴿١١﴾ لَئِنْ أُخْرِجُوا لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ وَلَئِنْ قُوتِلُوا لَا يَنْصُرُهُمْ
 وَلَئِنْ نَصَرُوهُمْ لَيُوَلُّنَّ الْأَدْبَارَ ثُمَّ لَا يُبْصِرُونَ ﴿١٢﴾
 لَأَنْتُمْ أَشَدُّ رَهَبَةً فِي صُدُورِهِمْ مِنَ اللَّهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ
 لَا يَفْقَهُونَ ﴿١٣﴾ لَا يَقْدِرُونَ عَلَيْكُمْ جَمِيعًا إِلَّا فِي قُرَى
 مُحَصَّنَةٍ أَوْ مِنْ وَرَاءِ جُدُرٍ بَأْسُهُمْ بَيْنَهُمْ شَدِيدٌ تَحْسَبُهُمْ
 جَمِيعًا وَقُلُوبُهُمْ شَتَّىٰ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٤﴾
 كَمَثَلِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِيبًا ذَاتُ أَوْلِيَاءٍ وَآلٍ لَهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ
 أَلِيمٌ ﴿١٥﴾ كَمَثَلِ الشَّيْطَانِ إِذْ قَالَ لِلْإِنْسَانِ اكْفُرْ فَلَمَّا كَفَرَ
 قَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾

haani kumaŋe kákotuliil leekuŋoolen, pankukatiil bálamuk ban an letapakeniil.

﴿13﴾ Pánjikooleniil faŋ Emitey mati, buko bukan kan úyejetaw úsuumut.

﴿14﴾ Bukoo búrom pankuyofo di siluupas sáliŋaas mankutiikenuul mba bálamuk kupulak káliŋaak. Búlatoorab booliil bukoo faŋiil búsanakisanki. Ujukiil panusofiil di bukan kajamoore kamaat di sísigiriil búlatoor ceb boom ró mati kutookut furim, kuŋoolenut kasanken.

﴿15﴾ Kunokoonokoor di kajakenumi búkaanumiil jandi bukoo, búkaanumiil iñame, lee pio; pankuyab kuul karie.

﴿16﴾ Kunannaam di eseetaanaay nan yoonumi anau : “ uñoos.” Púr to nan añoosumi, di yoonool : “ nípuur di au mati níkolikoli Emitey, Amansaau ati wanoowan.”

﴿10﴾ Kaja'alomi bálamuk koone : “ Amansaau, úbonketoli poop nubonket kútioli katoŋumi kúnokenoli di káyinenak, ban takumukaan di sísigirolu búlatoor banooban di káyinenumi. Amansaau nubabaj éboteni nuboneketebonket faŋ.”

﴿11﴾ Abuu ujukut kubuntaak kammi di ereg bukaniil kápurumi di bukanak kati Elíbarey : “ Nen kúfikooruul, wóli panutooñuul, malegen ban letujanten anooan amaŋe ekaanuul wajakut. Poop nen kugoruul (kutekuul) panupakenuul fiit.”. Emitey éyinenyinen, esofiisof di bukan káregeriit malegen.

﴿12﴾ Nen kufikooriil leekutooñiil, poop nen kukaanuul wajakut léekukotuliil,

17 Bukoo kucila búrom (kugabaak) fulakaaf fooliil sambunas, dóo koote kalako bee bándoor. Bukanak kajakutaak bacaamab booliil boobu.

18 Muyuul kumisilimaak, jíkoli Emitey ! Anooan najuker, waa nakaanumi bee kajom, di jíkoli Emitey mati emamanj búrom set wan jikaanemi.

19 Poop takunjikaan nen kalonjumi Emitey. Emitey ekaaniikaan mankulonjoro. Bukoo bukan kásaayie, kajakut.

20 Bukanak kati jahanama di kati Arijana kureut. Kati Arijana bukoo kubabaj bacaam.

21 Kaaneen nijarulonjar Alukuraaney di furemboora, pankupuñoen, manfufumo kákoliak Emitey. Unókoor uwe nuregemi bukanak mankuwonoor.

22 Yoo Emitey ceb eceenjumi esal,, púr to jaat yoo, bajut emit eceen ekobaay ; Yoo emanjumi wanoowan, ujukaay mba walet ujukaay. Yoo ebajumi ébotenaay yáamakey di kabonketak fañ.

23 Yoo ceb elakomi Emitey. Bajut Emit eceen (ekobaay) púrutojaat Yoo; yalakomi Amansaau ; yoo esetumi (enabumi) di wanoowan, poop Yoo eteepumi (ejoonumi), Yoo epooyemi, di efañ wanoowan, Yoo ebajumi sembaay, Yoo eñoolenumi wanoowan, Yoo emanjumi kuruukenyo. Kasalak kooku di Emitey. Efanfañ kanaameneyomi.

24 Yoo elakomi Emitey, Yoo etuukemi, Yoo ecile karesak kafañumi ejak. Búrom, wammi fatiya, di wammi tentaam usaloosal, Yoo ceb ebajumi

فَكَانَ عَاقِبَتُهُمَا أَنَّهُمَا فِي النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَلِكَ جَزَاءُ
الظَّالِمِينَ ﴿١٧﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَتَنظُرُوا
نَفْسَ مَا قَدَّمْتُمْ لِغَدٍ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ
﴿١٨﴾ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنسَهُمْ أَنفُسَهُمْ أُولَٰئِكَ
هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿١٩﴾ لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ
الْجَنَّةِ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿٢٠﴾ لَوْ أَنزَلْنَا هَذَا
الْقُرْآنَ عَلَىٰ جَبَلٍ لَّرَأَيْتَهُ خَاشِعًا مُّصَدَّرًا مِّنْ خَشْيَةِ
اللَّهِ وَتِلْكَ الْأَمْثَلُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ
﴿٢١﴾ هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلِيمٌ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ
هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ﴿٢٢﴾ هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيزُ
الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ
﴿٢٣﴾ هُوَ اللَّهُ الْخَلِيقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ
يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٤﴾

سُورَةُ الْمُبْتَلَةِ
١١ آيَاتُهَا
٢٤

sembe, poop Yoo emanjumi wajake di wajakut.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَّبِعُوا عِدْوِي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تَلْقَوْنَ
 فِيهِم بِالْمُودَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ
 وَإِيَّاكُمْ أَنْ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ حَرَجْتُمْ جِهَدًا فِي سَبِيلِي
 وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي تُسِرُّونَ إِلَيْهِم بِالْمُودَّةِ وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ
 وَمَا أَعْلَنْتُمْ وَمَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ۝١ إِنْ
 يَشْفِقُوكُمْ يَكُونُوا لَكُمْ أَعْدَاءً وَيَسْطُرُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ وَأَلْسِنَتَهُمْ
 بِالسُّوءِ وَوَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ ۝٢ إِنْ نَنْفَعَكُمْ أَرْحَامُهُمْ وَلَا أَوْلَادَكُمْ
 يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَفْضَلُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝٣ قَدْ
 كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ
 إِنَّا بُرَاءُ مِنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا
 وَبَيْنَكُمْ الْمَدَاوِةَ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّى تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحَدَهُ ۝٤ إِنْ
 قَوْلَ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ لَا اسْتَفْعِرَنَّ لَكَ وَمَا أَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ
 رَبَّنَا عَائِلَتِكَ تَوَكَّلْنَا وَإِلَيْكَ أَنبَأْنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ۝٥ رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا
 فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَاعْرِفْنَا رَبَّنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝٥

Surat 60

(AL-MUMTAHANAH)

Aamumi di sílaamas (Al muntahnah)

Kurim 13 kaja'alo bálamuk éwuyey n⁰
 91 di karesak kati Emitey di ébotenaay
 yooluyo, di kabonketak kooluyo
 káamakak .

1 Muyuul kumisilimaak takunjisofoor
 di alatorom di poop alatoruul beet
 bapaalaay. Bukoo kuñoños malegenam
 maja'alomi bee di muyuul. Bukoo
 kacesoor Aboñaayau di muyuul fañuul
 mati káyinenak kan jíyinenumi Emitey,
 Amansaau ooluul.

Kaanujaat jípurulopur bee kálinen
 buruñab búmbaam di poop beet eñes

buruñ di ínje, abuu panjiregiil di fuyofó
 bapaalaayab booluul ínje bamanjer set
 wan joomumi di eyof di sísigiruul, di
 wan jípurenumi uraj di sísigiruul ?
 Anooan di muyuul akaan mo, oo
 nakatuko buruñab bajakaab.

2 Nen kufañuul (kuñoolenuul)
 pankulako kulatooruul, ban
 pankukaanuul táañi di uñeniil, di
 butumiil, pankumañ manjilako kuñoosa.

3 Haani kuñoooluul, haani bukanuul
 leekunafauul. Fulay kayitaak,
 paneranenuul (Emitey). Emitey ejujuk
 set wan jikaanemi.

4 Moo, jibabaj aliikoora ajake nen
 Aburaham di kalakomi di oo nan
 koonumi bukanak kooliil : “ wóli
 núpupur di muyuul, núpupur poop di
 wan jilakomi ekobey, púr to jaat Emitey.
 Umanjutuul. Tutoorey yooluul di wóli
 kásuumaay leekubaj to, búlatoor ceb bee
 nan joote káyinen Emitey cebuyo.”
 Púruutojaat furimaf fati Aburaham fan
 aregumi upaayool.” Panilaw Emitey
 manebonketi, haani manijoolenutumi
 wanoowan di Emitey bee di au.”
 Amansaau, di au nunene kafiumak
 kóololi, nulaañulo. Poop di au noote
 elaañ beet.

5 Amansaau tákumuñaroli usen
 kulataak kúbalamben (kufikoor),
 núbonketoli, au Amansaau mati au
 ubajumi sembaay, au umanjumi
 wajakaaw, di wajakutaaw.”

6 Nujujuk di bukoo wajake uñaraay, uliikooraaay bee mati afiumumi Emitey, nafium kawulak kati fulayaf fúlamukaaf; bare anooan akatumi manasof waceen, Emitey yoo eceenut karamben ban poop Esalaay.

7 Emitey eñoolene éñarul bapaalaayab booluul di kuceen di bukoo, kalakoeenumi kulatooruul. Emitey bajut wan eñoolenut, búrom eñoolene. Emitey ebonketebonket, ebabaj ébotena fañ.

8 Emitey éfirenutuul ekaan wajake, di poop kare'en katiikenutuumi di buruñab bati Emitey, di kacesoorutuumi di siluupuul. Mati Emitey karegemi malegen bukoo emañumi.

9 Emitey wan éfirenuumi kasofoor bapaalaay di bukan katiikenuul mati buruñab bati Emitey ban jisofumi, di kacesooruumi di siluupuul, mba karambenumi di kacesoruulak. Kasofumi bapaalaay di bukan kucila, bukoo kúregeriit malegen.

10 Muyuul kumisilimaak !

Nan baje kuseek kumisilime káwuyulo bee di muyuul, jiliik jijuk manteer mo, kumisilime; Emitey efañe manemañe.; muyuul káyinenak kooliil, nen jijuke mati malegen kumisilime takunjiboñiil bee di kuñoosaak ; lee kuuseek kuyabaay kooliil bukoo poop lee kúniine kooliil kuyabayiil. Kamaat jilaañeniil énaafilaay yan kukaanumi. Nen jiyabiil muyuul balaañeneriil énaafilaay yooliil an letareguul to wanoowan. Tákuñjisuum di aseek añoosa bee búyabo di oo. Jiyab wan jíparentomi (wan jicaamumi),

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ
 وَمَن يَتَّقِ اللَّهَ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٦﴾ عَسَى اللَّهُ أَن يَجْعَلَ
 بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ عَادَيْتُم مِّنْهُم مَّوَدَّةً وَاللَّهُ قَدِيرٌ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ
 ﴿٧﴾ لَا يَنْهَى كُفْرَ اللَّهِ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقِنُوا كُفْرَهُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُمْ
 مِّن دِينِكُمْ أَن تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ
 ﴿٨﴾ إِنَّمَا يَنْهَى كُفْرَ اللَّهِ عَنِ الَّذِينَ قَتَلُوا كُفْرَهُمْ فِي الدِّينِ وَأَخْرَجُوا كُفْرَهُمْ
 مِّن دِينِكُمْ وَظَهَرُوا عَلَيَّ إِخْرَاجَكُمْ أَن تَوَلَّوهُمْ وَمَن يَتَوَلَّهُمْ فَأُولَئِكَ
 هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٩﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا جَاءَكُمُ الْمُؤْمِنَاتُ
 مُهَاجِرَاتٍ فَامْتَحِنُوهُنَّ اللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِهِنَّ فَإِن عَلِمْتُمُوهُنَّ مُؤْمِنَاتٍ
 فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى الْكُفَّارِ لَأَنَّهُنَّ كَلِّمٌ لَّهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ وَءَأْتُوهُنَّ
 مَّا أَنفَقُوا وَلَا جُنَاحَ عَلَيَّكُمْ أَن تَنكِحُوهُنَّ إِذَا ءَاتَيْنَهُنَّ أَجْرَهُنَّ
 وَلَا تَمْسِكُوا بِعَصَمِ الْكُفَّارِ وَسَأَلُوا مَّا أَنفَقْتُمْ وَلَسْتُمْ لَهَا بِأَنْفِقُوا
 ذَٰلِكُمْ حَكْمٌ مِّنَ اللَّهِ يَخْتِمْ بِهِ كُفْرَكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٠﴾ وَإِن فَاتَكُمْ
 سِتْرٌ مِّنْ أَرْزَاقِكُمْ إِلَى الْكُفَّارِ فَعَابَقْتُمْ فَتَأْتُوا الدِّينَ ذَهَبَتْ
 أَرْزَاقُهُمْ مِّثْلَ مَّا أَنفَقُوا وَأَنْفَقُوا وَالَّذِي أَنتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾

kuñoosaak poop di kuyab wan kusenuutomi.

Emitey maamu eregumi di wan esofumi bee di muyuul kugabaak. Emitey emamanj búrom. Emamanj wajake di wajakut.

11 Ñaa nen aseek ooli ákon ateye bee búyabo di kuñoosaak (kúsooninkaak) manoom di katiikeniil, jilaañen kan kuseekiil kujawumi (wan kusenumi búrom). Jíkoli Emitey yan jíyinenumi.

يَأْتِيهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يَا بَعْضَكَ عَلَىٰ أَنْ لَا يَشْرِكَنَّ
 بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا يَشْرَفَنَّ وَلَا يَزْنِينَ وَلَا يَقْتُلْنَ أَوْلَادَهُنَّ وَلَا يَأْتِينَ
 بِبُهْتَانٍ يَفْتَرِينَهُ بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ وَلَا يَعْصِينَكَ
 فِي مَعْرُوفٍ فَيَا بَعْضَهُنَّ وَأَسْتَغْفِرُ لَهُنَّ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ
 ﴿١٢﴾ يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَانْتَوَلَوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
 قَدْ يَسْأَلُونَ مِنَ الْآخِرَةِ كَمَا يَسْأَلُ الْكُفَّارُ مِنَ أَصْحَابِ الْقُبُورِ ﴿١٣﴾

سُورَةُ الصَّفَاتِ
 ١٤ آياتها
 ١١ آياتها

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ
 ﴿١﴾ يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَمْ يَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ ﴿٢﴾
 كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ ﴿٣﴾ إِنَّ
 اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًا كَانَتْهُمْ
 بُنِينَ مَرْصُوصٍ ﴿٤﴾ وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ لِمَ
 تَقُولُونَ مَا لَا تَعْلَمُونَ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا إِنَّمَا
 نَقُولُ مَا نَسْمَعُ وَأَنَّا نَحْنُ الْحَقُّ بَيْنَ يَدَيْكَ وَتِلْكَ الْأُمَّةَ
 نَحْنُ الْفٰسِقِينَ ﴿٥﴾

12 Au Anabiyonau, nan kuseekak kumisilimaak kujawulo beet eregi mati bukouku di balamuki, ban di kukali mati kukakat kanaamenak wanoowan di Emitey, mati leekusuuñ, leekuñar fajaaf fooliil mankuraari, poop mati leekubuj kuñooliil fañiil, leekureg wakaanut malegen, poop leekulat ekaan wajake, nounu nuyinen baregeriil, manulaw Emitey ebonketiil; moo Emitey ebonketebonket, ebabaj ébotena fañ.

13 Muyuul kumisilimaak káyinenumi, takunjisofoor di bukan kan Emitey elate bakaaneriil. Kufiumut Alaakira nen man kuñoosaak kúyinenutumi mati kaamumi di kuyaakak pankuyito fulay fáje'eul.

Suurat 61

(AS-SAFF)

Kasukak

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo, di kawulak kooluyo.

1 Wammi fatiya di wammi tentaam búrom usasal Emitey di sembaay yooluyo, di mukaanaayuyo.

2 Muyuul káyinenumi Emitey, mati waa di jireg wan jíkaaneriit. ?

3 Doo mukaanaay mákojie fañ di Emitey, eregey wan jíkaaneriit.

4 Emitey emamñan katiikemi mati Yo di usaal waliite nen eta'a yajuumemi lit.

5 Jiwoolo nan Móiiis aanumi bukanool : “ muyuul bukanak kumbaam ! mati waa di joom di kálaanenom ban jimamanj set mati ínje Aboñaay ati Emitey bee di muyuul ?” nan kukatumi buruñab bati Emitey mankusof búbuto, Emitey poop di eliimen sísigiras sooliil mati Emitey érungeneriit bukanak kákaaneriitumi jak.

6 Nan Yéesu , añiilau ati Mari aanumi : “ Muyuul kuñiilak kati Isirael, ínje ilakomi Aboñaayau fañ ati Emitey bee di muyuul, manireguul wabajumi di Elíibarey jandi íjo’ol, poop nireguul aboña abile éjo’ol ínje manije’e ‘Muhamad’” oo acila Muhamad, nájo’ol bee di bukoo di búyiisenum bulegen di koone : “ muyaal fañumo.”

7 Ai afañe kájakaati arega wakaanut malegen di Emitey ban di koom di ewonkool bee di Lisilaamey. Emitey érungeneriit kakaanemi jákaati.

8 Kumammañ káfíren di basankeneriil kurimak kajakaak kápureuumi di Emitey, ban Emitey yoo súm di kukaafiraak, mba súumaati di bukoo, panereg bee nan ebane kurimak kooluyo.

9 Yoo eboñulomi joon Aboñaayau ooluyo di buruñab bati malegenam bafañumi mambujake, haani man kunaamenaak Emitey kuñoosubomi.

10 Muyuul káyinenumi ! Pániyiisuul kanoomen kaate kapakenuul di kúnag karie ?

11 Jíyinen Emitey, di Aboñaayau ooluyo. Jiñar fubajuul di bukanak kooluul manjitiik bee mati Emitey. Moo fañe ejak bee di muyuul, eeno jimamanj mo !

12 Panebonketuul júnubaas sooluul, ban di enokenuul di ufataw dán mumelam muteyemi, di poop siluup sajake di ufataw wati Eden. Dóo fañumi manjake.

13 Ban panesenuul riceen poop ran jimañe nen karamben (kati Emitey) di

وَأَذَقَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ بَيْعَتَ إِسْرَائِيلَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ إِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولِي يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدٌ فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿٦﴾ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ الْكُذْبَ وَهُوَ يُدْعَى إِلَى الْإِسْلَامِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٧﴾ يَرِيدُونَ لِيُطْفِقُوا قَوْلَ اللَّهِ بَاطِلًا فَوَاهِبَهُمُ اللَّهُ مِنْ تَوْرِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿٨﴾ هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظَاهِرَهُ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٩﴾ يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا هَلْ أَذْكَرُمْ عَلَى تَحْرِيفِ نُسُجِكُمْ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ ﴿١٠﴾ تَوَمَّنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَبِحُجُودِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ ذَلِكَ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١١﴾ يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَسْكِنٍ طَيِّبَةٍ فِي جَنَّاتٍ عَدْنٍ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٢﴾ وَأُخْرَى تُحِبُّونَهَا نَصْرَ مِنَ اللَّهِ وَفَتْحَ قَرِيبٍ وَبَشِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٣﴾ يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُتُوبًا أَنْصَارَ اللَّهِ كَمَا قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيِّينَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ فَطَائِفَةٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَكَفَرْتَ طَائِفَةٌ فَأَيْدِنَا الَّذِينَ ءَامَنُوا عَلَى عُدُوهِمْ فَاصْبِرُوا لِمَا ظَهَرَ لَكُمْ

jiñooleniil. Ureg kásuumaayak uku káyinenumi.

14 Muyuul káyinenumi jiriiben Emitey nen man Yéesu, añiilau ati Mari aregumi kuriibenaak koola : “ bukei kulakomi bukanak kúmbaam (di buruñab bati Emitey ?) di koonool : “ wóli Emitey nuriibene. Etúuk yati kuñiil kati Isirael di éyinen, yaayu éyinenut. Wóli ñaa nuramben káyinenumi mankutiiken kulatooriil. Di kuñooleniil.

Suurat 62

(AL-JUMU'A)

Arijumaay

Kurim koono 11 kápurulo bálamuk
éwuyey n^o110

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak
kooluyo

1 Wammi fatiyaraay di tentamaraay
búrom usasal Emitey, di sembeyo, di
fubajuyo, di kañoolenak kooluyo.

2 Yoo eboñulomi bukan (kuraabak)
Elíbar balet nounu, manaregiil kurimak,
nasetenko manakarañiil wammi di
Elíbarey, di mati ekaaney wajakaaw,
haani mankulakoeenumi bukan kájime.

3 Di kuceen kanaame di
kariibenoorutiimi. Yoo ceb ebajumi
sembe, Yoo emanjumi wajakaaw di
wajakutaw.

4 Doo kawul Emit, an súmuyomi di
ewulool, ban Emitey yoo ceb ebajumi
kawul kábaneriit.

5 Kan kusenumi di uñeniil Jiliibaraj
jati kurimak kati Lisilaamey ban
kukaanut nen mánkureguromi, bukoo
kucila kunannaam di eroha yatebe
sliibar. Bajut mukaanaay majakut fañ
mati kañoosumi kurimak kati Emitey !
Ban Emitey érungeneriit bukanak
kajoonutumi.

6 Ureg : “ muyuul jammi di kariiben
buruñab bati Juda, nen jisosof mati
muyuul ceb Emitey emanjumi bukaaku
emanjutiil, jilaw ecetey, eno muyuul
kurega malegen.”

7 Leekutamburer kuñesuyo, waaf wan
kukaane. Bare Emitey yoo emamanj
bukanak kulegenak.

8 Ureg ecetey yan joomumi di etey
panebulul púr to pánjilaañul bee di
amanjumi set dúniyaay yan
újukereriitaam di yan ujukaalemi. Oo
panareguul wan jilakomi ekaan.”

9 Muyuul káyinenumi, kuwonkuul bee kásalaak kati Jumaay, jikaten búrom wan joomumi ekaan manjitey bee kawonkak kati Emitey. Moo fañe ejak bee di muyuul eeno jimanjeene !

10 Nananon kásalaak kubane, di jifasoor, di jilaw Emitey kásuumaayak, jiwonk meen Emitey manewuluul.

11 Bare bukoo nanonon kuñandene funoom, mba étuuk, di kufasoor kuriibenuyo kukati to ujuum cebi. “Ureg wan Emitey ebajumi woo ufañe kariibenak sítuukas di kanoomenak. Ban Emitey efañe kawul.”

Suuratey 63

(AL-MUNAFIQUN)

Kubuntaak

Kurim kaja'alo bálamuk éwuyey n° 104.

Di kareesak kati Emitey, di ébotenaay yooluyo, di kabonketak kooluyo.

1 Nananon kubuntaak kuja'alo bee di au di koone : “óli núseediyaseediya mati au ulakomi Aboñaayau ati Emitey; Emitey emamanj set mati au eenomi Aboñaayau ooluyo, poop di éseediya **mati** kubuntaak kulee kurega malegen.

2 Bukoo di kurimak kooliil kuliimene bukanak Buruñab bati Emitey

3 Mukaanaayam mooliil mujakut bándoor, kusosof to, leekulaañ kúyinen.

4 Nen ujukiil, létuyinen mati kulee **kurega** melegen. Bare koom di kasanken panusofiil di kurega malegen, panuriiben kurimak kooliil ban kujakut. Kusosof

يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١﴾ فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٢﴾ وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انفَضُوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَائِمًا قُلْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهِوِ مِنَ التِّجَارَةِ وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿٣﴾

سُورَةُ الْمُنَافِقُونَ
 بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ ﴿١﴾
 اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢﴾ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ ءَامَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا فَطُبِعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٣﴾ وَإِذَا رَأَيْتَهُمْ تُعْجِبُكَ أَجْسَامُهُمْ وَإِنْ يَقُولُوا تَسْمَعُ لِقَوْلِهِمْ كَأَنَّهمُ مُسْتَسْمِعُونَ يَحْسَبُونَ كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ هُمُ الْعُدُو فَاذْرُهُمْ قَاتِلُهُمُ اللَّهُ أَنْ يُوَفَّقُوا

mati wanoowan ubaje, bukanak kusofesof mati bukoo kukaane. Alatooraau bukoo, úkaanumaaliil ! Emitey edankaiil ! kukakat buruñab bajoonaab !

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ لَوَّأُوا أَعْنَاقَهُمْ
 وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ ۝٥ سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ
 أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ إِنَّ
 اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ۝٦ هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ
 لَا تُنْفِقُوا عَلَيْنَا مِنْ عِنْدِ رَسُولِ اللَّهِ حَتَّىٰ يَنْفَضُوا وَيَلَّهَ
 خَزَائِنُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَكِنَّ الْمُنْفِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ
 ۝٧ يَقُولُونَ لِنَنْزِعَنَّهُنَّ إِلَى الْمَدِينَةِ لِيُخْرِجَنَّهَا أَوَّاعًا
 مِّنْهَا الْأَذَلَّ وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَكِنَّ
 الْمُنْفِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ ۝٨ يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِأَنَّهُمْ
 أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَمَنْ يَفْعَلْ
 ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ۝٩ وَأَنْفِقُوا مِنْ مَّا رَزَقْنَاكُمْ
 مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي
 إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ فَأَصَّدَّقَ وَأَكُن مِنَ الصَّالِحِينَ ۝١٠ وَلَنْ
 يُؤَخَّرَ اللَّهُ نَفْسًا إِذَا جَاءَ أَجَلُهَا وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ۝١١

سُورَةُ التَّجْوِيبِ
 ١٨ آيَاتُهَا
 ١٤ آيَاتُهَا

5 Nan uregiil : “ Jíjo’ol man Aboñaayau ati Emitey alawuyo kabonket bee di muyuul.” Leekujanteni, di kukati bálamuk mankuteben ubandaw, karuukenooro.

6 Nulalaw Emitey manebonketiil, ulawutuyo leegumbuliil wanoowan. Emitey letebonketiil múk mati, Emitey érungeriit bukanak kajoanutumi.

7 Bukoo koomumi di eregey : “ takunjisen wanoowan kalofumi Aboñaayaau ati Emitey moo pankukatool cebool. Emitey ecile fubajaf fati fatiya di fati tentaam, bare kubuntaak kúlawulut.

8 Koone : “ nen ulaañaale bee Medin, afañumi sembe pánapurenul ayokumi¹.” Ban sembaay yoo Emitey ceb eciluyo, yoo di Aboñaayau ooluyo, di káyinenumi. Bare kubuntaak kumanjut mo.

9 Muyuul káyinenumi, takum fubajaf fooluul di kuñooluul kukaan manjiløj Emitey. Anooan akaan mo, panalako di kalomi.

10 Jípuren di wan iwuluumi jandi ákon di muyuul acet naane : « Emitey, nen panumañeen manuwulom waati yátamie : panisen esadaay ban panilako di bukanak kakaanumi jak. »

11 Bare Emitey ébeneneriit waati yati yuut yan fulayo fúriiñe. Ban Eemitey emamanj set wan jikaañemi.

¹ Afañmi sembe : di esofey yati kukaafiraak, arungau ooliil,ibun Ubay,an kuforumi kukaan áyi ati Medin di éjooley yati Aboñaayau (Muhamed) ayokumi di esofey yati kukaafiraak, Muhamed kasalak kati Emitey di kásuumaayak kooluyo kulako di oo.

Suurat 64

(AT-TAGHABUN)**Fulayaf Fáamakaf**

Kurim 18 kápuruli bálamuk Lisilaamey
n108

Di kareesak kati Emitey di kabonketak
káamakak kooluyo.

❶ Wammi tentaam di fatiya búrom
usasal Emitey Yoo ceb ebajumi Jáiyaj
di usalaw, poop Yoo enoolenumi
wanoowan.

❷ Yoo eteepuumi, kuceen di muyuul
kuñoosa, bukaaku kúyinená. Emitey
ejukejuk wan jikaanemi búrom.

❸ 3 .Eteetep uleefaw wati fatiyaay di
wati tentamaraay di malegenuyo, di
eteepuul di búteepum bafanjumi
mambujake; bee di yoo joote elaañ
funak fuceen.

❹ Emamanj wammi di uleefaw wati
fatiyaay di wati yentaamey, emamanj
poop wan jiyofemi di wan jirajenemi.
Emitey emamanj set wammi di úsusaw
wooluul.

❺ Manteer jijamat wabajemi
kañoosemi kujoonen majakutam mati
búñoosumiil ? pankulaañ kunagiil enag
yarie.

❻ Moo kootumi ekaaniil mati
kuboñaayak kooliil kúje'euujaw di
úyiisenum walet uñoosaay ban di koone
: “ bukoo room kootumi karungenolaal
?” di kuñoos mankukat bálamuk, Emitey
di ekatiil bo mati Emitey eceņut
karamben ; yoo di fúkowuyo yayaj; poop
eceņut esal.

❼ Kañoosumi kusosof mati leekulaañ
kuyiteniil. Ureg : “ Kúyitenaati' iil buu !
di sembaay yati Amansaau úbbaam !

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ
وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ❶ هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ فَمِنْكُمْ كَافِرٌ
وَمِنْكُمْ مُؤْمِنٌ وَاللَّهُ يَمَّا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ❷ خَلَقَ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوَرَكُمْ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ❸
يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُثَرُونَ وَمَا تَعْلَمُونَ وَاللَّهُ
عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ❹ أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ
فَدَأَوْا بِآلِ آمُرِهِمْ وَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ❺ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ
رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَعَالُوا أَشْرَكُوا فَكَفَرُوا وَتَوَلَّوْا وَأَسْتَفَعَى
اللَّهُ وَاللَّهُ عِنْدَ حَمِيدٍ ❻ زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ لَنْ يُغْنِوا قُلُوبَنَا وَنَرْحَمُ
لِنُبَعَثَنَّ لَهُمْ كَلِيبًا نَبِيعًا ❼ فَاتَّبَعُوا آلَهُمْ فَمَا أَتَوْا بِطَبَاقٍ
وَرَسُولِهِ وَالنُّورِ الَّذِي أَنْزَلْنَا وَاللَّهُ يَمَّا تَعْمَلُونَ خَيْرٌ ❸ يَوْمَ
يَجْمَعُهُمْ يَوْمَ الْجَمْعِ ذَلِكَ يَوْمُ التَّعَابِ وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ
صَالِحًا يُكْفِرْ عَنَّا سَيِّئَاتِهِ وَيُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ❹

pankuyiteniil. Púr to, di kureguul wan
jilakomi ekaan (dúniya). Moo taañiut di
Emitey.”

❸ Kamaat jíyinen di Emitey di
Aboñaayau ooluyo, di poop Alukuraaney
yan ewalenuomi. Ban Emitey emamanj
fiit wan jikaanemi.

❹ Funakaf fan Yootumi kajojenuul,
fulay kayitaak, funak fucila pankaan
funakaf fati fuloaf fáamakaf. Ayínenumi
Emitey manakaan wajakaaw, panefat
mukaanaayool majakutaam, ban di
enokenool di ufataw dán waalaw wati
mumelam muteyemi. Dóo koote kalako
bándoor. Burokab bajakaab maamu !

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ
 النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٠﴾ مَا أَصَابَ مِنْ
 مُصِيبَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ يَهْدِ اللَّهُ قَلْبَهُ، وَاللَّهُ بِكُلِّ
 شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١١﴾ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِن
 تَوَلَّيْتُمْ فَإِنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿١٢﴾ اللَّهُ لَا إِلَهَ
 إِلَّا هُوَ وَعَلَىٰ اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٣﴾ يٰٓأَيُّهَا
 الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّمِنَّا مِن آيَاتِنَا وَمِن آيَاتِنَا
 لَكُمْ فَأَحْذَرُوهُمْ وَإِن تَعَفَوْا وَنَصَفَحُوا وَتَغَفَرُوا
 فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٤﴾ إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ
 فِتْنَةٌ وَاللَّهُ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٥﴾ فَأَنْقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ
 وَأَسْمَعُوا وَأَطِيعُوا وَأَنْفِقُوا خَيْرًا لِأَنْفُسِكُمْ وَمَنْ
 يُوقِ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٦﴾ إِن تَقَرَّبُوا
 إِلَى اللَّهِ فَرَضًا حَسَنًا يُضْعِفْهُ لَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ شَكُورٌ
 حَلِيمٌ ﴿١٧﴾ عَلِيمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٨﴾

سُورَةُ الطَّلَاقِ
 رَتَبَهَا ١٥
 آيَاتُهَا ١٨

yákoney. Yoo kumisilimaak koote káyinen poop koote kágolum.

﴿14﴾ Muyuul káyinenumi, kuceen di kuseekuul, mba di kuñooluul, kulatooraual. Jíkaanumiil, bare eeno panjibonket, jiregiil wan kukajenumi jiban, di jibonketiil. Jimanj mati Emitey ebonketa yáamak.

﴿15﴾ Fubajaf fooluul di kuñooluul roo ebuntuul mánjiloyi Emitey. Bare elofey Emitey panjibaj bacaam báamak.

﴿16﴾ Kamaat jíkoli Emitey nen manjiñoolenumi. Jijanten ban di jikaan wan Emitey ereguumi, di jípuren jisen kayabutumi. Pankaan majak mooluul. Muyuul, anooan ateyumi máwulaataam moola, oo pananaam di kabajumi (bacaam).

﴿17﴾ Nen jisene mati Emitey, panewalenwo, di ebonketuul, Emitey emamanj kakaanemi jak.

﴿18﴾ Emamanj wan anau aḡoolene ajuk di wan aḡoolenut ajuk. Yoo ebajumi sembe, yoo emanjumi wajakaaw.

﴿10﴾ Káyinenutumi kurimak kúmbaam mánkusofaatiko kurim kulegen, bukoo bukan kati sambun (Jahanama) dóo koote kalako bándoor. Jakut re bo !

﴿11﴾ Búyiik búbajeriit di an Emitey bamaḡut. Anooan áyineumi Emitey, panerungen ésigirey yoola. Emamanj wanoowan.

﴿12﴾ Jikob Emitey, jikob poop Aboñaayau ooluyo. Nen jikate buruḡab bati Emitey, Aboñaayau abajut to eceḡ; Oo kúboñ nayabe; saam áriiḡenko jak.

﴿13﴾ Emitey ceb, bajut Emit eceen yan joote kariiben púruḡojaat Emitey

Suurat 65

(AT-TALAQ)

Ebaney búyabaab (Atalaq)

Kurim 12 kaja'alo bálamuk éwuyey n°
99

Di karesak kati Emitey, di ébotenaay
yáamaakey yooluyo, di kabonketak
kooluyo.

1 Au Anabiyonau ! nen joom di
kakaten kuseekuul, jikob kubanujaat
ejukey fuleenaf fooliil, di jikateniil, jipin
waataay mánjikoli Emitey, Amansaau
ooluul. Tákunjipureniil di kajimak
kooliil, takum bukoo fanjiil kúpurul,
kaanumojaat, waaf wapuñenie kukaane
wan kúseediyae. Uru lakomi urunaw
wati Emitey anooan átaasewo, oo
fúko'ool. Umanjut manteer nounu bee
waati Emitey eñoolene ekaan to waaf
wunkul¹ !

2 Waataay ériinujaat yati esof fujuum
di oo, oote kalaañenool, nulaañenool jak,
poop oote kakatenool, nukatenool jak;
nuñes bukan kugaba di muyuul kayaji
kúseeda mánkuseediya, núseediya di
Emitey. Uru kuregumi amisilimaau
áyinenumi Emitey náyinen fulayaf
fúlamukaaf akaan. Poop anooan ákolimi
Emitey panewulool fúbanum fajake.

3 Pansenool wan asofeenut
panabajuwo. Poop anooan ágolumumi
Emitey, oo Emitey eyajooyaj. Wan
Emitey esofumi, woo wootumi ebaj, ban
eciciik wanoowan.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَطَلَقُوهُنَّ لِعَدَّتِهِنَّ وَأَحْصُوا
الْعِدَّةَ وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ لَا تُخْرِجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ
وَلَا يَخْرُجْنَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَحِشَةٍ مُبِينَةٍ وَتِلْكَ حُدُودُ
اللَّهِ وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ لَا تَدْرِي لَعَلَّ
اللَّهُ يُحْدِثُ بَعْدَ ذَلِكَ أَمْرًا ﴿١﴾ فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ
بِمَعْرُوفٍ أَوْ فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَأَشْهِدُوا ذَوَى عَدْلٍ مِنْكُمْ
وَأَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلَّهِ ذَلِكَ كُمْ يُوعَظُ بِهِ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ
بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا ﴿٢﴾ وَيَرْزُقْهُ
مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ
بَلِغٌ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا ﴿٣﴾ وَالَّتِي يُبَيِّنُ
مِنَ الْمُحْضِرِ مِنْ نِسَائِكُمْ إِنْ أَرْبَبْتُمْ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ
وَالَّتِي لَمْ يَحْضُرْ وَأُولَاتُ الْأَحْمَالِ أَجَلُهُنَّ أَنْ يَضَعَنَّ حَمْلَهُنَّ
وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا ﴿٤﴾ ذَلِكَ أَمْرُ اللَّهِ أَنْزَلَهُ
إِلَيْكُمْ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَكْفِرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ وَيُعْظِمْ لَهُ أَجْرًا ﴿٥﴾

4 Nen jimanjut waataay yan jootumi
ekob kuseekuul (bee kakateniilak)
kasofutumi mati pankulaañ kujuk fuleen
fooliil, panjikob wáriine kuleen kúfeejiir.
Moo poop joote ekaan beri
kaleenoorutumi. Kaamumi di búrooko
bukoo panjikobiil bee nan kuroñe
manumanj nen panukatenool, mba
panulaañenool ró. Anooan ákolimi
Emitey, panerenten waafaw wati
aseekaw oola.

5 Maamu moo Emitey eregumi jikaan.
Akólimi Emitey, Emitey panefat
júnubaas soola manewulool barajji
báamak.

¹ Manteer nounu bee waati, Emitey eñoolene ekaan to waaf wunkul nañoolene anjar far waataay yati ekobey au bafintout di oo.

اسْتَكْبَرُوا مِنْ حَيْثُ سَكَتْتُمْ مِنْ رُجُومِكُمْ وَلَا تَضَارُّوهُمْ لِنَصِيحَتِهِمْ
 عَلَيْهِمْ وَإِنْ كُنْ أَوْلَيْتَ حَمَلٍ فَأَنْفِقُوا عَلَيْهِمْ حَقَّ بَعْضِ حَمَلِهِمْ
 فَإِنْ أَرْضَعْنَ لَكُمْ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ وَأْتَمِرُوا بَيْنَكُمْ بِمَعْرُوفٍ وَإِنْ
 تَعَارَفْتُمْ فَسَرِّضْ لَهُمْ أُخْرَى ۖ لِيُنْفِقَ ذُو سَعَةٍ مِّن سَعَتِهِ
 وَمَنْ قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ فَلْيُنْفِقْ مِمَّا آتَاهُ اللَّهُ لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا
 إِلَّا مَا آتَاهَا سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا ۗ وَكَانَ مِنْ قَرَابَةِ
 عَدَا بَابًا شَدِيدًا فَحَاسِبْنَهَا حِسَابًا شَدِيدًا وَعَدَّتْهَا
 عَذَابًا نُكْرًا ۙ فَذَاقَتْ وَبَالَ أَمْرِهَا وَكَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهَا خُسْرًا ۙ
 أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ الَّذِينَ آمَنُوا
 قَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكُمْ ذِكْرًا ۙ رَسُولًا يَنْتَلُوا عَلَيْهِمْ أَنبَأَتْ اللَّهُ مِثْنَ
 لِيُخْرِجَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ
 وَمَنْ يُؤْمِن بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
 الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا قَدْ أَحْسَنَ اللَّهُ لَكُمْ رِزْقًا ۙ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ
 سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ يَنْزِلُ الْأَمْرُ بِبَيْنِهِمْ لِيَعْلَمُوا أَنَّ
 اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَإِنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا ۙ

6 Kuseek kucila di jineniil dán muyuul (au) ucinumi, di poop dán sembaay yooluul eɗoolene eteb. Poop takunjiñes kálaameniiil mati mankujaw mba manajaw. Eeno oomu di búrooko, nucookoorool bee nan arɔŋe. Eeno poop oomu di karaafen añiil ooli, nusenuul bacaamab boola¹ (búkaanumab boola). Bare jijamoor to jak. Nen jilee di kajamoor to, nuñes aseek aceen manaraafen añiilau.

7 Abajumi , nápuren di fubajaf foola, poop an fubajaf fuyajutumi, oo nápuren nen manañoolenumi, nen man Emitey esenuomi. Emitey eregut ápuren wan

esenuool. Pánejarul mátaañiam, pánejarul poop másuume.

8 Mof moonoo buu mulate kariiben kurimak kati Amansaau ooliil di kati kuboñaayak kooliil (kati oo Amansaau). Nisankeniisanken táaŋi púr to, ninagiil kuul karie. Mof mucila mujujuk wan búkaanumiil buñaruliil.

9 Mujakenjaken búkaanumiil. Púr to éjimey yoolumo.

10 Emitey eneniinen kuul karie. Kamaat muyuul kabajumi emanj, jíkoli Emitey, muyuul kabajumi káyinen. Moo Emitey ewalenulowalen bee di muyuul Alukuraaney.

11 Di Aboñaay aregeuumi mati kurimak kati Emitey náseediyako di wan aregemi, nápurenul káyinenumi mankukaan wajakaaw, bukoo kucila manakaaniil kúpurul di érimey bee di mawuɗam.

Poop anoan áyinenumi Emitey manakaan wajakaaw, Emitey panenokenool di ufataw wati Arijana dan mumelam muteyemi mambi alako dó bándoor. Kaanumojaat, Emitey panewulool waaf wajake.

12 Emitey eliirumi uleefaw futokaf di ugabaaw, di eliir mo yentaamey tutooruso, di éwalenuul kurimak kooluyo manjimanj mati Emitey eɗoolenumi wanoowan, poop yoo Emitey emanjumi wanoowan.

¹ Nusenuul bacamab boola : aseekau alatujaat karaafen añiilau, nuñesool araafena manucaamool.

Surat 66

(AT-TAHRIM)

Káfirenak (Atahrim)

Kurim kaja'alo bálamuk éwuyey n°107

Di kareesak kati Emitey, di ébotenaay
yooluyo yáamakey, kabonketak kooluyo.

❶ Au Anabiyonau, buu kaane
núfirenooro wan Emitey esenimi buruq
bee kásuumen kuseeki ? Emitey yoo
ebonketa, ememmeeq ébotena.

❷ Emitey ereguureg takunjisenooro di
kurimak kooluul di bukanak. Emitey
elakomi Amansaa ooluul, emamanj
búrom, wajakaaw, di wajakutaw.

❸ Nanoonan Anabiyonau arege ákon di
kuseekool kúnlo, man aseekau areguyo
tíyan, Emitey ejamuyo, panemanjen dó
kapan kákon manetunoor kaaku
(kúkunlo kaaku). Poop nanoonan
aseekau alaañe ájamul kúkunlo kucila,
naane : “ Ai aregi.” Naanoon : “
amanjumi di ajamemi búrom aregaam.”

❹ Nen jisofe sifayen di Emitey, roo
kankaan nen wan ukaanumi ujakut,
nukajenkajen di ésigiri. Bare
jisoofoorujaat bee di Anabiyonau, nounu
Emitey di emaleekaay Jíbiriin, di
bukanak kúwaaniinak di kumisilimaak,
di simaleekaas pansilako kupaalool.

❺ Nen acesoori, Amansaa oola
nañoolene asenool kuseek kákoymu
muyuul. Kumisilime, káyinene, poop
kakobe, kamañool, kusuja, mba
kajukoort fufaano (kamanjut ániine).

❻ Muyuul kumisilimaak, káyinenumi !
jipaken bukuul di kiiluul di sambun

سُورَةُ التَّحْرِيمِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يٰٓاَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ تَبَيَّنَىٰ مَرَضَاتَ أَرْوَاجِكَ وَاللَّهُ
غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١﴾ قَدْ فَرَضَ اللَّهُ لَكُمْ تَحِلَّةَ أَيْمَانِكُمْ وَاللَّهُ مَوْلَاكُمْ
وَهُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٢﴾ وَإِذْ أَسْرَأَ النَّبِيُّ إِلَىٰ بَعْضِ أَرْوَاجِهِ حَدِيثًا
فَلَمَّا بَاتَ بِهِ وَأَظْهَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ عَرَفَ بَعْضَهُ. وَأَعْرَضَ عَنْ بَعْضٍ
فَلَمَّا بَاتَ هَاهُنَا قَالَتْ مَنْ أَبْنَاكَ هَذَا قَالَ نَبَأَنِي الْعَلِيمُ الْخَبِيرُ
﴿٣﴾ إِنْ نُبُوًّا إِلَىٰ اللَّهِ فَقَدْ صَعَتْ قُلُوبُكُمْ وَإِنْ تَظَاهَرَا عَلَيْهِ
فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ مَوْلَاهُ وَجِبْرِيْلُ وَصَلَّىٰحُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمَلَكِيكَةُ
بَعْدَ ذَلِكَ طَهِيرٌ ﴿٤﴾ عَسَىٰ رَبُّهُ إِنْ طَلَّقَنَّ أَنْ يُبْدِلَهُ أَرْوَاجًا
خَيْرًا مِّنْكَ مُسَلِّمَاتٍ مُّؤْمِنَاتٍ قَيِّنَاتٍ تَيَبَّنَّتِ عِيْدَاتٍ سَتَجِدُنَّ
تَيَبَّنَّتِ وَأَبْكَارًا ﴿٥﴾ يٰٓاَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ
نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ
لَّا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ﴿٦﴾ يٰٓاَيُّهَا
الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَعْتَدُوا الْيَوْمَ إِنَّمَا جَزَاءُ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٧﴾

san uyaajaw wooluso woote kalako
bukan di siitikas ! sambun sicila
simaleeka sabaje sembe kariibene wan
Emitey eregeiimi kukaan, kútaasariit
wan Emitey eregeiimi.

❷ Muyuul kuñoosaak ! jaat lee fulay
fan joote elaw kabonket ! wan jirokumi
woo kootumi ecaamuul.

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا تُوْبُوْا اِلَى اللّٰهِ تَوْبَةً نَّصُوْحًا عَسَىٰ رَبُّكُمْ
 اَنْ يُكْفِرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرٰى
 مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ يَوْمَ لَا يُخْزٰى اللّٰهُ النَّبِيَّ وَالَّذِيْنَ ءَامَنُوا
 مَعَهُ ۗ وَرَهُمْ يَسْعٰى بَيْنَ اَيْدِيْهِمْ وَيَاْمَنِيْنَهُمْ يَقُوْلُوْنَ رَبَّنَا
 اٰتِنَا لِمَا نُوْرِنَا وَاغْفِرْ لَنَا اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٨﴾
 يَتَأْتِيهَا النَّبِيُّ جٰهِدِ الْكُفْرَ وَالْمُنٰفِقِيْنَ وَاغْلَظْ عَلَيْهِمْ
 وَمَا وَنٰهُمْ جَهَنَّمُ وَاَيْسَ الْمَصِيْرُ ﴿٩﴾ ضَرْبَ اللّٰهِ مِثْلًا
 لِلَّذِيْنَ كَفَرُوْا اَمْرًا تُوْجَّ وَاَمْرًا لُوْطٍ كَاِنَّا تَحْتِ
 عِبْدِيْنَ مِنْ عِبَادِنَا صٰلِحِيْنَ فَاخٰنَتَاهُمَا فَلَمَّ يُغْنِيَا عَنْهُمَا
 مِنَ اللّٰهِ شَيْئًا وَقِيْلَ اَدْخُلَا النَّارَ مَعَ الدّٰجِلِيْنَ ﴿١٠﴾
 وَضَرْبَ اللّٰهِ مِثْلًا لِلَّذِيْنَ ءَامَنُوا اَمْرًا فِرْعَوْنَ اِذْ
 قَالَتْ رَبِّ اَبْنِ لِيْ عِنْدَكَ بَيْتًا فِى الْجَنَّةِ وَبِجَنِّيْ مِنْ فِرْعَوْنَ
 وَعَمَلِهٖ وَبِجَنِّيْ مِنَ الْقَوْمِ الظّٰلِمِيْنَ ﴿١١﴾ وَمَرْيَمَ اَبْنَتَ
 عِمْرٰنَ الَّتِيْ اٰحْصٰتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيْهِ مِنْ رُّوْحِنَا
 وَصَدَقَتْ بِكَلِمٰتِ رَبِّهَا وَكُتِبَ عَلَيْهَا مِنَ الْقَنِيْنِ ﴿١٢﴾

﴿8﴾ Muyuul káyinenumi, jítuub jisof sifayen di étuub elegen. Amansaau ooluul naṣoolene afat wan jikaanumi wajakutumi manakaanuul jinoken di ufatawan wattmumelam (dan mumelam muteyemi, fulay nan Emitey yootumi kapaken Anabiyonau di kapuñak, oo di bukaaku káyinenumi nen oo. Máyaan mooliil pammuraj fáculiil, pánkoonuu di kañenl kárir : “ Amansaau, úriñen mawuñam móololi mánuBonketoli mati nuṣoolenṣolen wanoowan.”

﴿9﴾ Au Anabiyonau ! Uiiken kuñoosaa, di kubuntaak, nútaañi di bukoo, fulakaaf fooliil Jahanama. Ban kommi di ejaw bin bajakut !

﴿10﴾ Emitey esensen aseekau ati Nóe nen búliikum kuñosaak di aseekau ati Lot. Bukoo di kañenak kati kuroka kugaba bóololi kúwaaniin. Kuseekak kugabaak búrom di kúpur di bukoo, kurambenutiil di wanoowan di kuulak kan Emitey esofumi beri bukoo. Pankooniil : “ jinoken Jahnama muyuul kugabaak, di kaatumi ejaw bee dó.”

﴿11﴾ Emitey di esen búliikum káyinenumi aseekau ati Faraon, nan aanumi : “ Au Amansaau, utepom eluup ilofi Arijana, manupakenom di Faraon di bakaanerool, nupakenom di bukanak kúlaputaak.”

﴿12﴾ Poop Mari, ajañauu ati Imuraan asofooromi di fañaañ foola; di oo núfuutenfuuten ró búyejetab booli. Nasof mati kurimakk kati Amansaau oola di síliibaras soola malegen, ban nalakaenlako di kakobumi fañ Emitey.

Suurat 67

(AL-Mulk)

Jáiyaj : Siaaya sooni 30 sibaje : Maka ewaloulo.

1 Barakaay yoono di an eenomi di kañenak koola jáiyaj joom, ban oo aṇoolenumi ekaan Wanoowan

2 Yan eenomi Yoo étuute ecetey di buroṇab mambi, ekaanuul kafaṇoor ejukey di muyuul afaṇe burok bajake, ban Yoo ékalaami faṇ, di eṇoolen kayanfu máamak.

3 Yoo etuukumi fatiyaraay yáiriṇe si'asamaan futok di sigaba sarebenoore : letujuk baṇonder di batuukerab bati Yo yaakenumi kabonketak búromuko. Kamaat úlaañenul kajukeri bee di bo (batuukerab) manumanj manteer panujuk dó haani bakajener biikun.

4 Púr to, núlaañenul kajukerak kooli uyaas wáriṇe ugaba : ejukey yooli pánelaañul bee di au faṇi pankaan di kawoolenoor kariiboore di kapuñ.

5 Wóli núsangensangen Fatiyaraay yawaloaay di sificitena, ban nuṇarusu ukaan sinkaam sícesoorama siseetaani (síjinaas sajakutaas). Ban nujoonen bee di so sílaamas sati sambunas sájeekaas.

6 Nen kan umanjumi oone kúyinenut Amansaau ooliil sílaamas sati jahanamaay bee di bukoo : labaṇ yajakutumi !

7 Naapi kubeteni dó, bukoo ejamuyo (jahanamaay) nokoor nen yoo éliil, kama yoo elab .

8 Di ekaaneen beet kajiso mati fuuñ. Naapi kúbetendomi kayooṇ, kuwookenaak kati yo koo eceṇjiil : “

سُورَةُ الْمُلْكِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تَبْرَكَ الَّذِي يَدِرُ الْمُلْكَ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ① الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ② الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا مَا تَرَى فِي خَلْقِ الرَّحْمَنِ مِنْ تَفَوُّتٍ فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرَى مِنْ فُطُورٍ ③ ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ حَاسِئًا وَهُوَ حَسِيرٌ ④ وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحٍ وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ ⑤ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَيَسُ الْمَصِيرُ ⑥ إِذَا الْقُورُ فِيهَا سَمِعُوا مَا شَهِقُوا وَهِيَ تَفُورٌ ⑦ تَكَادُ تَمَيَّرُ مِنَ الْغَيْظِ كُلَّمَا أَلْقَى فِيهَا فَوْجٌ سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ ⑧ قَالُوا بَلَى قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ ⑨ وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ ⑩ فَاعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ فَسَحَقًا لِأَصْحَابِ السَّعِيرِ ⑪ إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ⑫

manteer kuregutuuul mati mátaaṇiam ume?”

9 Di kureg : “kúregolireg mati, nureg kagaajoor, Emitey ewalennuloot waafowaaf, muyuul di éjim yáamak joom”.

10 Di kureg : “nen kaaneene nujanjam wan kuregulimi, mba nuwonoowonoor jak letunaameen di kati sambunas sájeekaas.”

11 Kusonsoṇ mati bukoo kawoofoor kulakoe. Kati sambunas mátaaṇi máamak muje’e bee ebajiil.

12 Kan eenomi bukoo kúkolikoli Amansaau ooliil bajukutool, pankuyanfuuil di kubaj bacaam

وَأَسِرُوا قَوْلَكُمْ أَوِ اجْهَرُوا بِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١٣﴾ أَلَا
 يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ﴿١٤﴾ هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ
 الْأَرْضَ ذُلُولًا فَامشوا فِي مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِن رِّزْقِهِ وَإِلَيْهِ النُّشُورُ
 ﴿١٥﴾ أَمْ أَمِنْتُمْ مَن فِي السَّمَاءِ أَن يَخِفَّ بِكُمْ الْأَرْضَ فَإِذَا هِيَ
 تَمُورُ ﴿١٦﴾ أَمْ أَمِنْتُمْ مَن فِي السَّمَاءِ أَن يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا
 فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرِ ﴿١٧﴾ وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَكَيْفَ
 كَانَ نَكِيرِ ﴿١٨﴾ أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ فَوْقَهُمْ صَفْتًا وَيَقْبِضْنَ مَا
 يُمَسِّكُهُنَّ إِلَّا الرَّحْمَنُ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ ﴿١٩﴾ أَمْ هَذَا الَّذِي
 هُوَ جُنْدٌ لَّكُمْ يَنْصُرُكُمْ مِّن دُونِ الرَّحْمَنِ إِنِ الْكَافِرُونَ إِلَّا فِي غُرُورٍ
 ﴿٢٠﴾ أَمْ هَذَا الَّذِي يَرْزُقُكُمْ إِنْ أَمْسَكَ رِزْقَهُ بَل لَّجُوا فِي عُتُوٍّ
 وَنُفُورٍ ﴿٢١﴾ أَمْ يَأْمَنُ بِمَكِبًا عَلَيَّ وَجْهَهُ أَهْدَىٰ أَمَّن يَبْشَىٰ سَوِيًّا
 عَلَيَّ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٢٢﴾ قُلْ هُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ
 وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿٢٣﴾ قُلْ هُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ
 فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٤﴾ وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ
 صَادِقِينَ ﴿٢٥﴾ قُلْ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٢٦﴾

﴿13﴾ Súumuul di jiyof wammi di sísigiruul (kurimak), súumuul di jíyíisuwo, Yoo emamanj fañ wammi di úsusaw (wooluul).

﴿14﴾ Tañ buuyoote kámanjaati wan Yoo etuukumi, ban tooke Yoo eñoolenumi kasanken fañ ban di emanj fiit kurimak búrom.

﴿15﴾ Yoo ekaanulo yentaamey bee di muyuul, leejinoolen jillatuyo : kamaat jijawuyo di mawuñgaam mooluyo (yentaamey) ban di jiri wan esenumi. Kayitaak kati kacetumi bee di Yo (Emitey).

﴿16﴾ Manteer jibabaj kafium mati panjipak di efokey yan ammi fatiya

(Amansaau) aatumi efokuul di yentaamey ?

﴿17﴾ Mba di jibaj kákoli kati panayawuluul sinkaamas ? kaanumojaat, panjimanj buu nigamemi

﴿18﴾ Karunguluumi kusosof mati kagaajoor : bare kujujuk wan ikaaniimi !

﴿19﴾ Manteer kujukut basuwaab fatiyaraay yooliil, mánburaawulemi, di búrongen ulegaaw. Bajut atebebo púr to jaa Abonketaau fanfañ. Mati Yoo ejukemi búrom.

﴿20﴾ Ai eenomi jinaroongar jikaañ kayoong kati kusoojoora kaate kapakenuul púr to Abonketaau fañ (an eenomi Emitey) ? Káyinenutumi fiituti mati di éjim fañ koom.

﴿21﴾ Ai aje'emi bee esenuul furiaf fooluul nen Yoo ekate eseney ? Bare koo di kutunteen mankukaan di kájamaati di poop elatey wajakaaw.

﴿22﴾ Ai afañ ejuk jak buruñab, manteer aje'emi násik mba aje'emi nálalo di buñarab bajeonaab?

﴿23﴾ Ureg Yoo etuukuluumi di ekaan ejaamey, di ejukey di sísigiras bee di muyuul. Ban wiikun jilaañeneyo di kasalak.

﴿24﴾ Ureg Yoo ekaanuumi manjimeeñ di yentaamey. Ban panjilaañ bee di Yo.

﴿25﴾ Di kureg : “ wabaatimi ñaa, ney uje'e beet ekaani ?

﴿26﴾ Ureg : “ fiituti mati emanjeñ yooyu di Emitey. Ban ínje Aboñaay ceb neem.

27 Naapi kujukumi (sílaamas) lof, wuulaw wati káyinenuwumi woo kabotenoor. Mati pan eregiil “wan jilakomi eceej woowu”

28 Ureg : “nen Emitey ekaaneenaam icet, ínje di kammi di ínje tákon, mba di ébonketoli, kamat ai aje’e beet kapooy kuñoosaak di sílaamas sariemi máamak ?”

29 Ureg : “ Yoo ebonketemi di kabonket kalegen faj, wóli Yoo núyinene ban Yoo nufiume leepio, muyuul beet emanj jak alakomi di éjim yalagen”

30 Ureg : “ jijuker nen kaane mumelam muwalowalo yok bee síndenaay dán sánkimi; ai aje’e beet enjaruluul mumel mati karonden ?”

Esuurat 68

(AL-QALAM)

Fúciikumaaf

Siaaya 52 di ebaje Maka ewaloulo jandi éwuyey yati Mohamad Maka be Medin Di karesak kati emitey, di kabonketat káamakak kooluyo

1 Nuun, di fúciikumaaf, yoo di wan kuciikemi.

2 Au (Muhamad), di barakaay yati atai, waaf usofuti.

3 Di fiiti mati pambaj, bee di au bacaam baatut eban.

4 Di fiiti mati au nubabaj kakur káamak kajake fanfaj.

5 Pambuujuk, ban bukoo pambikujuk.

6 Ai di muyuul fúkaaf fubanutumi.

7 Di fiiti mati atai (Amansaau) oo afañjumi manamanje ájimumi biyok ápur di bujarab boola, ban nafañ emanj poop ariibenumi bujarab ban kúyiisoomi bajakaab.

8 Jakumukaan wan kuregeimi ukaan, bukoku kasofemi walegenaw nen kagaajoor.

9 Bukoo kumañeene manureg ukatiil wan eenomi malegen mooli bee di au (ekatiil bo)

فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً سَيِّتَتْ وُجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَقِيلَ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَدْعُونَ ﴿٢٧﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَهْلَكْنِي اللَّهُ وَمَنْ مَعِيَ أَوْ رَحِمْنَا فَمَنْ يُجِيرُ الْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ ﴿٢٨﴾ قُلْ هُوَ الرَّحْمَنُ أَمَّنَّا بِهِ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٢٩﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ ﴿٣٠﴾

سُورَةُ الْقَلَمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 1 وَالْقَالِمِ وَمَا يَسْطُرُونَ ﴿١﴾ مَا أَنْتَ بِعَمَةٍ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ ﴿٢﴾
 2 وَإِنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ ﴿٣﴾ وَإِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ ﴿٤﴾
 3 فَسَتُبْصِرُ وَيُبْصِرُونَ ﴿٥﴾ بِأَيْتِكُمُ الْمَفْتُونُ ﴿٦﴾ إِنْ رَبُّكَ هُوَ
 4 أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٧﴾ فَلَا تَطَّع
 5 الْمُكْذِبِينَ ﴿٨﴾ وَدُّوا لَوْ يُدَّهِنُ فَيُدْهِنُونَ ﴿٩﴾ وَلَا تَطَّعْ كُلَّ
 6 حَلَّافٍ مَهِينٍ ﴿١٠﴾ هَمَّازٍ مَشَّاءٍ بِنَمِيمٍ ﴿١١﴾ مُنَاجٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ
 7 أَثِيمٍ ﴿١٢﴾ عْتَلَّ بَعْدَ ذَلِكَ زَنِيمٍ ﴿١٣﴾ أَنْ كَانَ ذَا مَالٍ وَبَنِينَ ﴿١٤﴾
 8 إِذَا تَتَلَّى عَلَيْهِ ءَايَاتُنَا قَالِ كَأَسْطِيرٍ الْأُولِينَ ﴿١٥﴾

mati kayanfuoor mambi bukoo citi kukati bo mooliil

10 Ban jakumukaan wan akaliya akautu kakali amanje ban nájakaati.

11 An umanje kasankenak koola kujakut ban di kútaañi.

12 An umanjumi oone nápurenepuren bukanak di ekaaney wajakaaw oo akajena, Abuja bukan.

13 Búyejetool bulayenlayen ban oo nápurul di fiil fan an umanjut¹.

14 Haani kaane nababaj fubaj, di kuñiil juup.

15 Nen kukarañool siaayaas sóololi, oo ereg rouru : “ ureg wata naaniñ”

¹ Karesool Wahid Ibn Al-Mugira

سَنَسِمُهُ عَلَى الْخُرْطُورِ ﴿١٦﴾ إِنَّا بَلَوْتُنَّهُمْ كَمَا بَلَوْنَا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ إِذْ أَقْبَمُوا
لَبِصْرٍ مِّنْهَا مُصْبِحِينَ ﴿١٧﴾ وَلَا يَسْتَنْوُونَ ﴿١٨﴾ فَطَافَ عَلَيْهَا طَائِفٌ مِّن رَّبِّكَ
وَهُمْ نَائِبُونَ ﴿١٩﴾ فَاصْبَحْتَ كَالصَّرِيمِ ﴿٢٠﴾ فَنَادُوا مُصْبِحِينَ ﴿٢١﴾ أَنْ
أَعِدُوا عَلَيْنَا حَرْبِكُمْ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٢﴾ فَأَنْطَلَقُوا وَهُمْ يَخْفَوْنَ ﴿٢٣﴾
أَنْ لَا يَدْخُلْنَهَا الْيَوْمَ عَلَيْكُمْ مَسْكِينٌ ﴿٢٤﴾ وَعَدُوا عَلَى حَرْدٍ قَدِيرٍ ﴿٢٥﴾ فَلَمَّا
رَأَوْهَا قَالُوا إِنَّا لَضَالُونَ ﴿٢٦﴾ بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ﴿٢٧﴾ قَالَ أَوْسَطُهُمْ أَلْقَى
لَكُمْ لَوْلَا آتَيْنَاهُكُمْ لَكُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٢٨﴾ قَالُوا سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٢٩﴾ فَأَقْبَلَ
بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتْلَمُونَ ﴿٣٠﴾ قَالُوا يَا لَيْتَنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٣١﴾ عَسَى
رَبِّنَا أَنْ يَبْدُلَنَا خَيْرًا مِّنْهَا إِنَّا إِلَى رَبِّنَا رَاغِبُونَ ﴿٣٢﴾ كَذَلِكَ الْعَذَابُ وَالْعَذَابُ
الْآخِرُ أَكْبَرُ لَوْ كُنَّا نَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾ إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٍ النَّعِيمِ
﴿٣٤﴾ فَتَجْعَلُ لِلْسَّامِيِّينَ كَالْأَجْرِيِّينَ ﴿٣٥﴾ مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿٣٦﴾ أَمْ
لَكُمْ كِتَابٌ فِيهِ تَدْرُسُونَ ﴿٣٧﴾ إِنْ لَكُمْ فِيهِ لَمَّا تَحْزَبُونَ ﴿٣٨﴾ أَمْ لَكُمْ أَيْمَانٌ
عَلَيْنَا بَلَّغْنَا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ إِنْ لَكُمْ لَمَّا تَحْكُمُونَ ﴿٣٩﴾ سَلِّمُوا لَهُمْ
بِذَلِكَ زَعِيمٌ ﴿٤٠﴾ أَمْ لَكُمْ شُرَكَاءُ فَلْيَأْتُوا بِشُرَكَائِهِمْ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ ﴿٤١﴾
يَوْمَ يَكْشَفُ عَنْ سَاقٍ وَيَدْعُونَ إِلَى السُّجُودِ فَلَا يَسْتَجِيبُونَ ﴿٤٢﴾

16 Wóli panukaanool fúmanjum di fáculaf fati éñindaay.

17 Wóli nukaaniikaan bugaal bátaañie nen ban ukaanumi buku kati kalaakak nan kukalimi mankoone fati kajom bújom bukoo beet eyim.

18 Tooke kuregut : “ súumujaat di Emitey”

19 Mátaañi mápurulo di Amansaau acilimi di múloul bee di ko (kalaakak) kureem ; bukoo di kamoor .

20 Kalaakak di kulabañ koono nen bamuuler , bareeme.

21 Bújomoraay, di kuwonkoor mankoone :

22 “Jíja’aali bee di kalaakak kooluul nen jaat jimammañ eyim”

23 Di kúpur kujaw di kubuunoor di móro.

24 “jakunjikat anoosan aleke mananoken dó di funakaf fati jaat.

25 Di kubuuy bukak kooliil kúja’aali, tooke koo di enuurey (ewuley) buku kalekumi, mankusof manteer bukoo kuñoolene.

26 Nan kujukukomi (kalaakak) di koone : “Wolaal bájime buñarab”

27 Bare wolaal kapuñ kusofolaa taate fañ to ! kubotolaabot ejeen.

28 Akóyumiimi di ekaan jak naregiil : “ iregeenutuul jisal Emitey !”

29 Di kureg “kasalak koku di Amansaau oololaal. Olaal balakoe di májakaati”

30 Di kulako kalaañenor, anoan naane aamu akaane uru ña.

31 Di koone dankaay esofolaasof. Nukaaneenaakaan kúlaputa”

32 Wóli núduwaene mambi Amansaau óololi ábatul rouru rábajolimi kaan másuume : mati elof Amansaau óololi noom di yo”

33 Rouru ñaa roo eenomi karupulak, bann di fiitiil mati karupulak kati “Alaakiraay” kufaje kariyo ; nen lakoeene waaf wan kumanje

34 Man kúkoliaak Emitey oo bee ebaj di yoo., yan eenomi Amansaau ooliil.

Ufataw wati másuumaam

35 Manteer buku kañarumi úyejetaw wooliil kulaañen di Emitey (kumisilimaak) pankukaaniil nokoor di kalaafemi bukanak kubuj ?

36 Waa uwookene ? buuma jikaanemi bagamab eeno ?

37 Mba di jibaj Elíbar yan umanje oone roo jiliikitenemi.

38. Ban manteer di kaan róo jibajemi wanoowan wan jimañumi.

39. Mba di jibaj furim fápurulo di wóli bee di muyuul faje’e bee kapooyuul biyok bee faafunak “Alaakiraay”¹ fan ureguul mati “panusenuul wan jimañumi” ?

40 Uceñiil (Muhamad) ai di buku aatumi épuk bee di bukoo rouru fiitoofiit.

41 Mba di kubaj mulawaay muceen púr to jaat Emitey. Kamaa di kúñarul mulawaayil (simitas sooliil) nen kukankaan bukan kati malegen.

42 Funakaf fan futoboj fuje’emi beet eraj, ban di kooniil kúñup kúriiñak tentaam, tooke

¹ Funakaf fati bagamab

leekuṅoolen kukaan rouru.

43 Koo bee kajuker kúsik, kapuñak kuje'e bee éguuyiil. Kulakolako ewonkiil (di dúniyaay) beet eyaey kúriiñak, nan eenomi kújuju di waataay yacila.

44 Au ukatom manijoṅoor di kasofumi mati furimaf ufe kagaajoor. Pánuje'etumiil bee ban kumanjut (kútekak).

45 Niseniisen waati yayaje bee nan ériiñe, mati macopaam múmbaam kankaan waaf wáliñe ban di ufiit.

46 Mba nuceñjiil bacaam baje'e bee ekaan di buko kuneew kálabie ?

47 Mba manteer bukoo kumamanj wájukeriitimi wan eenomi ulee to, manteer emanjey ecila yooyu di bukoo, mambi kuciik di au wásuumumi kucila.

48 Ban ñaa numunten di wan Amansaau ooli (Emitey) asofumi beet ekaan, ban jakum oono nen ati ewoley (Yunus an ewoley eemerumi nákoli) manawonk (Emitey) tooke namerimer aban.

49 Leteen jaat búkaanum bajake bati Amansaau (Emitey) pankuñookulool, mankubetenool (kukatool)di yentaam yasaye, ban numanje waaf ulee bo, ban rouru bee ekaaneen kapuñ koola

50 Amansaau oola náfajulool akaan an áamak, ban nañarool anen di kukaanaak majakaam.

Kan eenomi kúyinenut. Kupanteene kubeti fuya di kajukerak kooliil kajakutumi, nan.

51 Kujamumi Alukuraaney di kureg : “fiite mati nagonogono !”

52 (Alukuraaney) let uceen, walet kawoolen di síduniyaasu.

Suurat 69

(AL-HAQQAH)

Malegenam (Alikiyaama), Siaaya 52 : Maka ewaloulo

1 Malegenam (mati funakaf fati alikiyaama nan uje'emi beet ejuk waafaw búrom wabajumi) maatumi kábaful.

خَاشِعَةً أَبْصَرُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ وَقَدْ كَانُوا يُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ وَهُمْ سَلِيمُونَ
 ٢٣ فَذَرْنِي وَمَنْ يَكْذِبْ يَهْدِ اللَّهُ أَلْسِنَهُ سَنَنْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ٢٤ وَأُمْلِي لَهُمْ إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ ٢٥ أَمْ نَسْتَأْذِنُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ
 مِنْ مَّغْرَمٍ مُثْقَلُونَ ٢٦ أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُمُونَ ٢٧ فَأَصْبِرْ
 لِلْحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبِ الْحُوتِ إِذْ نَادَى وَهُوَ مَكْظُومٌ ٢٨ طَوَلَا
 أَنْ نَذْرَكُهُ يَوْمَ تَبُوءُ مِنَ رَبِّهِ - لَنْ نَبْدُكَ بِالْعَرَبِ وَهُوَ مَذْمُومٌ ٢٩ فَاجْتَنِبْ رَبَّهُ
 فَجَعَلَهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ٣٠ لَنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ يَلْفِرْنَكَ بِأَبْصَرِهِمْ
 لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ وَيَقُولُونَ إِنَّهُ لَمَنْجُونٌ ٣١ وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ٣٢

سُورَةُ الْحَاقَّةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

١ الْحَاقَّةُ ٢ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحَاقَّةُ ٣ كَذَبَتْ ثُمُودُ
 وَعَادٌ بِالنَّارِ عِة ٤ فَاثُمُودُ فَأَهْلِكُوهَا وَأِلطَّاغِيَةَ ٥ وَأَمَّا
 عَادٌ فَأَهْلِكُوهَا كَمَا بَرِيحٌ صَرَصِرٌ عَاتِيَةً ٦ سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ
 سَبْعَ لَيَالٍ وَثَمَنِيَةَ أَيَّامٍ حُسُومًا فَتَرَى الْقَوْمَ فِيهَا صَرْعَى
 كَأَنَّهُمْ أُعْجَازٌ مُنْحَلِلٌ خَاوِيَةً ٧ فَهَلْ تَرَى لَهُمْ مِنْ بَاقِيَةٍ ٨

2 Waa eenomi malegenam maatutumi kabaayi ?

3 Naregi wan eenomi malegenam maatutumi kabaayi.

4 Kati Samuud di kati ‘Aad kusosof mati kabamiñak kati Alikiyaama kankaan waaf wabajut kagaajoor.

5 Kati Samuud buko kawel káamak kubujiil.

6 Man kati Aad, buko buronj booliil érus, yájoobie fanfanj ban di ebaj sembbe máamak, eja’alo etingiil buronj.

7 Uru kankaan waaf wan Emitey eleebuliil di eleeb kakajeniwo, wáriiñe kuk futok di kugaba di poop kunak futok di kúfeejiir kasukenoore. Panujuk man kulobomi kucet nokoor nen mubekel mátoomuloe.

8 Abu panujuk wacee warinoe di bukoo?

وَجَاءَ فِرْعَوْنُ وَمَنْ قَبْلَهُ وَالْمُؤْتَفِكَاتُ بِأَلْحَابِطَةٍ ﴿٩﴾ فَعَصُوا رَسُولَ
 رَبِّهِمْ فَاغْرَقْنَاهُمْ آخِذَةً رَأْيِهِ ﴿١٠﴾ إِنَّا لَنَّا طَعْنَا أَلْمَاءَ حَمَلْتُمْ فِي الْجَابِرَةِ
 ﴿١١﴾ لِنَجْعَلَهَا لَكُمْ تَذْكِرَةً وَنَعْيِبًا أَدْنَىٰ وَعَيْبَةً ﴿١٢﴾ فَإِذَا فُتِحَ فِي الصُّورِ
 فَخِصَّةٌ وَاحِدَةٌ ﴿١٣﴾ وَحَمَلَتِ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ تَذْكِرَاتِكُمْ وَاحِدَةً ﴿١٤﴾
 فَيَوْمَ مِيزٍ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ﴿١٥﴾ وَأَنْشَقَّتِ السَّمَاءُ فِيهِ يَوْمَ مِيزٍ وَاهِيَةٌ
 ﴿١٦﴾ وَالْمَلِكُ عَلَىٰ أَرْجَائِهَا وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَ مِيزٍ تَمْنِيَةٌ
 ﴿١٧﴾ يَوْمَ مِيزٍ تَعْرَضُونَ لَا تَخْفَىٰ مِنْكُمْ خَافِيَةٌ ﴿١٨﴾ فَأَمَّا مَنْ أَوْقَرَ
 كَنِبِئَهُ بِسَمِينِهِ فَيَقُولُ هَؤُلَاءِ أَقْرَبُ وَأَكْنَبِيَّةٌ ﴿١٩﴾ إِنِّي ظَنَنْتُ أَنِّي مُلَاقٍ
 حِسَابِيَّةٌ ﴿٢٠﴾ فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ﴿٢١﴾ فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ﴿٢٢﴾
 قُطُوفُهَا دَانِيَةٌ ﴿٢٣﴾ كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا أَسْلَفْتُمْ فِي الْأَيَّامِ
 الْغَالِيَةِ ﴿٢٤﴾ وَأَمَّا مَنْ أَوْقَرَ كَنِبِئَهُ بِسَمَالِهِ فَيَقُولُ يَلَيِّنَنِي لَأَرْوِيَ كَنِبِيَّةً
 ﴿٢٥﴾ وَلَأَرْوِيَ مَا حِسَابِيَّةٌ ﴿٢٦﴾ يَلَيِّنَهَا كَأَنَّ الْقَاضِيَةَ ﴿٢٧﴾ مَا أَغْنَىٰ
 عَنِّي مَالِيَّةٌ ﴿٢٨﴾ هَلَاكَ عَنِّي سُلْطَانِيَّةٌ ﴿٢٩﴾ خَذُوهُ فَعَلُوهُ ﴿٣٠﴾ ثُمَّ الْجَحِيمَ
 سَلُّوهُ ﴿٣١﴾ ثُمَّ فِي سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَاسْلُكُوهُ ﴿٣٢﴾ إِنَّهُ
 كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ ﴿٣٣﴾ وَلَا يَحْضُ عَلَىٰ طَعَامِ الْمِسْكِينِ ﴿٣٤﴾

9 Firauna di karunguloomi duniya, di sísukas sáyiisimi di kukajen (sísuk sigaba sati bukanakk kati Anabiyoᅇau (AKDE)) kuja’alójaw duniya mankookene mukaanaay majakut

10 Ban di kukat ekan wan Aboñaayau ati Amansaau ooliil aregiimi kukaan. Ñaa nasofiil cak !

11 Wóli utebuumi di busaanaab (bati Nuha) nan mumelam muᅇoolulomi yok mumaᅇ ewuujuul.

12 Mambikaan kawoolenuul, kawoolen kan umanje oone kawos kamanje kamanje waaf kusofeko di wan kujamumi, kuje’e beet esofuwo.

13 Nanoosan kábiilak kuliti kalita kákon.

14 Ban yentaamey di kuwaalak di kutebeni kufumo ñákon púr to di kujojeni tin tákon

15 Funakaf fucila noo eenomi funakaf fati fupinaf.

16 Asamaaney nounu bee kajiso ban di eref funakaf fucila.

17 Ban simaleekaas bee ejuum di ufeefaw wooluyo (asamaaney) fulay sooni futok di sibaaciir di so di sirooko élakoumaay yati Jáiyiyaj jati Aamansaau ooli (au Muhamad) di funakaf fucila.

18 Funak fucila bee kápurenul anooan burokab boola, mambijijuki wanoosan, di éliibarey yooli pánkuyiisiwo.

19 Anoosan kusenumi ékitaabaay yoola di kañenool kárirak; oo beet ereg : “ ihi jikaraᅇ ékitaabaay yúmbaam” !

20 “ Inje nifiunenfiun mati panitook dó bacaamab búmbaam”

21 Acila bee kalako di buroᅇ básuume.

22 Di “ kafat” ‘bukink), fatiya .

23 Muriam mati ko di muwalo mulof (kati dóo.

24 “jiri ban di jiraan súum, mati wan jirokulomi di kunakak kawujumi (di duniyaay).

25 Man an eenomi kusenoosen ekitaabaay yoola di kañenool kamayak oo bee ereg táaᅇᅇitaᅇᅇi beri ínje ! teemeen di ínje , jakumbikuseneenom ekitaabaay yúmbaam”

26 “Ban jakumbi imanjeen burokab búmbaam”

27 “ Háaj ! nimanjeenen (ecetom etooᅇand) ekaaneen yálamukaay” (jakumiyitooen Alakira).

28 “Fubajom funafautom”

29 “Fujuumom fukaᅇokaᅇo fukatomb”

30 “Jisofool ban di jiloolool kumerak”

31 “Ban di jinokenool di sambunas (sájeekumi fanfan)

32 Ban, di jikaanool ñiwuᅇañdi kaneew seseen ñabaake elekey bee di kusinkak (wáriᅇᅇe bukan kúfeejiir di uñen)

33 Mati oo áyieneneenut Emitey yan eenomi eruruuk.

34 Ban ákaaneriit man kusen árukateenau ari.

35 Jaat, abajut apaalaay taate (aate kapakenool).

36 Muri muceen, mubajut píru to jaat múpuunam di wakañomi uput.

37 Kuceen kootut furiwo, nen kakaanumi burok bákojie (di dúniyay).

38 Aá ! haani nikallie di wan jijjukumi.

39 Di poop wan jijjukutumi.

40 Mati Alukuraaney kakaan furim fan Aboñaay áamak an kuboñulo asanken.

41 Lee kasanken kati ájaloora wiikun jíyinenene (káyinenak kooluul kujuupout).

42 Ban poop lee kasanken kati awaasena, wiikun jiwooloemi.

43 Kakaan furim fawaloulo di acilumi sentaamas di si'asamaanas búrom.

44 Nen atuukeene kurim ásenoli kasanken (furim) ban jaat nareg di wóli fúpurulo.

45 Wóli bee esofeenool di kañenool kárir.

46 Ban numiineen oo katiiraak káje'etumemi fásimaf bee di ésigirey.

47 Ban lee bajeen di muyuul anoosan aṇoolene apooyool .

48 Malegen, roo kakaan kawoolen bee di kúkoliaak Emitey, kukaana jak.

49 Wóli fifiit mati numamannj babaj di muyuul kasofe rouru nen kagaajoor(Alukuraaney.

50 Di fíitoli mati moomu pambikaan esof efayen (ereg imanjeene) bee di káyinenutumi (kukaafiraak).

51 Ban roo kakaan malegen faṇ maraje.

52 Wootoo uruuken kareesak kati Amansaau acilimi.

Suurat

70 (AL-MAA'ARIJ)

Uṇaraw wati eja'ay bee Fatiya. Siaaya 44 ebaje ; Maka ewaloulo

1 Di kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak. Babaj aceeṇa aceeṇe sílaam sbilut kabaayi (bee di bukoo).

فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هُنَا حَمِيمٌ ۚ وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غِسْلِينٍ ۚ لَا يَأْكُلُهُ

إِلَّا الْخَطِيطُونَ ۚ فَلَا أَقِيمٌ يَمَاتُ بَصُرُونَ ۚ وَمَا لَا يُبْصِرُونَ ۚ

إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ۚ وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ قَلِيلًا مَّا تَأْمِنُونَ ۚ

وَلَا يَقُولُ كَاهِنٌ قَلِيلًا مَّا تَذْكُرُونَ ۚ نَزَّلَ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۚ وَلَوْ

نَقُولُ عَلَيْنَا بَعْضُ الْأَقَاوِيلِ ۚ لَأَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ ۚ ثُمَّ لَقَطَعْنَا

مِنْهُ الْوَتِينَ ۚ فَمَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِيزٍ ۚ وَإِنَّهُ لَلذِّكْرُ

لَلْمُتَّقِينَ ۚ وَإِنَّا لَنَعْلَمُ أَنَّ مِنْكُمْ مُكَذِّبِينَ ۚ وَإِنَّهُ لَحَسْرَةٌ عَلَى

الْكَافِرِينَ ۚ وَإِنَّهُ لَحَقُّ الْيَقِينِ ۚ فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ۚ

سُوْرَةُ الْمَاعِيَا ۚ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ ۚ لِلْكَافِرِينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ ۚ يَوْمَ

أَنَّ ذِي الْمَعَارِجِ ۚ تَنْفِرُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ فِي

يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ ۚ فَاصْبِرْ صَبْرًا جَمِيلًا ۚ

إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيدًا ۚ وَنَرَاهُ قَرِيبًا ۚ يَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ كَالْهَلِّ

ۚ وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ ۚ وَلَا يَسْتَلُ حَمِيمٌ حَمِيمًا ۚ

2 [Sílaam sacila] bee di káyinenutumi (kukaafiraak); ban anoosan letaṇoolen apangenso.

3 [Sílaam] saje'e bee kájawumul di Emitey yacilumi uṇaraw wati eja'ay bee fatiyaraay.

4 Simaleekaas di Yuutey (yalakomi Jibiriin) kañito bee di Yo di funakaf fan umanje kapiyaak koolufo butum simit sáriiṇe wúli bukan kugaba di uñen.

5 Umuuten kama kamuuten kajake.

6 Buko kujukuso (sílaamas) lói.

7 Wóli nujukuso lof.

8 Funakaf fan asamaaney eje'emi bee kanokoor nen babuwoer bati mulap.

9 Kuwaalak di kunokoor nen bufalab.

10 Funakafa an letaceṇ apaalool (buu kaane) ?

11 بَصُرُوهُمْ يَوْمَ الْمَجْزُمِ لَوْ يَفْتَدِي مِنْ عَذَابِ يَوْمِئِذٍ بَيْنِيهِ
 وَصَحْبَتِهِ وَأَخِيهِ 12 وَفَصِيلَتِهِ الَّتِي تُتَوَبِعُ 13 وَرَمَنَ فِي الْأَرْضِ
 جَمِيعًا تَمَّ بِنَجِيهِ 14 كَلَّا إِنَّمَا لَظَنَى 15 نَزَاعَةَ لِلشَّوَى 16 تَدْعُوا
 مَنْ أَدْبَرْتُمْ لَنَا 17 وَجَمَعَ فَأَوْعَى 18 إِنَّا إِنَّا نَسَنَ خَلْقَ هَلْوَاعًا
 19 إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوعًا 20 وَإِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا 21 إِلَّا
 الْمُصَلِّينَ 22 الَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ 23 وَالَّذِينَ كَفَرُوا
 أَمْوَالُهُمْ حَقٌّ مَعْلُومٌ 24 لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ 25 وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ
 يَوْمَ الْبُرْءِ 26 وَالَّذِينَ هُمْ مِنْ عَذَابِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ 27 إِنَّ عَذَابَ
 رَبِّهِمْ غَيْرُ مَأْمُونٍ 28 وَالَّذِينَ هُمْ يُقْرَأُونَ وَجِهمَ حَافِظُونَ 29 إِلَّا أَعْلَى
 أَرْوَجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ غَيْرُ مَأْمُونٍ 30 فَمَنْ ابْتغَى وَرَاءَهُ
 ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْعَادُونَ 31 وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمْتِنَتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رِعُونَ
 32 وَالَّذِينَ هُمْ بِشَهَادَاتِهِمْ قَائِمُونَ 33 وَالَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ
 34 أُولَئِكَ فِي جَنَّاتٍ مُكْرَمُونَ 35 قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَفَبِكُمْ مَهْطِعِينَ
 36 عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ عِزِينَ 37 أَبْطَمَعَ كُلُّ أَمْرٍ مِنْهُمْ
 أَنْ يَدْخَلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ 38 كَلَّا إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِمَّا يَعْلَمُونَ 39

11 Haani mankujukooremi an di apaalool, álaputaau bee emanjeen anjareen kuñoolool atit (acaam) di sílaamas sati sambunas dán kootumi enenool,

12 Di aseekool, di poop atiool.

13 Haani poop kayoonjak koola kan umanjumi oone koo kugoogenool.

14 Di poop wanoowan wammi di yentaamey búrom ban di uñoolen upakenool.

15 Haani ko ! Yoo [Jahanamaay] kankaan sambun sáamak.

16 Saje'e bee kápuren kapongolak kati fúkaaf.

17 Soo beet ewonk an eenomi nakatekat búsol, ban najaw akat bo [kawonkak kati Emitey].

18 Najojen [fubajaf], anen di waaf (báwuleriit)

19 Anau natuukulituuk di máwulaati majakut.

20 Nanoosan mátaañaam mubajool, oo kabotenoor fanfañ.

21 Nanoosan másuume muñookool [nábatul] akaan alata.

22 Púr to, kan eenomi bukoo kúsaliya.

23 [bukoo] kan eenomi kúsaliyesali funakoofunak.

24 [koo] kan fubajaf fooliil fulakomi malegen, kaatumi kápuren dó jakaay.

25 Bee di ala'au di poop ásukateenau.

26 Kan umanjumi oone koo kúfiuumumi mati funakaf fati kayitaak (Alikiyamaay) waaf waje'e beet ebaj.

27 [koo] kan umanjumi oone kúkolikolli sílaamas sati sambunas san Yaciliimi eneniimi.

28 Ban fifiit mati sílaamas sati sambunas Yaciliimi kubajut kapooy kati jakumbi kubajo.

29 [koo] kan eenomi kusosof di kabuuñaak kati kañaak kooliil.

30 Púr to, eja'ay bee di kuseekak kooliil di poop kumiikeelak kooliil, too ñaa leekulobeeniil. Man kan umanjumi oone bukoo kariiben kásuumak kooliil man kuyoolo ekaan rouru ran

31 Emitey eregiimi bukoku kucila koo eenomi kukaanaak wajakutaaw.

32 [koo(kakaanemi jak) kútiyaarak] kan umanjumi kupooyepooy jak wan kuseneiimi benen di kukaan jak wan kuregeiimi mati beet ekaanuwo.

33 Ban poop di kuñoolen káseedaak malegenam man kujukemi.

34 Kan umanjumi poop mati kusofesof kásalaak.

35 Kouku kucila pankuyiteniil kayiten kati kabuuñaail di kutinj "Ufataw" wait "Arijanaay"

36 Kan eenomi kúyinenut, waa usofiil kamaat, beet kábaakenul sikondoor bee di au ?

37 Mánkupurumulo kárir di poop di kamay uyoon koom di éjo’ol di kújo’ol (di móro)

38 Anoosan di bukoo namammaj mambi kukatool mananoken di “Kafatak” kati úsuumaw wáamakaw ?

39 Injé nituukuliituuk di wan¹ kumanje [kuban]

40 Haani ko ! nikalikali, di Amansaau acilumi ban burabemi mati inje niñooleñpoolen.

41 Upúreniil mánuñarul kuceen kafanjiil unen to ban waaf letuñpoolen úpurenoli di ekaaney mo.

42 Au ukatiil mankufañ mankunokene (di éjimey), di kúraari yok kúriiñ funakaf fan kulobiimi,

43 Funakaf fan kuje’emi beet épurul galab di kuyaakak nokoor nen bukoo kamundoor bee di kuwaak sínaataas sooliil.

44 Koo bee kajuker kúsik, kapuñak di kuñoobeniil. Funakaf fucila foo kulakomi eregiil.

Suurat 71

(NUH)

Nuha : Siaaya 28 ebaje;, Maka ewaloulo

1 Di kareesak kati Emitey, di kabonketak káamakak kooluyo kan eñoolene kabonket fañ Niboñuloboñ Nuha bee di bukanak koola manaregiil : “ [jaw úyiis bukanak kooli jandi sílaam sátaañie sitookuliil.

2 [nan ríñjumi] nareg : “ muyuul bukanom, inje áyiisenuul alegen.

3 Jikob Emitey ban jaat di jíkoli yo, di jiriiben wan ereguumi.

4 “ Di eyanfu’uul síjunubaas sooluul; di esenuul ewaati yan joote emanj ériiñey yooluyo. Bare waataay yan Emitey esenumi

فَلَا أُقِيمُ رَبِّيَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ إِنَّا لَقَادِرُونَ ﴿٤٠﴾ عَلَى أَنْ نَبْدِلَ خَيْرًا مِنْهُمْ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُورِينَ ﴿٤١﴾ فَذَرَهُمْ حَتَّىٰ يَضُوضُوا فَلْيَعْبُوا حَتَّىٰ يَلْقَوا يَوْمَهُمُ الَّذِي يَوعَدُونَ ﴿٤٢﴾ يَوْمَ يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ سِرَاعًا كَانَهُمْ إِلَىٰ نُصَبٍ يُوَفِّضُونَ ﴿٤٣﴾ خَشْيَةً أَيْصَرُهُمْ تَرَهَقْتُهُمْ ذَلَّةٌ ذَلِكِ الْيَوْمِ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿٤٤﴾

سُورَةُ نُوحٍ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ أَنْ أَنْذِرْ قَوْمَكَ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١﴾ قَالَ يَقَوْمِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٢﴾ أَنْ أَعْبُدُوا اللَّهَ وَأَتَّقُوهُ وَأَطِيعُوا ﴿٣﴾ يَغْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُؤَخِّرْكُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى إِنْ أَجَلَ اللَّهِ إِذَا جَاءَ لَا يُؤَخَّرُ لَوْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا ﴿٥﴾ فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَايَ إِلَّا فِرَارًا ﴿٦﴾ وَإِنِّي كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوا أَصْوَابَهُمْ فِي عَادَاتِهِمْ وَأَسْتَعْشَوْا شِيَابَهُمْ وَأَصْرُوا وَأَسْتَكْبَرُوا اسْتَكْبَارًا ﴿٧﴾ ثُمَّ إِنِّي دَعَوْتُهُمْ جَهَارًا ﴿٨﴾ ثُمَّ إِنِّي أَعْلَنْتُ لَهُمْ وَأَسْرَرْتُ لَهُمْ إِسْرَارًا ﴿٩﴾ فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا ﴿١٠﴾

nanoosan ériiñe letepumeni [bee nicee] teemeen jaat jimanjemmanj.

5 Nareg (oo Nuha) : “inje niwowonk kayoonak kúmbaam fuk di balay”

6 “bare benenutiil waceen púrum to jaat eteyom ceb”

7 “Injé, nanoosan niwonkuliil mambi ubonketiil, koo eñar kusinkak kooliil mankulook uwosaw wooliil, ban di kuñar újupaaw wooliil mánkuguuyoor ; di kukaan to májamaataam, di kuruukalenoor fanfañ”

8 “Nan púrutomi, niwonkiil “Jaharay (kajom)”

9 Ban níyiiseniil fácul bukanak, ban nilaañ íyiiseniil di “sutura”

10 “Iregiil jiñes kayanfuak kati aciluumi mati oo nanjooleñpoolen kayanfuak máamak”

¹ Kapor, di poop kasot

يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا ۝ وَيُمْدِدْكُمْ بِأَمْوَالٍ وَيَبْنِيَنَّ وَيَجْعَلْ
 لَكُمْ جَنَّاتٍ وَيَجْعَلْ لَكُمْ أَنْهَارًا ۝ مَا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا ۝
 وَقَدْ خَلَقَكُمْ أَطْوَارًا ۝ أَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ
 طَبَاقًا ۝ وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا وَجَعَلَ الشَّمْسُ سِرَاجًا ۝
 وَاللَّهُ أَنْبَتَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا ۝ ثُمَّ يُعِيدْكُمْ فِيهَا وَيُخْرِجْكُمْ
 إِخْرَاجًا ۝ وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ بِسَاطًا ۝ لِيَسْلُكُوا مِنْهَا
 سُبُلًا فِجَاجًا ۝ قَالَ نُوحٌ رَبِّ إِنِّي نَذَرْتُكَ مِنَ الْأَرْضِ مَنْ لَمْ يَزِدْهُ
 مَالَهُ وَوَلَدَهُ إِلَّا خَسَارًا ۝ وَمَكَرُوا مَكْرًا كَبِيرًا ۝ وَقَالُوا
 لَا تَنْذِرُنَا ۝ الْهَتِكُمْ وَلَا تَنْذِرُنَا وَلَا سَوَاعَا وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ
 وَنَسْرًا ۝ وَقَدْ أَضَلُّوا كَبِيرًا وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا ضَلَالًا ۝
 مِمَّا خَطَبْتَهُمْ أُعْرِفُوا فَأَذِنُوا فَأَمَّا قَوْمٌ فَلَمْ يُحَدِّثُوا لَهُمْ مِنْ دُونِ
 اللَّهِ أَنْصَارًا ۝ وَقَالَ نُوحٌ رَبِّ لَا تَنْذِرْ عَلَى الْأَرْضِ مِنَ الْكَافِرِينَ
 دِيَارًا ۝ إِنَّكَ إِنْ تَذَرَهُمْ يُضِلُّوا عِبَادَكَ وَلَا يَلِدُوا إِلَّا أَفْجَارًا
 كَفَارًا ۝ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِمَنْ دَخَلَ بَيْتِيَ
 مُؤْمِنًا وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا نَبَارًا ۝

11 “mambi aboñumuluul fatiya kalub kajuupoe”

12 “mambi amegenuul fubaj di kuñiil; nakaan “ufat” di úteyum mumel bee di muyuul”

13 “Waa woom di muyuul waje’e beet ekaan leejibuuña EMitey nen man senumi eeno,”

14 “Ban nateepuuteep di uyaas wariiboore.

15 Manteer jijukut buu Emitey eteepumi ‘siasamaanas’ sáriiñe futok di sigaba sarembenoore,

16 Di Ejar fuleeñaf ekaan “wuñ” di so (si’asamaanas), di Ejar poop banakab ekaan eficitena.

17 [Yoo] Emitey, eliilenuumi¹ tentaam nen kaliilak kati búbaarab.

18 Ban panelaañenuul bee dó (tentaam) mambi épurenuluul benen di kápuren kalegen.

19 Emitey eñajar yentaamey ekaanuul kabasa.

20 Mambijiriiben dó (di yentaamey) uñar wawuñe di ujuupo .

21 Nuha nareg : “ au ataom acilammi, bukoo kulalat wan iregiimi mankuriiben an eenomi fubajool di kuñoolool leekubenenuol wuceen púr to jaat kagumbulool cebuko.

22 Di kuñar kabuntoor káamak kukaan to.

23 Di kureg :” jakunjikaten sínaataas sooluul, ban jakumbijikat bo Wadda di Suwaa, di Yaguus, Ya’uuk, di Nasra².

24 [sínaataas sicila] síjimenjimen kajuupoe. Kulaafaak jakumbuubeneniil wuceen púr to éjimey.

25 Di búkaanumab bati wajakutaaw wan kulakomi ekaaney, pankumereni ban di kunoonetumi di sambun. Leekubaj apakena kaanutujaat Emitey.

26 Nuha nareg : “ Amansaaú úmba, jakumukat tentaam haani ákon di káyinenutumi.

27 Au ukatiil, koo bee kájimen kukobaak kooli, ban koo beet ebaj kuñiil kaje’e beet ekaan kóji, bann léekuyineni haani mo.

28 Ataom “ubonketom”, ínje di kubajaom, di kúyinenaaak kanokenumi síndaay yúmbaam. Ban jakumubenenuol kulaafaak (kúlaputaak) uceen, púr to jaat ekaaniil mankufoota .

¹ Biriñ di anau átiyaarau an eenomi Adama ; abajolaami

² Uñar wájawume soosu búrom sínaati

Suurat 72

(AL-JINN)

yati “sǰinnaas siaaya 28 ebaje, Maka ewaloulo

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak.

1 Ureg: “ furim (kasanken) fápurulo di Emitey bee di ínje mati kayoon kati sǰinne balakoe kajanten kakarañak kúmba (Alukuraaney) kásuume, ban di sireg : “Olaal nujamaajam bakarañer Alukuraan básuume.

2 Bájé’etume bee di mukaanaayam majakaam, núyinaabo, ñaa letunaamenaal anoosan di acilolaami.

3 Malegen Amansaau oololaal kasalak kulako di oo mati Ataaolaal abajut ariiboora (aseek), ebaujut añiil !

4 Esoñey yóololi Ibiliisa) balakoe ereg waaf wabajut di Emitey.

5 Wóli basofeene mati anau di éjinnaay leekuñoolen kureg di Emitey, kagaajoor.

6 Ban bajeene di bukanak kan umanjooone kuñesñes kapooy di sǰinna síniine kanaame di sǰinnaas. Koo mátaañiam mubeneno di bukoo kucila .

7 Koo basofeene mati Emitey leteronjen bukanak nen man muyuul jisofeenumi.

8 Wóli baje’e yok ulof asamaaney (ulofen asamaaney), beet éjamul furim nutookuyo manemeenje kupooya kati sembe di poop sǰipumben sati suutas.

9 Wóli naaniñ ejaw ulako bo (di asamaaney) bee kajanten¹. Iñame éjinneoojinne amañe bee kajanten yoo bee took bo sǰipumben suut san kuje’e bee eleebyuo.

سُورَةُ الْجِنِّ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ أَوْحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ فَقَالُوا إِنَّا سَمِعْنَا قُرْءَانًا

مَّجْبُورًا ۝١ يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ وَلَمْ نُشْرِكْ بِرَبِّنَا أَحَدًا ۝٢

وَأَنَّهُ تَعَلَّى جَدًّا رَبِّنَا مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا ۝٣ وَأَنَّهُ كَانَ

يَقُولُ سَفِيهًا عَلَى اللَّهِ سَطَطًا ۝٤ وَأَنَاظَنَّا أَن لَّنْ نَقُولَ الْإِنْسَ

وَالْجِنِّ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ۝٥ وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِّنَ الْإِنْسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالِ

مِّنَ الْجِنِّ فَزَادُوهُمْ رَهَقًا ۝٦ وَأَنَّهُمْ ظَنُّوا كَمَا ظَنَنْتُمْ أَن لَّنْ يَبْعَثَ

اللَّهُ أَحَدًا ۝٧ وَأَنَا لَمَسْنَا السَّمَاءَ فَوَجَدْنَاهَا مُلْتَأَمَةٌ حَرَسًا

شَدِيدًا وَأَوْشُهَابًا ۝٨ وَأَنَا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقْعِدًا لِّلسَّمْعِ فَمَن

يَسْتَمِعِ الْآنَ يَجِدْ لَهُ شَهَابًا بِرُصْدٍ ۝٩ وَأَنَا لَا نَدْرِي أَشَرٌّ أُرِيدُ

بِمَن فِي الْأَرْضِ أَمْ أَرَادَ بِهِمْ رَبُّهُمْ رَشَدًا ۝١٠ وَأَنَا مِنَّا الصَّالِحُونَ

وَمَنَادُونَ ذَٰلِكَ كُنَّا طَرِيقَ قَدَدًا ۝١١ وَأَنَاظَنَّا أَن لَّنْ نَعْجِزَ

اللَّهُ فِي الْأَرْضِ وَلَنْ نَعْجِزَهُ هَرَبًا ۝١٢ وَأَنَا لَمَّا سَمِعْنَا الْهُدَىٰ

ءَامَنَّا بِهِ ۝ فَمَن يُؤْمِن بِرَبِّهِ ۝ فَلَا يَحَافُ بَحْسًا وَلَا رَهَقًا ۝١٣

10 Wóli umanjut manteer kumammañ wajakut bee di kammi di yentaamey. Mba Ataail amañe éyiisiil buñar balegen.

11 Babaj di wóli sǰinne sakaane majake, di baj poop sákaanerit wajake. Uyoon wameenje wanaamut buñar ulakoe di wóli.

12 Wóli basofeene mati letuñoolen uwalen sembaas sati Emitey di yentaamaraay. Ban poop letuñoolen uwalen sembaas sati Yo di eteyuyo.

13 Nan ujamumi káyiisenak kati buñarab balegenab, noo ñaa núyinenkomi, aapi áyinenumi ataool létakoli kagumbul bacaam mba éroog.

¹ Musanaam mati simaleekaas

وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمُونَ وَمِنَ الْقَاسِطُونَ فَمَنْ أَسْلَمَ فَأُولَئِكَ تَحَرَّوْا رَشَدًا ﴿١٤﴾ وَأَمَّا الْقَاسِطُونَ فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا ﴿١٥﴾
 وَالْوَالِدَاتُ يُرْضَوْنَ مَعَ الرِّبَّاءِ فَإِذَا أَهْلَاكُم مِّنْ بُنْيَانِكُمْ فَأُولَئِكَ فِي عَذَابٍ مُّهِينٍ ﴿١٦﴾ لَقَدْ فَعَلْنَا لِقَوْمِ آلِ عَادٍ كَذِكْرٍ لِّلْبَنِي إِدْرِيسَ إِذِ احْتَمَسَتْ خَلْقًا مِّنْ نَّحْسِهِ لِيَلْبَسَ الْكِسْفَ الْوَبْرَةَ فَمِنْ حَيْثُ خَلَقَ رَفَعْنَا سَعْدًا تَلْوَاهُ فَأَخَذَهَا بِالْإِكْرَامِ ﴿١٧﴾ وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا ﴿١٨﴾ وَأَنَّهُ لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ كَادُوا يَكُونُونَ عَلَيْهِ لِيَدًّا ﴿١٩﴾ قُلْ إِنَّمَا أَدْعُوا رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا ﴿٢٠﴾ قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا ﴿٢١﴾ قُلْ إِنِّي لَنْ يُخِيرَنِي مِنَ اللَّهِ أَحَدٌ وَلَنْ أَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا ﴿٢٢﴾ إِلَّا بَلَاغًا مِّنَ اللَّهِ وَرِسَالَاتِهِ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا أَبَدًا ﴿٢٣﴾ حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ أَضَعُفٌ نَّاصِرًا وَأَقَلُّ عَدَدًا ﴿٢٤﴾ قُلْ إِنْ أَدْرَيْتُمْ أَقْرَبُ مَا تُوَعَدُونَ أَمْ يَجْعَلُ لَهُ رَبِّي أَمَدًا ﴿٢٥﴾ عَلِيمٌ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَىٰ غَيْبِهِ أَحَدًا ﴿٢٦﴾ إِلَّا مَنِ ارْتَضَىٰ مِنْ رَسُولٍ فَإِنَّهُ يَسْلُكُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ رَصَدًا ﴿٢٧﴾ لِيَعْلَمَ أَنْ قَدْ أَبْلَغُوا رَسُولًا مِنْ رَّبِّهِمْ وَأَحَاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ وَأَحْصَىٰ كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا ﴿٢٨﴾

14 Babaj di wóli kan umanje kumisilime, di poop, kan umanje kukaana majakut. Kan kátuubumi, koo eenomi kañesumi bujarab bajakaab.

15 Man kan eenomi kujakut, koo bee kalako uyaaj wati jahanamaay.

16 Man kan eenomi kukaana majakut, koo bee kalako múyabenuma sambun sati jahanamaay

Teemeen kuñareñjar bujarab balegenab, ínje karaaneneeniil mumel majuupoe.

17 Mambi ikaaniil táañi di mo. Anooan ábatulomi akat bo kawoolenak kati Amansaau akiloomi, pambi íje'etumool bee di sílaam sáje'eriit bee ekat kabenenno.

18 Simisiraas ekobey Emitey sikaani beet, jakumbijiwonk ró (karees kati) aceen jibenen to Emitey.

19 Naapi amiikeelau ati Emitey (Muhammad) ayitomi bee elawuyo, soo (síjinnaas) di síyitoul bee di oo.

20 Ureg : “ínje Amansaau akilammi cebool; nije'e beet ewonk, letibene to di oo anoosan ”

Ureg: “ínje iyeekenut waapi injar manikaanuul mátaañie mba waapi ukaanuul bukan kulegen kájimut”.

21 Ureg : “ínje an ajuolenut apakenom di Emitey,

22 Ban poop letijuk fugoogo falet Yo

23 Púr to jaat kúboñ kápurulo di Emitey di “eleetar” yati Yo. Anooan alatumi wan Emitey di Aboñaayau kuregumi, oo sambunas sati jahanamaay bee di oo, ban oo bee kalako dó bándoor,

24 Ban naapi kujukumi wan kuregumi bee ekaaniil, koo bee emanj bukei kapakenak kufanjumi mankuyiikunoe (kuwaloe) ban poop bukei kufanje mankumeenjut.

25 Ureg: “ imanjut manteer wan kuregumi bee ekaanul ulolof mba di kaan Amansaau úmba abile anjar akaan ewaati yan bukanak kuje'e beet emanj.

26 Yoo yamanjumi wájukeriitimi. Eyíseriit wárajeriitimi.

27 Púr to an umanjumi oone Emitey esenool manalako di kuboñaayak, an eenomi Emitey bakaane mankupooaya kurungool di kuriibenool.

28 Mambeemanj manteer buko báriijene kúboñak kati Amansaau akiliimi. Yoo bamanje wammi di bukoo ban di emanj wanoosan butum buu.

Suurat 73

(AL-MUZZAMIL)

águuyoorumi (áfimenoorumi
(Muhammad))

Siaaya 20 ebaje, di éwaloul Maka

- 1 Au 'Muhammad) águuyoorumi.
- 2 Uyito nounu di fukaraaf¹ yok rino to wiikun kamoorak
- 3 Wáriiŋe tutoorraay yati fo (fukaraaf) mba nugumbul (tutooraay) wiikun.
- 4 Mba nubenen (tutooraay) yati fo, manukaraŋ Alikuraaney set kakaraŋ kanafae ban di kujak
- 5 Injé beet eregi furim fálabiye.
- 6 Kásalaak kati fukaraay kufaje ejak bee di kakaraŋak di kabebenak búyajejetab, kakaraŋak jak mati au (Muhammad), tulaaraay bee kalako ekaan urok wabaake .
- 7 Uwonk kareesak kati acilimi. Nuteb haajaay fooli ulaañen di Yoo faŋ.
- 8 Yacilimi ban banakab búpurumeuumi di ban búloemi. Bajut emit (yiceen) púr to Yoo ceb.
- 9 Nuŋaruyo ukaan apooya (ooli)
- 10 Nnumuuten di wan kusankenemi ban núloi'iil di káloi kajake.
- 11 Ban jaat nukatom (manijoogoor) di bukaaku kasofumi mati wan uregeiimi kagaajoor ban di kuwooken fubajaf banujaat, nugumbul sílaamas di bukoo.
- 12 Ninennen ñiwuj ñálabie di sambun sáamak (bee di bukoo) .
- 13 Di muri masof émerumey di poop sílaam sarie faŋ .
- 14 Funakaf faapi yentamaraay di kuwaalak sije'emi bee kálinliŋoor ; kuwaalak pankunokoor nen fujoon fati mof fayiisooore.

سُورَةُ الْمُزَّمِّلِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الْمَرْزُوقُ ١ قِرِّ الْبَلَّ إِلَّا قَلِيلًا ٢ يَصْفُهُ وَأَنْقَضَ مِنْهُ قَلِيلًا ٣
 أَوْزَدَ عَلَيْهِ وَرَقِلَ الْقُرْمَانُ تَرْتِيلًا ٤ إِنَّا سَأَلْنَاكَ عَلَيَّكَ قَوْلًا
 نَقِيلًا ٥ إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ هِيَ أَشَدُّ وَطْأًا وَأَقْوَمُ قِيلًا ٦ إِنَّ لَكَ فِي
 النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا ٧ وَأَذْكُرُ اسْمَ رَبِّكَ وَتَبَتَّلْ إِلَيْهِ تَبْتِيلًا ٨
 رَبِّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا ٩ وَأَصْبِرْ
 عَلَى مَا يَقُولُونَ وَأَهْرُجْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا ١٠ وَذَرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ
 أُولِي النَّعْمَةِ وَمَهْلَهْمُ قَلِيلًا ١١ إِنَّ لَدَيْنَا أَنْكَالًا وَحِمَامًا ١٢
 وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ وَعَذَابًا أَلِيمًا ١٣ يَوْمَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ
 وَكَانَتْ الْجِبَالُ كَيْبًا مَهِيلًا ١٤ إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكَ رَسُولًا شَهِيدًا
 عَلَيْكَ كَمَا أَرْسَلْنَا إِلَى فِرْعَوْنَ رَسُولًا ١٥ فَعَصَى فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ
 فَأَخَذْنَاهُ أَخْذًا وَبِيلًا ١٦ فَكَيْفَ تَنْفُونَ إِنْ كَفَرْتُمْ يَوْمًا يَجْعَلُ
 الْوِلْدَانَ شِيبًا ١٧ السَّمَاءُ مُنْفَطِرٌ بِهِ ١٨ كَانَ وَعْدُهُ مَفْعُولًا ١٨
 إِنَّ هَذَا يَوْمُ تَذَكُّرٍ ١٩ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذْ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ١٩

- 15 Niboñuloboñ bee di muyuul Aboña mámbaaseediyaaul, nen poop maniboñeenulomi Aboña bee di Firaawuna.
- 16 Firaawuna náyinenaati Aboñaayau, nasofool cak ! di esof yati sembe.
- 17 Buu jije'e beet ekaan manjipak di (Emitey)
- 18 Nen jíyinenut funakaf fákoleniaaf faje'emi bee ekaan kuñiilak kufinet [funak] asamaney eje'e bee kajiso?
- 19 Wan aregumi woo uje'emi beet ebaj.

¹ (bee kásali)

إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ مِن ثُلُثِي اللَّيْلِ وَيَصُفُّهُ وَتُكَلِّمُهُ وَطَائِفَةٌ
 مِّنَ الَّذِينَ مَعَكَ وَاللَّهُ يُقَدِّرُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ عَلِمَ أَن لَّنْ نَّحْضُرَهُ فَنَابَ
 عَلَيْكَ فَأَقْرَعُوا مَا تَسَرَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ عَلِمَ أَن سَيَكُونُ مِنكُمْ مَّرْضَىٰ
 وَءَاخِرُونَ يَصْرُفُونَ فِي الْأَرْضِ يَلْبِغُونَ مِن فَضْلِ اللَّهِ وَءَاخِرُونَ
 يُقَنَّبُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَأَقْرَعُوا مَا تَسَرَّرَ مِنْهُ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا
 الزَّكَاةَ وَأَقْرِضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنفُسِكُمْ مِن خَيْرٍ نَّحْدُوهُ
 عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرًا وَأَعْظَمَ أَجْرًا وَاسْتَغْفِرُوا لِلَّهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٠﴾

سُورَةُ الْمُدَّثِّرِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ ﴿١﴾ قُمْ فَأَنْذِرْ ﴿٢﴾ وَرَبِّكَ أَكْبَرُ ﴿٣﴾ وَتِلْكَ آيَاتُ الْفُطُورِ ﴿٤﴾
 وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ ﴿٥﴾ وَلَا تَمَنَّ عَلَى الْكُافِرِينَ ﴿٦﴾ وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ ﴿٧﴾
 فَإِذَا نَفَخَ فِي الْتَافُوتِ ﴿٨﴾ فَذَلِكَ يَوْمٌ عَسِيرٌ ﴿٩﴾ عَلَى الْكَافِرِينَ
 عَسِيرٌ يَسِيرٌ ﴿١٠﴾ ذَرْبٍ وَمَنْ خَلَقَتْ وَحِيدًا ﴿١١﴾ وَجَعَلَتْ لَهُ مَا لَّا
 مَمْدُودًا ﴿١٢﴾ رَبِّينَ شُهُودًا ﴿١٣﴾ وَمَهَّدَتْ لَهُ بُمْتِدًا ﴿١٤﴾ ثُمَّ يَطْمَعُ
 أَن يَزِيدَ ﴿١٥﴾ كَلَّا إِنَّهُ كَانَ لِآيَاتِنَا عِينِدًا ﴿١٦﴾ سَاءَ هُفُهُ، صَعُودًا ﴿١٧﴾

Ure kankaan kawoolen. Aapi amanjumi, nanjar bujar baje'e bee di Amansaau aciloomi Acilimi namamanj fanfaŋ mati au (Muhammad), nusaliesali wariiqut útingum ugaba úfeejiten kásalaak) faŋaaf fooli wati fukaraaf, mba wariiqe tutooraay yati fo, mba wariiqe kajis kákon kati kaamumi di au. Emitey bakaanulo fukaraay dib ala'ab. Emanj léejisali fukaf búrom fo, moo kiimi di eyanfu'uul. Di jikaraŋ wan jiqoolenumi jikaraŋ di Alikuraaney. Emamanj poop mati pambaj di muyuul kúsonta di poop kuceen kaje'e bee kaja'aburuŋ di yentamaraay, bee eñesey kawulak kati Emitey. di poop bukan kaje'emi bee futiik mati bujarab bati Emitey. Kama jikaraŋ wan jiqoolenumi jikaraaŋ di yo (Alikuraanye). Di jiyiten kásalaak , ban poop di jisen "asakaay" (esadaay). Di jimaagen Emitey kamaagen kajake. Waapi jikaanumi bee di muyuul wajakumi, panjitookuwo di Emitey man ufaŋe ejak di ufaŋ poop bacaam.

Ban di jiñes man Emitey eyanfu'uul, mati Emitey yoo eenomi Eyanfuwaay máamak Ebonkeetaay faŋ (20)

Suorat 74

(AL-MUDDATTHIR)

"Akaanomi kañak koola", Siaaya 56 ebaje, Maka ewaloulo Di karesak kati Emitey di kabonketak kooluyo káamakak

- 1 Au¹ akaanomi fúkootaf !
- 2 Uyito mányuuisen (bukanak) waje'emi beet ebaj)
- 3 Nureg mákalaam mati Amansaau ooli acilimi.
- 4 Kañak kooli nusetenko.
- 5 Man sijunubaas núloyiso.
- 6 Ban jakumusen, beet ekob mankuseni faŋ to.
- 7 Banujaat numuuten mati Amansaau acilimi.
- 8 Nan koote elit kábiilak.
- 9 Funakaf fucila, beet ekaan funak fátaaŋie.
- 10 Léefusuum bee di káyinenutumi ,
- 11 Au ukatom di an umanjumi one ínje ituukool cebool²,
- 12 Ban nikaan fubaj fawuje élinga bee di oo,
- 13 Di kuñiil kan umanje kooku to di oo nanoosan,
- 14 Nikaanool wátaaŋimi ulaañ úsuum di oo,
- 15 Púr to, namaŋ mambiilañ isenool wuuj to,
- 16 Haani, leebaj ! mati nalakolako balasab bee latey si'aayaas sóololi,
- 17 Panikaanool mananoken di sambunas safaŋumi mansirie.
- 18 Nawonoor , ban "nasof" bee ekaaney wan asofumi di fúko'ool,
- 19 Kucet nen manasofumi bee ekaaney !

¹ Muhammad, kájupaak koola (kañak kálabie)
² Kareesool Al Waliid ibun Al-Mughiirah

20 Púr to, dankaa di sílaamas di sílaañ di oo! Nen poop manasofumi bee ekaaney,

21 Nan banumi, najuk,

22 Nan púrtomi, natonten buulab boola ban najuker táañi ,

23 Banujaat, nábatulo akat bálamuk, naruukalenoor,

24 Ban nareg : “ uru (Alikuraaney) múliima maliikiten.”

25 “uru kaanut waceen manteer basankener bati an”

26 Injé bee kareemenuyo di “sakaraay” (sambun sáje’ke máamak)

27 Ai naregi waa eenomi “sakaraay”

28 Ekáteriit wanoowan , érineneriit waaf,

29 Yoo ereemena bukan [yok kapongolak kulayen],

30 Simaleeka bútinken di sibaaciir¹ [kuwookenuyo] , isenut aceen karaen sambunas, púrutojaa simaleekaas. Ukaanulout mameengam mati simaleekaas beet ekaan púrum to jaat beet mambi fitinaay yati káyinenutumi ewalo, di poop mambi kaakenumi² Ekitaabaay kumanj malegenam, mambi poop kafiumak kati káyinenumi kubeneno. Ban poop jakumbi kamanteerak kulako di kaakenumi Ekitaabaay koo di kúyinenaa, mambi kan eenomi sísigiras sooliil síju’ut, bukoo di káyinenutumi, kureg: “.

31 Emitey waa emaje ereg di “misaaley”. yuu Moumu moo Emitey erungenemi bujarab an súumuyomi, di éjimen poop an súumuyomi.

32 Bajut amanje kutiikaak kati Emitey yooli púr to jaat Yoo cebuyo. Roure kawoolen bukanak ,

33 Haani ko! Di fuleenjaf !di poop fukaraaf foo di elaañey !

34 Di poop bújomoraab boo di épuruley !

35 Fifiit mati yoo (“sakaraay”) enannaam di wafañumi [kátaañi]

36 Káyiiisen [waatumu ebaj] bukanak,

إِنَّهُ مَكْرٌ وَقَدَرٌ ۚ فَمَنْ قَدَرَ ۚ كَيْفَ قَدَرَ ۚ ثُمَّ نَبِيلٌ كَيْفَ قَدَرَ ۚ ثُمَّ نَظَرٌ ۚ
 19 ثُمَّ عَبَسَ وَسَمَرَ ۚ ثُمَّ أَذْبَرَ وَأَسْكَبَ ۚ فَقَالَ إِنَّ هَذَا إِلَّا سَخِرٌ ۚ
 20 يُؤْتِرُ ۚ إِنَّ هَذَا إِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ ۚ سَأَصْلِيهِ سَقَرٌ ۚ وَمَا أَدْرَاكَ
 مَا سَقَرٌ ۚ لَا يُبْعَى وَلَا تَذَرُ ۚ الْوَاحَةُ لِلْبَشَرِ ۚ عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ ۚ
 21 وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا مَلَائِكَةً وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ إِلَّا فِتْنَةً
 لِلَّذِينَ كَفَرُوا لِيَسْتَيْقِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَيَزِدَّ الَّذِينَ آمَنُوا إِيمَانًا
 وَلَا يَرْثِيَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَلْوَانَ الْكُتُبِ وَالْمُؤْمِنُونَ وَلَيَقُولَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ
 وَالْكَافِرُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا مَثَلًا كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَنِ يَشَاءُ وَيَهْدِي
 مَنِ يَشَاءُ وَمَا يَعْلَمُ جُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ وَمَا هِيَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْبَشَرِ ۚ كَلَّا
 وَالْقَهَرِ ۚ وَالْبَلِ إِذْ أَدْبَرَ ۚ وَالصُّبْحِ إِذَا أَسْفَرَ ۚ إِنَّهَا إِلَّا لِحَدَى
 الْكُبْرِ ۚ نَذِيرٌ لِلْبَشَرِ ۚ لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَتَقَدَّمَ أَوْ يَتَأَخَّرَ ۚ كُلُّ
 نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِينَةٌ ۚ إِلَّا أَصْحَابَ الْيَمِينِ ۚ فِي جَنَّاتٍ يَسْتَلُونَ
 22 عَنِ الْمُجْرِمِينَ ۚ مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرٍ ۚ قَالُوا لَوْ نَدْرَأُكَ مِنَ
 الْمُصَلِّينَ ۚ وَلَوْ نَدْرَأُكَ نَطَعُمُ الْيَمْسِكِينَ ۚ وَكُنَّا نَحْوُ مَع
 الْحَافِضِينَ ۚ وَكُنَّا نَكْذِبُ بِيَوْمِ الدِّينِ ۚ حَتَّى آتَيْنَا الْيَقِينَ ۚ

37 Amañumi, di muyuul, elof Emitey di kariibenakuyo mba bee elaañ bálamuk di ekobeyuyo,

38 Yuut yati anoosan , waapi ebajumi yoo eñesuwo,

39 Púr to jaat kati karaay yá liray káyinenak,

40 Dóo di “ufataw”, anosan di bukoo beet eceñ apaalool,

41 Mati kubujaak [mankulabañe eeno]

42 “Waa únoonetumuul di “sakaraay” ?

43 Di koone: “wóli unaamenut di kúsaliyaak”

44 “Ban úseneeneriit ásukateenau furiaf”

45 Nulako kaminoor kanafaut wóli di kuminooraak,

46 Nulako enjar funakaf fati “ Alikiyaama” usof nan waaf wati kagaajoor,

47 Bee nan malegenam³ mafitaam mútookuloli,

¹ Simaleeka 19

² Kuyahuudaku (kusuwiifak) di kukerekenak

³ Ecetey

Suurat 75

(AL-QIYAMAH)

“Alikiyaamaay”: Siaaya 40 ebaje di ewaloul Maka

Di karesak kati emitey di kabonketak kooluyo káamakak

فَمَا نَنْفَعُهُمْ شَقَاعَةُ الشَّافِعِينَ ﴿٤٨﴾ فَمَا لَهُمْ عَنِ التَّذْكَرَةِ مُعْرِضِينَ ﴿٤٩﴾ كَانَهُمْ حُرْمٌ مُسْتَنْفِرَةٌ ﴿٥٠﴾ فَفَرَّتْ مِنْ قَسْوَرَةٍ ﴿٥١﴾ بَلْ يُرِيدُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ أَنْ يُؤْتَى صُحُفًا مُنشَرَةً ﴿٥٢﴾ كَلَّا بَلْ لَا يَخَافُونَ الْآخِرَةَ ﴿٥٣﴾ كَلَّا إِنَّهُ تَذَكَّرٌ ﴿٥٤﴾ فَمَنْ شَاءَ ذَكَرْهُ ﴿٥٥﴾ وَمَا يَذْكُرُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ هُوَ أَهْلُ التَّقْوَى وَأَهْلُ الْمَعْرِفَةِ ﴿٥٦﴾

سُورَةُ الْقِيَامَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
لَا أُقِيمُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ﴿١﴾ وَلَا أُقِيمُ بِالنَّفْسِ الْوَامِئَةِ ﴿٢﴾ أَيْحَسِبُ الْإِنْسَانُ أَنْ نَجْمَعَ عِظَامَهُ ﴿٣﴾ بَلْ قَدِيرِينَ عَلَىٰ أَنْ نُسَوِّيَ بَنَانَهُ ﴿٤﴾ بَلْ يُرِيدُ الْإِنْسَانُ لِيَفْجُرَ أَمَامَهُ ﴿٥﴾ يَسْتَلْ يَا أَيُّهَا الْيَوْمِ الْقِيَامَةِ ﴿٦﴾ فَإِذَا رَأَى الْبَصِيرَ ﴿٧﴾ وَحَسَفَ الْقَمَرَ ﴿٨﴾ وَجَمَعَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرَ ﴿٩﴾ يَقُولُ الْإِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ ﴿١٠﴾ كَلَّا لَا وَزَرَ ﴿١١﴾ إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُنْتَقِرُ ﴿١٢﴾ يُبَوِّأُ الْإِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ مَقَامًا ﴿١٣﴾ بَلِ الْإِنْسَانُ عَلَىٰ نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ ﴿١٤﴾ وَلَوْ أَلْقَىٰ مَعَاذِيرَهُ ﴿١٥﴾ لَا تَحْرِكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَجْعَلَ فِيهِ ﴿١٦﴾ إِنْ عَلَيْنَا جُمُوعُهُمْ ﴿١٧﴾ فَإِذَا قَرَأْنَاهُ فَاتَّبِعْ قِرَاءَتَهُ ﴿١٨﴾ ثُمَّ إِنْ عَلَيْنَا بَيَانَهُ ﴿١٩﴾

- 48 Wan kúkotulaak kuje’emi beet ekaaney letunafaiil,
49 Waa kuje’e yok kúbatulo kukat bo kawoolenak (kati Emitey)
50 Nokoor nen siroha karamba san kuwonlene (kati Emitey),
51 Sateye jímukoor ,
52 Bare anoosan di bukoo bamañe mankuñarulool éliibar ekañaaay,
53 Haani, bajut ! Bare buko kúkoliut “alaakiraay”,
54 Haani, doo let, kankaan kawoolen (kati Emitey) ,
55 Aapi amañumi nawoolenko,
56 Bare leekuwoolen bee nan Emitey emañe mankuwoolo. Yoo yommi ékoliyaay, Yoo eñoolenumi ebonket (bukanak)

- 1 Ha! nikaliye di funakaf fati Alikiyaamaay (fan bukanak búúrom kuje’en bee kayito di fo,
2 Ban poop! nikali di yuutey (yati anau) yajukemi di emakooro di ajakutumi wooluyo,
3 Anau, manteer nasosof mati ínje letijojeen woolaw woola ?
4 Moo fañ ! niñoolene ilaañenwo to bee di kusinkak tan kulakoeenumi,
5 Anau namañeene mambi akaan wásuumoomi wajakutumi nanoosan ,
6 Naceñ: “bee nei, funafak fati “Alikiyaamaay ?”
7 Nan ejukey (yati anau) eje’emi bee kaliboor [milij],
8 Fuleñaf di fumoocoor,
9 Bala’ab di fuleñaf di sijojoor
10 Funak fucila anau beet ereg : “ manitey ijooñoor bei ? [buñar, kajunkut] moomei ?”
11 Haani ko ! jaat fuyofu fubajut !
12 Elaañey ceb funakaf fucila, bee di Amansaau acilimi ,
13 Anau pankugamool funakaf fucila [burokool] ban amundumi akaan boo di ban aje’emi beet ekaan fáculey ,
14 Bare anau fañool kankaan áseeda áamak bee di oo fañool
15 Haani manaatumi elaw kayanfu ,
16 Jakumbuugoren fúrerepaf foolli ceb mati kasomben di yo (alíkuraaney),
17 Fifiit mati esofeyuyo di búyejeti ínje ibile ekaan manusofuyo (di búyejeti) di poop kakarañak kati yo ,
18 Nanoosan wóli¹ ukarañuyo uban, nuriiben bakarañerab bati yo (Alikuraaney)
19 Púrutojaat wóli uwookene efeley (kápañulak) kati yo (Alikuraaney)

¹ Emaleekaay Jíbiriin Emitey eboñuloyo bee kaliikiten « Aboñaayau” Muhammad.

20 Bare muyuul kásuumak kapioutaak (buroṅab bati dúniyaay) jimaṅe ,

21 Manjikat bo “Alaakiraay”

22 Funakaf fucila panjijuk wuul wasuye ureṅ jak ,

23 Koo bee kajuker Amansaau ooluwo ,

24 Fulay poop pambaj wuul wárima

25 Mati koo beet ekaanuwo mátaaṅi ,

26 Hani ! Naapi ecetey ériṅumi (yuutey yati aparemi beet ecetey) di koolak kati kabandak ,

27 Di kuceṅ : “ ai akaane asontena ?” (mambi ayitenool),

28 Ban acetaau nafium mati kakatoorak kúriiṅe,

29 Mati oomu tutoorey yati ecetey di eroṅey, laaṅ benen jariaj jati ecetey di étiṅey bee alaakira,

30 Funakaf fucila, foo eenomi káje`etumak bukanak bee di Acilimi,

31 Bare áyínenut, ásaliiriit,

32 Bare oo basofe mati kagaajoor, mánabotulo [ajaw],

33 Púr to, najaw ajoonoor bati bukanool manatebalenoor,

34 Taaṅi di au, ban di taaṅi`i !

35 Púr to di taaṅi di au bann di laaṅ taaṅi`i

36 Anau nasosof manteer nen moo, di kukatoo bo fereṅ ban waaf letukaani ?

37 Manteer alakoenut, fusot fati matuj masuri ,

38 Púr to, di mukaan fásim fasofoore. Ban [Emitey di etuuk ejoonen (anau) jak ,

39 Ban di ékaanul to kubajaak kugabaak : “ ániine di aseṅ ,

40 Yakaanumi burokab bucila [Emitey] abu eṅpoolenut eroṅen kacetumi ?

كَلَّا بَلْ تُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ ﴿٢٠﴾ وَتَذَرُونَ الْآخِرَةَ ﴿٢١﴾ وَجُودَ يَوْمٍ مِّذْنَا ضَرَّةً ﴿٢٢﴾

إِلَى رَبِّهَا نَاظِرَةٌ ﴿٢٣﴾ وَوَجُودَ يَوْمٍ مِّذْنَا بَاسِرَةٌ ﴿٢٤﴾ تَنْظُرُ أَنْ يَفْعَلَ بِهَا فَاقِرَةٌ ﴿٢٥﴾

كَلَّا إِذَا بَلَغَتِ التَّرَاقِيَ ﴿٢٦﴾ وَقِيلَ مَنْ رَاقٍ ﴿٢٧﴾ وَطُرُنَ أَنَّهُ الْفِرَاقُ ﴿٢٨﴾ وَاللَّفْطِ

الَسَّاقُ بِالسَّاقِ ﴿٢٩﴾ إِلَىٰ رَيْكِ يَوْمِ مِذْنَا الْمَسَاقُ ﴿٣٠﴾ فَلَا حَصْرَ وَلَا حَصْلَىٰ

﴿٣١﴾ وَلَكِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ﴿٣٢﴾ ثُمَّ ذَهَبَ إِلَىٰ أَهْلِهِ يَتَمَطَّىٰ ﴿٣٣﴾ أَوْلَىٰ لَكَ

فَأَوْلَىٰ ﴿٣٤﴾ ثُمَّ أَوْلَىٰ لَكَ فَأَوْلَىٰ ﴿٣٥﴾ أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُتْرَكَ سُدًى ﴿٣٦﴾

أَلَمْ يَرَ كَيْفَ خَلَقْنَا مِنْ مَّيِّمَتَيْنِ ﴿٣٧﴾ ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةُ نَجْمَتَيْنِ ﴿٣٨﴾ جَعَلَ مِنْهُ

الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ ﴿٣٩﴾ أَلَيْسَ ذَلِكَ بِقَدْرِ عَلَٰنٍ أَنْ يُخْفَىٰ الْمَوْجَىٰ ﴿٤٠﴾

سُورَةُ الْإِنْسَانِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

هَلْ أَقَىٰ عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُنْ شَيْئًا مَذْكُورًا ﴿١﴾

إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ أَمْشَاجٍ نَبْتَلِيهِ فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا

بَصِيرًا ﴿٢﴾ إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا ﴿٣﴾

إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَلَاسِلًا وَأَغْلَالًا وَسَعِيرًا ﴿٤﴾ إِنَّ

الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا ﴿٥﴾

Suurat 76

(AL-INSAN)

Anau : Siaaya 31 ebaje Medin ewaloulo
Di kareesak kati Emitey di kabonketak
kooluyo káamakak

1 Mba anau bajeenut jiwaati haani jiikun, jan umanje alakout di jo waaf wabajoe uwonkaay?

2 Moo, nitutuuk anau di fusot fati matuj fanaamoore di (waceen) (bee karookenool); burok bátaaṅie. Ban nnnnikaanool ejam di ejuk ,

3 Níyiisooyiis buṅarab ; mambaariibembo mba akat bo (an áyinenut),

4 Injé bajoonene bee di káyinenutumi, (ñiwuj) uneew wati mufaaṅ (ñiwuj) uloopay di kumer, di sambun sájeeke máamak,

5 Bukanak kalebaak koo beet eraan di sikaas san umanje wándomi búsimpen bati muri di ekanfar

عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا ﴿٦﴾ يُوقُونَ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا تُوقُونَ
 يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا ﴿٧﴾ وَيُطْعِمُونَ الطَّعَامَ عَلَى حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ كِسْفًا
 وَبَيْمًا وَأَسِيرًا ﴿٨﴾ إِنَّمَا نَطْعِمُكُمْ لَوَجْهِ اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكْرًا
 ﴿٩﴾ إِنَّا نَخَافُ مِنْ رَبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَطَطًا ﴿١٠﴾ فَوَقَّهُمْ اللَّهُ شَرَّ ذَلِكَ
 الْيَوْمِ وَلَقَّهْمُ نَصْرَةً وَسُرُورًا ﴿١١﴾ وَجَزَّاهُمْ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيرًا
 ﴿١٢﴾ مُتَّكِنِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرْبَابِ لَا يَرُونَ فِيهَا شُمْسًا وَلَا زَمْهَرِيرًا ﴿١٣﴾
 وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلُّهَا وَذُلَّتْ أَقْطُوفُهَا نَذِيرًا ﴿١٤﴾ وَطُفَّاطٌ عَلَيْهِمْ بَكَائِيَّةٍ
 مِنْ فِضَّةٍ وَأَكْوَابٍ كَانَتْ فَوَارِيرًا ﴿١٥﴾ فَوَارِيرًا مِنْ فِضَّةٍ قَدَّرُوهَا تَقْدِيرًا ﴿١٦﴾
 وَيَسْقُونَ فِيهَا كَأْسًا كَانَ رِزَاقُهَا رِزْقًا جَمِيلًا ﴿١٧﴾ عَيْنًا فِيهَا تُسَمَّى سَنْسَبِيلًا
 ﴿١٨﴾ وَيُطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ إِذَا رَأَيْتَهُمْ حَسِبْتَهُمْ ثُؤَلُوقًا شَرِينًا
 ﴿١٩﴾ وَإِذَا رَأَيْتَ نِعْمًا وَمَلَأَ كَأْسُهَا كَأْسُهَا كَأْسًا كَبِيرًا ﴿٢٠﴾ عَلَيْهِمْ يَنَابُؤُا سُدُورٍ
 خَضِرٌ وَإِسْتِزْقٌ غُلُقُوطًا سُلُوفًا مِنْ فِضَّةٍ وَسَقَاهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا
 طَهُورًا ﴿٢١﴾ إِنَّ هَذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاءً وَكَانَ سَعْيَكُمْ مَشْكُورًا ﴿٢٢﴾ إِنَّا
 نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ تَنْزِيلًا ﴿٢٣﴾ فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تَطِعِ
 مَنَّهُمْ ؕ إِنَّهُمْ أَوْ كَفُورًا ﴿٢٤﴾ وَأَذْكُرْ اتِّمَّ رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٢٥﴾

6 Kábul (karonden) kan umanje kumiikeelak kati Emitey bee baraan di ko. Ban bukoo bee ekaan mánkubulul máamak,

7 Koo ekaan wan kumajumi, ban di kúkoli funakaf fan umanje mátaañaam mati fo pammubaj banoosan,

8 Di kusen furiaf, haani mankaanumi waaf wan kumaje, kúsukaateenak kabajutumi kuri di kúsukateenak kan bukaniil kújimumi, di bukanak kan kukulumi,

9 “Wóli buulab bati Emitey bukaane manusenuul jiri. Umañut di muyuul baccaam mba kasal”,

10 “Wóli núkolikoli, di Amansaau óloli ácilolimi, funak fákoolenie, di fubaj fitina”,

11 Kaanumojaa, Emitey panepooyiil di mátaañiam mati funakaf fucila. Ban di ekaaniil mankuyañoor di majak di poop másuum,

12 Di ecaamiil mati kamuutenak kan kumuutenumi, bee bacaam bati Arijana di wañ wati “suwa”

13 Koo bee kafinto dó di bacaac, básuume kafinto leekujuk dó balay, leekujuk dó ñonk,

14 Báyinaatuyo bee káfimeniil lofiil, muriyam matiyo bee kátinko yok bee to (di buko) eñuur di kañen, núfatul,

15 Koo bee kamaagoor dó múwulenuma [muri] manaame di mulapam mati síkoraas. Di poop si”kaas” sati ‘siweer” “siweer sanaame di mulapam mati síkoraas,

16 Ban waje’emi bee kalako dó búsimpum ban kuliike jak,

17 Pankuraan dó “sikaas” sati muraanaay másimpooore di « nekutar » (múkul), di “jinjeer”,

18 [Man kúpurenulo] di kábul kándo kan kurege “salsabiil”,

19 Kukambaanaak bee kajatooor dó di buko, kan umanje bee kañiilo nanoosan. Au ujukiil jaat panusof bukoo bamaal kayiisoore,

20 Naapi újukerudomi jak, au ejuk dó kásuum di ésuk kúyi yáamak,

21 Koo bee kakaano búsangen bati sanu, di kukaano kugang kati siyoñol (kódiforo). Amansaau aciliimi bee eseniil muraanaay majake,

22 Uru pankaan bacaam bee di muyuul. Karaagalak kooluul pambikubaj kasal,

23 Injé niwalenulowalen “Alikuraaney” bee di au, kawalen kalegen,

24 Numuuten di ekaaney burokab bati Acilimi. Ban jakumukaan kúboñ kati akaana síjunube di buko, mba áyinaenaatiya áamak,

25 Nuwoolenooro kareesak kati Amansaau acilimi di warabarabaw, di káliimaraay,

26 Núsali siwaati siceen sati fukaraay manuya fúriiñi tentaam mati Yoo (Emitey, nusaluyo siwaati sabaake di fukaraay,

27 Ubuku ñaa kumammaŋ buroŋab bati dúniya. Di kukat bálamukiil funakaf fálabiaaf (fati Alikiyaamaay),

28 Injé iteepuliil kateep kajake kati eniiley yooliil. Umaŋeene, wóli bee kápureneeniil mánuŋarul kuceen kanokoore di bukoo ukaan to ,

29 Ure kankaan kawoolen (kati Emitey). woto aapi amaŋumi naŋar buruŋ baate káje'etumool bee di Amansaau aciloomi,

30 Ban leejinoolen (bee ekaan ucee) eeno Emitey emaŋut. Emitey ekankaan amanja áamak, aliika jak fanfaŋ,

31 Erúrerur an emaŋumi di kabonketak kooluyo. Kajakutumi, Yoo bajoonene sílaam sarie enene bee di bukoo.

Suurat 77

(AL-MURSAŁAT)

Kan kuboñemi : Siaaya 59 ebaje di éwaloul
Maka

Di kareesak kati Emitey di kabonket
káamakak kooluyo

1 Di [simaleekaas] san “kuboñemi” yákon yákon di sembe,

2 Di sífuuten érus yati sembe (jifarubaar) !,

3 Di sáyiisemi kúmigenak sifanjen di upanaw búrom wan Emitey emaŋumi,

4 Di sípajul (wajakumi di wákojimi),

5 Di síŋarul kawoolenak (kati Emitey),

6 Di kaan di kayanfu mba káyiiisen (waatumi ebaj),

7 Wan kureguumi woo ubile ebaj,

8 Naapi sootas sífokomi,

9 Asamaney di ejiso,

10 Kuwaalak di kunego,

11 Naapi [kajojenoorak] kati kuboñaak kupinimi ,

12 [rouru búrom] funak fei bile ebaj ?

13 Di funakaf fati bagamab ,

14 Ai aregi wan eenomi funakaf fati esofey waatumi ekaaney ,

وَمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ وَسَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا ﴿٢٦﴾

هَؤُلَاءِ يَجْعَلُونَ الْعَاجِلَةَ وَيَذُرُونَ وَرَاءَهُمْ يَوْمًا ثَقِيلًا ﴿٢٧﴾

خَلَقْنَاهُمْ وَشَدَدْنَا أَسْرَهُمْ وَإِذَا شِئْنَا بَدَلْنَا أَمْثَلَهُمْ بَدِيلًا

﴿٢٨﴾ إِنَّ هَذِهِ تَذَكُّرَةٌ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذْ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ﴿٢٩﴾

وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٣٠﴾

يُدْخِلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمِينَ أَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٣١﴾

سُورَةُ الْمُرْسَلَاتِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا ﴿١﴾ فَالْعَصْفَتِ عَصْفًا ﴿٢﴾ وَالتَّنَشِيرِ تَنْشِيرًا ﴿٣﴾

فَالْفَرْقَتِ فَرْقًا ﴿٤﴾ فَالْمُلْقِيَةِ ذِكْرًا ﴿٥﴾ عُدْرًا أَوْ نُذْرًا ﴿٦﴾ إِنَّمَا

تُوعَدُونَ لَوْ قَعٌ ﴿٧﴾ فَإِذَا التَّجُومُ طُمِسَتْ ﴿٨﴾ وَإِذَا السَّمَاءُ فُرِجَتْ

﴿٩﴾ وَإِذَا الْجِبَالُ سُفِفَتْ ﴿١٠﴾ وَإِذَا الرَّسُلُ أَقْنَتْ ﴿١١﴾ لِأَيِّ يَوْمٍ أُخِّلَتْ

﴿١٢﴾ لِيَوْمِ الْفَصْلِ ﴿١٣﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الْفَصْلِ ﴿١٤﴾ وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ

لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٥﴾ أَتَرْتَهُمُكَ الْأَوَّلِينَ ﴿١٦﴾ ثُمَّ نَتَجِهِمُ الْآخِرِينَ

﴿١٧﴾ كَذَلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ﴿١٨﴾ وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٩﴾

15 Pántaañi faafunak bee di kasofemi (mati si'ayaas)kagaajoor,

16 Manteer ikaanuloot mátaañi di kútiyaarak (karungulomi) baŋ ?

17 Ikaanut kúlamukaak mankuriibeniil dó, nan púr to mi,

18 Moumu poop nikaanemi kubujaak bukanak,

19 Pántaañi faafunak bee di kusofaak (mati si'aayaas) kagaajoor,

20 Abu ituukulootuuk di mumel cebumo (matuj),

21 Ban nuŋarumo unen di funen¹ fati kafium,

22 Mambimubaj dó ewaati yan kumaŋe,

¹ Simaleekaas sípurenepuren suutas sati káyineneriitumi di eñak yati sembe

أَلَمْ تَخْلُقْنَا مِنْ مَّاءٍ مَّهِينٍ ﴿٢٠﴾ فَجَعَلْنَاهُ فِي قَرَارٍ مَّكِينٍ ﴿٢١﴾ إِلَى قَدَرٍ
 مَّعْلُومٍ ﴿٢٢﴾ فَقَدَرْنَا فَنِعْمَ الْقَدِيرُونَ ﴿٢٣﴾ وَيَلَّيْلُ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٤﴾
 أَلَمْ تَجْعَلِ الْأَرْضَ كِفَاتًا ﴿٢٥﴾ أَحْيَاءَ وَأَمْوَاتًا ﴿٢٦﴾ وَجَعَلْنَا فِيهَا رِوَاسِيَّ
 شِمَعٍ خَلَّتْ وَأَسْقَيْنَاكُمْ مَاءً فُرَاتًا ﴿٢٧﴾ وَيَلَّيْلُ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٨﴾
 أَنْطَلِقُوا إِلَى مَا كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿٢٩﴾ أَنْطَلِقُوا إِلَى ظِلِّ ذِي تَلَدٍ
 شَعْبٍ ﴿٣٠﴾ لَا ظَلِيلٍ وَلَا يُغْنِي مِنَ اللَّهِيبِ ﴿٣١﴾ إِنَّمَا تَرَى بِشَكَرٍ
 كَالْقَصْرِ ﴿٣٢﴾ كَأَنَّهُ جُمَلَةٌ صَمْرٍ ﴿٣٣﴾ وَيَلَّيْلُ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٤﴾
 هَذَا يَوْمٌ لَا يَنْطِقُونَ ﴿٣٥﴾ وَلَا يُؤَدُّنَ لَهُمْ فِعْلَهُمْ فَعِنْدَرُونَ ﴿٣٦﴾ وَيَلَّيْلُ يَوْمَئِذٍ
 لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٧﴾ هَذَا يَوْمُ الْفَصْلِ جَمَعْنَاكُمْ وَالْأُولَىٰ ﴿٣٨﴾ فَإِنْ كَانَ
 لَكُمْ كَيْدٌ فِكْذُودٍ ﴿٣٩﴾ وَيَلَّيْلُ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٠﴾ إِنَّ الْمُنْفِقِينَ فِي
 ظِلِّلٍ وَعُيُونٍ ﴿٤١﴾ وَفَوَازِكُمْ مِمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٤٢﴾ كُلُّوْا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا
 بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾ إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٤٤﴾ وَيَلَّيْلُ يَوْمَئِذٍ
 لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٥﴾ كُلُّوْا وَتَمَتَّعُوا قَلِيلًا إِنَّكُمْ تُجْرَمُونَ ﴿٤٦﴾ وَيَلَّيْلُ يَوْمَئِذٍ
 لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٧﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ ارْكَعُوا لَا تِرْكَعُوكَ ﴿٤٨﴾ وَيَلَّيْلُ
 يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٩﴾ فَإِنِّي حَدِيثٌ بَعْدَهُ يُؤْمِنُوكَ ﴿٥٠﴾

23) Moo nisofe ekan, ban wanoowan nisofe ekaan, moo ; jakejak búrom,

24) Faafunak dankaaay bee di kasofumi mati (siayaas) leemalegen ; kagaajoor,

25) Injírul yentaamey ikaan waaf waṅoolene utebiil búrom ?

26) Karoṅumi di kacetumi ?

27) Nikaan dó kuwaal kalite ban di kújaali, niraanenuul mumel másuume,

28) Pántaañi funakaf fucila bee di kasofumi mati (si'ayaas) kagaajoor,

29) Jijaw bee di wan jilakomi esof mati kagaajoor (sílaamas),

30) Jijaw bee di báyinaatab (bati fakooraf fápurulomi di jahanamaay) fubabaj saan sífeejiir

31) Fuṅoolenut fupakenuul, ban poop fuṅoolenut fumetenuul jakum sambunas sigoruul,

32) Mati sambunas sicila sikateneuukaten umelej ware'e nen siluupas ("sitaasa") sáamakas,

33) Panoone manteer woo (umelejaw) siñonkoom sáyame,

34) Fulay pántaañi bee di kasofumi mati (siayaas kagaajoor) ,

35) Noo eenomi funakaf fan kújeeriitumi bee kasanken,

36) Ban leekubonketiil mankulawiil kabonket,

37) Fulay pántaañi bee di kasofumi mati (siayaas) kagaajoor,

38) Faafunak noo eenomi funakaf fati esofey waatumi ebaj; panijojenuul, muyuul di karunguumi [búrom],

39) Eeno jaat jibabaj macopo, jikaanumo di ínje, di jikaanuko kamaat ,

40) Funakaf fucila mátaañiam bee di kasofumi mati (si'ayaas kagaajoor),

41) Kákolimi (Emitey) koo bee kalako di báyinaat tutor urondenaw wati (kumojak) mumel,

42) Di muriam mati úbaaraw mankumaṅumi,

43) Jiri, di jiraan súum mati burokab (bajakumi) ban jilakomi ekaaney,

44) Injé (Amansaaú oolul) moumu nicaamemi kukaanaak jak ,

45) Mátaañiam faafunak bee di kasofumi mati (siayaas) kagaajoor,

46) Funakf fucila mátaañiam bee di kubujaak bukanak ,

47) Bee di kasofumi mati (siayaas) kagaajoor ,

48) Nan kuregeiimi jíñup (jisof kákaarak) [bee kásali] léekuñup [bee kásali],

49) Mátaañiam, funakaf fucila, bee di kasofumi mati (siayaas kagaajoor),

50) Púrum to rouru, furim fei kuje'e bee káyinen ; nen kúyinenut Alukuraaney ?

Suurat 78

(AN-NABA)

Karankak : Siaaya 40 ebaje

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak
káamakak kooluyo,

- 1 Mati waama kúceenjitoore ?
- 2 Mati karankak káamakak,
- 3 Kan umanjumi oone bukoo kujamoorut
mati ko ,
- 4 Haani ! koo bee emanj lee pio,
- 5 Nee haani ! koo bee emanj lee pio,
- 6 Abu injarut yentaamey ikaan káleefum
kajake ?
- 7 [Nijar] kuwaalak [ikaan] sicup ?
- 8 Nituukuluul jikaan kúniine di kuseek ?
- 9 Nijar kamooraak kooluul ukaan káyokulo,
- 10 Nijar fukaraaf ikaan kájupo,
- 11 Nijar tulaaraay ikaan múroņuma ,
- 12 Nituuk fatiyaraay yooluul (siasamaan) di
uyaas wáriiņe futok di ugaba,
- 13 Ban nikaanuul efiticena (bala'ab) yaraje
fanfan ,
- 14 Núwalenul di kúmigenak mumel majuupo,
- 15 Mambi úpurenum di mo bakool di úbaar ,
- 16 Di “kuluk” kajake ?
- 17 Funakaf fati bagamab fupinipin fuban ,
- 18 Funakaf fan kuje'emi bee elitey kábiilak
pánjį'ol uyoņ ,
- 19 Asamaaney di pánekambuli ebaj ujunkut
- 20 Kuwaalak bee kateenoor yok nokoor di
mumel man uņandene tooke lee oo,
- 21 Jahanamaay yooyu di ekob kaatumi ejaw
bee dó ,
- 22 Kankaan fumeto fúlamuka fati
kúláputaak kakaanemi kóji,
- 23 Koo bee kalako dó butum simit juup
sábaneriit sariibenoore,

سُورَةُ النَّبَاِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

عَمَّ يَسْأَلُونَ ﴿١﴾ عَنِ النَّبَاِ الْعَظِيْمِ ﴿٢﴾ الَّذِي هُمْ فِيْهِ مُخْتَلِفُونَ ﴿٣﴾
كَلَّا سَيَعْمُونَ ﴿٤﴾ ثُمَّ كَلَّا سَيَعْمُونَ ﴿٥﴾ اَلَمْ يَجْعَلِ الْاَرْضَ مَهْدًا ﴿٦﴾
وَالْجِبَالَ اَوْتَادًا ﴿٧﴾ وَخَلَقْنَاكُمْ اَزْوَاجًا ﴿٨﴾ وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا ﴿٩﴾
وَجَعَلْنَا اَيُّلًا لِّبَاسًا ﴿١٠﴾ وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا ﴿١١﴾ وَبَدَيْنَا
فَوْقَكُمْ سَبْعًا شَدَادًا ﴿١٢﴾ وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَاجًا ﴿١٣﴾ وَاَنْزَلْنَا
مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً ثَجَابًا ﴿١٤﴾ لِنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا ﴿١٥﴾ وَجَعَلْنَا
الْاَنْفَاقَ ﴿١٦﴾ اِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ كَانَ مِيقَتَنَا ﴿١٧﴾ يَوْمَ يُفْخِخُ فِي الصُّورِ
فَتَاوَنَ اَفْوَاجًا ﴿١٨﴾ وَفُجِحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ اُتُوْبًا ﴿١٩﴾ وَسِيْرَتِ
الْجِبَالِ فَكَانَتْ سَرَابًا ﴿٢٠﴾ اِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا ﴿٢١﴾ لِلطَّغِيْنَ
مَثَابًا ﴿٢٢﴾ لِّيُنشِئَ فِيْهَا اَحْقَابًا ﴿٢٣﴾ لَا يَذُوْقُوْنَ فِيْهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًا ﴿٢٤﴾
اِلَّا اَلْحَمِيْمًا وَعَسَاقًا ﴿٢٥﴾ جَزَاءً وَّفَاقًا ﴿٢٦﴾ اِنَّهُمْ كَانُوْا
لَا يَرْجُوْنَ حِسَابًا ﴿٢٧﴾ وَكَذٰبُوْا بِمَا يَنْشِئُوْنَ كَذٰبًا ﴿٢٨﴾ وَكُلُّ شَيْءٍ
اَحْصَيْنٰهُ كِتٰبًا ﴿٢٩﴾ فَذُوْقُوْا فَلَنْ نَّزِيْدَكُمْ اِلَّا عَذَابًا ﴿٣٠﴾

- 24 Leekujaken dó majililene mba
muraanaay majake,
- 25 Púruťoťaat muraanaay mábolie di poop
múpuunam ,
- 26 Kankaan bacaam booliil ban kukiikiil,
- 27 Kusofeenut mati pankuceenjil burokab
booliil,
- 28 Di kusof fanfan mati siaayaas súmba
kagaajoor let malegen,
- 29 Ban tooke ínje basofe iciik iban
wanoowan wabilumi ebaj ,
- 30 Naa jijaken, letibenenuul waceen
wakaanut sílaam sooluul !
- 31 Di fiituul mati kúkoliaak Emitey buko
bee ejaw bee di bukoo,
- 32 “kuluk” di úbaar ‘wati muriam
mankuregemi wíiņ),

إِذْ لَقِمْتَيْنِ مَفَازًا ﴿٣١﴾ حَدَائِقَ وَأَعْنَابًا ﴿٣٢﴾ وَكَوَاعِبَ أَتْرَابًا ﴿٣٣﴾ وَكَأَسَا
 دَهَا قَا ﴿٣٤﴾ لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا الْغَوَا وَلَا يَكَذِّبُا ﴿٣٥﴾ جَزَاءً مِّن رَّبِّكَ عَطَاءً
 حِسَابًا ﴿٣٦﴾ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمَنُ لَا يَمْلِكُونَ
 مِنْهُ خِطَابًا ﴿٣٧﴾ يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا لَا يَتَكَلَّمُونَ
 إِلَّا مَن أِذْنُ لَهُ الرَّحْمَنُ وَقَالَ صَوَابًا ﴿٣٨﴾ ذَلِكَ الْيَوْمَ الْحَقُّ فَمَن
 شَاءَ اخْتَدِ إِلَىٰ رَبِّهِ مَتَابًا ﴿٣٩﴾ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا قَرِيبًا يَوْمَ
 يَنْظُرُ الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَلَيْتَنِي كُنْتُ تَرَابًا ﴿٤٠﴾

سُورَةُ النَّازِعَاتِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 وَالنَّازِعَاتِ غَرْاقًا ﴿١﴾ وَالنَّشِيطَاتِ شُطَّاءً ﴿٢﴾ وَالسَّيْحَاتِ مَبْحَاً
 ﴿٣﴾ فَالسَّيِّدَاتِ سَبْقًا ﴿٤﴾ فَالْمُدْرِيَّاتِ أَمْرًا ﴿٥﴾ يَوْمَ تُرْجَفُ الرَّاحِفَةُ
 ﴿٦﴾ تَتَّبِعُنَّ الرَّادِفَةَ ﴿٧﴾ قُلُوبٌ يَوْمِيذٍ وَاجِفَةٌ ﴿٨﴾ أَبْصُرُهَا
 خَشِيعَةً ﴿٩﴾ يَقُولُونَ أَيْنَا لَمَرْدُودُونَ فِي الْحَافِرَةِ ﴿١٠﴾ أَيْنَا كُنَّا
 عِظْمًا خَيْرَةً ﴿١١﴾ فَالْوَاتِكِ إِذَا كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ ﴿١٢﴾ فَأَيْنَا هِيَ زَجْرَةٌ
 وَاحِدَةٌ ﴿١٣﴾ فَإِذَا هُمْ بِالسَّاهِرَةِ ﴿١٤﴾ هَلْ أُنثِيَكَ حَدِيثُ مُوسَىٰ ﴿١٥﴾

- ﴿33﴾ Di sijanjanj sapincoe ban di sire cererer ,
 ﴿34﴾ i sikaas sameenje bunuk,
 ﴿35﴾ Leekujam dó falaamaat mba kagaajoor,
 ﴿36﴾ Kankaan bacaam bápuruulo di amansaau acilimi ; bacaam bati kawul káamaka kábawoeriit,
 ﴿37﴾ Kati siasamaanas di yentamaraay di wammi tutoorey yati so, sigabaasaakenumi kabonketak búromuko, leekuhaañi bee kasanken furim oo basenut furim (Amansaau),
 ﴿38﴾ Funakaf fan emaleekaay Jíbirin eje'emi bee kayito oo di simalaakaas sijuum sikaan « kasaal »,an letasanken, manteer an Abonketaau asenumi buruj manasanken,
 ﴿39﴾ Faafunak noo eenomi funakaf falegenaf ; kamaat aapi amanjumi nanjar fumeto di Amansaau oola,

﴿40﴾ Injé báyiisenuul sílaam salofe ériinj. Funakaf fan anau aje'emi bee kajukerak wan uñenool ugabaaw unjaruloomi. Ban áyinenutumi, oo bee ereg : « haa, inje ilakoeene jaat kapor ! »

Suurat 79

(AN-NAZIA'AT)

Simalaakaas sápurenemi suutas : Siaaya
 46 ebaje, Maka ewaloulo
 Di karesak kati Emitey di kabonketak
 káamakak kooluyo

- ﴿1﴾ Di simaleekaas sápurenemi suutas di sembe,
 ﴿2﴾ Di sañaremi di enjar yajake,
 ﴿3﴾ Di sarendooremi (di érusey mba di mumelam),
 ﴿4﴾ Di sawujemi di ewuuj yatariyae ,
 ﴿5﴾ Di sakaanemi (wan kuboñesomi ekaan) ,
 ﴿6﴾ Funakaf fati kálinjoorak (kati yentamaraay) kuje'emi bee ekaaney di kawoelitey kábiilak kútiyaarak (kati ecetey),
 ﴿7﴾ Riiben to kugabutenak (kati éliwey kacetumi),
 ﴿8﴾ Fulay pambaj sísigir sabile kajiso ékolaay,
 ﴿9﴾ Pánkusik kúcilak di kuwaleni (di wuulaw wooliil),
 ﴿10﴾ Di kureg : “ mba wóli pambuulaañ ulako nen kátiyaarak,
 ﴿11﴾ Hanounu manukaane wool wapute ukajen ?”,
 ﴿12﴾ Di kureg: “pankaan élaañul enali, yajakut ,
 ﴿13﴾ Ban doo bee ebaj kalita kákon di kábiilak ,
 ﴿14﴾ Nanoonan kulaañe kugabuten elitey kábiilak, nujukiil kulaañ kúyitoul di yentaamey (yan Emitey ej'e'emi bee kayiten dó kacetumi),
 ﴿15﴾ Mbaa káregak kati Musaa kuñookuliñook nujanjamuko ?
 ﴿16﴾ Nan Amansaau oola awonkoomi bee tuwaa, kálumak kánjiwaak,

17 Naanool : “ujaw bee di Firawuna mati oo nátataas élinga”

18 Ñaa noonool : “ au manteer numamman usetenooro ?”

19 “Man íje’etumi jak bee di Amansaau ooluul mámbuukoliool ?”

20 Nakaanool manajuk waaf wáamak wajuureruti ,

21 Nasof mati kagaajoor ban nalat kúboñak ,

22 Nakat búsol manajaw awuuj tariya ,

23 Najojen [bukanak] ban nawonk [manareg furimaf],

24 Naregiil : “ injé eenomi Amansaau ooluul fatiya búrom”,

25 Emitey di esofool élaamen “Alaarika di baabe dúniya,

26 Di fiit mati búyiisenum bati kákaanum boobu taatu bee di kákolimi ,

27 Manteer muyuul jifañe kátaañi etuuk “asamaaney” yoo etuukuloyo,

28 Di eyiten búsandulaab bati yo ‘asamaaney), ban di émeeluyo jak,

29 Di ekaan fukaf fatiyo manfumooc, di ekaan man bújomab bati yo búyeen,

30 Yentaamaraay yoo nan púrutomi nataluyo,

31 Nápurenul di yo mumeluyo di mufenaayam mooluyo,

32 Man kuwaalak nafaanfaanjenko,

33 Mankan kásuum kaja’alo bee di muyuul, di sinukas sooluul,

34 Banujaat, naapi kátakasak káamakak kaja’alomi,

35 Funakaf fan anau aje’emi bee kawoolo wan alakomi ekaaney,

36 Jahanamaay bee eraj fañ di aje’emi bee kajuker ,

37 Man kawuujenemi (tan kuregiimi kure),

38 Mankufañ esof burojap bati baabe dúniya,

إِذْ نَادَاهُ رَبُّهُ بِاللَّوَاهِ الْمُقَدَّسِ طُورٍ ﴿١٧﴾ أَذْهَبَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ ﴿١٨﴾ فَقَالَ هَلْ لَكَ إِلَٰهٌ إِلَّا أَن تَرْكِبَ ﴿١٩﴾ وَأَهْدِيكَ إِلَىٰ رِيكِ فَخَشِيَ ﴿٢٠﴾ فَأَرَاهُ آيَةَ الْكُبْرَىٰ ﴿٢١﴾ فَكَذَّبَ وَعَصَىٰ ﴿٢٢﴾ ثُمَّ أَذْبَرَ نَسِيَهُ ﴿٢٣﴾ فحَسَرَ فَنَادَىٰ ﴿٢٤﴾ فَقَالَ أَنَا رَبُّكُمُ الْأَعْلَىٰ ﴿٢٥﴾ فَأَخَذَهُ اللَّهُ مَكَالَ الْآخِرَةِ وَالْأُولَىٰ ﴿٢٦﴾ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَعِبْرَةً لِّمَن يَخْشَىٰ ﴿٢٧﴾ أَنْتُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمِ السَّمَاءُ بَنَاهَا ﴿٢٨﴾ رَفَعَ سَمَكَهَا فَسَوَّاهَا ﴿٢٩﴾ وَأَغْطَشَ لَيْلَهَا وَأَخْرَجَ ضُحَاهَا ﴿٣٠﴾ وَالْأَرْضَ بَعْدَ ذَٰلِكَ دَحَاهَا ﴿٣١﴾ أَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا وَمَرْعَاهَا ﴿٣٢﴾ وَالْجِبَالَ أَرْسَاهَا ﴿٣٣﴾ مَتَاعًا لَّكُمْ وَلِأَنفُسِكُمْ ﴿٣٤﴾ فَإِذَا جَاءَتِ الطَّامَةُ الْكُبْرَىٰ ﴿٣٥﴾ يَوْمَ يَتَذَكَّرُ الْإِنسَانُ مَا سَعَىٰ ﴿٣٦﴾ وَوَرِثَ الْجَحِيمُ لِمَن بَرَىٰ ﴿٣٧﴾ فَأَمَّا مَنْ طَغَىٰ ﴿٣٨﴾ وَآثَرَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ﴿٣٩﴾ فَإِنَّ الْجَحِيمَ هِيَ الْمَأْوَىٰ ﴿٤٠﴾ وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَىٰ ﴿٤١﴾ فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَىٰ ﴿٤٢﴾ يَسْتَأْذِنُكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مَرَسَهَا ﴿٤٣﴾ فِيمَ أَنْتَ مِن ذِكْرِنَهَا ﴿٤٤﴾ إِلَىٰ رَبِّكَ مِنْهُمْ نَهَايَا ﴿٤٥﴾ إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ مِّن يَحْشَاهَا ﴿٤٦﴾ كَانَتْهُمْ يَوْمَ رَوَّعَتْهُ لَوَّاعِيَةٌ أَوْ صَحَّحَتْهُ ﴿٤٧﴾

سُورَةُ عَبَسَ ﴿٤٧﴾

39 Oo fiit mati sambunas bee kalako bándoor fukoopaf foola,

40 Man an eenomi oo nákolikoli bagamab bati Amansaau oola, mánafiren búyejetab boola fúraaraf,

41 Iyoo, oo fukoopaf foola foo eenomi ‘Arijanaay” bándoor ,

42 Di kuceñi mati waataay : “yoo nei eje’emi bee ériñ ?” ,

43 Au waa numanj to bee eregiil ? ,

44 Eríñey yati yo yooyu di Amansaau, oo ceb amanjumi ooli,

45 Au úyiisen anooan ákoliyomi.(waataay yati bagamab),

46 Funakaf fan kuje’emi bee ejukuyo pananokooriil nen bukoo kaloof kákon kupioe tentaam mba bújomab bati ko,

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عَسَّ وَتَوَلَّى ۙ ۱ أَنْ جَاءَهُ الْأَعْمَى ۙ ۲ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّهِ يُتْرَكَ ۙ ۳ أَوْ
يَذْكُرُ فَتَنْفَعَهُ الذِّكْرَى ۙ ۴ أَمَّا مَنْ اسْتَعْتَى ۙ ۵ فَأَنْتَ لَهُ تَصَدَّى ۙ ۶
وَمَا عَلَيْكَ الْأَلْبُرْجَى ۙ ۷ وَأَمَّا مَنْ جَاءَهُ يَسْعَى ۙ ۸ وَهُوَ يَخْشَى ۙ ۹ فَأَنْتَ
عِنْدَ اللَّهِ ۙ ۱۰ كَلَّا إِنَّهَا لَأَذْكُرَةٌ ۙ ۱۱ فَمَنْ شَاءَ ذَكَرْهُ ۙ ۱۲ فِي صُحُفٍ مُكَرَّمَةٍ
ۙ ۱۳ تَرْفُوعَةٍ مُطَهَّرَةٍ ۙ ۱۴ بِأَيْدِي سَفَرَةٍ ۙ ۱۵ كِرَامٍ بَرَرَةٍ ۙ ۱۶ قُلْ الْإِنْسَانُ
مَأْكُفْرَةٌ ۙ ۱۷ مِنْ أَيِّ شَيْءٍ خَلَقَهُ ۙ ۱۸ مِنْ طُفْلَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَرَهُ ۙ ۱۹ ثُمَّ
السَّبِيلَ يَسْرَهُ ۙ ۲۰ ثُمَّ أَمَانَهُ وَأَقْبَرَهُ ۙ ۲۱ ثُمَّ إِذَا نَسَاءً أَنْشَرَهُ ۙ ۲۲ كَلَّا لَمَّا
يَقْبُضْ مَا أَمْرُهُ ۙ ۲۳ فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَى طَعَامِهِ ۙ ۲۴ أَنَا صَبَبْنَا الْمَاءَ صَبًّا
ۙ ۲۵ ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شَقًّا ۙ ۲۶ فَأَنْبَتْنَا فِيهَا حَبًّا ۙ ۲۷ وَعَبَا وَفَضًّا ۙ ۲۸
وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا ۙ ۲۹ وَحَدَائِقَ غَلْبًا ۙ ۳۰ وَكَنْهَةً وَأَبًّا ۙ ۳۱ مَنَّاعًا لِكُرْمٍ
وَلَا تَعْمِكُمْ ۙ ۳۲ فَإِذَا جَاءَتِ الصَّاعَتُ ۙ ۳۳ يَوْمَ يَقْرَأُ الْمُؤْمِنُونَ مِنْ أَحْوَجِهِ ۙ ۳۴
وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ ۙ ۳۵ وَصَجْبَتِهِ وَبَيْتِهِ ۙ ۳۶ لِكُلِّ أَمْرٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ
يُعِينُهُ ۙ ۳۷ وَجْهٌ يَوْمَئِذٍ مُسْفَرَةٌ ۙ ۳۸ ضَاحِكَةٌ مُسْتَبْشِرَةٌ ۙ ۳۹ وَوَجْهٌ
يَوْمَئِذٍ عَلَيْهِ عِبْرَةٌ ۙ ۴۰ تَرَهَقَهَا فَتَرَةٌ ۙ ۴۱ أَوَّلِيكَ هُمُ الْكُفْرَةُ الْفَجْرَةُ ۙ ۴۲

Suurat 80

(ABASSA)

Natontentonten buulab : Siaaya 42 ebaje
Maka ewaloulo

Di karesak kati Emitey, di kabonketak
kooluyo káamakak.

- 1 Natonten buulab boola, ban nábatulo ajoyoor buceen¹,
- 2 Mati ápuuma aja'alo bee di oo,
- 3 Waa numanj to oo baja'alo bee kaposo wajakutumi di oo,
- 4 Mba bee kawoolo (di au) mambi kawoolenak kunafaool,
- 5 Man an umanjumi oone waceen ulañutoo bo [púr to fubajaf foola],
- 6 Oo nuwaaken bee di oo,
- 7 Au butum bullet bo, nen añesut kasetenoor,
- 8 Man aja'alomi asomben bee di au,

- 9 Ban nákoli [Emitey],
- 10 Au núpuren kawonoori di acila,
- 11 Haani ! [jakum elaañ ebaj]. Ureg kankaan kawoolen,
- 12 Amañumi kawoolo ,
- 13 Kooku di uyit wanabaaw ,
- 14 Wan kuñitenumi “waseteni” ,
- 15 Di uñenaw wati kutebaak kúboñak,
- 16 Di sibaj fujuum fajake fati buuña di ejam furimaf fati Emitey,
- 17 Anau acet ! ácaameriit wajakaaw wan kukaneoomi !
- 18 Di waaf wei Etuukumool ?
- 19 Di fusot fati matuj étuukumool. Di eliak maapi buroñab boola buje'emi bee eja'ay eeno,
- 20 Púr to, di Ekaanool man buroñab búsuum di oo ,
- 21 Ban, di Ekaanool manacet, ban di Brúrool di fuyaakaf,
- 22 Púr to, di eyitenool naapi súumuyomi,
- 23 Haani ! “feren” ! Akáaneriit wan kuboñeoomi ekaaney,
- 24 Anau ñaa ajuker di furiyaf foola manajuk,
- 25 Injé íyuemi mumelam di sembe,
- 26 Ban jaat, nigis yentaamey ikaan ugis ,
- 27 Niliilen dó mukool (mati úbaar),
- 28 Di reseñ, muri mati “wiiñey”,
- 29 Mati poop, “seytuuney” di ubekelaw,
- 30 Di “ufat” wárimo,
- 31 Di muri, di mafos (31)
- 32 Mambijiras muyuul di sinukas sooluul,
- 33 Ban naapi epambe ériinulomi,
- 34 Funakaf fan anau aje'emi bee etey atiool,
- 35 Mba iñaayool, mba ampaool,
- 36 Mba aseekool, mba kuñoolool,
- 37 Fulay anoosan di bukoo moola nabile kawonoor bee kábajowaati di wan aamumi di wo ,
- 38 Faafunak pambaj wuul waje'e bee kayijoor,
- 39 Di karenken kariiboore di kamaayoor,
- 40 Di poop wuul wan umanje faafunak woo bee kaporet érimo,
- 41 Di éfimenwo,
- 42 Koo eenomi kuñooosaak kakaanemi wásuumiimi; wajakutumi.

¹ Aboñaayau (Muhamad an kásuumaayak di epakey soomumi di oo) bakate ápuumau manasanen di Kumansaak kati Maka.

Suurat 81

(AT-TAKWIR)

Kárimoorak : Siaaya 29 ebaje, Maka ewaloulo

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak

- 1 Naapi bala'ab buje'emi bee kárimenak,
- 2 Naapi sootas sikatumi eyabey mánsiloul,
- 3 Kuwaalak di kupumeni,
- 4 Siñonkomaas san umaalenaw wankumi bee ewol ebaj jiñiil, naapi kúwaayenumi mooluso,
- 5 Naapi sinukas sálaputaas sije'emi bee kajojeni,
- 6 Naapi kalak káamakak kuje'emi bee kayabeni kukaan sambun man mumelam muyab,
- 7 Naapi suutas sati bukanak sije'emi bee kanaameni kaan sigaba sigaba sáliinoore (mambi sajakumi silako di sipaaluso sajakumi; sajakutumi poop di silako di sipaaluso sajakutumi),
- 8 Naapi kuceenumi jijaŋaaj jafokimi¹ mata kuroŋ,
- 9 Júnube yei nakaane yok kubujool,
- 10 Naapi uyiitaw úraawulimi,
- 11 Naapi “asamaaney” eje'emi bee kafiiculi épureni,
- 12 Naapi sambunas sije'emi bee katooleni,
- 13 Naapi “Arijanaay” eje'emi bee kalofeni (mambi elof kaje'emi bee dó) ,
- 14 Yuut yanooyan bee emanj wan enarulomi (burokab booluyo),
- 15 Haani ! nikalie di wammi di suutas² fatya di Emitey woo (wan eenomi tulaaraay leesijukuwo) ,
- 16 Sate'emi, sájimemi (sootas, fuleeŋaf...)
- 17 Nikali poop di fukaraaf nan fuja'alomi nan fubanemi,
- 18 Nikali poop di bújomoraab nan bommi di káyitoul,
- 19 Mati ure (Alukuraaney) kankaan kasanken kati Aboñaay abaje buuña,
- 20 An eenomi nababaj futiŋ di fujuum fati sembe di kapanak kati Emitey acilumi élakoumaay yati Jáyiyaaj yáamakey,

سورة التكاوير

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ① وَإِذَا النُّجُومُ انْكَدَرَتْ ② وَإِذَا الْجِبَالُ سَيْرَتْ ③ وَإِذَا الْعِشَارُ عُطِّلَتْ ④ وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ ⑤ وَإِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ ⑥ وَإِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ ⑦ وَإِذَا الْمَوْءِدَةُ سُيِّلَتْ ⑧ بِأَيِّ ذَنْبٍ قِيلَتْ ⑨ وَإِذَا الصُّعْفُ ثِيرَتْ ⑩ وَإِذَا السَّمَاءُ كُيِّسَتْ ⑪ وَإِذَا الْجَبَابِغُ سُعِّرَتْ ⑫ وَإِذَا الْجَنَّةُ أُزْلِفَتْ ⑬ عِلْمَتَ نَفْسٍ مَّا أَحْضَرَتْ ⑭ فَلَا أَقِيمُ بِالْحُسِيِّ ⑮ أَلْجَوَارِ الْكُنِيِّ ⑯ وَاللَّيْلِ إِذَا عَسَسَ ⑰ وَالصُّبْحِ إِذَا نَفَسَ ⑱ إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ⑲ ذِي قُوَّةٍ عِنْدَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ ⑳ مُطَاعٍ ثَمَّ أَمِينٍ ㉑ وَمَا صَاحِبُكُمْ بِمَجْنُونٍ ㉒ وَلَقَدْ رَآهُ بِالْأَفْقِ الْمُبِينِ ㉓ وَمَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِضَنِينٍ ㉔ وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ ㉕ فَأَيْنَ تَذْهَبُونَ ㉖ إِنَّ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ㉗ لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَسْتَفِيمَ ㉘ وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ㉙

سورة الانفطار

- 21 Aboñaay an ‘simalaakaas) sijame sibuuñaie kúboñak koola fatiyaaraay, nabaj kafium di so,
- 22 Ariibooraau oolulul (Muhammad) akaanut agonagon ,
- 23 Najujukuyo³ (emaleekaay Jíbirin) set ananden tentaam ,
- 24 Wan eregoomi anareriit akaan kacila (waaf woola cebool) mbi ayofooruwo ,
- 25 Kaanut furim fati “seetaane” yan kucesoore,
- 26 Bei jije’e bee ejaw kama ?
- 27 Doo kaanut uceen púrutojaat kawoolen kaja’alo bee di dúniyaay búromuyo ,
- 28 Aapi amaŋumi di muyuul kanoken di bunjarab balegenab,
- 29 Bare leejimaŋ uceen púrutojaat wan Emitey emaŋumi manjikaan; yoo yacilumi dúniyaay búromuyo.

¹ Kati naaniŋ kufokefok kuñooliil kujaŋaak mati kákoli bacaar

² Sayabemi fukaraay.

³ Emalaakaay Jíbirin

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ ۝ وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انْتَرَتْ ۝ وَإِذَا الْبِحَارُ
فُجِرَتْ ۝ وَإِذَا الْقُبُورُ بُعِثَتْ ۝ عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ
وَأَخَّرَتْ ۝ يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ مَا غَرَكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ ۝ الَّذِي
خَلَقَكَ فَسَوَّدَكَ فَعَدَلَكَ ۝ فِي أَيِّ صُورَةٍ مَّا شَاءَ رَكَّبَكَ ۝
كَلَّا بَلْ تُكَذِّبُونَ بِالذِّينِ ۝ وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ ۝ كِرَامًا
كُنُوزًا ۝ يَعْلَمُونَ مَا تَعْلَمُونَ ۝ إِنْ إِلَّا بَرَارًا لِّى نَعِيبِ ۝ وَإِنَّ
الْفَجَارَ لَفِى حَسْبٍ ۝ يَصَلُّونَهَا يَوْمَ الذِّينِ ۝ وَمَاهُمْ عَنْهَا بِعَائِينَ ۝
وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الذِّينِ ۝ ثُمَّ مَّا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الذِّينِ ۝
يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا ۝ وَالْأَمْرُ يَوْمَ لِلَّهِ ۝

سُورَةُ الْمُطَفِّفِينَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ ۝ الَّذِينَ إِذَا أَكَلُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ ۝
وَإِذَا أَكَلُوهُمُ أَوْ وَزَنُوهُمُ يُخْسِرُونَ ۝ أَلَا يَظُنُّ أُولَئِكَ أَنَّهُمْ
مَبْعُوثُونَ ۝ لِيَوْمٍ عَظِيمٍ ۝ يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

Suorat 82

(AL-INFITAR)

Kajisaak ; Maka ewaloulo, Siaaya 19 ebaje
Di karesak kati Emitey, di kabonketak
káamakak kooluyo.

- 1 Naapi asamaaney eje'emi kajisaak¹,
- 2 Naapi sootas sájimumi,
- 3 Naapi kalak káamakak kuje'emi bee kanaamoor (mumelam mooluko),
- 4 Naapi kuyaakak kúguuloorumi man wándomi úyuwo,
- 5 Yuut yati anoosan bee emanj wan ekaanumi di poop wan eje'emi bee ekaan fáculey,
- 6 Au anau, waa ubunti di kapanak kati Amansaau ooli acilimi, abajumi buñaay yáamakey ?
- 7 Oo Amansaau ooli oo atuuki, najooneni, ujak,

- 8 Di kanokoorak kásuumuyomi di ekaan unokoor mo,
- 9 Bare haani mo, muyuul di jiñoos funakaf fati bacaamab kati urokaw wajakaaw,
- 10 Ban tooke babaj kupooya² kaam di kajukeruul ,
- 11 Kuciika kabaje fujuum fáamak ,
- 12 Di kumanj wan jikaanumi, di wan joomumim di ekaaney,
- 13 Di fiit mati kukaanaak majakaam koo bee kanoken Arijana di kásuum káamak,
- 14 Di fiit mati kulaamaataak kakaanemi kóji koo bee kanoken di sambun sájeeke,
- 15 Koo bee kábolo dó di funakaf fati káliwaak,
- 16 Kuṅoolenut kupak di fo,
- 17 Ai naregi waa eenomi funakaf fati káliwaak ?
- 18 Laañ benen ai naregi waa eenomi funakaf fati káliwaak
- 19 Funakaf fan eenomi yuut eṅoolenut ekaan wanoowan di yuut yicee;
- 20 Faafunak mukaanaayam búrom moomu di furimaf fati Emitey.

Suorat 83

(AL-MUTAFIFUN)

Kariemi bukanak di kanoomenak: Siaaya 36 ebaje. Maka ewaloulo
Di karesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak.

- 1 Mátaańiam (dankaay) mulako di kariemi³ ejeeney yati bukanak (koo, di kanoomemi),
- 2 Kan umanjumi naapi kommi di ekob man bukanak kunoomeniil (kapeese mba etiib), koo eregiil mankumeeneniil,
- 3 Kan eenomi naapi kulakoe eliiik bee di kuceen, koo ekaan mangumbulo,
- 4 Bukoo kucila manteer kuwonoorut (kumanjut) mati koo bee karoneniil (naapi kucetumi),
- 5 Bee di funakaf fáamakaf,
- 6 Funakaf fan bukanak kuje'emi bee kayito bee di Amansaau ati dúniyaay búrom acilusomi,

¹ Mati kawalaak kati simalaakaas

² Simalaakaas saṅaremi siciik wan anau akaanemi, di

³ Kasuuńemi di eliikey

7 Haani, aá ! Ekitaabaay (burokab) yati kulaamaataak, kakaanemi kóji fifiit mati yoo bee eraj di Elíibarey Yáamakey,

8 Ai naregi waa eenomi síjiin ?

9 Yoo kankaan ekitaaba yaroki eban Elíibar yaguube urokaw wati anooan,

10 Mátaañiam faafunak bee di kusofak mati wan Emitey ewalenulemi (Alukuraaney) kankaan kagaajoor,

11 Di poop kan eenomi koo kusosof mati funakaf fati bacaamab urokaw, kankaan kagaajoor !

12 Ban [funakaf fucila] bajut kuceen kaate eñoosufo púr to jaat kátaasemi wan Emitey éfirenumi, mba akaana júnube sajuupoe ,

13 Kan umanje naapi kukaranjiimi siaayas sóololi, koo ereg : “ uru kankaan ureg wati bukanak kati naaniq !”

14 Lee mo! bare wajakutumi wooliil úfimenfimenfírenfíren sísigiras sóololi¹

15 Malegen ! bukoo faafunak pankaan káfireniil ejuk Amansaa uoliil,

16 Púrutojaat, koo bee kalako di sambunas sájeekaas,

17 Púr to jaat pambikaan eregiil : “ wan jilakomi eñoosey woowu”

18 Ekitaabaay yati kakaanemi majake bee kalako síndenaay yati “Illiyuun”

19 Ai naregi waa eenomi ‘Illiyuun’ ?

20 Kankaan Ekitaaba yaroki yajojene urokaw wooliil búrom wajakaaw !

21 Kulofak (kalofumi Emitey kan eenomi simaalaakaas) kúseediyaseediyayo,

22 Kakaanemi wajake di Emitey koo bee kalako (di ufat) wait muriam másuumaam di kásuumaayak ,

23 Di bacaac bajake mankujuker Amansaa uoliil di bakaanerool bajake,

24 Di wuulaw wooliil au bee ejuk dó kásuumak ,

25 Bee karaaneniil muraanaay másuume maroki muban (nekutaar) ,

26 Kásuumak koolumo kankaan kásuum kati “musukad²”, woto kamañumi

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفَجَارِ لَفِي سَعِيرٍ ﴿٧﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَعِيرٌ ﴿٨﴾ كِتَابٌ

مَرْفُومٌ ﴿٩﴾ وَيَوْمَ يُدْعَى الْمُكذِبِينَ ﴿١٠﴾ الَّذِينَ كَذَبُوا يَوْمَ الدِّينِ ﴿١١﴾

وَمَا يَكْذِبُ بِهِ إِلَّا كُلُّ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ ﴿١٢﴾ إِذَا نُتِلَى عَلَيْهِ آيَاتُنَا قَالَ أَسْطِثِرُ

أَوَّلِينَ ﴿١٣﴾ كَلَّا بَلْ رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٤﴾ كَلَّا إِنَّهُمْ

عَنْ رَبِّهِمْ لَوْمِيذٌ مُّحْجِرُونَ ﴿١٥﴾ ثُمَّ إِنَّهُمْ لَصَالُوا الْجَحِيمِ ﴿١٦﴾ ثُمَّ يُقَالُ

هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِمُكذِبُونَ ﴿١٧﴾ كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْأَبْرَارِ لَفِي عِلِّيِّينَ

﴿١٨﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا عِلِّيُّونَ ﴿١٩﴾ كِتَابٌ مَرْفُومٌ ﴿٢٠﴾ شَهَادَةٌ الْمَقْرُونِ

﴿٢١﴾ إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ﴿٢٢﴾ عَلَى الْأَرْءَاكِ يَنْظُرُونَ ﴿٢٣﴾ تَعْرِفُ فِي

وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ ﴿٢٤﴾ يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيقٍ مَّحْحُومٍ ﴿٢٥﴾

خِتَمُهُمْ، مِمَّسَّكَ وَفِي ذَلِكَ فَلَيْتَنَّ فَايَسَ الْمُتَنَفِّسُونَ ﴿٢٦﴾ وَمَرَّاجُهُ

مِنْ تَسْنِيمٍ ﴿٢٧﴾ عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقْرَّبُونَ ﴿٢٨﴾ إِنَّ الَّذِينَ

أَجْرَمُوا كَانُوا مِنَ الَّذِينَ ءَامَنُوا يَضْحَكُونَ ﴿٢٩﴾ وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ

يَتَّبِعُهُمُ الْغَايِبُونَ ﴿٣٠﴾ وَإِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ انْقَلَبُوا فَكِهِينَ ﴿٣١﴾

وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوا إِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَضَالُّونَ ﴿٣٢﴾ وَمَا أُرْسِلُوا عَلَيْهِمْ

حَافِظِينَ ﴿٣٣﴾ فَالْيَوْمَ الَّذِينَ ءَامَنُوا مِنَ الْكُفَّارِ يَضْحَكُونَ ﴿٣٤﴾

kakaanemo ñaa kubotooraak kati mom kutoon ekaaney wajakaaw,

27 Kankaan búsipumab bati “ Tasniim”

28 Kábul kan umanje kulofak Emitey di koo kuraanemi,

29 Kubujaak [bukanak] kulakolako karenken káyinenumi,

30 Koom jaat di ewujey bajam di bukoo, koo kakaanoor sipasin,

31 Kulako jaat elaañ bóot, di kukaan murenkenaay,

32 Naapi kujukiimi, di koon : “ fifiit mati ubuku (kújinjim)”

33 Kuboñulootiil bee di bukoo mambi kupooyiil,

34 Funakaf fati jaat kayitaak, kúyinenaaak kuje’e bee karenken káyinenutumi

35 Koo kalako fatiya bacaacab mankujiker,

¹ Yok kúmañati ejuk malegenam

² Kankaan mumel májoonenuma mumel mapute súum

عَلَى الْأَرْضِ كَيْفَ يُنظَرُونَ ﴿٢٥﴾ هَلْ ثُوبٌ أَكْفَرًا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٦﴾

سُورَةُ الْاِنشِقَاقِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ ﴿١﴾ وَأَذْنَتْ لِرَبِّهَا وَحَفَّتْ ﴿٢﴾ وَإِذَا الْأَرْضُ مُدَّتْ
 ﴿٣﴾ وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ ﴿٤﴾ وَأَذْنَتْ لِرَبِّهَا وَحَفَّتْ ﴿٥﴾ يَتَأْتِيهَا
 الْإِنْسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَى رَبِّكَ كَدْحًا فَمُلْقِيهِ ﴿٦﴾ فَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ
 كِتَابَهُ بِحَمِيئِهِ ﴿٧﴾ فَسَوْفَ يَحَاسِبُ حِسَابًا يَسِيرًا ﴿٨﴾ وَيَنْقَلِبُ
 إِلَىٰ أَهْلِهِ مُسْرُورًا ﴿٩﴾ وَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ وَرَاءَ ظَهْرِهِ ﴿١٠﴾ فَسَوْفَ
 يَدْعُوا ثُبُورًا ﴿١١﴾ وَيَصْلَىٰ سَعِيرًا ﴿١٢﴾ إِنَّهُ كَانَ فِي أَهْلِهِ مُسْرُورًا ﴿١٣﴾
 إِنَّهُ ظَنَّ أَنْ لَنْ يَحُورَ ﴿١٤﴾ بَلْ إِنَّ رَبَّهُ كَانَ بِهِ بَصِيرًا ﴿١٥﴾ فَلَا أُقْسِمُ
 بِالسَّفْقِ ﴿١٦﴾ وَاللَّيْلِ وَمَا وَسَقَ ﴿١٧﴾ وَالْقَمَرِ إِذَا اتَّسَقَ ﴿١٨﴾
 لَتَرْكَبُنَّ طَبَقًا عَنْ طَبَقٍ ﴿١٩﴾ فَمَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠﴾ وَإِذَا قُرِئَ
 عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ لَا يَسْجُدُونَ ﴿٢١﴾ بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا يُكْذِبُونَ ﴿٢٢﴾
 وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُوعُونَ ﴿٢٣﴾ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٢٤﴾
 إِلَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ﴿٢٥﴾

﴿36﴾ Mba manteer káyineutumi kuyayab bacaamab bati wan kulakomi ekaaney ?

Suurat 84

(AL-INSIQAQ)

Kajisak : Siaaya 25 ebaje, Maka ewaloulo Di kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak.

- ﴿1﴾ Naapi asamaaney ejisomi,
- ﴿2﴾ Nen manceenumi, di ekaan wan Amansaau ooluyo amanumi ekaan walegenoe,
- ﴿3﴾ Naapi yentaamey eje'emi bee karerenoor elanten,
- ﴿4﴾ Napi eje'emi bee kápuren wanaamumi¹ (kacetumi) ebeten manelako tíkooruyo,
- ﴿5﴾ Di ekaan kúboñak kati Atayo di ekaan yalegenoe,

﴿6﴾ Au anau nounu fifiit mati ejaw di buroki bajake noom di yo bee ejukey) Amansaau, ban ñaa pambuujucool,

﴿7﴾ Man an eenomi “Ekitaabaay” yoola bee eyabuyo di kañenool kárir,

﴿8﴾ Oo bagamab boola bee ekaan bagam básuume,

﴿9﴾ Oo bee elaañ bee di fiilaf foola di elaañ yásuumool ,

﴿10﴾ Man aapi kúgutenumi ekitaabaay yoola,

﴿11﴾ Oo pambalaw kakajenooro (mambi áyokulo) ,

﴿12﴾ Oo bee kalako di sambun sájeeke fanfan,

﴿13﴾ Fifiit mati oo nalakolako di kákaanumaati dó di bukanool,

﴿14﴾ Fifiit mati oo nasofensof mati letatamburer áliwo di baceterool,

﴿15﴾ Bare moo! Fifiit mati Amansaau oola oo najukereñaaf fan,

﴿16﴾ Malegen nikalie di fítiraay di fukaf ,

﴿17﴾ Di poop wan fukaraaf fookenumi ,

﴿18﴾ Di poop fuleenaf, nan fúriinemi fuleen fáamak poop ,

﴿19﴾ Muyuul bee étip fútaagul fútaagul,

﴿20﴾ Waa woom di bukoo waate ekaan mánkuyinenaati,

﴿21﴾ Nanoosan alikuraaney ekanaji bee di bukoo leekuya kúriinjak kooliil tentaam (sujudu)

﴿22﴾ Káyinenutumi di kusof mati kagaajoor .

﴿23﴾ Ban Emitey Yoo emamanj búrom wan kommi di eyofey,

﴿24﴾ Kama úyiiseniil sílaamas sariaas (sammi di ekobiil),

﴿25﴾ Púr to jaat káyinenumi ban di kukaan burok bajake, koo bacaam bajake bábaneriit kuje'e bee ebaje.

¹ kacetumi

Suurat 85

(AL-BURUJ)

Fujojaf kati sootas : Siaaya 22 ebaje; Maka ewaloulo

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak.

1 Di kareesak kati Fatiyaay yaakenumi kayoonak kati sootas,

2 Di funakaf fan kuregolaami mati kayitaak ,

3 Di áseeda, di poop wan kúseediyami,

4 Mátaańiam muban kati Ukuduud¹

5 Sambunas san uyaajaw ulakomi kuńoosaak sabajumi múboluma ,

6 Tooke kuńoosaak mankalakoe kuńoobenso,

7 Ban bukoo kúseeda kati mukaanaayam mankommi di ekaaney di kapanak kati kúyinenaaak ,

8 Kusankenutiil táańi mati uceen púrutojaat mati man kúyinenumi Emitey yaruukumi máamak di ebaj kasalak káamakak,

9 Yan umanjumi yoo ecile jáyiyaj jammi di fatiyaraas di poop yentaamey. Ban yooyu yoo káseeda waafaw búrom,

10 Fifiit mati kammi di katooraak kúyinenaaak kúniinaak di kuseekak ban léekutuub kulaw Emitey kabonket, bukoo bee ejaw sambun sati Jahanamaay di kubaj sílaam sati sambunas,

11 Man kan umanjumi koo kúyinenyinen, di kukaan burok bajake, bukoo bee ebaj ufat wajake wan umanje úteyum wati muluu ujee bee etey dó. Doo eenomi kaheekak káamakak,

12 Di fiit mati kagalenak kati Amansaau ooli kankaan waaf wátaańie ban di ubaj sembe,

13 Di fiit mati, yoo Emitey, etoonumi etuuk ban di elaań etuuk,

14 Ban Yoo eńoolenumi kayanfuak fanfań di eńoolen kabuntoor fanfań,

سُورَةُ الْبُرُوجِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ ۝۱ وَالْيَوْمِ الْوَعُودِ ۝۲ وَشَاهِدٍ وَمَشْهُودٍ ۝۳ قُنُطَلٍ أَصْحَابِ الْأَخْضُدِ ۝۴ النَّارِ ذَاتِ الْوُفُودِ ۝۵ إِذْ هُرِّعَتْهَا فُجُودٌ ۝۶ وَهُمْ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ ۝۷ وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَن يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ۝۸ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۝۹ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ۝۱۰ إِنَّ الَّذِينَ فَنَوُوا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ فَمَا تَبُوءُوا فَلَهُمْ عَذَابٌ جَهَنَّمَ ۝۱۱ وَهُمْ عَذَابُ الْحَرِيقِ ۝۱۲ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۝۱۳ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيرُ ۝۱۴ إِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌ ۝۱۵ إِنَّهُ هُوَ يَبْدِئُ وَيَعِيدُ ۝۱۶ وَهُوَ الْغَفُورُ الْودُودُ ۝۱۷ ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ ۝۱۸ فَعَالٌ لِّمَا يُرِيدُ ۝۱۹ هَلْ أَنْتَ حَدِيثُ الْجُنُودِ ۝۲۰ فِرْعَوْنُ وَنَمُودُ ۝۲۱ بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي تَكْذِيبٍ ۝۲۲ وَاللَّهُ مِنْ وَرَائِهِمْ مُحِيطٌ ۝۲۳ بَلْ هُوَ قُرْءَانٌ مَجِيدٌ ۝۲۴ فِي لَوْحٍ مَحْفُوظٍ ۝۲۵

سُورَةُ الطَّارِقِ

15 Di ewooken élakoumaay yati Jáyiyaj yabajumi fujuum fáamak, di buuńa ,

16 Yakaanemi wan emanjumi, ekaan yajake fanfań,

17 Mba kasankenak² kati kusoojooraak kuńookulińook ?

18 Kati Firawuna di Samuud ?

19 Bare káyinenutumi kurońe di esof mati kagaajoor,

20 Ban tooke Emitey bamanjeriil di búsolab booliil,

21 Kama roo kankaan Alikuraan yati fujuum fáamak di buuńa ,

22 Yaneni di etaabul di búraenum bati Emitey .

¹ Amansaau ooliil balakoeene ebuj kúyinenaaak

² Káregak

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ ١ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ ٢ اتَّعِمُّمُ النَّاقِبِ ٣ إِنَّ كُلَّ
 نَفْسٍ لَمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ ٤ فَلْيَنْظُرْ الْإِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ ٥ خُلِقَ مِنْ مَّاءٍ
 دَافِقٍ ٦ يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ ٧ إِنَّهُ عَلَى رَجْعِهِ لَقَادِرٌ ٨
 يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ ٩ فَمَا لَهُ مِنْ قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ ١٠ وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الرَّجْعِ ١١
 وَالْأَرْضِ ذَاتِ الصَّدْعِ ١٢ إِنَّهُ لَقَوْلُ فَصْلٍ ١٣ وَمَا هُوَ بِأَهْرَاقٍ ١٤ أَنَّهُمْ
 يَكِيدُونَ كَيْدًا ١٥ وَأَكِيدُ كَيْدًا ١٦ فَمَهْلُ الْكَافِرِينَ أَهْمُهُمْ رَوِيدًا ١٧

سُورَةُ الْأَعْلَى
 ٨٧ آياتها

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 سَبَّحَ اسْمُ رَبِّكَ الْأَعْلَى ١ الَّذِي خَلَقَ سَمَوَاتٍ ٢ وَالَّذِي قَدَّرَ فَهْدَى ٣
 وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَى ٤ فَجَعَلَهُ غُثَاءً أَحْوَى ٥ سَنَقِرُكُ ٦
 فَلَا تَنسَى ٧ إِلَّا مَا سَاءَ اللَّهُ إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفَى ٨ وَيَسْرُكُ
 لِلسُّرَى ٩ تَذَكَّرْ إِنَّ فَعَعْتَ الذِّكْرَى ١٠ سَيَذَكَّرْكَ مَنْ يَخْشَى ١١
 وَيَنْجِنِهَا الْأَشْفَى ١٢ الَّذِي يَصِلُ النَّارَ الْكُبْرَى ١٣ ثُمَّ لَا يَمُوتُ
 فِيهَا وَلَا يَحْيَى ١٤ قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَكَّى ١٥ وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى ١٦

Suorat 86

(AT-TARIQ)

Yootey yápuremi fukaraaf : Siaaya 17 ebaje; Maka ewaloulo

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak

- 1 [nikalie] di asaamaaney di poop yootey yápureuumi fukaraay,
- 2 Ai naregi wan eenomi yuutey yápureuumi fukaraay ?
- 3 Yoo yuutey yaficitenemi fanfan,
- 4 Bajut yuut yati an yan umanje ebajut apooya aate kajukeruyo,
- 5 Woto anau ajuker jak wan eenomi di wo natuukuli,
- 6 Natuukulituuk di mumel ,
- 7 Mápurulo kalofa siroras fátaamaf fati ufeefaw,
- 8 Emitey enoolene eyitenool ,

9 Funakaf fan sísigiras sije'emi bee kawañari wan siguubumi (9)

10 Letabaj sembe sanoosan, letabaj ákotula [apakena] anooan ,

11 [nikaliye] di asaamaaney yaakenumi élaañuley [yati kalubak] nikalie,

12 Di yentaamey yajisoemi [nan mulukaayam múpurenenemi],

13 Mati róo [Alikuraaney] kankaan kurim, kasofi kuban (bee éyiisey walegenaw di wakaanutumi malegen; wajakumi di wajakutumi,

14 Bare kaanut waaf wati fúresoer(wati fúraar) ,

15 Fifiit mati bukoo (kuñooosaak) eñes bee ekaan etanjemb [bee ebunt bukanak] ,

16 Injé [poop] nikaan yúmbaam [bee di bukoo],

17 Au [Aboñaayau] uwul waati kayinenutumi. Ban nuwuliil jiwaati jikun,

Suorat 87

(AL-AL'A)

Ammi Fatiya: Maka ewaloulo; siaaya 19 ebaje

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak

1 Usal kareesak kati Amansaaou ooli an umanjumi oo afañe káloi fatiya,

2 [Emitey] yan umanjumi yoo etuuke ban di ejojen ejoonen jak,

3 [Yoo] yasofumi waatumi ebaj di éje'etum bee di buñarab balegenab,

4 Yoo épurenulo mafosam mufenaayam ,

5 Ban di enjarumo ekaan éful yasaye (yalayene),

6 Injé bee ekaani manukarañ Alukuraaney ban létujim

7 Púruotojaat wan Emitey emanjumi. Fifiit mati yoo emamanj warajumi di poop warajutumi ,

8 Injé bee ekaani unjar buñarab bafanjumi ésuum¹ ejaw,

¹ Bee di Arijanaay ;

- 9 Uwoolen [bukanak] naapi kawoolenak [kúriinjumi] di nafaay yati ko,
 10 Aapi ákolimi [Emitey] pambaawoolo,
 11 Afañumi ebaj mátaañi di káyinenutumi oo bee káloiko¹,
 12 An eenomi oo bee kabolo di sambunas safañumi éjeek .
 13 Púr to jaat letacet dó ban letarõñ poop,
 14 Kásuumaayak kooku di an eenomi “nasetensenten” fañjaaf foola,
 15 Nawonk karesak kati Amansaau oola, aban násali,
 16 Bare muyuul buroñab bati baabe dúniya jifañe emañ,
 17 Ban tooke bati alaakiraay bufañe ejak di bufañ poop kapiyo,
 18 Fifiit mati ure rooru di uyitaw wati naaniñ,
 19 Uyitaw wati Ibrahimia koo di Musa,

Suurat 88

(AL-GHASHIYAH)

Funak kayitaak

Kurim 26 bálamuk épurey yati Mohamad
 Maka bee Medin

Di karesak kati Emitey di kaboneketak
 kooluyo káamakak.

- 1 Abuu nujanjam kusanken mati funakaf fati kayitaak ?
 2 Funakaf fucila panujuk wuul wapincoe
 3 wuul wameeñe wayoke.
 4 Pankunenuwo di sambun sájeeke
 5 Di kuraanenuwo mumel malabe
 6 Muriam mooliil maamu moo eenomi kúbaarak kati uya'aw
 7 Káseneriitumi maruuk mba fupooñ
 8 Funak fucila, panujuk wuul wajake
 9 Mati burokuwo bajake
 10 Woo ucila panulako di kafat kájaalie
 11 dán kúsankeneriit falaamaat
 12 Dóo pambaj uronden, woo etey to mumel ceb

بَلْ تُؤْمِنُونَ أَلْحَيَاةَ الدُّنْيَا ۗ وَالْآخِرَةَ خَيْرٌ وَأَبْتَىٰ ۗ إِنَّ
 هَذَا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَىٰ ۗ صُحُفٍ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ ۗ ۱۹

سُورَةُ الْغَاشِيَةِ ۝
 ٨٨ نَبِيٍّ ۝

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ ۝ ۱ ۝ وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ خَاشِعَةٌ ۝ ۲ ۝
 عَامِلَةٌ نَّاصِبَةٌ ۝ ۳ ۝ تَتَصَلَّىٰ نَارًا حَامِيَةً ۝ ۴ ۝ تَسْفَىٰ مِنْ عَيْنٍ أَنِيبَةٍ ۝ ۵ ۝
 لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِنْ ضَرِيحٍ ۝ ۶ ۝ لَا يُسْمِنُ وَلَا يُغْنِي مِنْ جُوعٍ ۝ ۷ ۝
 وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاعِمَةٌ ۝ ۸ ۝ لَسَعِمَ أَرَاضِيَهُ ۝ ۹ ۝ فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ۝ ۱۰ ۝
 لَا تَسْمَعُ فِيهَا لَغِيَةً ۝ ۱۱ ۝ فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ ۝ ۱۲ ۝ فِيهَا سُرُرٌ مَرْفُوعَةٌ ۝ ۱۳ ۝
 وَأَكْرَابٌ مُّضْجِعَةٌ ۝ ۱۴ ۝ وَمَنَارِقٌ مُّصْفُوفَةٌ ۝ ۱۵ ۝ وَزُرَابٍ مِّبْثُوثَةٌ ۝ ۱۶ ۝
 أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَىٰ الْإِلَهِ كَيْفَ خَلَقَتْ ۝ ۱۷ ۝ وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ
 رُفِعَتْ ۝ ۱۸ ۝ وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ ۝ ۱۹ ۝ وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ
 سُطِحَتْ ۝ ۲۰ ۝ فَذَكِّرْ إِنَّمَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ ۝ ۲۱ ۝ لَسْتَ عَلَيْهِمْ
 بِمُصَيِّرٍ ۝ ۲۲ ۝ إِلَّا مَنْ تَوَلَّىٰ وَكَفَرَ ۝ ۲۳ ۝ فَيَعَذِّبُهُ اللَّهُ الْعَذَابَ
 الْأَكْبَرَ ۝ ۲۴ ۝ إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ ۝ ۲۵ ۝ ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُمْ ۝ ۲۶ ۝

- 13 Pambaj ró poop mulal múyokulaouma di múrembenuma kúkow,
 14 Di muraanaay mankujuumene, di úraanuma,
 15 Di múrembenuma kúkow maneni riiboor, di
 16 Ubasasatali
 17 Abuu kujukut buu kutuukumi siñonkomaas ?
 18 Buu kuñitene fatiyaraay,
 19 Kurembooraak buu kujuumenko
 20 Buu yentaamey ere'eni ?
 21 Kamaat uwoolo ! kuboñuliboñ bee kawoolen
 22 Ootut eruuil
 23 Alatumi, áyinenutumi,
 24 Emitey panenagool kuul
 25 Pánkulaañul bee di ínje
 26 Púr to ínje eete kagameniiil.

¹ kawoolenak

سُورَةُ الْفَجْرِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالْفَجْرِ ١ وَلَيَالٍ عَشْرٍ ٢ وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ ٣ وَاللَّيْلِ إِذَا يَسْرِ ٤
 هَلْ فِي ذَلِكَ قَسَمٌ لِّذِي حِجْرِ ٥ أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ ٦
 إِرْمَ ذَاتِ الْعِمَادِ ٧ الَّتِي لَمْ يُخْلَقْ مِثْلُهَا فِي الْبِلَادِ ٨
 وَنُوحًا الَّذِي جَاءَ بِالصُّخْرِ بِالْوَادِ ٩ وَفِرْعَوْنَ ذِي الْأَوْتَادِ ١٠
 الَّذِينَ طَغَوْا فِي الْبِلَادِ ١١ فَأَكْثَرُوا فِيهَا الْفِسَادَ ١٢ فَصَبَّ
 عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ ١٣ إِنَّ رَبَّكَ لِيَالْمُرْصَادِ ١٤ فَأَمَّا
 الْإِنْسَانُ إِذَا مَا ابْنَلَهُ رَبُّهُ فَأَكْرَمَهُ وَنَعَّمَهُ فَيَقُولُ رَبِّي أَكْرَمَنِ ١٥
 وَأَمَّا إِذَا مَا ابْنَلَهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ فَيَقُولُ رَبِّي أَهْنَنِ ١٦
 كَلَّا بَلْ لَا تَكْرُمُونَ الْيَتِيمَ ١٧ وَلَا تَحْضُونَ عَلَى طَعَامِ
 الْمُسْكِينِ ١٨ وَتَأْكُلُونَ التُّرَاثَ أَكْلًا لَمًّا ١٩ وَتُحِبُّونَ
 الْمَالَ حُبًّا جَمًّا ٢٠ كَلَّا إِذَا دُكَّتِ الْأَرْضُ دَكًّا
 دَكًّا ٢١ وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا ٢٢ وَجَاءَ يَوْمَئِذٍ
 بِجَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ يَنْذِكُرُ الْإِنْسَانَ وَآتَى لَهُ الذِّكْرَى ٢٣

Suurat 89

(AL-FAJR)

Fajiraay (subaay)

Kurim 30 bálamuk épurey yati Mahomed
Maka bee Medin

Di kareesak kati Emitey di kabonketak
kooluyo káamakak.

- 1 Bajam subaay !
- 2 Bajam kukak uñen !
- 3 Bajam wáliinoorumi di wáliinoorutumi,
- 4 Bajam fukaf nan foom di etey
- 5 Abuu kaanut kurim kúwaaniin kayaje
beri kumanjaak wan kurege ?
- 6 Abuu ujukut Amansaau ooli
manakaamuni di bukanak kati Aad ?
- 7 Fiilaf fati Iraam, ésukey yati siluupas
sateepimi joon

8 Di sembe yalet eliikaay ?

9 Di bukanak kati Tamud kacinemi di
úgoraw wati kuwaalak kati kakolak ?

10 Di Faraonj ati kuraenaak juup

11 Buko búrom bukan kakobut, kátaase
kurim di mofiil,

12 Ban kuyokenyok fanj di mofam mooliil

13 Ñaa Amansaau ooli natekiil etek yarie.

14 Amansaau ooli oo ajukemi wanoowan
manapooyuwo.

15 Anau oo nanoonan Amansaau oola
amañe karuukenoool bee emanj di oo riceen
mba ewulool kaeraay, naan : “ Amansaau
úmba naruukenanruuken.”

16 Bare amañe kagumbul buroñab boola
beet ejuk káyinenak koola, naan : “
Amansaau úmba napuñenampuñen.”

17 Ban lee mo ! Muyuul jáwuleriitumi
kúsukateenak;

18 Muyuul jíwoolenooreriit ewuley
kúsukateenak kuri;

19 Muyuul jiriemi fubajaf fan kubajaiil
kukateiimi búrom;

20 Di jimañ fubaj fati kamañ kabajut élinga,

21 Jíkaanum ! nan yentaamey ebile kafumo
man Amansaau

22 Man Amansaau ooli ájo’ol di
simaleekaas kasuk kasuk,

23 Mánkutebul Jahanama; fulay anau
panawoolo. Bare nafa yei yoom to yati oo
kawoolo ?

24 Panaan : “Sifayen, imanjeene nikaan wajaakaaw bee kajom buroḡab búmbaam !

25 Fulayaf ufu, an letutek mo apaali an nen man Emitey yoomumi etek.

26 Poop an letuloop mo ñiwuuj apaali an nen man Emitey yootumi eloopey ñiwuujañ kucee.

27 “Au yuutei! abajumi kásuumaay

28 Ulaañ bee di Amansaau ooli di kásuumaay poop di kamaḡ

29 Unoken di kayooḡak kati kumiikeelak kúmbaam;

30 Uban, nunoken Arijana yúmba.”

Suurat 90

(AL-BALAD)

Ésukey

Kurim 20 bálamuk éwuyey yati Mohamad Maka bee Medin

Di kareesak kati Emitey di kabonketak kooluuyo káamakak

1 Nikalie di ésukey uyu ! (Maka)

2 Mati au Mohamad dóo nucinumi

3 Poop di kareesak kati Ampau di bútuukumab boola !

4 Moo niteteep anau mambi ayeg manabaj buroḡab boola

5 Waaroom nasosof mati an aḡoolenut di oo wanoowan

6 Naan : “ !Nisensen síkori sajuupoe faḡ”

7 Manteer nasosof an ajukutool

8 Abu isenutool kúcil kugaba,

9 Fúrerep di kupicum kugaba,

10 Abu iliikutool uruḡaw ugabaaw (wati emanj wajak di wajakut) ?

11 Kamaat mati wa letasof buruḡab bátaañiaab !

12 Ai naani buruḡab bátaañiaab boo eenomi wa ?

يَقُولُ يَلَيْسَ لِي مِنَ الْقَدَمِ لِحْيَاتِي ۚ فَيَوْمَئِذٍ لَا يُعَذِّبُ عَذَابَهُ أَحَدٌ ۚ
وَلَا يُؤْتِيهِمْ وَتَاقَهُ أَحَدٌ ۚ يَتَأَيَّبُهَا النَّفْسَ الْمُطْمَئِنَّةَ ۚ أَرْجِعِي
إِلَىٰ رَبِّكَ رَاضِيَةً مُّرَضِيَةً ۚ فَادْخُلِي فِي عِبَادِي ۚ وَأَدْخُلِي جَنَّتِي ۚ ۚ

سُورَةُ الْبَلَدِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
لَا أُقْسِمُ بِهَذَا الْبَلَدِ ۙ وَأَنْتَ حِلٌّ بِهَذَا الْبَلَدِ ۙ وَالْوَالِدِ وَمَا وُلِدَ
ۙ لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ۚ أَلَيْسَ أَنْ يَقْدِرَ عَلَيْهِ
أَحَدٌ ۙ يَقُولُ أَهْلَكَ مَا لَأُبَدَّ ۙ أَلَيْسَ أَنْ لَمْ يَرَهُ أَحَدٌ
ۙ أَلَمْ نَجْعَلْ لَهُ عَيْنَيْنِ ۙ وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ ۙ وَهَدَيْنَاهُ
السَّبِيلَ ۙ فَلَا أَقْنَحُمُ الْعُقَبَةَ ۙ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْعُقَبَةُ ۙ
فَكَ رَقِيبَةٍ ۙ أَوْ إِطْعَمَ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْغَبَةٍ ۙ يَتِيمًا إِذَا مَرَّ بِهِ
ۙ أَوْ مَسْكِينًا إِذَا مَرَّ بِهِ ۙ تُدْعَىٰ مِنْ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَتَوَاصَوْا
بِالصَّبْرِ وَتَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ ۙ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ۙ وَالَّذِينَ
كَفَرُوا أَتَابْنَا لَهُمْ أَصْحَابَ الْمَشْأَمَةِ ۙ عَلَيْهِمْ نَارٌ مُّؤَصَّدَةٌ ۙ

سُورَةُ الْبَيْتِ

13 Boo eenomi kapaken amiikeel,

14 Mba kákuumen di bacaar

15 An iiya ásukateen

16 Mba an aleke aceḡe kákuumen faḡ

17 Poop kankaan enaam di káyinenumi manusofoor di mátaañi mucila, di kubonketoor

18 Buko kucila kunannaam di káyinenumi;

19 Bare káyinenutumi kurimak kúmba bukoo di kuñoosaak kunaame.

20 Pankunoken di sambun sabile kakambeniil ró

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 ۱ وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا ۲ وَالْقَمَرِ إِذَا اتَّسَقَتْ ۳ وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّىٰهَا ۴
 ۵ وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَاهَا ۶ وَالسَّمَاءِ وَمَا بَنَدَهَا ۷ وَالْأَرْضِ وَمَا حَمَلَهَا
 ۸ وَالنَّفْسِ وَمَا سَوَّاهَا ۹ فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا ۱۰ قَدْ
 ۱۱ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا ۱۲ وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا ۱۳ كَذَّبَتْ ثَمُودُ
 ۱۴ بِطُغُونِهَا ۱۵ إِذِ انبَعَثَ أَشْقَاهَا ۱۶ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ
 ۱۷ نَاقَةَ اللَّهِ وَسُقْيَاهَا ۱۸ فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهَا فَدَمْدَمَ
 ۱۹ عَلَيْهِمْ رَبُّهُمْ بِذُنُوبِهِمْ فَسَوَّاهَا ۲۰ وَلَا يَخَافُ عُقْبَاهَا ۲۱

سُورَةُ اللَّيْلِ
 رَبُّهَا ۲۱
 آيَاتُهَا ۲۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 ۱ وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰ ۲ وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّىٰ ۳ وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ ۴
 ۵ إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَّىٰ ۶ فَأَمَّا مَنْ أَعْطَىٰ وَانفَىٰ ۷ وَصَدَقَ بِالْحَسَنَىٰ ۸
 ۹ فَسَنِّيْسِرَهُ لِلْعَشْرَىٰ ۱۰ وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنَىٰ ۱۱ وَكَذَّبَ بِالْحَسَنَىٰ ۱۲
 ۱۳ فَسَنِّيْسِرَهُ لِلْعَشْرَىٰ ۱۴ وَمَا يَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ إِذَا تَرَدَّىٰ ۱۵ إِنَّ عَلَيْنَا
 ۱۶ لَلْهُدَىٰ ۱۷ وَإِنَّ لَنَا لَلْآخِرَةَ وَالْأُولَىٰ ۱۸ فَأَنْذَرْتُمْ نَارًا تَلْقَىٰ ۱۹

Suurat 91

(ACH-AHAMS)

Bala'ab

Kurim 15 bálamuk éwuyey yati Mohamad
 Maka bee Medin n° 26

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak
 kooluyo káamakak.

1 Di barakaay yati bala'ab bawuñenemi
 bújomoraay !

2 Poop di barakaay yati eleeñey
 yariibenebomi !

3 Poop barakaay yati bala'ab nan
 bukaanemi man tirab !

4 Poop di barakaay yati fukaf nan
 fúfimeneyomi (yentaamey)

5 Poop di kareesak kati Emitey, di
 kareesak kati Ateepuyomi !

6 Poop di kareesak kati yentaamey di
 aranenyomi !

7 Di kareesak kati yuutey di Atuukeyuyomi
 di mayinjo

8 Manakaan di yo búyejet bati ekaan
 wajakut,

9 Di ekaan di yo emañey di kariibenak
 Emitey, anooan anabenuyo , oo nakakaan
 wajake;

10 Ñaa anooan aane bee kabuutenuyo, oo
 nababaj fulo búrom

11 Kútamudak di kákobaataak kooliil
 kulolo di balindab, koone lee malegen;
 kagaajoor

12 Nan afañumi manayoke di buko ayitomi
 (beet ebujeý eñonkomaay)

13 Aboñaayau ati Emitey naregeeniireg : “
 Eñonkomaay (enaare) yati Emitey jikatuyo
 maneraan!”

14 Bare di kusofool di agaajoor mankubuj
 eñonkomaay. Amansaau nabujiil peh mati
 júnubaay yooliil aban, nakaan mo buko
 búrom.

15 Ban Emitey ebajut kákoli di wabile ebaj
 to.

Suurat 92

(AL-LAYL)

Fukafu

Kurim koono 21 bálamuk éwuyey yati
 Mohamad Maka bee Medin

Di kareesak kati Emitey di kabonketak
 kooluyo káamakak.

1 Di kareesak kati fukaf nan fúfimenumi
 búrom !

2 Di kareesak kati tutulaaraay nan
 ewuñenumi !

3 Di kareesak kati wan eteepumi (kaan
 aseek mba ániine !)

4 Kataay yooluul enaamut :

5 An senumi mánakoli Emitey

6 Nareg áyinen mati malegen buwaasab
 bafañumi mambujake bubajobajo.

7 Panirentenool buruñab bati kaeraay

8 Man áwulaatimi, oo nakakat (kariibenak
 Emitey),

9 Manasof mati buwaasab bafañumi
 mambujake lee malegen

10 Oo panarentenool buruḡab bati mátaañiam máamakam,

11 Ban kubajaak koola leekunafaool wanoowan naapi kootumi kanokenool di sambunas.

12 Injé ibile karungen;

13 Buruḡab búlamukaab di bati jaat ínje icile

14 Nigamuugam mati sambun sájeeke.

Fin page 54 Page 55

15 Dan an kudankae ceb abile ereem, aamumi di kakibiboor mati let malegen.

16 Aamumi di káruulen naane let malegen, mánabatulo;

17 Ban ásaliemi faḡ manawonk Emitey oo letanoken di sambunas

18 Asenemi fubajaf foola bee kasetenooro,

19 Bare letesen bee kásuumeni di burok ban ukaanool,

20 Bare beet eñes (kásuumen) Amansaau oola Fatiya lói faḡ

21 Ban leepio pánsuumool !

Suorat 93

(AD-DHUHA)

Bala'ab barabemi

Kurim 11 kápurulo bálamuk éwuyey yati Mohamad Maka bee Medin n°11 Di karesak kati Emitey, di másuumam mooluyo máamakam.

1 Di bala'ab barabemi !

2 Di fukaf nan fúrimenumi (nan fúfimenumi) búrom !

3 Amansaau ooli ateyuti, alatuti

4 Buroḡab búlamukaab bufaḡe ejak di au bati jaat.

5 Amansaau ooli panawuli kawulak (kájiwak) koola. Ban nounu pánsuumi,

6 Abu atookuti au á sukateen manafori

7 Abu atookuti au di kámanjaati manarungeni ?

8 Abu atookuti au baleker manajaruli fubaj ?

9 Kama tákumusuutuken á sukateenau !

10 Kama takumulat alawaau esada síndoi !

11 Mukaanaayam majakaam mati Amansaau ooli (sisadaas, kawulak....) ureg mo.

لَا يَصْلُحْنَ إِلَّا الْأَشْقَى 15 الَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّى 16 وَسَيُجَنَّبُهَا
الْأَتْقَى 17 الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ يَتَزَكَّى 18 وَمَا لِأَحَدٍ عِنْدَهُ مِن
نِعْمَةٍ تُجْزَى 19 إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَى 20 وَلَسَوْفَ يَرْضَى 21

سُورَةُ الضُّحَى 11 آياتها

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَالضُّحَى 1 وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَى 2 مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَاقَلَى 3
وَلِلْآخِرَةِ خَيْرٌ لَكَ مِنَ الْأُولَى 4 وَلَسَوْفَ يَعْطِيكَ رَبُّكَ
فَرَضَى 5 أَلَمْ يَجِدَكَ يَتِيمًا فَآوَى 6 وَوَجَدَكَ ضَالًّا
فَهْدَى 7 وَوَجَدَكَ عَائِلًا فَأَغْنَى 8 فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ
9 وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ 10 وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ 11

سُورَةُ الشُّرُوحِ 8 آياتها

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ 1 وَوَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ 2 الَّذِي
أَنْقَضَ ظَهْرَكَ 3 وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ 4 فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا 5 إِنَّ
مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا 6 فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ 7 وَإِلَى رَبِّكَ فَارْغَبْ 8

Suorat 94

(AS-SHARH)

Kákambulak

Kurim kápurulo bálamuk éwuyey yati Mohamad Maka bee Medin Di karesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak

1 Abu íkambuluti ésigiri ?

2 Abu iwalenuti búrooko ?

3 Ai alakoe kayokeni bálamuk

4 Nabneni kajamo !

5 Moo mátaañiam soo siriiboore di másuumam

6 Mátaañiam siriibooriiboor di másuumam,

7 Nan ubane wan oomumi di ekaan, nuñes Emitey

8 Uban, núyinen di Amansaau ooli ceb.

سُورَةُ التِّينِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالَّذِينَ وَالَّذِينَ ۝١ وَطُورِ سِينِينَ ۝٢ وَهَذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ ۝٣
 لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ۝٤ ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ ۝٥
 إِلَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ۝٦
 فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعْدَ بِالذِّينِ ۝٧ أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمَ الْحَاكِمِينَ ۝٨

سُورَةُ الْعَلَقِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ۝١ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ۝٢ اقْرَأْ وَرَبُّكَ
 الْأَكْرَمُ ۝٣ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ۝٤ عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ۝٥ كَلَّا إِنَّ
 الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنَافٍ ۝٦ أَنرَاهُ اسْتَقِيمَ ۝٧ إِنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الرُّجُوعَ ۝٨ أَرَأَيْتَ
 الَّذِي يَنْهَىٰ عَبْدًا إِذَا صَلَّىٰ ۝٩ أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ عَلَىٰ الْهَدْيِ ۝١١ أَوْ أَمَرَ
 بِالنَّقْوَىٰ ۝١٢ أَرَأَيْتَ إِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ۝١٣ أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ اللَّهَ يَرَىٰ ۝١٤ كَلَّا لَئِنْ
 لَمْ يَنْهَ لِنَسْفَعًا بِالنَّاصِيَةِ ۝١٥ نَاصِيَةٍ كَذِبَةٍ خَاطِبَةٍ ۝١٦ فليدع ناديه ۝١٧
 سَنَدْعُ الزَّبَانِيَةَ ۝١٨ كَلَّا لَا تَطَّعُهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ ۝١٩

Suorat 95

(AT-TIN)

Butomboroŋab

Kurim kápurulo bálamuk éwuyey yati

Mohamad Maka bee Medin n° 28

Di kareesak kati emitey di kabonketak
kooluyo káamamak

- 1 Di barakaaya yati butomboroŋab, di barakaay yati buwoliwab !
- 2 Poop di barakaay yati Mon sinayi !
- 3 Poop di barakaay yati ésukey uye yafiumomi (Maka)
- 4 Nitetep anau di bateeper bafanjumi mambujake
- 5 Púr to niwalenulool bee di futinjaf fafanjumi matiiti,
- 6 Púrutojaa, káyinenumi mankurok burok bajake : buko kucila pankubaj bacaam baatut eban múk

7 Púr to jaa, wa ukaani usof fulayaf fati kayitaak fulay fabajut mba falet malegen ?

8 Abu Emitey let yo efanjumi manelege (manerege malegenam di kugamenaak¹)

Suorat 96

(AL-ALAQ)

Fakolilaf fati fásimaf

Kurim kápurulo bálamuk éwuyey yati

Mohamad Maka bee Medin

Di kareesak kati emitey, di kabonketak
kooluyo káamamak

1 Ukaraj di kareesak kati Amansaau ooli atuukimi !

2 Atuukumi anau di fakolil fati fásim

3 Ukaraj Amansaau ooli afaŋe ejak mukaanaay búrom,

4 Oo aliikumi akaraŋjimi di fúciikum [kalam]

5 Naliliik anau wan amanjeenut

6 Malegen, anau bajut wan kure'e

7 Nasof yaŋ oo bajut an kure'e (mati fubajaf foola)

8 Ban au bee elaañ bee di Amansaau ooli

9 Abu nujukuk áfirene amiikeel ati Emitey (Muhamad) kásali ?

10 Abu nujuk eno buruj bajake nasofe ?

11 Mba narereg bukanak kuwonk meej Emitey di kukaan wajakaaw ?

12 Abu nujukuk eno aamu oomu bo eñoosey manakat burujab bajakaab ?

13 Manteer amanjut mati Emitey yoo ejujuk búrom ?

14 Kama moo nen akatut, panisof ejondoolaay (yati walaw wati fúkaaf)

15 Ejondoola yati agaajoora, awofoora,

16 Kama áwonkul bukanak koola,

17 Injé pániwonkul kuraenaak (kati Jahanama)

18 Hani, jakumujantenool, úkuntaajen manulofacul (Emitey)

19 hani, jakum ukobool, bare u kuntaajen, manulofool (Emitey)

¹ Kumammanj ureg : « Eé, moo faŋ di kareesak kati Amansaau úmba épuruley, eceeney uyu élamukaay

Suurat 97

(AL-QADR)

Sarataay

Kurim 5 kaja'alo bálamuk éwuyey yati Mohamad Maka bee Medin n° 25

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak.

1 Niñaruloŋaruyo (Alukuraaney) di fukaf fati Al-Qadr, fukaf fafaŋumi manfujake, mba fukaf fai sarataay,

2 Ai narege wa eenomi fukaf fati Al-Qadr ?

3 Fukaf fati Al-Qadr fúkoyume kuleeŋ koono wúli

4 Nounu noo simaleekaas di emaleekaay Jíbiriin (Búyejet) di esen yan Amansaau ooliil asene buruŋ mánsiwaloul, di emañ yati Emitey,

5 Fuk fati kalawoor kásuumaay di éju bee nan subaay ériiŋe.

Suurat 98

(AL-BAYYINAH)

Malegenam

Kurim 8 bálamuk éwuyey yati Mohamad Maka bee Medin n° 100

Di kareesak kati Emitey di kabonketak káamakak kooluyo.

1 Kuñoosaak di bukanak kati Elíbarey di kunaamenaak leekukat eñoosey bee nan kujuke malegenam,

2 Aboñaay ati Emitey, aam di kakaraŋiil wayit

3 Dán kusankene mati ejooney, elebey faŋ

4 Kan kusenumi Elíbarey buko kucila kuranooranor buko bajuker malegenam,

سُورَةُ الْقَدْرِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ ۝ وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ ۝ لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ ۝ نَزَّلْنَا الْمَلَائِكَةَ وَالرُّوحَ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِّنْ كُلِّ أَمْرٍ ۝ سَلَّمَ هِيَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ ۝

سُورَةُ الْبَيِّنَاتِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ مُنْفَكِينَ حَتَّىٰ تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ ۝ رَسُولٌ مِّنَ اللَّهِ يَتْلُو صُحُفًا مُّطَهَّرَةً ۝ فِيهَا كُتُبٌ قَيِّمَةٌ ۝ وَمَا تَفَرَّقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَةُ ۝ وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ ۝ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أُولَٰئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ ۝ إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ ۝

5 Wan kuregiimi kukaan, ekobey Emitey ceb, di kúsali, di kusen esadaay. Uru eenomi buruŋab bati ejooney

6 Kuñoosaak di bukanak kati Elíbarey, di poop kunaamenaak pankunoken sambun, dóo koote ecin bándoor. Di útepumaw, buko kufañe mánkukojie. Káyinenumi Emitey mankurok jak, buko kucila eenomi útepumaw wafaŋumi ejak di bateeperab búrom.

7 Man káyinenumi, di kukaan wajaakaaw buko kúkoyume di bateeperab búrom,

جَزَأَوْهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ ﴿٨﴾

سُورَةُ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
أَنبَا ٨ رُبِیْعَا ٨

إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا ﴿١﴾ وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا ﴿٢﴾ وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا ﴿٣﴾ يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا ﴿٤﴾ بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَى لَهَا ﴿٥﴾ يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِيُرَوْا أَعْمَلَهُمْ ﴿٦﴾ فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ ﴿٧﴾ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ﴿٨﴾

سُورَةُ الْجَعْدِ الْيَاقِيْنِ
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
أَنبَا ١١ رُبِیْعَا ١١

وَالْعَادِيَاتِ صَبَا ﴿١﴾ فَالْمُورِيَاتِ قَدْحًا ﴿٢﴾ فَالْغِيَارَاتِ صَبَا ﴿٣﴾ فَأَتَرْنَ بِهِ نَقْعًا ﴿٤﴾ فَوَسَطْنَ بِهِ جَمًّا ﴿٥﴾ إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ ﴿٦﴾ وَإِنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ ﴿٧﴾ وَإِنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَدِيدٌ ﴿٨﴾ أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعِثَ رَمًا فِي الْقُبُورِ ﴿٩﴾

8 Bacaamab booliil di emitey kafatak kati Eden dán mumelam mute'emi. Dóo koote ecin bándoor. Emitey emanjiman, bukoo poop kumammañuyo. Bacaamab bati ákolimi Amansaau oola boobu.

Suorat 99

(AZ-ZALZALAH)

Kálinliñoarak

Kurim 8 bálamuk éwuyey n° 93

Di karesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak

1 Nan yentaamey yootumi kálinliñoor, kálinliñoor káamak

2 Man épurenul wammi di faruyo (kacetumi)

3 Man anau aceej “ waa ubaje ?”

4 Fulay panereg wammi di yo,

5 Amansaau ooli abilumi ereguyo elob

6 Fulay bukanak pánkupurul anooan cebool mánkuyiisiil anooan burokab boola dúniya,

7 Arokumi burok bajake, butiiti mambutiitie nen eyemb, panajukubo,

8 Poop akaanumi burok bajakut, butiiti mambutiitie nen eyemb, panajukubo.

Suorat 100

(AL-ADIYATE)

Kutebaak kúboñak

Kurim koono 11 bálamuk éwuyey n°14

Di karesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak.

1 Nikalie di sipilingas satemyi di siyiifet,

2 Di waalakaw walibooremi,

3 Di soo socila satiikenemi di bújom

4 Kaporak kuyito

5 Mansinoken di étuukey yati kulatooraak,

6 anau malegen ábonketeriiti di Amansaau oola

7 ban namamanj mo,

8 Poop namammañ fubajaf fañ

9 Abu amanjut mati naapi kuyaakak

kúpurenulomi wándomi,

10 Poop anooan namanj wammi di ésigirey yati apaali,

11 Fulay Amansaau ooliil panamanj set mukaanaayam mooliil

Suurat 101

(ALQARI'AH)

Katingaak

Kurim koono 11 bálamuk éwuyey n° 33

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak

1 Katingaak !

2 Waa eenomi katingaak ?

3 Ai naani waa eenomi katingaak ?

4 Katingaak koo eenomi funakaf fan bukanak kootumi karaneni nen mayit.

5 Poop kurembooraak di kufanj nen bufal

6 an éyinkumey yoola élabimi

7 Oo panabaj buroj bajake, básuume;

8 Man an yoola erentumi,

9 Oo busun básankie naate ejaw beet

10 Ai naregi waa eenomi busun básankie ?

11 Boo sambun sájeeke.

Suurat 102

(AT-TAKATHUR)

Kabotoorak fubajaf

Kurim 8 bálamuk éwuyey n°16

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak

وَحِصْلَ مَا فِي الصُّدُورِ ۝ إِنَّ رَبَّهُمْ بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّخَبِيرٌ ۝

سُورَةُ الْقَارِعَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 ۝۱ الْقَارِعَةُ ۝۲ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْقَارِعَةُ
 ۝۳ يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ ۝۴
 وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ ۝۵ فَأَمَّا
 مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ ۝۶ فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ
 ۝۷ وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ ۝۸ فَأُمُّهُ هَاوِيَةٌ
 ۝۹ وَمَا أَدْرَاكَ مَا هِيَ ۝۱۰ نَارُ حَامِيَةٍ ۝۱۱

سُورَةُ التَّكْوِينِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 ۝۱ أَلَمْ نَكْمَلْ لَكُمُ التَّكْوِينِ ۝۲ حَتَّى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ۝۳
 تَعْلَمُونَ ۝۴ ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ۝۵
 كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ ۝۶ عِلْمَ الْيَقِينِ ۝۷ لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ ۝۸
 ۝۹ ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ الْيَقِينِ ۝۱۰ ثُمَّ لَتُسْأَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ ۝۱۱

1 Kabotoorak fubajaf fukaanuukaan jíwaayen,

2 Bee nan jicete

3 Bare leepio panjijuk !

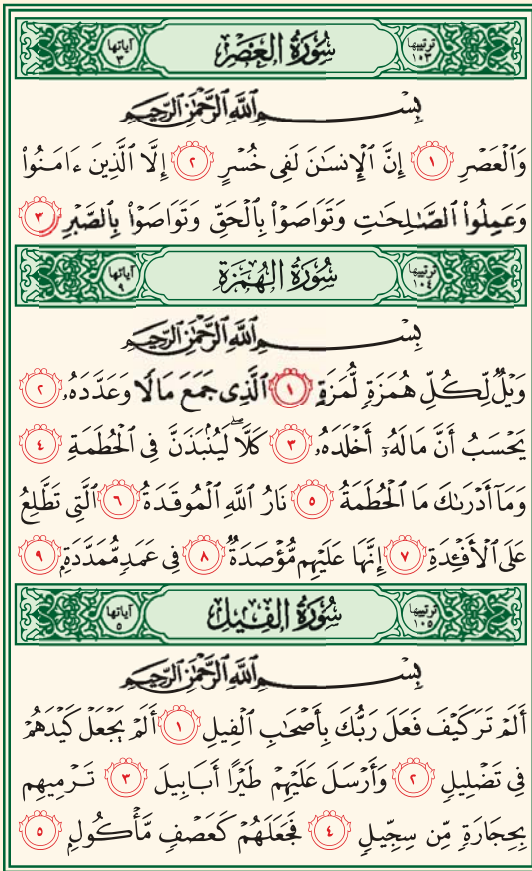
4 Neenuul leepio panjijuk

5 Leebaayi ! nen jimanjeene

6 Panjijuk fámbaalaaf fati sambunas.

7 Ban panjijukufo di kúciluul set.

8 Poop pankuceeɲuul fulay di mukaanaayuul majakaam.

Suorat 103

(AL-ASR)

Waataay

Kurim koono 3 bálamuk éwuyey n°13
Di kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak

- 1 Nikalie di waataay !
- 2 Malegen anau oomu di eliiim,
- 3 Púutojaat káyinenumi mankoom di ekaan wajakaaw, di koom di karegoor malegenam, di kamuutenak.

Suorat 104

(AL-HUMAZAH)

Eregey wakaanut di an

Kurim 9 bálamuk éwuyey n°32
Di kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak.

1 Mátaañiam bee di karegemi wabajut di bukanak.

2 Abajumi fubaj manapinufo,

3 Nasof mati fubajool panfukaanool letacet

4 Let malegen ! pánfuje'etumool bee Jahanama (Hutamah)

5 Ai naregi waa eenomi Hutah ?

6 Sambun san kutoolene (kuyabene síjeek sati Emitey)

7 Sañitoe bee di sísigiras

8 Soo sicila pánsifimeniil di

9 Ucaal wápeje wati sambun.

Suorat 105

(AL-FIL)

Eñaabey

Kurim koono 5, bálamuk éwuyey
Di kareesak kati Emitey, di kabonketak káamakak kooluyo

1 Abu ujukut Amansaau ooli manakaanumi di kutiikaak

2 Fati eñaabey¹ ?

3 Manaboñulomi basuwaab bee di buko ?

4 Abu ájimenutiil búrom macopaam

mooliil ?

5 Mambulebuliil bawaalab ?

¹ Kutiiikaak kati eñaabey : kati Abisin kalakomi Yemen ; kumañeene kaliikiten Ewansiiley kati Arabi búrom di kumañ kanoken Maka. Naa Agóorunoorau Abisin Abraha nájo'ol di eñaab yáamak arungen kutiikaak.

Suurat 106

(QURAYSH)**Kati Kuraysi**

Kurim 4 bálamuk éwuyey n029

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak káamakak kooluyo.

1 Níjimenjimen kutiikaak kati eñaabey man kurayisak kuñoolen kucin Maka, di kupul kajawoorak.

2 Mankupul kajawoorak kati furantaraaf

3 Di kumañ kulof Eka'abaay

4 Di kusal Amansaau ati eluupey uyu (Ka'abaay)

5 Yapakeniimi di bacaarab, di épurenuliil di ekolaay

Suurat 107

(AL-MA'UN)**Wajoolenumi uramben**

Kurim koono 7 bálamuk éwuyey

Di kareesak kati Emitey , di kabonketak kooluyo káamakak.

1 Abuu nujuk anoosumi fulayaf fati bacaamab ?

2 Oo fañool afikoremi á sukateenau,

3 Nakaan bukanak kutey kákuumen á sukateen

4 Fuul foofu bee di kásaliemi

5 Bare kúsaliериit di waataay yati kásalaak.

6 Bukoo kucila kumemmeen fujuko.

7 Ban kúmaageriit haani kañ kati fúsiil

سُورَةُ قُرَيْشٍ
أَنبَا ١٠٦

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ قُرَيْشٍ ١ إِيْلَ فِيهِمْ رِحْلَةَ الْشِتَاءِ وَالصَّيْفِ ٢ فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ ٣ الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَآمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ ٤

سُورَةُ الْمَاعُونِ
أَنبَا ١٠٧

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِاللَّيْلِ ١ فَذَلِكَ الَّذِي يَدْعُ الْيَتِيمَ ٢ وَلَا يُحِصُّ عَلَى طَعَامِ الْمِسْكِينِ ٣ فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ ٤ الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ٥ الَّذِينَ هُمْ يُرَاءُونَ ٦ وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ ٧

سُورَةُ الْكَوْثَرِ
أَنبَا ١٠٨

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ ١ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَنْحَرِ ٢ إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ ٣

Suurat 108

(AL-KAWTHAR)**Mameejam¹**

Kurim 3 kaja'alo bálamuk éwuyey no15

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak.

1 Nisenisen mameejam di esadaay yooli,

2 Uyínen kalawak kooli di esadaay yooli, Amansaau ooli ceb

3 Alatumi oo aate kábajaati di kásuumaay kanookan

¹ Mameejam : fal fati Arijana fan koonemi Kawusara

سُورَةُ الْكَافِرُونَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ يَتَّيَبُهَا الْكٰفِرُونَ ﴿١﴾ لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٢﴾
 وَلَا أَنْتُمْ عٰبِدُونَ مَا أَعْبُدُ ﴿٣﴾ وَلَا أَنَا عٰبِدُ مَا عٰبَدْتُمُ ﴿٤﴾
 وَلَا أَنْتُمْ عٰبِدُونَ مَا أَعْبُدُ ﴿٥﴾ لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ ﴿٦﴾

سُورَةُ النَّازِعَاتِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ ﴿١﴾ وَرَأَيْتَ النَّاسَ
 يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا ﴿٢﴾ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ
 وَأَسْتَغْفِرْ لَهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا ﴿٣﴾

سُورَةُ الْمَسَدِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ ﴿١﴾ مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا
 كَسَبَ ﴿٢﴾ سَيَصِلُنَّ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ ﴿٣﴾ وَامْرَأَتُهُ
 حَمَّالَةَ الْحَطَبِ ﴿٤﴾ فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ ﴿٥﴾

Suorat 109**(AL-KAFIRUN)****Kuñoosaak (kukaafiraak)**

Kurim 6 bálamuk éwuyey n018

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak káamakak kooluyo.

- 1 Ureg: Muyuul kukaafiraak, kuñoosaak
- 2 Letikob wan jommi di ekob
- 3 Poop leejikob wan eemumi di ekob
- 4 Poop letikob wan joomumi di ekob
- 5 Muyuul poop leejikob wan eemumi di ekob
- 6 Muyuul buruñuul ínje buruñom,

Suorat 110**(AN-NASR)****Karambenak (AN-Nasr)**

Di kareesak kati Emitey di karambenak kooluyo káamakak

- 1 Nen karambenak kati Emitey kujaalo di kañoolenak,
- 2 Nujuk bukanak kunoken faj di Lisilaamey,
- 3 Usal nounu Amansaa uoli, manulawool kabonket mati, oo ayabemi kalawak kati kalawemi kabonket nanoonan.

Suorat 111**(AL-MASAD)****Upajaaw**

Kurim 5 bálamuk éwuyey n06

Di kareesak kati Emitey, di kabonkat káamakak kooluyo

- 1 Ejímen uñenaw wati Abulahab, oo fajool nacet.
- 2 Fubajaf foola leefunafaool wanoowan, haani wan acilumi.
- 3 Pankunokenool di sambun sájeeke
- 4 Di poop aseekool, atebauu uyaajaw.
- 5 Pankukokool kaneew kati ugongot di kumerak

Suurat 112

(ALIKHLAS)**Emanjey mati Emitey yákon n0 22**

D kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak.

- 1 Ureg : "Yoo elakomi Emitey yákoney
- 2 Emitey yákoney yan ootaami elaw wan umañaalemi
- 3 Ebajut añiil, poop ebajut eciluyo.
- 4 Poop bajut wan kunaame di yo".

Suurat 113

(AL-FALAK)**Subaay warabarabaw**

Kurim 5 bálamuk éwuyey n020

Di kareesak kati Emitey, kabonketak kooluyo káamakak.

- 1 Ureg : "ínje eñes kágongoto nounu di warabarabaw di Amansaau ati warabarabaw subaay
- 2 Takum waaf ubajom di úteepumaw wan Eteepumi.
- 3 Tamkum majakutam mati érimey nan tijuute
- 4 Di majakutamu matikafuutenemi di kútukenaku
- 5 Takum poop araanomi akaanom búlaput nan araanoe."

أياتها ٤
نورثها ١١٢

سُورَةُ الْاِخْلَاصِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ ۝۱ اللّٰهُ الصَّمَدُ ۝۲ لَمْ يَكُنْ لِهٖ كُفُوًا اَحَدٌ ۝۳ وَلَمْ يُولَدْ ۝۴ وَلَمْ يَكُنْ لَهٗ كُفُوًا اَحَدٌ ۝۵

أياتها ٤
نورثها ١١٣

سُورَةُ الْفَلَقِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

قُلْ اَعُوْذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ۝۱ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ۝۲ وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ اِذَا وَقَبَ ۝۳ وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ۝۴ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ اِذَا حَسَدَ ۝۵

أياتها ٤
نورثها ١١٤

سُورَةُ النَّاسِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

قُلْ اَعُوْذُ بِرَبِّ النَّاسِ ۝۱ مَلِكِ النَّاسِ ۝۲ اِلٰهِ النَّاسِ ۝۳ مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ۝۴ الَّذِیْ یُوسِّسُ فِیْ صُدُوْرِ النَّاسِ ۝۵ مِنْ اَیْجَتِهٖ وَالنَّاسِ ۝۶

Suurat 114

(AN-NAAS)**Bukanak**

Kurim 6 bálamuk éwuyey n021

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak káamakak kooluyo.

- 1 Ureg : "ínje eñes kágongoto di Amansaau ati bukanak.
- 2 Amansaau acilumi bukanak,
- 3 Di Emitey yati bukanak
- 4 Takum búlaputab bati agama ajakut (seetaanaay),
- 5 Yaregemi bukanak kukaan wajakutaw,
- 6 Kaan éjina, mba an."

Ciceeñ sajaké di buroqab bati amisilimaau

1 Amisilimaau tei nabajulomi káyinenak koola? Amisilimaau di élibarey yati Emitey (alukuraaney), di Sunnay yati Aboñaau (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) ati Emitey, nabajulo káyinenak koola oo áregeriit wápuruloot di ésigirey (*kurim kúpurulool mati bukanak*) [An-Najim, 4]. Kurim kucila koote kúliñen emanjey yati kuriibooraak kati Aboñaayau, di karungolaami di Alikuraaney, di sunnaay.

2 Nen baje kájamooraati, ai nootaale éwonkul manajoonenolaal? Pánujawumaal di uruqaw wati élibarey wan Emitey ejuumenumi, di sunnaay yati Anabiyonau (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) ooluyo. Panugameniaal di uruqaw uwu ugabaaw, mati Emitey yoone : “ *nen joom di kañoosoor mati wanoowan, jilaañenuwo bee di kurimak kati Emitey di kati Aboñaayau* [An Nisa, 59]. Anabiyonau (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) naane : « *nikatuukat waaf ugaba ; nen jimeeñe di kariibenuwo, léejjim múk ! : Elíbarey yati Emitey di sunnaay yati Anabiyonau ooliyo.* » [búregum Amod].

3 Etúuk (kayoq) kei yoote epak fulay kayitaak? Aboñaayau ati Emitey (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) naane: “ban bukanak kumbaam pankuwaasoor kaan sítuuk búkankufeejiir di uñen di sífeejiir; soo búrom pansinoken di sambun kat étuuk yákon.” Kuriibooraak di kuceeñool: “*yoo elakomi yei ? Au Aboñaayau ati Emitey ?*” *Nápuq dán eemumi, ínje di kuriibooraom.*” [búregum Ahmad di At Tirmidhi].

Malegenal mo di wan Aboñaayau (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) di kuriibooraak kukaanemi. Joote jiriiben sunnaay yati Aboñaayau (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) mánjikaanum kariñuloorak (kábatuloorak) eeno jimammañ kásuumaayak, poop man EMitey eyab urokaw wooluul wajakaaw.

4 Waa uqoolene ukaan mankuyab burok bajake ? Woo ucile woo eenomi : **1)** káyinenak Emitey manusofuyo ceb (At yawuhid). Kaanumojaat, an áyinenumi simit siceen letayab bacaam bajake. **2)** Eregey malegenam (Al ikilos) yoo eenomi ekaaney jak di Emitey. **3)** Burok bucila siriiboor di wan Anabiyonau (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) aregumi bukanak kukaan. (Al Ittibaa). *Kaanumojaa, panuboñulaal Emitey di uruqaw wati ekobeyuwo wan ejuumenumi. Kaanutumo, leekuyab burokab bajakaab ban ukanaami di ekobey Emitey. (bujajak) I fum kaan kapor, I ranenko* [Al Furukaan 23]

5 Kútaagul koono buu kubaje di buruqab bati Lisilaamey ? Kútaagul kúfeeir Lisilaamey (Al islaam) káyinenak (Al imaan) di ekaaney jak (Al Isaan)

6 Waa ulakomi Lisilaam, sísaagumas sooluyo soono buu ? Lisilaamey yoo elakomi emanjey mati Emitey yákon (tawhid) di ekaaney wan eregumi, takum bukanak kukob simit siceen, di kukobaak kooluso. Sísaagumas sati Lisilaamey san Aboñaayau (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) apinumi soono futok : “ *Lisilaamey ejunjuum di sísaagum soono futok : káyinenak mati bajut Emit eceen ekobaay púrutojaat Emitey yákoney ban Muhammed oo alakomi Aboñaayau ooluyo, násali waataas, nusen jakaay, nujaw húaay, nusuj fuleeñaf fati balatab*” [búregum Al Búkari di Musilim]

7 Waa ulakomi káyinenak, sísaagum soono buu kubaje ? Káyinenak koo kommi káyinenak ríñ di ésigirey, poop ekaaney wan uregumi pankubeneno ukaanujaat wan Emitey emanumi, di kugumbulo di añoosumi, Emitey. Emitey yoone : “ *mankubenen káyinen di káyinenak kooliil* [Al Faat, 4]

Aboñaayau ati Emitey (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) naane: “*káyinenak kubabaj saan soono búkankufeejiir di uñen wuuj to yafañumi mánejaalie yoo eenomi eregey mati*

bajut emit eceen ekobaay púr to jaat Emitey yákoney.” Yaaney yafaŋumi manewaloe yoo eenomi kápuren waaf di buruŋ waŋoolene ubuj an. Poop kabuuñaorak (di kasankenak di mukaanaayam) kankaan yaan yati káyinenak.” [búregum Musilim]-Manumanjumo set, nen jíkaanume panjjuk mati babaj di muyuul nan jimaŋe faŋ kariiben kurimak kati Emitey nounu, nan jimeeŋemi ekaan wajakaaw; poop bajebaj nan jikatemi ekaan wajakaaw nan jikajenemi (nan jiloemi) di Emitey. Emitey yoone : “*burok bajake boo bukajenemi bajakutaab.*” [Húú, 114] káyinenak kubabaj sísaagum futok di yákon. Aboñaayau ati Emitey (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) nasankensanken mati so di kurimak uke : “*roo káyinen Emitey, simaleekaas di síliibaras sooluyo poop, kankaan kuboñaayak kooluyo, di fulayaf fúlamukaaf, poop káyinen yamaaraay yati Emitey, kaan yajake mba yajakut.*” [búregum Al Búkari di Musilim]-

8 Waa eenomi “Bajut emit eceen ekobaay púrutojaat Emitey” ? Yoo eenomi elatey ekobey Emitey yákoney púrutojaat Emitey , di káyinenaati mati yoo ceb senumi ekob.

9 Abuu Emitey yooyu di wolaal ? Eé, Emitey yooyu di wolaal di emanjey yooluyo wabile ebaj, di ejamey, yan ejamemei, di ejuk wanowan, di kapooyak di kaŋoolenak kan eŋoolenumi wanoowan, di sembeyo di wan emanjumi. Bakaanerab booluyo bunaamut di bati úliirumau, an aŋoolenut amanj mukaanaayuyo. Kasal di masetam moomu di yo.

10 Manteer nuŋoolene ujuk Emitey? Kumisilimaak búrom koone leekujuk Emitey baabe di buroŋab bati dúniyaay, bare káyinenumi Emitey pankujukuyo nan kootumi kajojen bukanak, fulay kayitaak di kanokenak Arijana. Emitey yoone: “*fulay fucila pambaj wuul wawuujene, majakam, wabile kajuker Amansaau* [Al Kiyama 22-23].

11 Nafa yei ebaje di emanjey ureesaw wati Emitey? Utoŋandaw wan Emitey eyaamaarimi kumiikeelak kooluyo emanjeyuyo. Bukanak kumanjuyojaat, pankukobuyo nen mankootumi ekobuyo. Emitey yoone: “*úyinen mati bajut emit eceen ekobaay púr to jaat Emitey yákoney yan* [Muhamadu 19] ammi di ekob. Kaanumojaat, ewonkey Emitey di majuupaam mati ébotenaay yooluyo senesen kafium, bare ewonkey kulak kooluyo kariaak, ŋáreuŋar kákoli poop eseney yan esenumi yoo ceb kayeraay ecenceeŋ esaluyo.

Emanjey Emitey di ewonkeyo ureesaw di unokoorau wooluyo di majakam mándomi yoo eenomi: emanjuwo, núlawul wan urege manukaanuwo. Kumammaŋ amicelau aŋar Urees uceen wait Emitey di mukaanaayam mankureguromi, nen mayinjaam ebotenaay di bagamab. Babaj wuceen wan kumaŋut amiicelau uŋaruwo nen ekaan an karees “Emitey”, majak, di fukaroor – mati woo uress wait Emitey Ceb. Unokoorau uceen wammi di ureesaw, kumiicelak karokumi jak ceb kuciluwo, ujajak bee di oo, panoone mucenceeŋ mo, bare kúfirinfiren esenumo Amansaau nen fumiicelaetaf (Al Ubúdiyah) bulekab, soolaay, ekob (Amansaau) kalawak, di riceen. Búteepumab ban Emitey efaŋumi manemaŋe boo eenomi babajumi Urees wajake wan Emitey emaŋe, poop úteepumaw wafaŋumi manujakut woo eenomi wan Emitey Elatumi.

12 Allah naane : « *Allah acilumi urees wafaŋumikapinco, kamaat jiwonkool di wo* » [al-Arâf, 180] baciike di malejenam mati Furimaf fati Allah foone : « **Allah**

nababaj urees woono 99; úpurenjaat kákon di woono ceme. Amanajuwomi ban nariibenwo (apinuwo), pananoken Arijana. » [Al-Bukhari di Musilim].

Epinuwo yoo eenomi 1) Epin urees ucila **2)** Emanj wan uregumi ban núyinen. Nen mankaanuñaa oonujaat Al-Hâkim (Awáaniinomi) au kasenooro búromi Allah, mati numanjaamanj mati waafaw búrom di múwaaniino utuuki. Ujamaajaat Al-Qudûs (Anabumi) wan bútegetab butooñemi busof woo eenomi Allah ákajeneriit (áloeriit). **3)** jiyiin Allah di urees ucila; **eyiiñey man mugaba:** **a)** eyiin yati esal di kalaw, **b)**eyiin yati elaw (kúlaw).

Ariibenumi Alukuraaney, di Sunnaay yati Anabiyonau oo nanoolene aciik ureesaw wati Emitey. Woowe:

Ureesaw wati Emitey	Wan urees ucila eregumi
الله Allah	Aakenumi manabaam ban naate amiikelaeti. Oo eenomi an kumiikelatemi; fáculool; di kusenooro ; an kákuntaagenemi fáculool di kamiikelaet kanookan
Ar-Rahmân الرحمن	Ati kabonketak. Kareesak uku kúyiyiis maruukam di kabonketak kati Emitey bee watuukimi búrom kareesak uku kati Emitey ceb (AKDE) fírenfiren esenko aceen kaanutujaat oo ceb.
Ar-Rahim الرحيم	Ajukeremi di boteni. Oo eenomi Abonketemi káyinenumi baabe tentaam di Arijana namatiil mankumiikelaetool ; ban panaseniil baraaaji Arijana.
Al'Áfuw العفو	Abonketaau áamakau. Oo ápurenemi júnubaas ; ban létalaamen arokaau oola haani nalolo.
Al-Ghaffûr الغفور	Abonketaau. Ayofemi júnubaas; letarajenso ban poop létalaamen akaanumi júnubaay.
Al-Ghaffar الغفار	Abonketaau áamanaku. Kareesak kúyiyiis mati Emitey ebonketebonket nanoonan arokaau oola akaanumi junube ban nalaw kabonket.
Ar-Ra'ûf الرءوف	Kajaka. Aakenumi káboteniak; ameeñumi káboteni; nagor wátuukimi búrom wammi baabe tentaam, di wammi Arijana
Al-Halîm الحليم	Acopomi fanfañ. Asómbeneriitumi kálaamen kurokaak koola; haani manañolenumi akaanumo ; bare napolo manaseniil kabonketak koola; nan kulawookomi.
At-Tawwâb التواب	Ayabemi ulawaw. Afulenemi anau esof efaen; mánaboolimi kurokaool
As-Sittîr الستير	Ayofemi. Ayofemi júnubaas sati kurokaool ban letarajenso fácul bukanak Aamañumi man arokaau oola ayof júnubaas soola; sati bukanak; ban nayof eniiley yoola.
Al-Ghanîy الغنى	Ati fubajaf. Añesutumi kurokaak koola; mati oo naseset ; waafaw woola useset; ban wan atuukumi búrom uñeseñes karambenak koola
Al-Karîm الكريم	Awulemi. Aakenumi wakaje wajuupoe ban panawul di ésigirool burom Panawul wana amañumi; an amañumi ; nen manamañumi alawoomi mba alawutoomi Panabonket júnubaas ; nayof majakutam.
Al-Akram الاکرم	Awulemi fañ. Aakenumi majakam mábaneriitumi; bajut an kure'e Wajakumi búrom di oo úpurulo; panacaam káyinenumi di bakaanerab boola bajakaab Panatek kalatoo,I ban nagameniil di malegenam.
Al-Wahhâb الوهاب	Awulemi bapinut. Awulemi máamak bakobut waaf. Panasen bapinut; haani nan kulawutool waaf.
Al-Jawâd الجواد	Ajakaau fañ. Awulemi di ésigirool búrom kan atuukumi; di bukouku ; bukanak káyinenumi pankuyab buwaasab bafañumi mámbukalaaye.

Al-Wadûd الودود	Ati kamañak. Amañumi bukanak koola; panayab kamañak koliil nan aseniimi kabonketak koola di majaka, moola; Súumoosuum di buko; namammañ mukaanaam mooliil; ban panakaan man bukanak búrom kusalool.
Al-Mu‘tîyy المعطي	Awulaau áamakau. Panawul wan amañumi di fubajaf foola an amañumi di kurokaak koola; kalofoomi pankuyab wafañumi manujuupoe Oo atuukumi waafaw búrom; nateepuwo nen man unokooruña.
Al-Wâsi‘ الواسع	Aakenumi makajam. Abajumi usal wajuupoe; an añoolenut asalool biyok riñj nen manceeñumi aakenumi mákalaam di Jáyiaj jábaneriitumi; másuumam máamakam di kabonketak ; panawul bajukerut ; ban kawulool kujajak.
Al-Muhsîn المحسن	Akaanemi jak. Aakenumi majoonam fañumo; ureesool , usalaw woola di mukaanaam moola ; natutuuk wanoowan jak; bare nasen másuumam moola kurokaak koola.
Ar-Râziq الرازق	Asenemi. Akúumenemi wan atuukumi búrom; ban naciik labañey yooluwo jandi dúniyaay etuuki Naseniwo haani pampiyó.
Ar-Razzâq الرزاق	Asenemi fañ. Kareesak uku kúyiyiis mawaakenam mati kawulak koola muriam wan atuukumi Emitey eseniil wan kumañumi balama buko fañiil kulawool; haani mánkujakaatimi.
Al-Latîf اللطيف	Acopimi fañ. Amanjuumi waafaw wayofomi, waaf letupakool Pánaboñul wajakaaw di waafaw wanafami di uruñ wayofoe; wan an asofut bo waaf.
Al-Khabîr الخبير	Amanjumi waafaw búrom. Amañumi waafaw búrom wayofomi di warajumi.
Al-Fattâh الفتاح	Awaasemi. Awaasemi wan amañumi di fubajool; di káboteniak koola di poop muriam moola; nen man múwaaniinool di emanjey yoola eregoomi akaan.
Al-‘Alîm العليم	Amanjumi wanoowan. An emanjey yoola eranenemi wayofomi di warajumi; wawujumi; wati jaat di wati kajom Haani waaf letupakool.
Al-Barr البر	Awulemi. Awulemi majakamm moola burom batuukerab boola. Anooan añoolenut apin wajakaaw woola. Malegenam moomu di kabaatak koola Ajukerutubomi júnubaas sati arokaau oola; panarambenool; napooyool. Panayab wayikunaaw wan arokaool asenoomi ban naruukenuwo.
Al-Hakîm الحكيم	Awáaninau alegenau. Anenemi wanoowan di fulakaaf fooluwo ; kaakenak kookuwo kubajut majakut mba kalimoor kanookan.
Al-Hakam الحكم	Agamenaau. Agamenemi di malegenam wan atuukumi; letakajen pám haani wákon di wo. Náyiisen Elífbarey yoola éwaaniiney manelako egamenaiil.
Ach-Châkir الشاعر	Amanjumi wajake. Emitey panesal ajamuyomi; ban di esenool bacaam bee wan akaanumi haani uyajut Nasen bacaam asaluyomi mati majakam man akaanemi; di kabenenak barajaab boola baabe tentaam; di Arijana.
Ach-Chakûr الشكور	Amanjumi fañ wakake. Panaruuken mukaanaam mayikunaam mati arokaau oola; ban najuupen barajaab. Bacaamab bati Emitey bee di arokaau oola boo eenomi esenool barajaji di emanjey mukaanaam moola.
Al-Jamîl الجميل	Apincomi. Oo eenomi apincomi; an ureesool, usalaw woola di bakaanerab boola bupincomi. Mapinco manooman narajumi, di batuukerab bati Emitey múpurulo Kasalak di masetam moomu di oo.
Al-Majîd المجيد	Amansaetomi. Akilumi katebaenooraak. Jáyiaj, mákalaam di sembaas baabe tentaam di fatiya.
Al-Walîy الولي	Arungaau mba Afumaayau. Oo acookooremi mukaanaam mati batuukeerab boola di Jáyiaj joola; panaramben bukanak koola.
Al-Hamîd الحميد	An senumi esal. Ayabemi kasalak bújamum ureesaw woola, di mukaanaam moola. An kúmarenemi nan súmmi, di nan táañimi. On senumi esal mati oo aakenumi majoonam.

Al-Mawla المولى	Arungaa. Oo eenomi Anabiyoŋau, Ayíau, Arungaa, ajuumemi mati bukanak koola ban narambeniil.
Al-Nasír النصير	Apooyaaú áamakau. Arambenemi ban nateben an amaŋumi; anoan aŋoolenut atiiken anau an Emitey epooyemi, ban poop anoan aŋoolenut aramben anau an Emitey ebetenumi.
As-Samî‘ السميع	Ajamemi búrom. Ajamemi kabuunoor kanookan, di burigoor ; kayel kanookan kayiŋulout mba kayiŋuloe. Oo eenomi poop ásuumenemi anau ambomi kacacapoor.
Al-Basír البصير	Ajukemi búrom. Ajukemi wanoowan waraje mba wayofoe di dúniyaay, wafaŋumi manuyofoe bee wafaŋumi manuraje, wafaŋumi manutiitie bee wafaŋumi mánuкалаae.
Ach-Chahîd الشهيد	Aseede ati wanoosan. Aamumi di karaen watuukimi búrom áseediyami mati Oo Akón ban panakaan malegenam, áseediyami mati, káyinenumi kumaalaakaak di kúriiŋenaak, furimaf fati Emitey kurega malegen nan koonumi Emitey Yákon.
Ar-Raŋîb الرقيب	Apooyaaú ati waafaw búrom. Ajukemi watuukimi búrom ban naciik mukaanaam mooluwo. Kajuker mba kawonoor kanookan leekupakool.
Ar-Rafîq الرفيق	Acookooraaú. An mukaanaam mujakumi. Panacookoor kurokaak koola nakaaniil jak, fútaagul bee fupaafu. Emitey kacookoor kurokaak kooluyo di ésigir yajinlene di kákaanum; letaregiil di sembe kukaan wan kuŋoolenut, ban namammaŋ man arokaaú oola anen búyejetool di wan akaanemi.
Al-Qarîb القريب	Alofolaami. Nalolof batuukerab boola bújamum emanjey di kaŋoolenak koola, nalof kurokaak koola bújamum kajinlenak kati ésigirey yoola di karambenak koola, haani manaamuni di Jáyiaj joola, letanaameni di batuukerab boola.
Al-Mujîb المجيد	Ayabemi kúlawak. Ayabemi kalawak, di kúlawak, nen man múwaaniinool di emanjey yoola eregoomi.
Al-Muŋqît المقيت	Akúumenaau. Atuukumi muriam ban oo faŋool náje'etummo asen batuukerab boola. Panapooy muriam moumu di poop mukaanaam mati kurokaak koola bagumulut haani waaf [bee nan funakaf fati bagamab fúriiŋe]
Al-Ĥassîb الحسيب	Aakenumi waafaw búrom. Asenemi wan kurokaak koola kuñesemi di maroŋaam mooliil di buruŋab bati káyinenak kooliil; bukanak káyinenumi pankuyab buwaasab bafaŋumi mamburuuke. Emitey paneceej anoan mukaanaam man akaanumi baabe dúniya.
Al-Mu'min المؤمن	An senumi kafium. Asédiyami káyinenak kalegenomi kati kúriiŋenaak di kariibeniimi, di éyiisey malegenam mati wan aregumi an acila kacookoor buroŋab boola baabe dúniya di Alakira. Emitey yoo ereg káyinenumi mati páneloyeniil di silaam sanoosan, di kútekak koola, di mákooleniam mati funakaf fati bagamab.
Al-Mannâm المنان	Akaanemi jak. Awulemi di esigirool burom, nasen wajakaaw batuukera boola di poop nasuumenoorool fanfaŋ.
At-Tayyib الطيب	Ajakaau. Asetum poop abajutumi makoji di poop najoonaati manooman. Oo aakenumi majoonaam d wajakaaw burom. Panawul wajaké wameeŋe kurokaak koola. Wan ayabemi mukaanaam di esadaay elegeney; yakaanumi bee mati oo.
Ach-Châfiy الشافى	Ajúwenemi. Ajuwenemi sísigiras di eniiley yati kajuutumi. Kurokaak wan Emitey eseniimi ceb kubaje bee kasontenoorak. Man ekoyey, yoo di Emitey épurumeul. Kasalak di masetam soosu di Oo.
Al-Ĥafîzh الحفيظ	Apooyaaú. Apooyemi kayinenumi di mukaanaam mooliil, bújamum kawulak koola, ban panapooy wan atuukumi burom bujamum kabonketak koola.

Al-Wakîl الوكيل	Acookooraau áamakau. Atuukemi ban nacookoor dunyaay. Natutuuk wanoowan ban nasemmo muriyaay mooluwo. Oo acilumi káyinenumi kakaanemi wanoowan di kareesak koola, kañesemi karambnak koola mambikubaj majakam di buroñab booliil, kasaleoomi nan kuukemi wan kulaweoomi, ban kumammañ wan Emitey eciikumi mambi kaano mo.
Al-Khalâq الخالق	Atuukaau áamakau. Kareesak káyiise wajuupomi wan Emitey etuukumi sensen man Emitey eyab uku mati oomu bo atuuke iña.
Al-Khâliq الخالق	Atuukaau. Oo eenomi ateeepemi, atuukumi wanoowan natontoonj wanoowan babajut, oo bajukeru tanootan; manatuuk.
Al-Bâri' البارئ	Atuukaau. Atuukumi wan asofumi bee etuuk, ban nasenwo buroñ.
Al-Musawwir المصور	Asenaau fumuufanoofan. Asenumi batuukerab fumuufan ajitenumi, nen man muwaaniinool di emanje yoola di kabonketak koola kuyiisoomi.
Ar-Rabb الرب	Anabiyonau. Abaakenemi batuukerab boola di akaaney mo wajaakaw, nabaakenwo jatiit jatiit: nakur bukanak koola bee kajoonen sísigiriil. Oo eenomi Atuukaau, acilumi waafaw búrom, Amansaau ati kumansaak.
Al-'Azhîm العظيم	Areutumi tan: acilumi maruukam fañ, di kareesool di poop usalool. Moo kammi batuukerab boote esalool, ejamool di ekat wan áfirenumi.
Al-Qâhir القاهر	Arungaau. Awalenemii ubandaw wati kurokaak koola, narungiil, Oo afañjil sembe, bújonnoorool kúriiñak koote kúsik beet, wuulaw di uwalenooro bújonnoorool.
Al-Qahhâr القهار	Arungaau ati karungemi. Oo afaje kurungaak búrom.
Al-Muhaymin المهيمن	Ajukemi wájeeumi. Acookooremi waafaw, napooyuwo di wanoowan wájeeul.
Al-Azîz العزیز	Ati sembaas. Aakenumi sembaas búromso an añoolenut abetool, añesut an poop anesut wanoosan, waaf letugoroor oo basenut furim.
Al-Jabbâr الجبار	Asenemi furim di sembe. Oo aatumi asen furim, batuukerab búrom boote bujamool, Oo áseemenemi an táanimi, nasen fubaj alekumi, nafulen wátaanimi, nájuen ájuutumi di ábukomi.
Mutakabbir المتكبر	Acilumi katebalenoorak. Afañumi majak, an majakam mufañumi májakaati manoosan di májooonaati manoosan, letakaan wajakut arokaau oola, narung katebalenooromi di kurokaak koola, Oo senumi kafium. Anooan abotoorumi di Oo kasalak, Emitey panetekool etujerool.
Al-Kabîr الكبير	Sembe. Ati sembaay fañ di bútuukumool, di majakool di bakaanerool. Bajut wafañool mba wariñool sembe. Búrom tiititiiti bújoonjoorool di fayietool.
Al-Hayyi الحي	Ati kapuñak amatumi fañaaf foola, di sembaay kapuñak kati Emitey koo kulakomi másumam di kawulak di fumansaetaf.
Al-hayy الحي	Aroñenaau nanoonan, aceteriitumi, abajumi eroñey bee nanoonan yajakaay ubajut fúciitum, ubajut fúbanum wanoowan wayifemi Oo akaane Oo ceb. Usalaalool, nusaafaalool di masetool.
Al-Qayyûm القيوم	Aroñenemi di oo fañool, ayajooromi aceeñut karamben kati úteepumaw woola. Oo awookene di kaneñool wammi fatiya di tentaam woo ucila uñoolenut ukaan wanoowan Oo basenut buruñ (bamañut).
Al-wârith الوارث	An wanoowan wootumi ulaañ beet kajom. Oo aatumi karino nan dúniyaay yootumi eban rino oo cebool. Búrom nokoonokoor nen kubilen noomaal dúniya, funak pánfuriij nan wanoowan wootumi elaan beri atawo (Emitey). Uteepumaw bájimer búrom.

الديان Ad-Dayyân	Amansaau agamenaau. An úteepumaw búrom ujamumi, ukobumi, acaamemi arokaau oola nen manarokumi eeno. Nen wajake naroke, nawolenool bacaamab boola, eeno arocut jak nanagool, mba nabonketool.
الملك Al-Malik	Amansaau asenemi buruñ di wanoowan, mba náfiren ekaan waaf. Amatemi búteepumool. Nen manamañumi an barambenutool, di mukaanaay, abajut ro bacaam banooban di fumataf, di burokab di Jáyiaj joola.
المالك Al-Mâlik	Amansaau ati kumansaak. Nababaj úteepum woola di fúkawool, mof moola di fukawool, oo cebool kásofum di fúkitum
المليك Al-Malîk	Amansaau abajumi sembaay yati kañoolenak, abajumi Jáyiaj fañ. Kankaan kasal kafañe kati Al-Mallik
الاسبوح As-Subbûh	Asalaayau. Abajutumi mukaanaay majakut. Mukaanaay majake ceb nakaanemi.
القدوس Al-Quddûs	An kunabenumi, abajutumi salite yanooyan, naset di bakaaner banooban mba di mukaanaay manoomam. Oo ceb abajumi búyisen bati mukaanaayool, oo ceb abajumi kujuumak kati ekaan wajake, abajut apaalaay.
السلام Al-Salâm	Abajut fujuum fákojie, mba mukaanaay majakut di bakaanerool, di ureesool, di mukaanaayool, di burokool. Kásuumaay mba kapooy kanookan baabe dúniya. Oo ceb alegenau, an kúñoosooreeriitumi.
الحق Al-Haqq	Ati malegenam Mukaanaayool di ureesool mba di búkaanumool, haani di ekobey yoola. Oo ceb kuñoolene kukob mo. Bajut aceen.
المبين Al-Mubîn	Oo an kábajaataak apaalaay kumanjomi di anooan, oo amanjumi wajakaaw di wajakutaaw an kumanjumi búrom kabonketak koola. Ayísemi set kumiikelak koola buruñab bajakaab mbikuriiben, poop áyiseiimi buruñab bati wajakutaaw mankuteyubo.
القوي Al-Qawiyy	Ati sembaay, abajumi kañoolenak fañ di emaney.
المتين Al-Matîn	An uñoolenutumi ufar, ati sembaay, ati sembaas fañ táaniut di oo ekaan wan amanjumi, ayokut ekaan burok.
القادر Al-Qâdir	Añoolenumi wanoowan. Nañoolenñoolen wanoowan nañoolenñoolen. Bajut wabile ékarool di wan amanjumi tentaam bee fatiya. Oo aciibenemi wanoowan.
القدير Al-Qadîr	Añoolenumi wanoowan, kurereg wákonaw di Al-Qadir bare karesak kufanfañ mankusale Emitey. Kasalak di masetam moomu di Yoo.
المقتدر Al-Muqtadir	Aliikemi waafaw man wootumi ure Aciibemi wanoowan. Karees káyisene kañoolenak kati Emitey cebuyo, mukaanaay mati Emitey ceb. Manejuumene mba manesofe ekaan.
العلي Al-'Aliyy	Ati fatiya Ajáalimi fañ, abajumi futiñaf fafañumi manfuñitoe di fumansaetaf . wanoowan búrom woowu di kañenool.
الأعلى Al-'A'lá	Afañumi kañito fatiya An kufañumi mankukobe, abajut aceen afañool di kamañool, mukaanaay; di fumansaetool.
المتعال Al-Muta'âl	Kabaaka wanoowan kawalenooro bújonnoorool, Afañumi manateboe Amansaau ati kumansaak búrom an waaf úpakeriitumi.
المتقدم Muqaddim	Akaanemi man wanoosan ujaw fácul Apumenemi wanoowan, akaanemi mampum nanenwo tan jakumi di oo, di emanool, nakaan man úteepumaw woola urungoor di bumañumool di emanjool di kábooliak koola.
المؤخر Al-Mu'akhir	Akaanemi man wanoosan uraajen Akaanemi manraageno, asenemi kutiñak di wanoowan añoolenumi apumen mba añakul fupin nen manamañumi eeno, napien enagey kurokaak koola mankusof sifaen tíka di kujuk buruñab mánkulaanul bee di oo.

المعسر Al-Musa'ir	Aliikemi butum wanoosan Aciibem agumbul mba abenen majakam (mati burok bati an). Akaanemi man waafaw úsuum mba úsúmaati ebaj di emanjey yoola.
القابض Al-Qâbidh	Agumbulemi Agumbulemi (kaboolliak koola). Añaremi suutas, áfiremi kurokaak kan amañumi di ebaj muriam mooliil, di emanjey yoola, di kañjoolenak koola mankujaken mátaañiaam.
الباسط Al-Bâsith	Abenenemi Abenenemi kábooliak koola. Awulemi muriam juup kumiikeelak koola di kawul kati másum di kabonket. Náyisiil nounu burokool bajake di buko; nañuur abonket akaanaau júnubaas.
الأول Al-Awwal	Atoonjandau Atoonjumi abajo di wanoowan, abajomi jandi úteepumaw búrom ubajo, bajut wateepi jandi oo. Emitey yoo ebajut fútoonjum. Ban bajut aceen.
الأخر Al-Akhir	Alámukaau ban kare, bajut aceen. Oo pankucet kat oo cebool, waafaw búrom panucet kat oo ceb. Wanoowan wammi di mofam panucet ménulaañul bee di oo. Buroñab boola bubajut élinga.
الظاهر Azh-Zhâhir	Anaamutumi bajuker , nafanfañ kájaali bukanak búrom pur to oo, bajut afañool ejak di mukaanaay, bajut afañool futinj (katebo).
الباطن Al-Bafîn	Ayofomi (Ayofomi) bajut wafañool. Nalofuulof muyuul kajukereñaaw wan joomumi di ekaan, (kurokaak koola). Bare leejijukool baabe dúniya.
الوتر Al-Witr	búnokoorum.
السيد As-Sayyid	Acilumi wammi dúniyaay búrom. Amanjumi set wanoowan tam wommi, manwontomi. Utéepumau woola, Amansaau ooluwo Oo, atepuwo ukaan kumiikeel koola.
الصيد As-Samad	Oo ceb nulawaalemi beri sihaajaas soololaal Amansaau afañumi kumansaak búrom. Bee di oo úteepumaw búrom ubile elaañ beet manubaj wan umañumi mati sensen mo bee di buko. Oo asenemi mankuri ban let an asenool ari.
الواحد Al-Wâhid	Akónau , Oo an uregaalemi mati Oo ceb eenomi alegenau di mukaanaayool. Bajut aceen.
الأحد Al-Ahad	An kunaame kama oo ceb nootaale kariiben banaamenutool di aceen.
الإله Al-Ilâh	An bukanak kumañe di malegen. Bajut an koote elaañ kumañ mo.

13 Waa úpajulumi ureesaw wati Emitey di usalaw wooluyo ? Nuñoolenaale uñaraal ureesaw wati Emitey, di usalaw wooluyo beet elawuyo, kapooy mba ebaat. Bare babaj uwaas ugaba wan kúpajul to. Di wouwu, wafañumi manunafae woowe:

Utíyaaraw : kúfirenut eñar ureesaw wati Emitey, bare lee i usalaw, bee ebaj urees ugaba wariiboore wajakene kágootenak Emitey beet elawool. Nuñoolene usen an kareesak “Abdul Karim” [Arokaau ati Awilemi fañ], bare kareesak “Abdul karâm” [Akaanemi majakaam] koo kúfirenfiren. Beet elawey Emitey, panuñaraal kákon di ureesaw ugabaaw nen “Yâ Karîm !” [Au awulemi fañ]; bare elawool bajam kasalak nen “Yâ Karamallah !” [Kawulak kati EMitey] yoo kúfirenfiren.

Ugabutenaw : Usalaw wati Emitey, di ureesaw wooluyo úpurumulo : Pánupurenul di “Abonketaau áamakau” kasalak kati kabonketak. Bare di usalaw letuñoolen úpurenul ró urees wáyegenuti : di kasalak kati al-Istiwa (Erungey waafaw búrom), letuñoolen úpurenul ró kareesak, Al-Mustâwi (Arungau ati waafaw búrom) nen koo kouku róo di ureesaw wati Emitey.

Uféefitenaw: ootut úpurenul di mukaanaam mati Emitey urees wáyegenuti. Di mukaanaam umu, babaj ró búyamaab, ootutaal uregaal Ati Búyamaab (Amandooraa) yoo róo di ureesaw wooluyo. Bare usalaw woo nuḡoolenaale úpurenulaawo di mukaanaam mooluyo. Moo kammi, panusenaal búyamaab Emitey mati di mukaanaam mooluyo, búyamab (kamandoorak) boobu ró.

14 Waa eenomi káyinenak mati simaleekaas ? Roo eenomi káyinen mati sibajobajo, poop mati sitepiteep bee ekobey Emitey di ekaaney wan emañumi (*kurokaak kati Emitey, kúkaaneriit wan eregut, wan emañumi kukaanemi*) [Al Anbiya, 26, 27]

15 Waa ulakomi Alikuraaney ? Alikuuraaney kurim kati Emitey. Kakaraḡuyo ekob Emitey. Kurim kápuruulo di Emitey, poop kaate elaañ bee di Emitey. Emitey eregut, di baciiker, di kayel. Jíbiriin ajamuko di Emitey mánariinjenko Aboñaayau ati Emitey (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*). Síliibaras sáñiiwaas búrom sati kurim kati Emitey.

16 Manteer nuḡoolenaale uriibenaal Alikuraaney manukataal Sunnaay yati Aboñaayau ati Emitey (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*)? Moo senut. Emitey yoone bukanak kuriiben sunnaay. Yoone di Alikuraaney (*jikaan wan Aboñaayau areguumi, jikaan di jikat wan áfirenuumi*) [Al Hachr 7]

Sunnaay ejaalojaw beet efel Alikuraaney. Letuḡoolen umanj buruḡab bati Emitey, di kásalaak, emanj yáriiḡe, nen újawumut di sunnaay. Aboñaayau ati Emitey (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) naane: “*moo nuyayab Elúbarey (Alikuraaney) di riceen ranaame di yo (sunnaay). Aceen afintoe di jicaacool, nábotoorul di fupooñool aan : “jikaan wan Alikuraaney eregumi. Wan jǰjukuromi mati sensen, jisofuwo mo wan jǰjukuromi mati senut jikatuwo.”* [búregum Ahmad di Abu Dawud]

17 Waa eenomi káyinenak kuboñaayak ? Roo káyinen faḡ mati Emitey eboñuloboñ bukanookan Aboña mambaaregiil mankukob Emitey, mankukat ekob simit siceen salet Emitey. Poop káyinen mati wan Kuboñaak kuregumi búrom malegen, úyinenaay, kurereg malegen, poop kupakena, bukan kakobe Emitey, kurunga kan kumanjene set burokiil.

Poop kankaan káyinen mati kurereg bukanak wan kuboñuliimi bee di bukoo, poop káyinen mati úteepumaw wafaḡumi manujake woo eenomi bukoo (simaleekaas), kubajut emit yiceen púruotojaat Emitey yákoney [Sirk] nan kubaji bee nan kucete.

18 Ulaw woono buu ubaje di funakaf fati kayitaak ? Ujuupojuupo.

Kútiyaarak : kalaw káamak, koo kufaḡe kanafa. Pankukaani ban bukanak kootumi kayitaak koo bajuume simit 50 ekobey bagamab booliil. Ñaa Anabiyoḡau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) panalau ataa uola manaanoal agamen bukanak. Kalaw kucila kati Arungaa uololaal Muhammad (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*). Bare fujuumaf fusenumi kabonketak (Al-Maqâm ul-Mahmûd) koo kubaateenimi. **Kugabutenak** kalawak mambi kajunkutak kati Alijana kúkambuli. Atíyaarau elawey man kajunkutak kúkambuli oo eenomi anabiyoḡau uololaal Muhammad (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) man bukanak kútiyaarak kanokenak ró koo eenomi bukanak koola. **Kúfeejitenak :** kalawak mambi bukanak kaatumi kanoken di sambunas kupak. **Kubaakindenak :** kalaw bee kápurenul di sambunas kándomi ban di kúyinen di Emit Yákon. **Kutokenak :** kalaw mambi kammi Arijana kubaj anooan fujuumool. **Kutokenak di kákon:** kalaw mambi bukanak kunoken Arijana bagamenuti. **Kutokenak di ugaba :** kalaw mambi sílaam sati kuceen káyinenut sigumbulo ; anabiyoḡau cebool

aṅoolene akaanuko, bee mati ampaool atiit Abu Talib **kutoken di úfeejiir** : koo mambi Allah ápurenul kacetumi káyinenumi di Emit Yákon mankoo di sambun, manabonket anokeniil Arijana. Roo bee bukanak kan kalaw kanookan di wáyegenimi kugurut, ban allah cebool amanje bukan koono buu.

19 Abuu sensen man karoṅumi kulaw bee di au? Sensen mati Lisilaame ecenceeṅ uramben apaali. Emitey yoone : “*jirambenoor di ekaaney wajakaaw, di kabonketoarak*” [búregum Al Mairda, 2]; poop Anabiyonṅau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) naane: “*Emitey erambenramben arambenemi atiool.*” [búregum Musilim]. Kalaw kati kajoonen tutor yati bukan kubabaj bacaam báamak. Emitey yoone: “*anoaan alawe di kalaw kajake, panabaj dó buwaas.*” [An Nisa 85]. Poop Anabiyonṅau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) naane : “*Jilaw bukaaku, panjibaj ró bacaam.*” [búregum Búkari].

Bare elaw ecila babaj manote ekaan : 1) Kaan elaw an aroṅe; mati an acete aṅoolenut arambenooro, káfañjima oo karamben kucee; **2)** Namanj wan kulawoomi; **3)** Wan kulawoomi di kaan waaf wabaje; **4)** Di kaan wan aṅoolene akaan; **5)** Di kaan waaf wati baabe dúniya; **6)** Di kaan poop waaf uwulaay, wabulut kakajen wanoowan.

20 Uruṅ woono buu ubaje wati elofey Emitey di búkaanum bati bakaaner mba riceen (Tawasul) ? Woono ugaba ubaje :

Bútiyaarab : 1) Elof Emitey di ureesaw wooluyo, di mukaanaayam mooluyo;

2) Elofuyo di mukaanaay manukaane majake nen manujamaalemi di kúregak kati kupaalaayak kúfeejiiraak kalakomi di kágorak.

3) Elof Emitey di ewonk an aroṅe an uṅoolene ujuk di kúcili, an umanje oone ewonkooley páneṅarul majake.

Bugabutenab : mukaanaay majake mati kalofemi Emitey. Moo moonoo múfeejiir :

1) Elaw Emitey di barakaay (Jah) yati Anabiyonṅau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*), mba di barakaay yati áwaliw (saint). Kúfirenfiren ereg nen maame : (Oó Emitey, nilawi di barakaay yati Anabiyonṅau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*), mba di barakaay yati Al Husen [Bijahi..]. Barakaay yati Anabiyonṅau ékalaakalaa di Emitey. Barakaay yati kúwoliak yoo poop moo, bare bajujaat burankab, kuriibooraak kati Anabiyonṅau bukan kamaṅe faṅ ekaaney jak; kúloferiit Emitey di barakaay yati Anabiyonṅau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) ban fuyaakaf foola foofu manfulofiil. Bukoo Emitey kulofemi mankulaw Al-baas Ampa atiit ati Anabiyonṅau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*), man oo (Al Abaas) alaw Emitey bee mati bukoo. **2)** Kakali ujamen to Amansaau ooli oo bakalier di kareesak kati Anabiyonṅau, mba kati Awaliw (saint) kúfirenfiren ereg: “Oó Emitey, nilaw waaf uman di barakaay yan usenumi Awaliwau ooli káari, mba di barakaay yati Anabiyonṅau ooli káari). Poop ñíííni kakali di karees kati búteepum beet ebaj wan umaṅe di búteepum bucila. Fanfaṅ máññííwe eeno nuwowonk ró Emitey. Laañ benen an abajut barak di Emitey mati oo akoba Emitey; ñaa panabaat di Barakaay yati Emitey.

21 Waa eenomi káyinenak Funakaf Fúlamukaaf? Yoo eenomi káyinen mati kaan mankaane funak fucila pánfuriin. Yoo eenomi káyinen ecetey di wariibenyomi, nen wammi di fuyaakaf, wásuumuromi mba wátaañiromi; maneenomi amaalaakaau beet elit kábiilak, bukanak beet ejuum kujonkoo di Amansaau, mati Elíibarey dán kuciikumi ran anooan akaanumi baabe dúniya pánekambuli, mukaanaam pammuliiki, fulimbaf, falaf, kalawak mankkujuumolaal

di ban uja'alemi beet Arijana mba sambun (ujuk fúbanumaf fati élibarey uye): Kaja'aburuḡak kúbandoorak)

22 Di kúmanjum káamak kei nootaale emanj waataay yati bagamab búlamukaab? Anabiyonḡau naane: «*Waataay léteriḡ muyuul bajukut úyiisenum woono uñen ; ban náyegen fakoorak. L'Antéchrist (Dajjâl) enukey, balay káyitoul ban bújonumemi, élaañuley yati Yéesu añiil ati Mari, Gog di Magog, mofam kafumo ñáfeejiir: kafumo bajam ban balaab búyitoeuumi, kafumo bajam ban balaab bújonumemi, di kafumo baabu mofam mati Araabi. Man múlamukaam moo sambun saate épurul Yemen mansiteeḡen bukanak bee ban kootumi kajojoor.*» [Musilim]

23 Mátaanie mafaje mámmukalaae mei bukanak kubile ebaj? Anabiyonḡau naane: “*bajut wafaje mánutaañie tutor etepey Adama di ériḡuley yati fulayaf fati bagamab búlamukaab, bajut wafaje kabuntak*” [búregum Musilim]. Abunta acila kankaan an di kuñiilak kati Adama (di bukanak), oo aatumí éjo'ool di kabanak . Di kúcilak koola kuciciik “ Kafara” yoo eenomi añoosa. Baciiker bucila amisilime anooan panakaraḡubo. Jícil jákon jijkut (jíriraj) jimis kaan kafelejaat. Katoonḡandak panaane oo an ati mukaanaay majake; púr to, naane oo Anabiyonḡ, púr to naane oo Emitey. Pánajo'ool bee di bukanak manabuntiil, bare buko kucila leekujantenuul, leekuriibenool. Púr to, panakatiil, bare fubajaf fooliil panfuriibenool kúpurul bújom mankuleke. Panajaw aliimen bukanak. Bukouku koo pankujantenuul di kúyinen kurimak koola. ñaa panakaan man Emitey élubul, nareg mofam muliil kúbaar. Kúbaarak di kuliil. Pánalaañul bee di bukanak manaakene mumel di sambun. Sambunool kankaan mumel majinlene jitiit, mumelool di mukaan sambun. ñaa kumisilimaak koote kulaw Emitey manepooyiil di ebuntey yoola nan kúsaliemi kuban, di kuwonk di suuras sitoonḡandas sati esuuratey Al-kahf, nen kúkamboore di oo. Koote kuteyool nen kuḡoolenjaat, takumabuntiil. Anabiyonḡau naane: “*Ajamumi kusanken mati abuntaau umu, tanootan takumajaw, takumañes kákamboor di oo. Nikalikali di Emitey mati pambaj an abile éjo'ol bee di oo, amisilime, oo acila panariibenool di mukaanaayool umu, majakutam.*” [búregum abudawud]. Panalako dúniyaay wáriḡe kulay bukankugaba. Funakaf fákonaf pankaan nen emit búromuyo, mba fuleeḡ, mba funoom búronfo(lóokuḡ). Ban warinomi di kunakak koola pananokoor di kunakak koololaal baabe tentaam. Leebaj mof mba ésuk yan abilit ejaw, púrtojaa Maka di Medin ñaa Yéesu, aniilau ati Mari panabujool.

24 Abu Arijanaay di Jajhanamaay sibajobajo? naane Eé sibajobajo. Emitey eliliir Arijanaay di Jahanamaay jandi etuuk bukanak. Soo léesijim múk (leesineemoor) bee nanoonan. Emitey yákoney poop eteteep bukan kan kubile kanoken Arijana di búrambenum booluyo, di eteep kabile kanoken sambun di malebam mooluyo, di erenten anooan di wan kuteepoomi beet.

25 Waa eenomi káyinen mati buroḡab booli búrom Emitey eciciikubo ejuumen eban? Roo káyinen faḡ mati kásuumaay mba mátaanie manooman mobile ebaji, Emitey eciciikumo eban yoo di Anabiyonḡau ooluyo. Anabiyonḡau naane: “*nen Emmitey enageen wanoowan wati fatiya, di wati tentaam, panetenwo di bakoḡ ; poop nen ebonketuwo, kabonket kucila pankufajeen urokaw wooliil*

wajakaaw. *Nen esene buwaas bati sanu báriiŋe furembooraaf Uhud di kajuumenak buruŋab bati Emitey, leteyab fubaj fucila bee nan úyinene buciibab bati anau di buroŋab boola, numanj mati wabajimi uŋoolenut úbajaati'i kalet uku, panunoken di di sambunas.*" [búregum abu Dahud di Ahmad].

Káyinenak di wabajimi kubabaj sísaagum sibaaciir : Káyinenak

1) Uyínen mati Emitey emamanj búrom, poop emamanj ranooran tan rommi man rontomi. 2) Ugabutenaw : numanj mati Emitey eciciikuwo enen tin (di al-Lawhul Mahfuh) Anabiyonau naane : “*Emitey eciciik labañey yati wanoowan wáriiŋe simit síwuli bukankugaba di uñen, jandi eteep yentamey di fatiyaraay.*” [búregum Musilim] 3) Uféejitenaw : núyinen di emañey yati Emitey yan ujukaalemi di mukaanaayuyo mameeŋe ban an letuŋoolen to waaf, núyinen Sembaay yooluyo; wan emañumi panukaan, wan emañutumi letukaan. 4) Ubaacindenaw : núyinen mati Emitey yoo eteepemi, yoo esenemi eroŋey wanoowan. Púrutojaa Yoo, warinomi búrom woo úteepum wooluyo.

26 Utéepumaw, manteer uŋoolenŋoolen ukaan waaf manteer umaŋ waaf, ucila di ubajo ? Eé, anau nababaj kamaŋ kati ekaan waaf di poop efor wan amaŋumi. Bare yoo ekaanut kamaŋ kati Emitey. Emitey yoone: “*jiŋoolenut jimaŋ nen Emitey emañut.*” [Yoo eenomi Amansaau ati wanoowan [At Takuwir] poop Aboñaayau ati Emitey (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) naane: “*jirok jak moo anooan pankurentenool buruŋab bati wan atuukimi beet.*” [búregum Al búraki di Musilim]. Moo, Emitey esenolaasen búyajat, ejamey di ejukey mambuugumbulaal wajakumi di wajakutumi. Moo kaane karunguliimi di kusofiil (kuboñaayak kati Emitey) di bukan káregeriit malegen bee nan oote enagiil «*abuu babaj wan joote éyiisoli di mayinjo ? mátaaŋiaam mati bukanak joom di kariiben manjibunt bukanak.* » [Al Anam 148]

27 Waa ulakomi malebam ? Aboñaayau ati Emitey (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) naane: « nan alakoe épukey aceeŋool mati malebam « *naane malebanm moo eenomi ekob Emitey nokoor nen nujujukuyo. Mati nen nujujukuyo, Yoo ejukujuk set* » [búregum Al Búkari di Musilim]. Kurimak uku kati Musilim. Malebam moo mufaŋumi mammuñitoe di kútaagulak kúfeejiraak kati buruŋab bati Emiey : Lisilaamey, káyinenak di malebam.

28 Kúmanjum koono buu kubaje di káyiiise mati Emitey yákon (At Tawuhid)?

Kúmanjum kúfeejiir kubaje mati Emitey yákon :

1) Emanjey mati Emitey yákon di Fumansaetaf fooluyo: yoo emanj mati Emitey ceb eŋoolenumi ekaan wan emañumi ekaan : etukey , kawulak, furiaf, eseney fuyiifaf...jandi Anabiyonau (**An kasuumaayak kommi oo di epakey**) ájo'ol, kuñoosaak Emitey kumamanj mati Emitey yákon. 2) emanjey mati Emitey yakon di ekobeyuyo: yoo emanj mati Emitey ceb yoo yommi ekobay manukobuyo tanootan nen kasalak, ŋaniya yasete, ewuley kabajutumi di riceen. Eboñ yan kuboñulomi kubañaay di siliibaras mati mambi kumanjen bukan mati Emit yakon ebaje mankukobayoo ceb. 3) mati Emitey yoo ceb ecile wooluyo di mukaanaayam mándomi: roo emañ ureesaw wajakaaw wati Emitey, di wan uresss ucila utebumi di mukaanaayam majakaam Mooluyo. Moo kaane di Esenoorowo di Eliibarey, di Sunnaay yati Aboñaayau ooluyo (Abjumi Epakey di kásuumaayak) bañoosutuso,

mba baregut wan siregut, mba bañesut emanj buu, mba kápajul dó ricen, mba kanaamen mukaanaay mucila di mati úteepum.

29 Ai eenomi an ati Emitey? (waaliyu) anooan, áyinenumi Emitey, manabaj mukaanaay majake, nákoli Emitey, Emitey yoone : “ *malegen bukanak kati Emitey léekukoli wanoowan ban poop leekugaalenii; káyinenumi mánkukoli (Emitey* [Yunus 62-63]; Anabiyonau (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) naane : “ *Emitey ceb nimaŋe (waaliyu) di káyinenuyomi búrom mankukaan wajakaaw* [búregum Al Búkari Di Musilim]

30 waa eenomi burokab boololaal di kariibooraak kati Anabiyonau (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) ? Burokab boololaal di bukoo emaŋiiley, nulawaal Emitey maneyabiil, núkaanumaal takumusofaal wajakut di sísigirolaal bee di buko, takumusankenaal wajakut di buko, numanjenaal mukaanaayam mooliil majakaam, nuteyaal poop takumubajaal furim di silob sooliil. Kukaanut bukan káloeriit. Kuŋoolene kulo di bakaaneriil. Bare buko kuñesa, kuwonoora faŋ «Mujithad»¹ di buruŋab bati Emitey. Apúrenulomi di buko ejuk yajake oo acila panabaj bacaam bugaba. Alimoorumi di bukoo oo poop panabaj bacaam bati « ijitihad »² ban di kubonketool eloey yoola. Laañ benen, kubabaj mukaanaay majake máfimene mukaanaayam mooliil majakutaam, eeno malegen kukankaan wajakut. Kureut búrom majak bakaaner. Kákoyumumi di kuriibooraak buko eenomi kuriibooraak uñen kan koonumi buko pankunoken Arijana. Abu Bakiri, púr to, Umar, Uthman, ali, di Talhah, Asubayir, Abudurahmaan ibun Awf, Sadi ibun Abi Wakaas, Said ibun Sayd, Abu Ubayida ibun Ul-Janaah, púr to karinomi di kuisilimaak káwuyumi Maka bee Medin (Al-Muhaajiruun)³, di kamaatumi futiikaf fati Badr di bukanak káwuyulomi di kacinumi Medin, (kuansarak) di karinomi di bukoku, di karinomi di kukriibooraak. Anabiyonau (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) naane: «**Takunjijel kuriibooraom. Nikali di kareesak kati awookenumi yuutey yúmbaam di kañenool, mati haani ákon di muyuul nasene sanaay butum furembooraaf Wuhud leekaan mánriiŋ butum bacaamab Mudd, haani nutum bútingum butut bati bacaamab Mudd bati ákon di bukoo.**»[al-Bukhari di Musilim]. Poop « Anooan ajele kuriibooraom, dankaay yati Emitey di yati simaleekaas sooluyo, di dankaay yati bukanak búrom panesofool. [At-Tabaraani]

31 Abuu panuregaal majakam mati Aboñaayau (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) **futiŋaf fan Emitey esenoomi?** Malegen Arungau oololaal Muhammad (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) yoomumi di oo afaŋe úteepumau búrom káwaaniino, bare moo leekaan manuregaal úfuufenaal (nen kukerekenak kukaanumi di Yéesu Añiilau ati Mari) kawulak kan Emitey ewuloomi di mukaanaayam moola. Mati náfirenolaafiren ekaan mo di kurimool uke : “ *takunjisalom fúuf nen man kukerekenak kusalumi kúfuufen Añiilau ati Mari. Injé Aboñi ati Emitey. Joomujaat di ereg mati ínje, jiwonkom “Arokaa ati Emitey di Aboñaayau ooluyo.”* [búregum Al Búkari]

¹ amujtahid : añesa beet emanj set di buruŋab bati Emitey

² Ithad yoo eenomi añesaau **káninguloor**, nakata manamanj kúmanjumak kati Emitey, mbi aŋoolen abaj emanj yáliŋe di kurimak **kooluyo** (uñesuyo di Mudhkiratu usulil fiqh seeh ach chinkiti, P311.

³ Al-Muhaajiruun : yoo eenomi kumisilimaak káwuyumi **Maka** bee Medin. Al-Ansaar : kati Medin (kacinumi Medin)

32 Bukanak kati Elíibarey, abuu kukankaan kúyina ? Kúsuwifak, kukerekenak, di bukaakku kati uruᅇ waceen, wati ekobey Emitey, wakaanut Lisilaamey, bukoo búrom kuñoosa, haani di kaan bukan káyinene buruᅇ bati Emit balegen.

Añoosa alatumi épurul di buruᅇool bati ekobey Emitey anoken di Lisilaamey, Anabiyonᅇau (^{An Kásuumaayak}_{kommi di oo di epakey}) *mánajo’ol, leekubonketool, ban pananaam di kaatutumi ebaj Arijana fulay Alikiyaama*. [Al Imuraan 85]

Amisilimaau áyinenutumi mati bukan kucila kuñoosa mba afiumutumi mati buruᅇab booliil malegen mule ró oo poop añoosa¹, natal mati nañoños wan Emitey di Anabiyonᅇau ooliyo, (^{An Kásuumaayak}_{kommi di oo di epakey}) yoomumi di oo eregumi mati an acila añoosa. Emitey yoone: “*anoosan áyinenutumi di sítuukas² sati kulataak, oo sambunas soom di ekobool*” [Húd 17]

Anabiyonᅇau (^{An Kásuumaayak}_{kommi di oo di epakey}) yoomumi di oo naane : ” *nukalikali di kareesak kati awookenumi fuyiifak fúmboom, di kañenool, anooan di bukanak ubuku, kaan asuwif, mba akereken ájime kasanken múboom ban áyinenut múboom, pananoken di sambunas.*” [búregum Musilim]

33 Abu sensen úgooten kuñoosaak ? kúfírenfíren an kágooten apaali mati Emitey yoone : “ jiwaas jire’en di jikaan jak di kupaaluul.” [an Nah; 90]. Poop di hadiis Kudsy koone : “Nífirenoorofirenooro kágootenak ban nífirenuuko tutooraay yooluul. Kaanumojaat tákunjigootenoor” búregum [Musilim]

Anau an kúroogumi panagalen di funakaf fati bagamab. Anabiyonᅇau (^{An Kásuumaayak}_{kommi di oo di epakey}) naane : « abuu jimamanj alomi ? » kuriibooraak koola di kúpukool : « abajutumi haani ékori ; haani waaf » nalañ aane : « Di bukanak kúmboom, alomim panaronᅇ bee funakaf fati kayitaak di kalawool ró, balatool ró, sisadaas san asenumi ró ; ban najejel, nalalaaf, nasunsuuñ, náyuyu fásim, nananag an. Ñaa pankuceeᅇ di kan ayuulenumi wajakutaw wan akaanumi, wouwu oo bacaamut kan ayuulenumi, pánkupuren majakutam mooliil kugaool, ban panabeteni di sambun [Musilim]. Haani sinukas pansigameni.

34 Waa eenomi etukey (etuuk ureg) ? Iibun Rajab (Emitey ebonketool) naane : “*etukey yoo eenomi ereg waaf wabajut fúkaw di balindab bati Lisilaamey. Bare wabajumi di balindab bati Lisilaamey woo di buruᅇab bati Lisilaamey letoone waaf wan kutuuke kureg, haani di eeno malegen furim fatuuki di kasankenak.*”

35 Abu di buruᅇab bati Emitey, babaj etuuk yajake di yajakut ? Kurimak kati Alikuraaney di Elíibarey yati kurimak di mukaanaayam mati Muhammad sífírenfíren di Lisilaamey furimaf etuuk: yoo elakomi waaf wabajeenut wan kutuuke wabajut wakaanut malegen di Lisilaamey. Anabiyonᅇau (^{An Kásuumaayak}_{kommi di oo di epakey}) naane: “*anooan akaane wariiboort di wan wóli uregumi, waaf ucile letumaᅇuwo.*”

[búregum Abubakari di Musilim]

Anabiyonᅇau (^{An Kásuumaayak}_{kommi di oo di epakey}) yoomumi di oo naane *poop wunkul wanoowann ubaje kankaan butuukum, poop butuukum banooban bubaje, boo eliimena* [Abu Dawud].

Imam Malik (Emitey ebonketool) naane: mati kálingenak furimaf fati [etukey di buruᅇab bati Emitey]: “anooan atuukumi di Lisilaamey bútuukum ban asofe mati

¹ Alata buruᅇab bati Emitey

² Sítuukas sati kulataak : bukan kuñoosa kápure cebii

bujajak, oo nasosof mati Muhammad (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) yoomumi di oo áriigenut jak kúboñak kan kusenuloomi, mati Emitey yoone : “*jaat nufabeluufabel buruñab booluul bati ekobey Emitey*” [Al Maida 3].

Sílii baras sati kurimak kati Muhammad sisankennsanken fañ mati etukey, nen etuuk furim fabajut di kasanken. Kamaat kankaan waaf wabaje di buruñab bati Emitey, bare bukanak kulonlonjuwo.

Anabiyonjau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) yoomumi di oo naane bukanak kuwoolo rouru nen nan aanumi : “*anoosan añarulo waaf wajake, di Lisilaamey, di buruñ basete¹ panabaj bacaam, kariibenuwomi bálamuk koo poop pankubaj ró bacaam bagumbulut haani waaf di bacaamab booliil.*” [búregum Musilim]

Di furimaf fati etukey fákonaf, Omar, “etuuk nen uyu ejajak fañ.” (yati kásalaak kati fukaraay) [At Taraawih] di fuleenaf fati suney. Malegen kankaan kásali kasene, lee kásali kan kutuuke. Anabiyonjau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) naane kumisilimaak kúsali, oo fañool násalisali wáriiñe kuleeñ kúfeejiir, nakatuko takum bukanak kusofuko di kásali kan anooan oote úsaliko. Nan púr to mi, Omar insi násaliko di étukey yoola.

36 Sisiw soono buu sibaje sati ebuntay ? Soono sigaba sibaje :

1) **Ebuntay** di káyinenak (yoo efañe) : yoo, an akaane nen náyinenyinen, kamaat añoosa alegen di ésigiirool. Bukan nen ubuku kúpureniiipuren di Lisilaamey. An di buku acete, di buruñool panacet di káyinenaataak. Emitey yoone : *kuñoosaak leekupak, pankulako tentaam di sambunas* [An Nisaan 145]

Wan kúmanjumeiimi ebuntay Emitey di káyinenumi, kumisilimaak léekukaanumiil, karamben kuñoosaak mankutiiken kumisilimaak. Di mukaanaayam mooliil, wan kúñooseromi majakam mati jaat dúniyaay.

2) **Ebuntay di mukaanaay** (ebunt yayiikunaay) : yoo épurenut di Lisilaamey an akajene. Bare nen átuubut di kakajenak koola, eñoolene eñakool bee di ebuntay yáamakey. Ebabaj kúmanjum : abuntaau asankene letareg malegen; aregi waaf, letakaanuwo, koomujaat di kañoosoor di aceen, létayinen, haani panakaan, letakaan ufiumool, nafiumi fúkaw. Kutiom di kúliinom kumisilimaak, jitey kúmanjumak uke, haani di kaan fákon di koo, kamaat cenceeñ jijukerooro di mukaanaayuul nen ume !

37 Júnube yei efañumi manejakut ban di efañ mánekalaaye di Emitey?

Kanaamenak Emitey [sirk] mati Emitey yoone : *kanampenak Emitey di riceen mukaanaay majakut fañ* [Lukumaan 13]. Nen uceeñe Anabiyonjau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*), **júnube yei efañumi mánekalaaye ?** naane: *yoo eenomi kanaamenak Emitey di riceen (nidd) ban yoo eteepi*”. [búregum Al Búkari di Musilim]

38 **Uruñ woono buu ubaje wati kanaamenak Emitey?** Uruñ ugaba ubaje di kanaamenak Emitey :

Kanaamenak kutoonjandak káamakak: kápurenemi akaanekomi di Lisilaamey, ban Emitey letebonketuko akaanekomi mati yoone: “*Emitey letebonket kanaameneyomi di riceen. Púr to kanaamenakuyo, panebonket alawuyomi kabonket*” [An Nisaa, 48].

¹ Maamu kumanjaak kufelumi hadisey uyu *Tuhfat ul-Ahwadhy*.

Kubabaj sisiw sífeejiir: **a)** Kanaamenak, di ewonkey, di elawey Emitey; **b)** kanaamen kan úwote, kanaamen kan umaŋe di búyejeti; **c)** kanaamenak di ekobey ko kukobaak, kumanjaak káamakak kati buruŋab bati Emitey, (di káfíren waaf wan Emitey esene buruŋ bukanak mba nan kusene buruŋ bukanak di waaf wan Emitey éfirene; **d)** Kanaamenak di kamaŋak nen umaŋe an nen manumaŋumi Emitey. Kujuum kugaba a)Kanaamen karajut; kaan di kurim nen kakaliak di karees kuceen kakaanut kati Emitey. Mba ereg “ nen Emitey di au jimaŋujaat, mba di mukaanaay nen esup mba étafi beet epak mba kacesoor kucil kajakut mba eŋand esafet bee kacesoor kusaayak, káyinen di úyiisenaw wati bánaakayitaab, mba ureesaw, mba bin mba wa b)kanaamen kayofoe, koo di búyejet bakaanei nen emaŋ kanaameno di búyejeti (koo kufaŋe erent kan uregaami) nen eñesey kajamaak di mukaanaay man kukaane mba man umaŋe mankukaani mambi ujamo.

39 Kanaamenak katiitak tei sinaamutumi di káamakak? Ati kanaamenak káamakak oo pánapur di Lisilaamey baabe dúniyaay alako bándoor di sambunas sati Alikiyaama. Ati kanaamenak katiitak, oo leekusofool di alata baabe dúniyaay, poop letalako Jahanama (di sambunas) sati Alikiyaama bándoor. Poop kanaamenak káamakak kukajenekajen burokab bajakaab búrom ban ukaanumi. Bare kanaamenak kiikutaak koo barajaab barenbenitomi kufatemi. Babaj to kañoosoor di kumanjaak: kumammaŋ emaŋj manteer kanaamenak katiitak kubonketebonket ata ko mánatuube nen di kanaamenak káamakak, mba Emitey esosofuko nen júnubaas sáamakas san súmuyojaat di ebonketi au akanukomi bajawut jahanama ? manooman kaane, Kanaamenak káamakak kúcoolenikooleni, kujakut.

40 Abuu babaj manoot ekaan manupak di kanaamenak kayiikunaak jandi ukaanuko, mba kasaboorko nan koom di au? Manupakuko, ukaan wan Emitey eregumi, nulof wan emaŋumi, woo ceb. Karuukenooraak kayikunaak koo kalawak kupakeneko anau. Anabiyonau (^{An Kásuumaayak}kommi di oo di epakey) naane: “ Muyuul bukanak! jitey kanaamenak uku [di Emitey] mati kufanfaŋ mankuyofoe kasukak kati batafaab.”.Aboñaayau ati Emitey (^{An Kásuumaayak}kommi di oo di epakey) di kuceeŋool : “Abuu noote uteyuko kayofomi nen kasukak kati batafaab ? Naaniil : “Jireg :“Emitey, wóli bukooke di elaw, úpakenoli di kanaamenak au di riceen ran wóli umaŋe, poop núbonketoli di wan umanjut. [Ahmad”]¹. Mati kakaliak di karees kuceen kakaanut kati Emitey, Anabiyonau (^{An Kásuumaayak}kommi di oo di epakey) naane anoosan akalimi di karees [Al Laat, di Al Uzzâ,] salakomi simit sati kukaafira), oo acila areg kamaat mati bajut Emit eceen ekobaay púr to jaat Emitey yákoney” [búregum Al- Búkari di Muslim] Mati kabaayi ekaan waaf mati riceen (fulayaf fujakut mba jíkambookamboor di riceen, buruŋab léebusuum). Anabiyonau naane: “*Abaayimi mukaanaay mati búyiisen bajakut najuk to, oo acila oomu di kunaamenaak.*” Di kuceeŋool koonool : “Kama kabonketak kati an acila kookei ?” nápuK aaniil : “Jireg Amansaau

¹ « *Allâhumma innâ na'ûdhu bika an-nuchrika bika chay-'an na'lamuhu wa nastaghfiruka limâ lâ na'lamuhu.* »

úmbaam! wajaakaaw búrom wooli poop bajut taamanseer yan uciibenut úyiis mati panebaj poop bajut Emit eceen ekobaay yawuje Au”¹ [búregum Ahmad]

41 Uruj wati eñoosey woono buu ubaje? woono ugaba ubaje: 1) Eñoosey yafañumi mánekalaaye yo éopurenepuren di ata yo di Lisilaamey, ebabaj saan soono futok : eñoos búregum, eñoos yati numamanj mati babaj, bare au eñes fujuko; eños yati kámanjaati; eñoos yati an elat malegenam; di eñoos yati ebunt.

2) Eñoos yatiitey : roo kájakaati di an akaane jak. Majakaataam (júnubaay) yantomi épurneriit ata yo di Lisilaamey.

42 Emañey fujuum fei kusenuyo di Lisilaamey? Anabiyonau (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) náfirenfiren emañey ban naane : “*bajut ró majak*” [búregum Bukhari]

Emañey fujuumaf ufu kusenuyo eeno emañ yan an ulawe Emitey ceb. Bare eeno emañ yan ulawe aceen alet Emitey nen emañ ekaan waaf bee di fuyaak, mba an anabe. Nounu emañ ecila esenut, poop ekaaneyuyo senut manukaan.

43 Waa Lisilaam erege di aje’emi di kúmooraak, kuwaanaak mba di kuyaalaak?

Roo senut, poop anooan aje’e di buko bee haaji ban áyineut wan kuregumi, wan añesumi, letabajuwo taate bee kunak bukankugaba nen man Anabiyonau (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) aregumi: “*anoosan aje’e di ámoori mba awaana manalawool riceen, kásalaak koola leekujak wáriñe kulay bukankugaba.*” [búregum Musilim]. Bare

áyinenujaa emañey yooliil yayofomi, oo nakankaan añoosa, an áyinenut buruñab bati Muhamad (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey), nen man hadiisey uye eregumi: “*anoosan aje’e di ámoori mba awaana, náyinen wan aregoomi, an acila áyinenut wawaloulomi di Muhammad*” [búregum Abu Daawud]

44 Nei kaanumi kanaamen káamak mba katiit, di eregey mati úteepumaw wati fatiya (fuleñ , boot, balayab, di uceen woo ukaanemi man emitey elub ?

Asofumi mati úteepum nen uwu uñoolene ukaan man emitey elub, Emitey bamanjut, oo kankaan nen nasosof mati úteepum ucila simit; kamaat nanaamennaamenwo kanaamen káamak di Emitey.

Bare asofumi mati kalubak fúbanum fati fúcitum, Emitey épurenulo di útuukumaw wooluyo uwu, poop nasof mati Emitey ekankaan di wo fújawum fati kalubak, nanooan búteepum bucila buraje, panelub, esof ecila kúfirenfirenyo mati yoo ekankaan kanaamen katiit: nasosof búteepumab fúcitum oo bamanjut wan Emitey erege mati fúcitumaf, poop oo babajut emañ yajake di fúcitumaf. Bare sensen kákaanunfo manumanjaal siwaataas san oomaami di so (fujam kúwaagen, furanta mba káriiña) numanjaal poop nei emitey yoote etoon kalubak.

45 Waa nootaale ekaan bee mati karungenak di Lisilaamey? Wan ootaami ekaan kajanteniil kaan buu mankaane, nukaanaal wan kuregemi. Níñi fulamb di buko, haani kukajene. Ootutaal elaw wajakut bee di bukoo, mba elat wan kuregeolaami. Ulawaal Emitey manewuliil éjuwey, emañ, di ejuk yajake, di kukaan kurunga kajake. Di eneniil di buruñab bajakaab. Nootaale káyinen mati kariibeniilak kankaan nen kariiben Emitey bee nan koote ekaan wajakut. Nen koom di karooken amisilime júnube, nalat, takumakaan manajanten wajaakaaw wan kootumi eregool akaan.

¹ « *Allâhumma lâ khayra illâ khayruka, wa lâ tayra illâ tayrouka, wa lâ ilâha ghayrouka.* »

Anabiyonau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) naane: “*nooté ujanten Agóonoorau manukaan wan amañumi, haani nateki mba di eeno waaf wooli kubote, ujanten, nukaan wan kumañumi*” [búregum Musilim]

46 *Abuu sensen eceej mati kákaanumak (mba mati wa) di waaf wan Emitey éfirene mba wan erege bukanak kukaan ?* Eé, sensen, bare leekaan di ekob manumanj mambuukaan mba nukat waaf wan kúfirene.

emanj nen uyu, yoo yooté ebenen káyinen áyinenumi di malegen;

Bare emanjey bañesut ró emanj sinannaam di káyinenak Emitey di mukaanaayuyo majakaam nen man kuriibenaak kukaanumi.

47 *Furimaf ufe fati Emitey waa furege : “ kásuumaay kanookan kubaje di au, Emitey ekaaniko bare mátaañi manooman nubaje, au ukaanooromo [AnNisa 79] ?*

Kásuumaay kucila koo eenomi kayeraay di kabonketak kati Emitey. Mátaañiam moo eenomi nen kúcili kúyamumi. Doo búrom waaf wan Emitey esofe beet ekaanuwo amiikeelau ooluyo di buroñab boola. Kabonketak koo mukaanaay mati Emitey mati Yoo ceb ewulekomi. Mátaañiam moo etutuukumo di emanjey wajakaaw, di wajakutumi mánekaanumuwo, kaanumojaa, mátaañi mucila munannaam di mukaanaayam mooluyo majakaam. Emitey ékaaneriit wákojie.

Wanoowan ekaane ujajak. Anabiyonau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) naane: “ *ban majakaam búrom moomu di uñeni, poop mátaañiam let au ukaane.*” [búregum Musilim]

Kaanumojaa, burokab bati anau Emitey ejuumembo jandi oo abaj to emanj.

Anabiyonau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) naane : “ *asenemi ban nakali (Emitey) nasof mati malegen bacaamab bafañumi ejak pambubaj, panikaanool mananoken di kásuumaay káamak. Awúlaatimi áloi Emitey, nasof mati lee malegen, baraaji bulee to, panikaanool anoken di mátaañiam máamakam* [búregum Al Bail, 5-10].

48 *Abuu sensen ínje ereg kári nanoomennoomen síñinduool di buruñab bati Emitey ?* Ereg mo di an yoo eenomi ereg mati an acila oomu Arijana. Ejukey yati kati sunnaay di kati kajamoorak di furimaf ufu yooye : an uñoolenut oone mati amisilime, oo oomu ró di bukanak kati Arijana, mba kati Jahanama, púrutojaat kan

Anabiyonau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) aregumi mati bukoo kooku rú di kan kootumi kanoken Arijana mba sambunas. Malegenam moomu di sísigiras, umanjutaal buu násetoorume. Ban wajakumi di burok woo eenomi fúbanumaf fati bo. Emitey ceb emanje wammi di sísigiras. Bare núyinenyinen bacaamab bati Arijana bee di karokumi jak, núkolikoli kuulak kati Jahanama bee di ayuulenumi.

49 *Abuu sensen manusof amisilime di an áyinenut?* Senut usof amisilimaau di añoosa mba anaamena, mba nusofool di abunta, nen ujukutool di kúmanjuma káyiiisen mo mba eeno babaj wakaane uñoolenut usofool di mo. Kaanumojaat, nootaale ukataal Emitey ceb emanjey wammi di ésigirey yati anooan.

50 *Abuu sensen kañomoor (Tawaaf) riceen ralet Ka’abaay?* Bajut tin di dúniyaay tan sene uñomoor, púrutojaat Ka’abaay yáñiiwomi. Kúfirenfiren kanaamenn Ka’abaay di tin tanootan, tijak buu mantijake. Akaanumomi, oo nañoños Emitey.

Mukaanaam mati ésigirey

Emitey etutuut ésigirey ban nakaanuyo áyi, man úkamunaw di uñenaw ulako kusoojooraak. Ayíau ajakujaat, kusoojooraak koola pankujak. Anabiyonau (An ^{Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) naane: « *Malegen babaj di eniiley waaf, ujakujaat, rarinomi búrom di eniiley panjak, bare jakutujaat, rarinomi i eniiley poop leejak. Roo eenomi ésigirey.* » [búregum Al Búkari di Musilim] too eenomi fulakaaf fati káyinenak di kákolaak Emitey (Taqwa), mba káyinenaati májakaataam di káyinenak simit sajuupoe. Anabiyonau (An ^{Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) narereg di enagey búsusab boola ñáfeejiir: « *Ute too kákoliak Emitey kommi.* » [búregum Musilim]

★ Káyinenak kuguguub kawonoorak, kasankenak di mukaanaam : roo kawonoorak kati ésigirey, kasankenak koo di fúrepaf (wakaanumi káyinenak), yiseni róo di ésigirey di poop uñenaw di úkamunaw. Ésigirey yookenyooken káyinenak ; moo kaanumi kasankenak di ésigirey. Ban, ésigirey éyiisenyiisen mukaanaam nen kamañak, kákoliak, kafiumak ; kasankenak, kakarañak Alikuraaney ; úkamunaw di uñenaw kagoroor di éñupey (di kásalaak), kátinkaak bee di Emitey paneriiben wan ésigirey emañumi : káyinen leekulako di ésigirey mánkurajaati týaṅ eniiley.

★ Wan ujamaalemi mukaanaam mati ésigirey : woo eenommi mukaanaam mápurulomi di ésigirey, majuupoe ; mafañumi ebaj sembe di moo mommi káyinenak Emitey (An ^{Kásuumaayak} kommi di oo di epakey). Kawonoorak di kóro (Tasdiq) kariiboore di kawalenooro, di búyiisnumab (Iqrar), di wagorumi ésigirey yati aroka ati Anabiyonau mba waaf nen kamañak, kákoliak (kúteak koola), kágolumak (kawulak koola), esof efaen, kafimak di oo (Tawakkul), kamuntenak, kafiuamk fañ, kasenooro Emitey di riceen ; soo róo.

★ Mukaana manooman mati ésigirey mubabaj múlatoorum, moo mucila kásumut bee di ésigirey : kalaañenak mukaanaam mooli bee di Emitey (Ikhlas) múlatoorumam mooluko koo káfiumaataak Emitey, kamañak koo elatey , di riceen. Uroñaajaat di úyejet wáwonooreriit, manulataal kacookoorak ésigirolaal, uwoofooraw panujuupo róo biyok ukajenuyo. Anabiyonau naane : « *Nanoonan arokaau úmbaam akaane kawoofoor (júnube), fusoten falayene panfulako di ésigirey yoola ; asofoorojaat, nalaw kabonket, Emitey ban nasof efayen, ésigirey yoola panelaañ eset ; ban aroka acila alaañujaat akaan kawoofoor, kusotenak kalayenaak pankubeneno biyok kúguuy ésigirey yoola búromuyo, nen man Emitey eregumomi di Alikuraaney : (hani, moo let ! uwoofooraw wan kukaanumi woo uguubumi ésigirey)* [Al-Mutaffifun] » [búregum At-Tirmidhi] naane benen : « *Sísigiras sikinookinoor di kawoofoorak, riiboor nen kapenk kan koom di eliir, jítuken bee jítuken. Esígir yanooyan yasenooromi kawoofoorak panebaj fusotenaf falayenaaf, ban ésigir yanooyan yalatumi kawoofoorak panegori fusotenaf fafiitaaf biyok bee nan sísigiras sífajuli kaan uwaas ugaba : ésigir yafite nen ewaala yafiite yanke, kawoofoor kanookan leekunokenuyo bee nan yentaamey di kúmigenak síjime ; man ésigir yaayu : malayene tiririr, nen kalereṅ káfimi, emanjut wajakaaw, elatut wanoowan, kaanutujaa wan kupulenyomi.* » [búregum Musilim]

★ Emanjey wan ésigirey emiikelaetumi faje mannafe : poop emanj wan uñenaw di úkamunaw umiikelaetumi , amiikel anooan naate añes fañ manamanjuwo, mati mukaanaam mati ésigirey moo mommi kurantak , mati uñenaw di úkamunaw emuley ; búwolumab moo boonomi. Anabiyonau (An ^{Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) naane : « *Emitey* »

éjukereriit eniiley di wan jibajumi, bare sísigiras di bakaanerab booluul. » [búregum Musilim] di ésigirey too emanjeý , kawoofoorak, di kalawak kommi. Moo kammi buuñaaý yati Emitey bee di bukanak eriibooriiboor di wándomi (di ésigirey) nen káyinenak, kafiumak, malegenam, di riceen. Al-Hassan al-Basri naane : «*Bújamum Emitey, Abu Bakr, Emitey ebonketool, afañentiil fujuum mati manafañiimi mánalaame mba manasuje, bare nafañiil fujuum di káyinenak kammi di ésigirey yoola.*»

★ Mukaanaam mati ésigirey mufañe ebaj baraaji mati uñenaw di úkanumaw Wameeñe úyiis mo : **1)** Májakaati manooman mabaje di kamiikelaetak kati ésigirey, pammukajen kamiikelaetak kati uñenanw di úkamunaw, nen man káfuufenak kukajenumi mukaanaam majakaam. **2)** Mukaanaam mati ésigirey moo mommi ésaagumey, ban kusofut to waaf di kasanken, mba bakaaner banooban bawonguti, bápuruloot di ésigirey. **3)** Mukaanaam mati ésigirey muñoolene múje'etumi bee Arijana, nen an anokoore di anabe (Zuhd). **4)** Moo mufañe kátaañi ban di muceeñ kakata fañ ekaan mati uñenaw di úkamunaw. Ibn alMunkadir naane : « Nimuntemmuunten yuutom simit 40 balama ejuk buruñab bajakaab. » **5)** Mukaanaam mooluyo mufañe kajak, nen emañey Emitey. **6)** Moo mufañe mammusene baraaji. Abu ad-Darda naane : « eyin manuwonoor Emitey ewaati yákon kóyume kalaw fukaru búromufo. » **7)** Roo rikaanemi man uñenaw di úkamunaw ugoroor. **8)** Roo benenemi di gumbul mba di kajen nafaay yati mukaanaam mati uñenaw di úkamunaw, nen eyiney tum di kalawak. **9)** Niceen panusofaal ceb mukaanaam mati ésigirey ban majakam di múpurul di mukaanaam mati úkamunaw di uñnenaw, nen emañ esen esada baakenut ékori. **10)** Baraajaab babajemi di mukaanaam mati ésigirey búbaneriit. **11)** Panubajaal to iñaa baraaji, haani man uñenaw di úamunaw uñoolenutumi ukaan waaf. **12)** Boo burungemi di butooñ mukaanaam mati uñenaw di úkamunaw.

★ Esísigirey babaj ban éjawumemi balama uñenaw di úkamunaw ugoroor : **1) wasofimi di:** kawonoorak kútiyaarak di ésigirey, búyejetab kúpurumeul. **2) Kawonoorak:** koo wasofimi di búyejetab ulakoe di ésigirey. **3) kámaloorak:** koo kaceeñooro manter panukaan mba letukaan waafaw. **4) emañey ekaaney waaf:** yoo nan usofumi beet ekaan waafaw. **5) esofey beet ekaan waafaw:** yoo ekaaney waafaw ceb erinoe. Bee mati uñaraw úfeejiraaw útiyaaraw, baraaji bulee to kaanujaat majake, lee kawoofoor nen mukaanaam makajenemi. Nan uwonoore beet ekaan majake, baraajaab boobu to ; bare nen uwonoore beet ekaan wajakut , baraajaab bulee to. Eeno nusosof fañ beet ekaan waafaw, ban wajake, noo baraajaab boobu to. Bare usofujaat ekaan wajakut, kawoofoorak kooku to, haani nukaanutuwo. Moo kammi emañ ekaan waaf wan uñoolene cenceeñ man waaf ucila ubajo. Emitey yoone: « *kamañumi ekaaney puñeni, ekin di bukanak káyinenumi di Emitey, pankuyab kútek karie.* » [An-Nur, 19]. Anabiyonau ((^{An}kommi di oo di epakey) ^{Kásuumaayak}) naane: «*kumiisilime kugaba kujuumujaat di uliba (bee kabujoor), abujumi di acetumi pankulo sambun.*» neene: «Au aboñaay ati Emitey, mati abujumi, náwowot, bare buu kaane aamu nacet?» nápuuk: «*nasofensof fañ abujumi aamu.*» [búregum Al-Bukhari] **kákaanaataak júnubaay au basofeene uban beet ekaanyo esensen uruñ ubaaciir:** **1)** elat ekanuyo mati kákoli (kútekak kati Emitey: babaj to baraaji. **2)** elat júnubaay mati kákoli bukanak : júnubaay yooyu to mati elat ekaan júnubaay kankaan nen

kamiikelaet Emitey ceb. **3)** elat ekaan júnube mati kábajoaati, banenut to sembaay yooli mambikaano, too poop júnubaay kooku to mati manuwonoorumi beet ekaan wáfirenimi. **4)** elat ekaan júnube mati kábajaati, au bakaane manooman bare jawut : oumu pankuciikool júnube re di akaanukomi fañ , mati kawonoorak kan abajumi beet ekaan júnubaay nen akaanukomi fax aban, nen man hadiisey yawuujumi eregumi. Nanooan an asofe lit manakaan waaf, anau asofumi ekaan waaf ucila panayab kútek, haani nakaane waaf ucila toorito mba niceen. Anooan átaase waaf wáfireni ekaan haani kaane ñákon, ban nawonoor beet elaña abenen akaan, oumu panayab kútek mati júnubaay yan abajumi, haani nalaañut átaas wáfirenimi.

﴿Mukaana mupinaay mati ésigirey﴾

► **Emañ ekaan waaf :** yoo esof beet ekaan waaf. Noote umañ di ésigiri balama ukaan waaf ucila, moo Emitey panemañ waaf ucila. Anabiyonau ^(An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) naane: « *Mukaana manooman kawonoorak kukaane mammujak, ban anooan pankucaamool kawonoorak koola.* » [búregum Al-Bukhari di Musilim] **Ibn al-Mubarak** naane : «*ñoolene kaan man mukaana mutiiti bare kawonoorak di kuruukemmo, poop ñoolene kaan man, mukaana muruuk ban kawonoorak di kutiitiemmo.*». **Al-Fudhayl** naane : wan Emitey ^(An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) ekobumi di au, woo eenomi kawonori di kamañi. Eeno mukaanaam mawonoori mulanlaañ bee di Emitey, panuwonkaamo kawonoorak kasetaak (Ikhlas), koo eenomi mukaanaam mati Emitey ceb, anooan abajut to buwaas. Bare eno mukaanaayi di aceen moolañe, alet Emitey, panuwonkaamo majakutam mba riceen.»

Kúgam kajake : bukanak búrom pánkujim biyok rino kaakenumi emanjey (siyansey) ; kaakenumi emanjey pánkujim biyok rino kati mukaanaam majakaam; kaakenumi mukaanaam majakaam pánkujim biyok rino kátiwumi mukaanaam mooliil bee di Emitey ceb. Burokab batiyaarab bati anooan, amañe kariiben Emitey ban oote ekaan, boo eenomi eñes emanj wammi kawonoorak. Banujaat, áwotujaa jak, nacoorkooruboo bamanjer set mukaanam; di malegenam. Ekaan waaf bawonoorut ekaanuwo au kayokenooro, kawonoor kalegenout káfuufen di nali mukaana mariiboort di káyinen, woo ucila boono ceb.

- **Mukaanaam mujunjuum uwaas úfeejiir : 1)** uwoofooraw : kawoofoor kápurulo di kawonoor kajake kukajenut kawonoorak kajakaak ; bare eno kawonoorak kujakut, kawoofoorak efañ mánkukalaae. **2)** mukaana masene ekaan : bajut mukana masene ekaan bawonoorut, eno anau nalaañenlaañen kawonoorak bee di Emitey, noo kawonoorak koola kulanlaañ kamiikelaet. **3)** mukaanaam mati ejam : kawonoor (bee mati Emitey) yoo etoonand mambikaan mukaana majake, ban mákalaam mati baraajaab¹ too mootumi épurul. Uwonoorujat beet ekaan mukaana mati ejam di

¹ Anabiyonau naane : « *awonorumi ekaan waaf wajake ban akaanutuwo, Emitey paneciikool wajake búromuwo. Akaanuwojaat, Emitey paneciikool wajakaaw ucila ñoono uñen mba fúuf to. Awonoorumi ekaan wajakut ban akaanutuwo, Emitey paneciikool majake. Akaanujaat wajakutaw uwu, Emitey paneciikool majakut.* » [Al-Bukhari di Musilim]. Anabiyonau naane benen : *étuukey uye erere di bukan koono kubaaciir. Emite esensen átiyaarau bákori di emanjey : panakaan wan añoolenumi, nanoken síkorieool tan jake ; agabutenau, Emitey di esenool emanjey bare lee di bákori. Oume naane: «Emitey eseneenom wan asenumi átiyaarau, panikaaneen nen oo.» Anabiyonau (An kasuumaayak kommi di oo di epakey) ñaa naane : «buke kugabaak pankuyab*

káfuufen di ekaan, mukaana mucila roo kawoofoor, (káyinen simit sajuupoe). Rouru púpur uruŋ úfeejiir : **1)** eenojaat káfuufenak kuyiteni manukaan mukaana mucila kabuñook fúcitum : roo káyinen simit sajuupoe ban kajenkajen fumiikelaetaf. **2)** eeno mukaanaam mulanlaañ bee di Emitey kabuñook fúcitum, ban kawonoorak úfuufen di kunoken to. Nounu, eeno rouru kamiikelaet kan fúbanumaf sikatoore di fúcitumaf, nen esen esada, nounu fúcitumaf fujajak bare fúbanumaf fujakut. Bare eeno fúbanumaf di fúcitumaf siriibooriiboor nen esadaay, kalawak waaf ugaba ubaj to : **a)** anau aamumi di ekaan waafaw náloyiloyi káfuufenak. Nounu majakutam murajut mulee to di mukaanaam. **B)** anau oomu ró iña di káfuufenak : kamiikelaetak koola kunafaut. **3)** uwonooraw wati káfuufenak bálamuk mukaanaam úje'eul : roo uwonoor wati seetaani agorut an di mukaanaam moola. Babaj uruŋ wameeŋe wáje'etume anau bee káfuufenak di mukaanaam ; naate amanjuwo manaŋoolen ateyuwo.

Eeno anau ekaan majake mambaabaj baraaji baabe tentaam, kawoofoorak kantomi kurere di kawonoorak koola. Waaf úfeejiir woom to : **1)** eeno bakaanerab bajakaab beet ebaj baraajaab bati baabe dúniya ceb, nen alimaam aruunga kalaw beet ebaj to síkori: akaanumomi nalolo di júcube. Anabiyoŋau (^{An Kásuumaayak}kommi di oo di epakey) naane : «**anoon akaraŋumi emanjey yalofene an acila di Emitey beet ebaj ró kasal baabe dúniya, letajam kaputak kásuumaak kati Arijana funakaf fati bagamab.**» [búregum Abu Dawid] **2)** eeno bakaanerab bajakaab bulaañenilaañen bee di Emitey, ban beet ebaj to baraajaab bati dúniya, akaanumomi káyinenool di malegenool nagumbule, nen an aane ejaw híja ban kamaat ejaw eñes munoomenaay : panayab bacaam bare'e di bakaanerab boola. **3)** eeno bakaanerab bee mati Emitey ceb, baraajaab bantomi pámbukalaa, ban wan aŋarutomi ugumbulut baraajaab. Anabiyoŋau (^{An Kásuumaayak}kommi di oo di epakey) naane : «**bacaamab bafaŋumi mambujake bee di muyuul boo eenomi bammi di kakaraŋak Alikuraaney.**» [búregum Al-Bukhari]

Manj mati kakaanemi majakam bee mati Emitey ceb kujuupojuupo ban kufaŋoofaŋoor : **1)** kafaŋumi mankulaañe tentaam : anau akaanujaat waaf di kákoli Emitey di poop eñes ebaj baraaji di yo. **2)** kammi tutooraay : anau akanujaat waaf bee mati Emitey, nariiben wan yoo emanjumi. **3)** kalaañumi fatiya : anau akaanumi waaf di kamaŋ, di ejam, di kámaren Emitey (^{An Kásuumaayak}kommi di oo di epakey), malegenam ute mommi (Siddiqun).¹

---

bacaamab bákonab.» Aféejitenau, Emitey di esenool síkoraas bare esenutool emanjey. » nafasiken síkoraas soola di ekaaney wajakutaw. Abaakindenau oo Emitey esenutool haani ékori haani emanj ; naane: «Emitey eseneenom wan asenumi áfeejitenau, panikaaneen nen oo. » Anabiyoŋau naane: «ubuke kugabaak kawoofooriil kákonak. » [At-Tiridhi]

agabutenau di abaakindenau mooliil muciiikiik di hadiisey yawuujumi, kúyiyiis wan kuŋoolenumi kukaan, wammi kawonooriil; raraj di kasankenak kooliil : «Emitey eseneenom nen manasenumi aamu, panikaaneen nen oo.» Moo kammi ákon di bukoo nababaj bacaamab bákonab, aam kawoofoorak kákonak di an mukaanaam moola músuumumi. Ibn Rajab naane : « Anabiyoŋau naane di hadiisey : «buke kugabaak pankuyab bacaamab bákonab.» » ure yíyis mati ubuke kugabaak pankuyab bacaamab bákonab fácul Emitey mati mukaanaam mooliil ; bare agabutenau letayab bacaam faŋ to, mati roo bee akaanumi waafaw faŋool, letawonoorumi ekaan wajake ban akaanut, bacaam babeneni uñen bee uñen ; ban roo baciikerab buregut mo [hadiisas]. »

¹ Emitey yoone: «*nikankaan manooman bee di au, mámbisuumi.*» [Ta-ha, 84] ñaa Móyis nasombensomben kayañoorak di Emitey mambaayab furimaf, let beet ejam furimool ceb. Poop, kafaŋumi mankulaañe tentaam ejam kubajail mati kákoli kútekak kantomi. Kammi tutooraay ejam

❶ **Esof efaen** : yoo sensen nanoonan; anau nakinkin di kawoofoorak. Anabiyonau naane : « *añool anooan ati Adama nawooforewoofoor, bare kafanumi mankujake di bukoo ko eenomi kasofemi efaen.* » [búregum At-Tirmidhi]. Nalañ aane : « *eenó jíkanaaneríit kawoofoor, Emitey pánajimenuul manatuuk kuwofoora kulawa kabonket.* » [Musilim] wajakutumi woo eenomi eciney di júnubaay manulat esof efaen. Emitey (**An kasuumaayak kommi oo di epakey**) yoone : « *Emitey esensen kabonket kaloemi di júnubaay bawongut ban di kusof efaen.* [An-Nissa, 17].

Seetaani emamman éroog anau di kagogorenak síkabas 7 sooluyo ; yítiyaarey eyetutujaa, di elíik egabuteneý. Síkabas soose : **1)** káyinenak simit sajuupoe, di káyinenaataak ; **2)** jawutujaa, panapureni di kayinenak manukat ekaaney wajakaaw wan anabiyoxau akaanemi di kariibenak koola. **3)** leemojaa, panekaani junubaas saamak. **4)**nen exoolenutujaa, panewaloul bee junubaas sayikunaas. **5)**exolenutujaat, di ekaanol akaan urokaw wajakaaw fax. **6)** exoolenutujaa, di enokenool di mukaanaay mati ekobey Amansaau mabajutumi bunafax di bacaam bajake nen waawu wan ekatumi ekaan. **7)** too poop eñoolenutujaa, di ekatenulool kusoojoraak kooluyo beri oo, kalakomi siseetaanaas, di síjinnaas, di bukanak.

Júnubaas sisiw sigaba sibaje : **1) júnubaas sáamakas**, soo eenomi sabajumi balind babaje kuul baabe dúniya, mba kamandoori beet enagi kajom Alikiyaama, dankaay yati Emitey, mba sasofemi akaanesomi di an, áyinenut ríinj, **2) júnubaas sayikunaas**: soo silakomi júnubaas búrom sakaanutumi sáamak. Bajebaj walañoorenemi júnubaas sayikunaas, nen esofuso úkaanumaati, ebaj to fujuko di ekaaneyuso , mba ekaanso bújooñoor bukanak. Bare étuubey ebabaj beri júnubaas búrom waatioowaati bee nanoonan, haani bee jaat mba bee nan bala'ab buyitoulou ban burabemi, bee nan akaanumi júnube sicila alakoe di silaamas.

Bacaamab bati átuubumi júnubaas soola, eeno malegen nátutuubuso, júnubaas soola pankunjaruso kulañenool urok wajake, haani di sijuupo kaan fúnub sígorul emitey.

Bare babaj uruñ wan oote kariiben man étuubey ejak, Emitey di eyabuyo:

1) ukat ekaaney júnubaay, **2)** nusof sifaen di júnubaas san ukaanumi bálamuk; **3)**nusof úyinen di búyejeti mati letulañ ukaanuso bándoor.

Poop kaanujaa júnube yan ubaje di an, ulaañ waaf ucila aciluwomi.

Bukanak kátuubemi júnubaas kuwaasiwaas kaan sisiw sibaaciir :

1)átuubumi aban nalako di buruñab bati ekaaney wajakaaw bee nan acete, asofut elaañ akaan júnubaay, oo bajut wan aate kákoli kaanutujaa ebaj júnube siceen satiit san añoolenut ateyuso. Kaanumojaa, roo eenomi an ajoone, alebe di étuubey yan koonemi étuub elegen (Nasuuh). Atúubumomi, oo panajonlen beet ekaaney urokaw wajakaaw, di abajumi yuut yaleme. **2)** Atúubumi manariiben uruñau wati ekobey wafanumi ejak bare apakut di júnube siceen san anongut ekaan; oo acila káyinenak koola júnubaas usu síyiyisuko ban panakaanuso oo banongut ekanuso. Nanoonan nakaane júnube, panaceeñooro buu kaane nakaanuso; nasof sifaen púr to, natey

wájareuumisomi. An acila oo nababaj búyejet (yuut) yati kaceeņooro. **3)** Atúubumi ban nakaan wajakaaw bee waati nakaan wajakutaw benen, oo acila aano mo, oo nariibenriiben wan buruņab bati Emitey buregumi, poop nounu panakat júnube sameeņe san aņoolene akaan di kamaņak koola. Kamaņ kákon mba ugaba woowu di oo. Bare nanoonan nakaanuwo, nasof sifaen mánatuub wan akaanumi. An acila oo abajumi búyejet bati kamandoorooro. Bare fúbannumaf fati mukaanaay nen umu fujakut mati ati júnubaay áwaakeneriit étuub júnubaay yoola, napienepien étuubey áwaayen. Ban naņoolene acet oo bátuubut. Urokaw wajakaaw wan kuņaremi, wakaaneimi múlamuka; **4)** atúubemi aban nakaan wajakaaw bee waati ban nalaañ akaan júnubaas ban letawonoor étuub, letasof sifaen, oo acila nababaj búyejet bati ekaan wajakutaw, bati másaayi. Oo ákoliyaay niceen panabaj ecet yákojie.

☛ **Malejenam** moo mújareuumi mukaanaay majake mati ésigirey kujukejuumo ejuk yoono futok di yákon : **1)** malejenam di kasankenak, **2)** malegenam di emaņey di waaf wan uriibene Ikhas, **3)** malegenam di soobiyaay, **4)** malegenam di éyiisey soobiyaay, **5)** malegenam di káyinenak ríiņ riiboor di ekaaney nen kabenenak búyejetab ujooņoor di Emitey nan oomumi di kásali, **6)** malegenam di kariibenak mukaanaayam búrom mati buruņab bati Lisilaamey moo kankaan fútaagul fafaņumi mánfujaalie (fuñiteni) di poop fafaņumi ejak di Lisilaamey ne malegenam dik ákoliak Emitey, kafiumak, di kabuuņaoooraak, balatba, kásalaak , kafiumak Emitey, kamaņak di mukaanaay manooman mápurulo di ésigirey. Akaanemi rouru búrom ran kuregumi oo arega malegen faņ (Siddih) di búregum batafe) Malegenam moola mukatut an . Anabiyonau naane : “ ***jikaan kurega malegen. Malegenam pammuņaruluul másumam, ban másumam pammunokenuul Arijana. An ootut ekat ereg malegen, noote eņesumo be nan koote emanjoo di mo fácul Emitey.***” [búregum al Búkhari di Msilim]

Anau áregeriitumi malegen, ban áyinenut malegenam manalaw di malegen Emitey erungenoo, oo bariibenut kamaņak koola ñameeņe panerungenool bee ban jakumi. Oo acila haani ákaaneriit jak, Emitey panebonketool.

Majakutam mati malegenam moo eenomi kagaajoorak: kagaajoorak kunokenjaa yuutey, pánkutip bee di fúrerepaf fubuutenko, beri uņenaw, úkamunaw, fubuuten mukaanaayam poop kagaajoorak koo kubuutenumi fúrerepaf. Pánkutip beri kurimool mukaanaayool, beri mananokorutomi, ñaa kabuutenak di kusofool.

☛ **Kamaņak:** di kamaņak kati Emitey, di kati Anabiyonau ati Emitey di kati káyinenumi, Anabiyonau naane : “ waaf úfeejiir.

Waaf úfeejiir wakaanemi káyinenak kúsum : “ ***emaņey Emitey di anabiyonau ooluyo faņ búrom, emaņ an mati Emitey ceb, elatey élaañul jinaam di kukafiraak man Emitey épurení di buko eban nen manulatumi mankuyai di sambunas.***”

[búregum Al Búkhari, di Musilim] nen búbaarab bati kamaņ bulukeeni di ésigirey mánkuyuwembo di mumelam mati malegenam (Ikhlás) di poop ekaaney mukaanaay riiboor di malegena mucila nen Anabiyonau manakaanemi, pambuwoleen muri manoman waati yanooyan di emaņ yati Amansaaau. Kamaņak umaņ ubaaciir ubaje: **1)** Emaņey Emitey : yoo ejuumenumi káyinenak. **2)** kamaņ

kan ubaje bee di Emitey di elatey Emitey; roo waaf wabile ebaj;¹ **3)** emañey bukaaku di Emitey roo poop kanaamen Emitey di riceen rakaanut Emitey di fujuum fati kamañ kan oote ebaj nen kamañak kan kukaafiraak kubajumi bee di simitas sooliil, kañarulomi jaat kariibenak simit sajuupoe. **4)** kamañ kunali : nen kamañ kan ubaje bee di kubajai mba bee di kuñiilak, muriam mba ricee. Koo kusensen buruñ di ko. Nen numammañ man Emitey emañi, ukaten dúniyaay uye. Anabiyonau naane : “*ukaten dúniyaay uye, Emitey panemañi.*” [búregum Ibn Maja]

☛ Kafiumak Emitey: koo ésigirey éyinene Emitey mánegolum Emitey mati manebaj wan elawumi, di épuren wajakutaaw mba jariaj, yoo di káyinenak kawulak kati Emitey. Esénaati ésigiri Emitey jakut, kankaan nen úyinenut mati Emitey yákoney(Tawhid), poop kájawumaati di wañarulomi rouru kankaan nen uñoolenut, ucopout. Kafiumak kukaanekaan jandi ukaan waafaw. Káyinenak set kúñareuuko (Yaqim). [Emitey esofoor manelawul amiikeelaw ooluyo.]

Kubabaj kujuum kubaaciir : **1)** kafium kan oote ebaj : esofey Emitey di waaf wan yoo ceb eñoolene, nen kasonten asonta.

2) Kafiumak kan kulatumi koono kugaba : **a)** káyinenak simit sajuupoe (káamakak) kati wáñareuumi mukaanaay. Nusof mati let búkaanum bati emitey manubaj mba upak di wanoowwan wañoolene ukajeni mba ukaani majak.² **b)** wáñareuumi

¹ Kamañak di elatey di sítuuk bukan sífeejiir kubajemi (kasofoorak di kalatoorak) : **1)** kan kumañumi di emañ yáriiñe koo kamañ kasete. Koo númañumaalemi kumisilimaak kulegenak nen Anabiyonau di bukanak kulegenak. Di bukoo kucila, Anabiyonau di kuseekool di kumañak koola, di kuriibenaak koola. **2)** kan kumañutumi kulat páam koo eenomi : kuñoosaak, di kumañemaak, di kubuntaak. **3)** kan kumañutumi jak bukoo eenomi kakaanemi júnubaas. Bukoo káyinenak kooliil numañaaale, nulataaliil mati kuwoofora (kukaan júnube) kamañak kati kasofoorak kan ukaanaalemi di kuñoosaak, koo koono kugaba : **1)** kariñuloemi kulaañ beri uruñaw uceen walet Lisilaamey mankulatuyo, bukoo buruñab booliil numañaaalemi. **2)** wan kúfirenumi ban uñoolenut úpureni di Lisilaamey woo eenomi emañiil mati fubaj fati dúniyaay fan kubaje.

Ñameeñe bajebaj kalimoor tutor ekaaney jak (másumam) di kuñoosaak kaletumi di futiik di kumisilimaak) kulimoorelimoor di elatiiley, yan ootaami elatiil. Too sensen di buko manupajulaal. Sensen ebaj mukaanaay majake di buko kamañ di buko mati kubajut kamañak fañuko. Emitey yoone toutu : “*Emitey elatut muyuul ebaj báyejet bajake di kariibenutuumi mati buruñab bati Emitey, poop kúpurenutuul di siluupuul.*” [búregum Al Mumtahaana 8] bare elatiil kaan kulatoorool roo waaf wan Emitey erege jikaan : “*Muyuul kúyinaanaak! Takunjipaalaay di alatoorom benen di ooluul máñjisuum di buko*” [búregum. (Al Mumtahaana) 1]. Nuñoolene ure'eniil mukaanaayam mooliil di bukoo, au balateriil nen man Anabiyonau (akde) akaanemi di Kusuífak kati Medin.

² Abu ekaan mányuúisen wacilumi ekaaney kankaan eñoos káyinenak kan ubajumi di Emitey ? babaj ró ejuk yajuupoe : **1)** eñes ebaj waaf wajake wan ubajut **A)** babaj ró wacilumi ekaaney wabilumi éñarul wan úñesuromi : nen kafintaak di aseekau beet ebaj añiil. Ekataro kankaan kapolo kooli bare leekafum. **B)** úkaanum ban fiituti mati panubaj ró wan uñesumi : bare wañesimi ñameeñe letubajo kafiumak babajut di mukaanaay : ejaw ka'aburuñ di ecink (bin ban waaf ulet, ban saye, fayaakusaf ceb) batebut muri, kaja'aburuñ kucila kafium kubajut to. Hani, ajaw di muri ró ejajak. Anabiyonau nan ajawumi Medinnateteb muriam, nañar an manaliikool buruñab. **C)** úkaanum wan kusofe tíka pánuñarul wan kumañuromi nen añesumi fañ ebaj síkori. Roo ñoosut káyinenak kan ubajumi di Emitey. Hani, añesaati buu noote ekaan manubaj síkori kankaan káfiumaati Emitey. Umar naane : « afiumumi Emitey oo alukumi elukiitey yoola jak (di mofam) manafium Emitey. » **2)** kapooy fubaj fan ubaje. Abajumi muri muriaay man anenumo juup oo ápurut di kafiumak Emitey, kafañguma an ati di siitikool kuñoolool di aseekool. Anabiyonau nanoomenenoomen kujuukaak kati ubekelaw wati kubaañkaak Nadir, naane wameeñe ere di di wan anoomenemi emitey beri kuseekool di kuñoolool [búregum Al-Búkhari di Musilim]. **3)** kapooy mátaañie măriñooruloot kaanut mukaanaay mati kafium, (kágolum) Emitey. Wajakumutumi ekatey wañoolenumi upooy mátaañie mucila nen eteb épumben mba ekok eroha. Doo kaanut kafium

káyinenak kayiikunaak nen : kágolum aceen mambi aseni muri au bamanjut mati oo fañool añoolenut aseni muri, waaf uceen wafañe káyinenak (Emitey) bakaanut to kanenuyo. **3)** kafium kasene nen ebon an ekaan waaf wan uñoolene ukaan uban, núglumool di waaf ucila nen kanoomen di funoom. Bare senut manoone: nikakatuwo di kañenak kati Emitey, puruto noone di kañenak kooli. Bare panoone: nisenisen ure, mba nisenisen manukaan ure.

❶ **Bacaamool burok bajake (Shucr)** : roo búkaanum Emitey, wan ekaanumi di ésigirey yati amiikeelau ooluyo mánuyien, di poop fúrerepaf foola mánuyiisen kásuum kan abajumi di ésigirool, nasal Emitey, di poop uñenool manakaan wajakaaw uwu. Bacaamab wajakaaw ceerjut riceen, kamuutenak koo kukaanemi anau manasof wan amanjumi, náriñ tan amanjumi. Bacaam burok bajake roo mukaanaay mati ésigirey, fúrerepaf di uñenaw di úkamunaw. Bacaam burok bajake yoo eenomi kájawum di mukaanaayam majakaam mati Emitey manukaan wan emanjumi.

❷ **Kamuutenak** : koo emanj mati uyiikaw, utakasaw an uñoolenut ukaanuwo kaanutujaa Emitey. Búregum Emit. Yoo noote ulaw yoo ceb. Emitey yoone: *“kamuutenak poop pankubaj bacaam bajake balet bupinaay.”* [Az- Zumarig]. Anabiyonau ^(An Kásuumaayak) _(kommi di oo di epakey) naane: *“apiomi di ekob Emitey panesenool kamuutenak, bajut an kucaame bacaam bajake bafañe kamuutenak.”* [búregum al-Búkhari di Musilim]. Umar naane: “ itamberut ibaj mátaañie man Emitey ésenatiom waaf ubaacir wajake: emanjey mati mátaañi umu mugurut buruñab bati Lisilaamey, poop mati ñoolene fañeen kákoji tatu, di emanjey poop mati roo leekaanom mánimañjaati Emitey (mátaañiam mucila Emitey esenemo) poop nibabaj kafium mati panibaj tika bacaam.”

Kamuutenak kufañoorefañoor : **1) kamuutenak kayikunaak** : takum fuuñi furi, bare utey mátaañiam mabajiña. **2) kamuutenak kututooraak** : takum fuuñi furi, umañ wabajuña manusof Emitey. **3) kamuutenak káamakak** : esal Emitey di mátaañiam mabajimi. Anau an kukaanumi fuuñaf furi manalaw Emitey mátaañie beri arienoomi, oo kankaan nen nagalengalen. Oo amuutenut, nagalengalen. Kagalen kucila koola kankaan nen amuutenut.

Kamuutenak kugaba kubaje : **1)** kamuutenak di eniiley, bare lee koo kurege taate. **2)** kasomben di wan amanjumi di búyejeti : koo kupiipiil di kubaj di búyajetab bati anau (psychologique) koo di kamuutenak di wan oomumi di eñes di mátaañiam mantomi. Wanoowan amiikeelau ajuke di dúniyaay uye kankaan rákon di kamuutenak kugabaak kabajumi. **A) wariiboorum di kamañak kooli** : roo cenceñ kamuuten manuriiben kurimak kati Emitey di waaf ucila nen esaluyo, di jitey eñaruko mánkuloiyo. **B) wariiboortumi di kamañak kooli woo uwaas úfeejiir:** **1)** kamuutenak di ekobey Emitey: wan amanjumi oone úkaanumaay ró : woo eenomi ekaney wan buruñab bati Emitey buceerjumi ; wan ootumi ekaan dó, kabenenak to

---

Emitey. **4)** kápuren jari jabaje : waaf úfeejiir ubaj ró : **A)** búkaanumab buñaruloñar, letuñoos, wan kúñesuromi nen baraan mumel bee kápuren jarij jati baraanab, ekat baraanab kaanut kafiumak. **B)** búkaanumab tika bubaj búwolumab nen ecel (ekaan kalib man fásimaf fúpurul (Hijamah)) mba riceen, púrenut kafiumak. Anabioxau (akde) nasontenoosontenoor ; naane bukanak kusontenoor. **C)** búkaanum babile ewol mba éwolaati nen ebol eniley au bajuer bee kapooyuyo di kásumut. Roo kankaan káfiumaati haani ma.

wajakaaw. **2)** kamutena di wan Emitey éfirenumi : wan ootumi ekaan ró ekatey wan kúfirenumi. Wan kúmañuromi, ukat ekaaney wákojiyaaw (Makruh). **3)** kamuutenak di búrokum Emit: wan ootumi ekaan ró: woo eenomi etey takum ureg kurim kajakut (usof fúrerepaf) ésigiri nuñabuyo (ubuntooruyo) takumelat búrokum Emitey, uñenaw di úkamunaw takumukaan wan Emitey elatumi nen kacapoor, ejis wañi mba enag uñaalaw di ekaan riceen. Wan kumañumi dó, kusof Emitey di wan ekaanuñaa. Akoyume di buko?: abaumi fubajaf manawoolo Emitey manteer abajutumi manamuuten. Bare nen abajumi nápurenepuren síkoraas soola mba nanennenso di buruñab bati Emitey (ekaaney wan emañumi) nounu nákooyume abajutumi. Nen nasenesen síkoraas soola di mukaanaay man kumañe, nounu abajutumi ákoymool. Anabioñau (akde) nnaane: **“Akúumenemi kabajutumi kuri ban nasal Emitey, oo buko kure’e bacaam di asuñumi manamuuten¹ di bacaarab.”** [Ahmad]

❶ **Ebaj riñ :** yoo eenomi ebaj waaf wayaje biyok súum roo kaaneikaan man waaf ucila ubaj. Emañ wan Emitey ejuumenumi roo fañe manlofene anau di Emitey. Kankaan búwolum bati kamañak kan umañumi Emitey, di poop kafiumak kan ufiumumi Emitey. Elawey Emitey di kápuren jarisikatoorut di ebajey riñ, jak di wan esofumi eban.

❷ **Kariibenak Emitey ceb (Khushu):** roo eeomi ekobey Emitey ceb di kawalenooraak, di kapuñenak (Hudhayfa). Anabioñau (akde) naane: “ jíkanum ekobey Emitey yan kubuntaak kúkobumeyomi. Di kuceeñool wa ulakomi ekob yati kubunta ? kayoken eniil di ekobey Emitey ban ekob ecila ériñut di ésigirey. Naane poop: “ waaf utooñand wabile epakuul di ekobey yooluul woo. Mukaanaay manooman mati ekob Emit maceeñe ekob Emitey mba kabeben búyeg di eniiley, moo jimanj mati bacaamabubo pankujuker manukobumi eno Emitey nen di kásalaak. Anabioñau naane: “ ásaliemi nañoolene kusenool bútingum butut bati bacaamab boola mba bútingum bubaacinden, butoken, mba ábajaati bacaam di kásalaak koola, mati kábebeñaati búyejet di eniiley nan ásaliemi.

❸ **Kafiumak:** koo kágolumak kabonketak kati Emitey káamakak. Majakutam mooluko moo mulakomi káfiumaataak. Ekaan urok wajake di kafium fañe ejak ekaanuwo di kákoli mati Emitey fañuyo erege. Emitey yoone di kurim kati hadiis (Qudsi) : “ **ínje nisosof amiikeelau úmba nen manasofammi eeno.**” [Búregum Musilim] kafiumak kubabaj kútaagul kugaba : **1) fáamakaf :** nan amiikeelau akobe Emitey ekob yati eñes ró bacaam. Aishah naane : “ **au Anabioñau ati Emitey, furimaf “kasenumi wan kuñoolenumi, koo kan sísigiras sibobokenemi ékolaay.”** [Al -Muminun 60] ubu asuñemi mba asngemi naraan bunukab púr to, nákoli Emitey [mánatuub] ? Anabioñau nápuuk : haani jaña As-siddis (Abu Bakr): kásaliemi, di kusun, di kusen esadaay, di kúkoli Emitey káyabaati burokiil bajakaab. **“Bukouku koo kurokemi urokaw wajakaaw.”** [al -Muminun 6] [At-Tirmidhi]. **Fútaaagul fatiitaf :** akaanumi júnube

¹ Kamuuten nen uke eeno kamuten kati kaliikiten kayeg di mátaañie di ésigiri mati faraf (bacaarab) di fañaaf fooli di kuseekak ; roo eenomi kasofooro (Ifah) meelojaa, roo kayeg ; bare eeno kankaan múñabuma fuuñ, róo kabonket ; eeno múyifuma waaf, moo kayofoor kaanujaa múteyuma mátaañaam mati dúniyaay , moo balat (Zuhd) kaanujaa leekakaalen wayikunaaw wan ubajumi, roo koonemi kooky

aban nátuub, nafiunfium ebaj kabonket kati Emitey. Akaanemi nnoonan júnubaas ban letalaw kabonket Emitey mati panebonketool. Oo nalalaw waḡoolenut ubajo ban wan asofuñaa kaanut kafium. Fujuumaf ufu kulalatufo bare futooḡandaf kumammaḡufo. Ésigirey yati amisilimaau ebabaj ró másum di kákoliak , bare yati abuntaau yoo wajakutaw ceb ebajemi di esof mati letebaj kaceeḡoor di Emitey.

❶ **Kákoliak (al Khaw):** koo waaf waam di éjo’ol bee di au wan búyejetab bubebut, wakaane yuutey ékoli nan usofe mati mátaañie pammubaji. Kaanumojaa, kawonoor kucila koo koonemi kákoliak. (Khashiyah); majakaam mooliko moo eenomi kágongotaak (Anon). let yoo eenomi kafiumak bare siwonoor san ubaje di kákoli kuulak kati Emitey (Rahbah). Kafiumak koo kawonoor kati káyinen mati panubaj waafaw wan umaḡumi ebaj (kawulak kati Emitey) (Kaghbah). Amisilimaau naate abaj ñákonan kamaḡak, kákolaak, di kafiumak. Ibn Ul-Qayyum naane : “ ésigirey yammi di eñesey Emitey yoo enokoonokoor nen esuwaay : fúkaaf foo fulakomi kamaḡak, ulegaaw ugabaaw woo eenomi kákolaak di kafiumak. Kákolaak kusofujaa ésigirey pánkupuren umaḡaw di éfiren emaḡey yati dúniya yoo kánokenul.”

❷ **Kákoli kúkoliyaay di anooan :** koo kukaanemi manukaan wan ootumi ukaan, nutey wan kulatumi. **Kákoli kan kumaḡe :** koo kukaanemi ukaan wajakaaw manukat wajakutaw.

Kákolaak Emitey ceb koo kubabaj sisiw sajuupoe : 1) kákoli kati kamaḡ kati síndena. Koo kurajeraj di mukaanaay mati Emitey ceb ; kákoli aceen alet Emitey, doo kanaamen káamak nen kákoli takum simitas satí kunaamenaak sinagiil. 2) kákoli kajakut : koo ekatey mukaanaay muceen man oote ekaan, mba ekaan riceen rajakut mati núkolikoli bukanak wan kubile ereḡ. 3) kákoli kasenumi : nen kákoli eyenkaramba, émundoḡo mba riceen.

❸ **Kariibenak buruḡab bati Emitey ceb mba ekatey (Zuhd) kariibenak dúniyaay :** roo eenomi ekat wan umaḡumi bee riceen rafaje ejak. Etey dúniyaay (kakuno) dúniyaay) kaanekaan káyokul ésigir, búyejet, di eniil. Emaḡey waaf ucila woo úḡareuumi kákolaak lako to. Di kabotalenoor. Emaḡey faḡ dúniyaay uye yoo éḡareuumi júnube yanooyan, eteyeyuyo di éḡarul mukaanaay mati ekobey. Epúr di mo yoo eenomi kápuremmo di ésigirey, bare let di kañen.” Ban nounu ésigiri emammaḡuwo, mati roo koonemi ekobey Emitey nen kamaḡjutumi. Anabioḡau naane: “*jajak faḡ ékoraay yasetaay yoo ekaan ékori yati amisilime áwaaniin.*” [ahmad].

Fujuumaf fati ásukateenau di ékoraay fuḡoolene fubaj ejuk yono futok: 1)panateyuyo di buruḡ banooban , takumayabuyo, mati amaḡutuyo, nákolikoli seetaanaay yan éḡareuumi. An acila oo koonemi yaamumi Emitey manariiben buruḡab booluyo (Zahid). 2) abajut kásuumaay kati ebajuyo poop letalatuyo biyok abaj to mátaañi. An nen umu oo abaumi kásuumaay di (wan Emitey esenomi). 3)kóyumool abaj síkori oo kábajaati mati namammaḡ ebajuso bare añesutuso di sembe bare nen abajuso panaḡarusu di kásuumaay. Bare eno eḡareyuso ecenceeḡ sembe buyok letaḡar. An nen umu oo wan Emitey esenoomi woo naḡarumi. 4)añesut ebaj síkori, aḡoolenut ro, haani manamaḡumomi nen abaje buruḡ bati ebajuso,táañi mántaañie, panañesuso. Anau umu an amaḡe bákori. 5)oo namammaḡ faḡ ebaj wan amaḡumi ebaj nen síkori, nokoor nen an bacaar busofumi abajut muriyaay di wan amaḡumi. Oo acila nacenceeḡ ebajuwo.

Kámik kati kásuumaay tutoror Abdallah di Abdu Nabi

Anífine an kuwonke Abudallah [amiikeel ati Emitey] nákamboor di acee, kareesool Abudunabi [amiikeel ati Anabiyonjau] di búyejetoool, Abudallah amanjut kareesak uku naane: “buu an oote ukaanoro karees kan úyiisene au amiikeel ati aceen ábuto alet Emitey?” oo acila nápucool aan: “hani, ilet amiikeel ati aceen ábuto alet Emitey. Injé amisilime poop Emitey ceb nikobe. Abudallah naanool: “kamaat kareesak uku bei kúpurulo, kanokooruñaa di kati kukerekenak kasenooroemi ureesaw nen Abudul Nabi [amiikeel ati Mesi] woo moo, mati kukerekenak Yéesu kuriibene? Ajamumi kareesak kooli panaane au Anabiyonjau (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) nuriibene ban roo kaanut ekob yati amisilime di Anabiyonjau oola. Amisilime naate káyinen mati Anabiyonjau aroka, Aboñaay ati Emitey.

Abudu Nabi naane : “ haani mo, Anabiyonjau Muhamadu afañe bukanak, Oo afañe kuboñaayak búrom. Wóli nusenoosenooro kareesak uku beet eñes di oo barakaay , nulof Emitey di búkaanum bati Anabiyonjau ooliyo (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey), di poop futiñaf foola dii Emitey , poop nulaw Anabiyonjau Husen [amiikelau ati Al Husen], ban jandi oo ampaom kareesool Abudu Rasurul [amiikeelauu ati Anabiyonjau]. Eñarey ureesaw uwe kankaan mukaanaay mufaan man bukanak búrom kukaane. Wóli too nutookulo di kukaan mo; takumubolen mati mo. Mukaanaay mátaañiut ban buruñab bati Emitey búsunsum kariiben.

Ñaa Abudullah naane: “mukaanaay muceen moomu majakut fañ mutoonjandam: elaw aceen wan Emitey ceb eñoolene ekaan, haani di eeno Muhammad (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) kulawe waaf ucila mba acee di bukanak kúwaaniinak an kureut futiñ di Muhammad nen Al –Husen mba aceen. Roo yíisenut mati Emitey yákon, di poop riiboort di kurimak uke : “ bajut Emit yaceen [ekobaay] púr to jaat Emitey yákoney.

Paniceejí siceej sipinaay manujuk májakaataam mantomi. Mati kasenoro karees nen uwu. Iñesut ró wanoowan, kaanutujaat káyisen malegenam maniriibemmo, níyiis poop wakaanutumi malegen maniteyuwo; nireg mankukaan wajakaaw, nífiren wajakutumi. Nisenoorosenooro Emitey manepooyom, Yoo ceb neete ewonk. Bajut añoolene, bajut abaje sembe púr to jaat Emitey; Yoo yommi fatiya, Yoo ékalaami. Bare paniwooleni kurimak kati Emitey: “*furimaf fákonaf fati kúyinenak nan oomumi di ewonkiil bee di Emitey di Aboñaayau ooluyo managamen, furim fucila foo fulakomi “ nujanjam , ban nukankaan”* (An-Núu, 51) *nen joom di kañesoor di wanoowan, usankeniil mati Emitey di Aboñaayau, eeno núyinenyinen Emitey, di funakaf fúlamukaaf* (An-Nisaa, 59)

Abdullah : noone au Emit yákon numanje poop núyinene mati bajut emit eceen ekobaay púrutojaat Emitey. Abuu nuñoolene uregom yoo eenomi waa ?

Abdu Nabi : káyinenak mati Emit yákon ebaje yoo eenomi káyinen mati babaj Emit yákon; Yoo eliirumi fatiyaaraay, di yentaamey, Yoo esenumi fuyiifaf di ecetey; Yoo yookenumi wanawanaw, poop Yoo esenumi, Yoo ceb emanjumi búrom, Yoo ceb ebajumi sembaay fañ.

Abdullah : eeneen douru ceb rikaanumi manooman Emit yákon ebaje, Faraonj di bukanak koola, Abu Jahl (añoosa ati Maka) di kuceen pankukobeen Emit yákon mati kumamanj moumu nen man kajuupoe di bukoo kumanjumomi.

Faraonj asofeenumi mati oo emit namamanj di búyejetoool mati Emitey ebajobajo, poop yoo yookenumi wanawanaw. Wáyisenumomi furimaf ufe fati Emitey (*kuñoosiñños*

di nali¹, di eñes fujuko ban kúyinenyinen di sísigiriil füt) [An-Naml, 14]

Káyinen kucila kuraraj di oo nan aje'enumi elo di falaf.

Bare poop káyinenak Emit yákon [tawhid] kacilumi kuboñaak éjo'oley, kan kúwalenulomi síliíbaras , di kacilumi katiikenak kati kúreesi, koo eenomi ekobey Emitey ceb. Ekob ecila kankaan furim faguube wan Emitey emañumi di wan esenumi buruñ di wo. Di kurim, poop di mukaanaay maraje, di marajut. Simitas, di furimaf: “bajut emit ekobaay yaceen púr to jaat Emitey” yoo eenomi: An koomumi di ekob, poop akobaayau oo ceb.

Abdullah : abuu numamanj mati wa kuboñaayak, di Nóe atooñandau di kuboñuliil bee baabe dúniya ?

Abudu Nabi : Mánkuwonkul kukaafiraak bee ekobey Emitey ceb, mánkupur di kanaamenakuyo.

Abdullah : waa ucilumi bukanak kati Nóe ekobey simit sicee salet Emitey ?

Abdu-Nabi : imanjut!

Abdallah : Emitey ebomboñ Nóe di bukanak koola nan koomumi di káfuufen di bukanak kanabaak : Wadd, Suwaa Yagut, Ya'uk di Nasr.

Abdu Nabi : abuu nusosof wadd, suwaa, yagut, ya'uk di nasr urees wati bukan kanabe bare let wati kuñoosa karuukenoore ?

Abdullah : ée, urees wati bukan kanabe , kan bukanak kati Nóe kusofe mati bukouku simit, poop kuraabak di kusofiil di simit. Jíliíbaraj uje jati hadiisas jíyiyiis mo di kurimak kati Búkari kan Ibun Abaas añarulomi : “ sínaataas san bukanak kati Nóe kulakomi ekob di siranoor beri kuraabak. Wadd yoo elakomi énaataay yati fiilaf fati kalubu baabu dúmaatul-jandal; suwaa énaati yati kati Hudaail, yaguuth yoo yati kati Maraad, jaw bee fácul, di baj yati Gotail yati kati Bánú, di mofam mati Jawf, di bukanak kati saba; ya'uk yoo yati kati Hamdaan; Nasr yati kati Himyaar, kati fiilaf fati Dhul Kalaa. Doo urees wait bukan kanabe kati Nóe. Nan kucetumi, Ibilis naaniil kulaañ bee ban kulakoulomi kujuumen bo úteepum mankukaanuwo ureesaw wati bukanak ubuku. Di kukaan mo. Úteepumaw ucila kubilut kusofuwo nen simit di kuroñjil bee nan kucete; citi di kuñaruwo kukaan simit di kukat emanjey” [búregum Al-Búkari]

Abdu Nabi : furimaf ufu furim fuwonlana !

Abdullah: umanjújaa, pániyiisi benen wafañumi kawonlen woo eenomi Anabiyonau oololaal álamukomi, Muhamed, (**An kasuumaayak kommi oo di epakey**) , Emitey eboñulooboñ bee di bukanak kamanje elaw, kabonket, ekob Emitey, poop kuñomeñom Ka'abaay, poop kujawejaw di kulaañ tutor Mon Asef di Al-Marúwa, di kujaw híjaay, di kusen sisadaas. Haani mo, kuñareñar úteepum uceen kukaan simit síkobuma, tutooraay yooliil di Emitey. Koone : “ di úteepumau uwu, wóli numammañ kájawum di wo manulof Emitey. Numammañ mánujuumoli (úteepumaw) tutooraay yóololi di Emitey. Úteepumaw ucila uñoolene ukaan simaleekaas mba Yéesu ba kuceen di bukanak kanabaak. Emitey di éboñul Muhammad(**An kasuumaayak kommi oo di epakey**) ájo'ol ajoonen buruñab ban

¹ Kuñoosiiñoos di nali : kuñoosiiñoos mée, bakoñut

ampaiil afaan Aburahaam ákobumemi Emitey ban naregiil mati mukaanaayam umu, di káyinenak uku doo búrom Emitey ecile. Leekukaan ro aceen, púr to Emitey. Yoo ceb elakomi atuukaau , ebajut aceen abenenuyo. Bajut aḡoolene asen búkuumen púrutojaat Yoo. Uleefaw futokaf di ugabaaw wati fatiya di wándomi, di sentaamas futokaf di sigabaas di wándomi, doo búrom kumiikeel kati Emitey; di kañenak kati Emitey doom. Haani simitas san kukobemi, soo búrom simamanj mati soosu di kañenak kati Emitey.

Abdu Nabi : furimaf ufu furim fákoolenie. Au buu babaj wáyiiisene mo?

Abdullah : wajuupoe úyiisenemo, di woo ucila, kurimak uke kati Emitey :

Ureg ai aseneuul muriam mati fatiya di mati tentaam ? Ai awookene ejamey di ejukey, di nápurenul acetumi di aroḡumi, poop ai awookene mukaanaay mati waafaw búrom ? Pankoone “Emitey” nooniiil ñee jíkoliutuyo ? (yunus 31) urge : “ai acile mofam di káamudomi eeno jimamanj ?” pankoone “Emitey” taḡ waa jiwoolout ? Ureg ai acile uleefaaw futokaf di ugabaaw wati fatiyaraay, di ai acile Jáyiyaj jafaḡumi jáyiyaj búrom ?” Pankoone “Emitey ecilujo”

Kamaat waa, léejikoliyo ? Ai awookene di kañenool Jáyiyaj búrom jati wanoowan, aban napooyuwo ban oo aceeḡut epooy ?

Jireg, eeno jimamanj mo !” pankoone “Emitey”

Ñaa buu kaane mankuyeeukuul mo úyeget” biyok jíyinenaatiyo jikat ekobeyuyo ceb [búregum Al Mumiinun 8489] ban kunaamenaak kuwonkewonk kurimak uke : “ (Talbiya) niyiiḡe kawonkak kooli, au Amansaau úmbaam niyiiḡe kawonkak kooli, niyiiḡe kawonkak kooli, bajut an jire’e púr to jaat akaanumi ooli. Poop oo ooli di wan abajumi.”

Kunaamenaak kati Kosiirit kumamanj mati Emitey yookene wanoowan di dúniyaay, bare haani mankumanjumi mati Emitey yákon di Jáyiyaj jooliyo, moo kaanut mankunoken di Lisilaamey.

Elawey yan kulawumi simaleekaas, kunabiyonḡak mba bukanak kanabaak mankujuumiil tutooraay yooliil [kukorisitak] di Emitey manebonketiil, yoo ecilumi di kutiikeniiil.

Kaanumojaat, kalaw kucila koote kulawuko Emitey ceb, wan kumaḡumi di kaan mukaanaay mati Emitey, wan kootumi ebuj, di kubujuwo di kareesak kati Emitey ceb, poop di kulaw Emitey ceb, wanoowan koote kukaan to, di kaan di kareesak kati Emitey ceb.

Abdu Nabi: Eeno esofey Emitey yákonney léekayinen mati Emitey ebajobajo, yoo yookenumi wanoowan di dúniyaay nen manujukuñaa, kamaat yoo eenomi waa ?

Abdullah : káyinenak Emitey yákonney kan kuboñulomi kuboñaaayak bee di bukanak, kunaamenaak di kulatuko koo eenomi ekobey Emitey cebuyo bajut kanaamenuyo di ricee, di poop ootut ekob aceen púr to jaat Emitey. Nen elaw, emaḡ di emaḡ ekaan waaf, kásimenak, elaw karamben di elaw kapaken di riceen.... Ekob ecila yoo kuregumi kufel di furimaf : “ bajut emit eceen ekobaay púr to jaat Emitey” malegen, kunaamenaak kati kukorisiit bukoo simitas sooliil soo eenomi san kulawemi di kásimenak di ekaan waaf, mba di karamben; kaan simaleeka mba anabiyonḡ, mba an anabe, búbaar; fuyaak mba éjiina. Simitas sooliil lee soo eenomi atuukaau ákuumenemi ban léekukuumenool, akaanemi wanoowan. Kumamanj mati

rouru búrom Emitey ceb eṅoolene ekaan ro nen mánuyiisulaami fácul. Anabiyon̄au (**An kasuumaayak kommi oo di epakey**) naaniil kúpur di kanaamenak Emitey « *bajut emit ekobaay yiceen púr to jaat Emitey yákoney* » kuriiben furim fucila mankukaan wan furegumi bare let ewonkufu ceb di butum.

Abdu nabi : au buu numammaṅ ereg kúkorisiit kunaamenaak kufaje mankumanje búfelumab bati furimaf “ *bajut emit eceen ekobaay kaanutujaat Emitey* ” kufaje mankumanjubo kumisilime karoṅe kati jaat olaal !

Abdullah : súmut ereg, bare moo kaanumi eeno. Kuñoosaak kaja'alomi Lisilaamey bajuumer kumamanj wan Aboñaayau amaṅe eereg di furimaf ufu : “jikob Emitey ceb, tákunjiyinen takunjikob riceen ríbuto Emitey, di jilat kanaamenak Emitey di ricee.

Nan aanumi jireg “ *bajut emit yiceen ekobaay , púr tojaat Emitey* ” di *kúyaboorul siceeṅas: au buu namammaṅ kajojen simitas kaan Emit yákon ?* ” moumu kóolenikooleni. [Saad, 5] haani mankumanjumi mati Emitey yookenumi wanoowan wati dúniyaay. Kuñoosaak kajaalomi jandi Lisilaamey éjo'ol nen kumanjeene moumu, panjaakalien an ereg oo amisilime ban amanjut búfelumab bati furimaf ufu, nen man kuñoosaak kaja'alomi jandi Lisilaamey kumanjumi. Bare kaanut mo kuceen du bukoo koone nuṅoolene uwonk ureesaw uwu báyinenut wan urees ucila ufele, ban afaṅumi emanj di bukoo oo naane di esofey yoola kurimak maame kurege : Emitey ceb eteepemi, di esen , poop yoo ceb ekaanemi wanoowan ubajo di dúniyaay. Au buu babaj ró majak di bukanak kasofumi mati bukoo kumisilime ban kamanjutumi few di kukorisiik, fanjiil emanj furimaf “ bajut emit eceen ekobaay púrutojaat Emitey ? ”

Abdu- Nabi : bare ínje letinaamen Emitey di riceen, pániyinen mati púr to jaat Emitey yákoney, bajut ateepe, ákuumena mba arambena; mba akajena aceen aṅoolene akaan mo. Ebajut an kure'e ban Mohamad (**An kasuumaayak kommi oo di epakey**) aṅoolenut akaan wajakut mba majake, káfaṅuma Ali, Ak Husen ; Abdul Kadiir Al jilaani di kuceen. Bare nikaanekaan júnube. Ban bukanak kajakaak kubabaj kasal (jah) di Emitey, poop nilalaw mankujuumom tutooraay yúmbaam di Emitey bálamuk kasalak kan kubajumi di Emitey.

Abdullah : Pánipuk di eregey wabajumi : roo bukanak kan Anabiyon̄au (**An kasuumaayak kommi oo di epakey**) atiikenumi kumamanj moumu, poop kumanmaj mati sínaataas sooliil leeso siwookene dúniyaay. Wan kumaṅenumi kasalak di elawey Emitey bee di buko, Nusankensanken mo di Alikuraaney.

Abdu Nabi : bare kurimak uku kuwaloulowalo di kukobaak buu naate esof banaay di bukanak kanabaak sínaati ?

Abdullah: nutontoon̄ ujamoor mati sínaati siceen di usu kusensenso urees wati bukanak kkanabaak (áamakak) jandi jamaanaay yati Nóe, poop kuñoosaak kukobekobuso mambisiṅjumiil tutooriil di Emitey mati sínaati sicila sibabaj kutiṅ káamak bújonnoor Emitey. furimaf ufe fati Emitey fúyiisenyiisen mo : (kañesemi kupooyaak buceen búbuto di Emitey bukoo kuregemi “ *wóli ekobuso mansifaṅ mánsilofenoli ceb di Emitey* ” [As(-Sumar 3]. Mati eceṅey yan aceṅumi : buu nuṅoolene unaamen kunabiyon̄ak, di bukanak káamakak di sínaati ? Nuregi mati haani kuñoosaak, ban kuboñulomi Anabiyon̄au (**An kasuumaayak kommi oo di epakey**) beet, kubabaj di buko bukan kalakoe ekob bukanak kanabaak, bukoo

kucila koo Emitey yoonumi : *(kan koomumi di elaw , buko poop eñes an kubile kágutoum mankuŋan mankulofe Amansaau ooliil. Kufiufium ebaj kabonket koola poop kúkolikoli kuulak koola. Kuulak kati Amansaau ooliil* (Al-Isira 57). Poop di bukoo, babaj kalakoe kariiben Yéesu di iñaayool. Emitey yoone uwooleniil nan Emitey yootumi ereg: *“Au Yéesu, añiilau ati Mari, abu au uregumi bukanak “jisof ínje di iñaayom nen simit sigaba, púrutojaat Emitey ?”* (Al-Maida, 105). poop babaj di buko kalakoe ekob simaleekaas. Emitey yoone: *“ban fulay fákon panejopeniil búrom eban, di yoone simaleekaas :” abuu muyuul bukanak ubuku jilakomi ekobey ?”* (saba, 40). Uwonoor jak di kurimak uku dán Emitey esofumi mati oo añoosa anooan akobumi sínaataas.

Kakobumi bukanak di bukanak kunabiyonak , kúwaaniinak , simaleekaas di poop bukanak kanabaak. Laañ benen, Aboñaayau ati Emitey *(An Kásuumaayak kommi di oo di epakey)* natiikenitiiken báfajulut mati mo.

Abudu nabi: haani mo, kunaamenaak kulakolako elaw sínaataas sooliil mbisiwuliil kásuumaayak, bare ínje níyinenyinen mati Emitey esenemi kásuumaayak, Yoo poop esenemi mátaañiam, Yoo ekaanemi man wanawanaw ubaj di dúniyaay. Yoo ceb neete elaw. Bukanak kajakaak kubajut sembe di wan Emitey esofumi eban, bare panilawiil di káyinen mati pankurambenom di Emitey manebonketom.

Abdullah : wan ureguña , woo kunaamenaak kuregemi, nen di furimaf ufe fati Emitey : *bukoo kukobut Emitey mankukob wanoolenut ukajeniil, mba unjaruliil majake ban di koone : ubuke kubilumi ejuumolaal fulay bújoonoor Emitey”* [Yúnus 18]

Abdu Nabi : bare ínje Emitey ceb nimaŋe , poop elaweyuso(simitas) let yoo eenomi emaŋuso!

Abdullah : paniceŋi ure : abu numamanj mati Emitey yoone ukob Yoo ceb, poop sensen di Yoo manukobuyoo nen man Emitey eregumi di furimaf ufe : *“ wan kuregiimi kooniil kukob Emitey ceb)* [Al Bayinah 5].

Abdu Nabi : Eé, moo kuregumi

Abdullah : ñaa ufelom wan amaŋe eregi taate, waa eenomi kamiikelet di an ?

Abdu Nabi : iláwulut eceŋey yooli. Kamaat ufelom to

Abdullah : ujanten jak manifeli to : Emitey yoone :jiwonk Amansaau ooluul di ewonk yati kákoliyo di kayofo. Malegen, Emitey emaŋut kañoosemi kurimak) [Al Araaf 5].

Ewonkey Emitey manteer yoo poop ekob Emitey ?

Abdu Nabi : Eé, ekob Emitey faŋ! Yoo elakomi sísaagumas sati ekobey nen mankuregumi di ehadiisey uye: *“ewonkey poop ekob Emitey”* [búregum Ahmad di Abudawud].

Abdullah : nan umanjumi mati yoo poop ekob Emitey, ban nuwonkewonk Emitey fuk, balay di kákoli poop di káyinen di haaji eceen.

Poop nuwowonk Anabiyonau mba emaleeka mba an anabe di fuyaakool bee mati hhaaji ecila. Abu nunaamennaamen Emitey di bukanak di kalawak uku ?

Abdu Nabi : Eé, nounu, ninaamennaamen Emitey di bukanak ban nukonkooŋ, furimi fujajak.

Abdullah : búyiisenum buceenn bubabaj, baabe : ujame furimaf ufe fati Emitey *(úsali bee mati Amansaau ooli, núpuren usen)* [Al Kawusar2] ban nukaan wan Emitey eregumi di furimaf manubuj usen bee mati Oo. Abuu ebujey yan ubujumi uban nuwaas, nukakaan mo bee ekob Emitey manteer leemo ?

Abdu Nabi : nukankaan ekob Emitey

Abdullah : nen usene waaf (esada) búteepum nen Anabiyon̄au mba éjina mba ricee, abuu nunaammenaamen dó aceen akaanut Emitey ?

Abdu Nabi : Moo fañ, kankaan kanaamen

Abdullah : niregireg mati kalawak , di mati ebujeý mati kalawak koo kufaje ejak di muukaanaayam mati ekobey Emitey, koo di kurim kukaanei, bare ebujeý yoo enannaam di mukaanaayam mafañumi ebaj sembe ; mati ekobey Emitey. Moo mucila di uñen mukaanei. Bare ekobey ereut di mukaanaayam mugabaam umu. Elawey efanfañ to : emañey, kasankenak bukanak mati Emitey, elaw mankupooýi, mba elaw karamben di riceen.

Bare kunaamenaak kan kuwalenulomi Alikuraaney, abu bukoo simaleekaas, síjinaas, bukanak kanabaak mba kati sínaataas kukobe mba ricee...?

Abdu Nabi : Eé ! moo kulakoeenumi ekaan.

Abdullah : lee buko di ewonkey di ebujeý, elawey kapooý di elaw karambenn yoo ceb kúkobumemi Emitey. bare kumamanj mati kulakoenlako kumiikeel kati Emitey di fumansaetaf fooluyo;poop kumamanj mati yoo Emitey, yoo ekaanemi búrom wanoowan; bare di kukatuyo.

Mankuwonk faanaetaf fooliil (fati bukan kucila) mbifujuumiil bujoon̄oor Emitey. Roo waaf wabaje.

Abdu Nabi : Abdullah , yoo eenomi au úyinenut kapakenak kati Aboñaayau ati Emitey (**An kasuumaayak kommi oo di epakey**) ?

Abdullah : Lee mo, ilatut poop iñoosut mo niñoolene itit to ampaom di iñaayom-mati oo Emitey efañumi maneyabe kalawak koola. Poop nifume paninaam di kan abilumi ejuum(elaw) Emitey manebonketiil. Bare manooman bile ekaan, kúlawak Emitey ceb nuñoolene ulaw. Nen maneregumi : (*ureg kúlawak koo Emitey eciluko búrom; eere'enu to aceen*) [As-Sumaar, 44], poop kuñoolenut kubaj Emitey basenut ; bamañut, nen maneregumi : “ *ai añoolene alawuyo (Emitey) yoo basenut buruñ ?*)

[Al Bakara, 255]

Laañ benen, elaw kapaken an ekaaneikaan Emitey bamañer nen maneregumi: *Pankulaw bee mati kan ewulumi eban* [Al Anbiya, 28] poop kasofumi Emit yákon, bukoo esenumi nen maneregumi: *Lisilaamey letabajubo ban pananaam di kabajutumi fulay alikiyaama*” (Al Imuraan, 85). Kaanujaa kapakenak búrom Emitey ceb eñoolene epaken, poop eeno kuñoolenut kupakeni yoo basenut buruñ, poop eenojaa Anabiyon̄au (**An kasuumaayak kommi oo di epakey**) mba aceen añoolenut alaw kapaken bee di aceen manabaj Emitey basenut buruñ, poop di emañey mati Emitey yoo káyinenumi ebile esen buruñ mankupakeniil, kamaat yoo eenomi kapakenak búrom. Emitey ceb eñoolene epakeni. Nilalawuko Emitey di kurimak uke : “ Au Emitey tákumufirom kapakenak kati Anabiyon̄au. Au Emitey, uyab kúlawak koola bee di ínje, di ricee...”

Abdu Nabi : numanjaamanj mati senut elaw an waaf wan abajut ; ban Emitey ewuwul kapakenak Anabiyon̄au (**An kasuumaayak kommi oo di epakey**). Kaanumojaa, nababajuko ; kamaat sensen manulawool wan abajumi. Doo leekanaamen Emitey di ekobeyuyo.

Abdullah : moo malegen, eeno Emitey éfirenfiremmo, mati Emitey yoone : “*kamaa jakunjiwonk anooann jinaamen di Emitey*” [Al Jin, 18]; elawey mankubonketi yoo kúlaw. Ban Emitey yoo esenumi kúlawak Anabiyonjau (**An kasuumaayak kommi oo di epakey**).

Ban Yoo elaañumi éfiren elaw karamben aceen alee Yo; anokoor buu mananokoore. Púrutojaat Anabiyonjau (**An kasuumaayak kommi oo di epakey**) kuceen poop kubabaj kawul kati kapakenak. Baciiker bajuupoe búyiyiis mati simaleekaas, di úbiikaau wacetumi jandi umanj fañaaf fooluwo di bukanak kajakaak kubabaj buruj bati elaw Emitey manebonket.

Abuu numammañ ereg mati Emitey eseniisen kabonketak mbiijaw ilawiiko ? Nen uregumi, kankaan nen nulanlaañ bee ekobey bukanak káamakak kúwaaniinak kan Emitey elatumi di Elíibarey yooluyo, leemojaa, furimaf fooli fati “ Emitey eseniil kalawak panilawiiko” fujakut.

Abdu Nabi : bare letinaamen ekobey Emitey di ricee ban elaañey bee di bukanak kúwaaniinak lee kanaamenn di ekobey Emitey.

Abdullah : abuu numamanj, poop níyinenyinen mati Emitey efanfanj manelate di káfirenak kanaamenak faj káfirenak cagayetey, ban poop Emitey letebonket kanaamenak ?

Abdu Nabi : Eé, nimamanj mo, ban poop erereg mo set di kurimak kati Emitey

Abdullah : iñame nukakat kanaamenak kan Emitey elatumi ; abuu nuñjolene uregom kanaamen Emitey kei au ukaanutumi kan Emitey éfirene ban nulatuko ?

Abdu Nabi : kanaamenak Emitey koo kulakomi ekobey sínaataas kasaboopakuso, elaweyuso, di kákoliakuso.

Abdullah : wa eenomi kasaboop sínaati ? manteeer nusosof kukorisitak kuñsoosaak, kusosof mati kasaboopak sinkaamas usu kúñjareuñjar waaf kúkuumenekuumen, mba kujoonenejooon kawonkesomi ? Kusofut mo nen man iregimi.

Abdu Nabi : Injé poop moo, íyinenut uru ; moo let, ajoonjoorumi di fugol, mba yinkaam, mba waaf walempi, etc.. manalawuwo, násimenwo manasof mati waaf ucila ulofenoolofen di Emitey, mati bújamum woo, Emitey panepakenool di mátaañiam, rouru eenomi kawaasenak roo nisankeneñiaa.

Abdullah : nukonkooñ. Ban doo jikaanemi di sinkaamas, di kuyaakak. Poop nan oonumi kanaamenak koo eenomi ekobey sínaataas, abu numammañ ereg mati kanaamenak kati kuñsoosaak koo kurere di akaanekomi ? poop mati kafiumak bukanak kúwaaniinak manulawiil roo naamut di kanaamenak ?

Abdu Nabi : Eé, moo nimañe ereg

Abdullah : eeno moo, kurim kameeñe kan Emitey esankenumi éfiren kafiumak bukanak kúwaaniinak, di ekobey simaleekaas, síjinaas mba riceen ban poop nareg mati anoosan akaan mo, oo akaafira nen manuregulimi di fútoonjumañ.

Koo kurim kucila waa kunafae ?

Abdu nabi : moo, bare kalawumi simaleekaas, di kunaboyonjak kukaanut kukaafira mati mo, bare buko káyinenaati kukaane. Koone simaleekaas kujaña kati Emitey, poop Yéesu añiilau ati Emitey; ban wóli uregut Abdul Kadiir añiil ati Emitey mba Sainab añiil ati Emitey !

Abdullah : ewul añiil Emitey, doo mukaanaay mati káyinaati múbuto. Emitey yoone : “ *ureg Yoo elakomi Emitey yáamakey, yákioney yan ulawaalemi wan umañaami* [Al Ikalaa 1,2] poop bajut yan sire’e, ban Yoo nulawaalemi wanoowan wan umañaami. Añoosumomi, oo áyinenut, haani nañosut fúbanumaf fati esuuratey uyu. Púr to, Emitey di yoone : “ *Emitey ebajut añiil, poop bajut simit siceen lee jaa yo. Nen bajeene, emit yanooyan panesof buruñuyo yoo di úteepumaw wan eteepumi ban pansifañooreen*” [Al Mumiinun, 91] kamaat Emitey épajuupajul úyinenataaw ugabaaw uwu : káyinenutumi mankukob simaleekaas kúyinenyinen mati, haani di kaan an áwaaniin kukobe, kusofutool di añiil ati Emitey; poop káyinenutumi mankukob sijnnaas bukoo poop kusofutuso kuñiil kati Emitey. Silekoolas sibaaciiras, sámakas sati kápajulak siluwaas di kugamak kati Lisilaamey, soone, mati “ *fujuumaf fati ápurumi di Lisilaamey*” bee di buruñ buceen soone amisilimaau asofumi mati Emitey ebabaj añiil, oo an ápure di Lisilaamey. Poop anaamenuyo di waceen, nakankaan an ápure di Lisilaamey. Kamaat kúpajuupajul uruñaw ugabaaw wati káyinaataak;

Abdu Nabi : bare Emitey yoone : “ *malegen kan Emitey emañumi [waliis] bukoo léekukoli wanoowan leekukaaniil wanoowan*. [Yunus 62].

Abdullah : wóli nusosof mati malegen, ban poop numammañ mo, bare an aatut ekobiil. Wan wóli ulatumi woo eenomi ekobiil unaamen di Emitey, di kanaameniilak di Emitey. púr to, wan ootumi ukaan emañiil, núyinen wajanderuti wooliil. Kábatulooremi mukaanaayam bukoo ceb kúyineriitumi wájanderutaw wan bukanak kati Emitey kukaanemi;[waliis] buruñab bati Emitey boo bufañe ejak uruñaw, boo bujonlenu mi di uruñ ugaba wan umanjut bei úpurulo. Kankaan poop malegen mápurulo di kurim kugaba kakaanut malegen.

Abdu Nabi : kan Alikuraaney ewaloulomi di bukoo kúyinenut mati bajut simit sicee sikobaay, púr to Emitey. kusosof Aboñaay ati Emitey (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) wan aamumi di ereg lee malegen, koone fulayaf fati kayitaak fubajut, poop Alikuuraaney lee malegen, koone yoo mayinjo kurim, mayinjo kasanken. Ban wóli, wóli núyinenyinen mati bajut Emit eceen ekobaay púrutojaat Emitey; poop Alikuraaney, núyinen, poop fulayaf fati kayitaak di kacetumi, ban nusuñ. Ñaa buu nuñoolene úre’enoli di buko ?

Abdullah : bare kumamanjaak búrom kujamoore mati an áyinene di Anabiyoñau ati Emitey (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) di waaf púr to nañosool di waceen, an acila áyinenut ban anokenut di Lisilaamey. Moo poop nootaale esof áyinenumi riceen di Alikuraaney aban, naños ró ricee nen amanjumi mati Emitey yákon aban naños kásalaak, púr to, naños mati jakaay an noote úpurenuyo amanje rouru búrom ban naños balatab ; mba náyinenyinen roo búrom, púr to naños mati anooan noote ujaw híjaay. Noo bukoo basofoorut mati híjaay anooan noote ujawuyo nounu di jamaanaay yati Anabiyoñau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*), noo Emitey ewalenu lomi kurimak uke bee di bukanak : “ *Eja’ay híjaay an noote ujaw híjaay nen man Emitey eregumi bee mati kabajumi mújawumaam bee híjaay di eluupey yati Emitey. Káyinenutumi...Emitey leegumbuuyo wanoowan di waaf wati dúniyaay* [Al Imuraan 97]. Poop nen añoosijaat fulay kayitaak, kumanjaak búrom kujamoore mati nounu nakankaan añoosa.

Moo kaane Emitey di ereg set di élibarey yooluyo : abajumi wan áyinene di Alikuraaney poop di baj ró wan añoose, oo añoosa faɲ.

Yoone nen pánuyinen di Lisilaamey, núyinenuyo búrom, bare ootut káyinen riceen mániyunaati raaru di Lisilaamey. Akaanumomi oo akaafira.

Abuu núyienyinen mati áyinenumi waaf wákon di Alikuraaney, nañoños waawu oo akaafira?

Abdu Nabi : Eé, malegen moo, kurereg mo set di Alikuraaney.

Abdullah : nen usofe mati áyinenumi Aboñaayau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) di mukaanaay manooman, ban naños mati kásalaak kankaan farata, oo akaafira, nen man kumanjaak búrom kuregumi, poop nen áyinene búrom di Alikuraaney akat fulayaf fati kayitaak nounu silekoolas sati luwaay yati Lisilaamey soo búrom sijamoore di fujuumaf ufu, ban Alikuraaney erereg mo set nen manureguumi. Umanj mati káyinenak mati Emitey yákon ebaje kásalaak, eseney jakaay di híjaay. Buu kaane an añoose waaf wákon uwu yaɲ nakaan akaafira, haani náyinene wan Aboñaayau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) aɲarulomi, di buu kaane poop añoosujaat mati bajut Emit yacee púr to jaat yákoney, yati buruɲab bati Lisilaamey, yati kuboñaayak búrom, oo leekusofool di akaafira ! Kasalak kooku di Emitey ! An ajanderut kámanjaati nen uku !

Uwonor wabajumi di kuriibooraak kati Aboñaayau ati Emitey (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) nan kutiikenumi kuban Hanifah bukoo mankunokene di Lisilaamey, bukoo di Anabiyonau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*), ban kúyinenyinen mati bajut emit eceen ekobaay púrutojaat Emitey ban Muhammad nalako Aboñaayau ooluyo mánasali, nawonken bee kásalaak.

Abdu Nabi: haani mo, kúyinenyinen mati Musailamah Anabiyon ban olaal noonaal bajut Anabiyon acee púrutojaat Muhammad (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*).

Abdullah : bare jiñiteññiten Ali mba Abdul Kadir di kucee kukaan kunabiyon, simaleekaas di jisenso fujuum fati Amansaau ati tentamaraay di fatiyaay.

Kamaat kaanumojaat, añitenumi an di futiɲ fati Anabiyonau nakankaan akaafira, ban káyinenak kugabaak leekuɲarulool wajake.

Haani kutoonɲandak, añitenoomi bee di futiɲaf fati Emitey oo afaɲe fukaafiraetaf, poop kan Ali ibun Abi talib aremenumi buko búrom koone buko bukan kati Lisilaam, poop bukan kati Ali; di kupaaliil kuliikitenenulo mayinjaam. Bare káyinenak kan kubajumi di Ali káyinenak kákonak koo muyuul jibajumi di Abdul Kadir, di kucee. Buu kaane kuriibooraak búrom di kujamoore, di kubujiil mati kulanlaañ kukaan kukaafira ? Abu núyinenyinen mati kuriibooraak pankusof kumiikeelak di kukaafiraak ? Abu núyinenene mati ebaj kawonoor uku di ku'asayidak, di kucee kajenut nounu nan kawonoor kucila kukaani ulaañ akaafira ?

Nuɲoolenaale poop uregaal maame :

Ujukujaat kuñoosaak kutoonɲandak kusofutiil di kuñoosa, kan kunaamennaamen Emitey, di kusof Aboñaayau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) aregut malegen Alikuraaney lee melegen, leebaj kayito...koo kukaanumi mankoone bukoo kukaafira, kamaat waa ucilumi kumanjaak kati silekoolas sati bagamab di buruɲab bati Lisilaamey di kuciik kurimak uke: “ kurim di fujuumaf fati ápurumi di Lisilaamey” kurim kasankene mati amisilime anokene di Lisilaamey mánapur. Púr to, di kusanken wajuupoe di wanoowan wan uɲare, ukannkaan mukaanaay mati káyinenaati. Babaj

wan kurege ban kareguwomi kuɗoolene kújukaati ró nafa. Nen furim faɗoolene fukaan man Emitey ebolen, mba fan an arege di butum ban áyinufo di ésigiroom; mba fan arege di fúraari nen kan Emitey yoonumi “*ureg abuu Emitey, di kurimak kooluyo (Alikuraaney) di Aboñaayau ooluyo júraarimeña ?*”. *jakunji law kabonket, jípupur di káyinenak ; muyuul báyinener jiban di jípupur di káyinenak*

[Atawubah, 65-66]

Bukanak ubuku kan Emitey eregumi set mati kúpupur di káyinenak bukoo báyinener kuban di futiikaf fati Tabuk, bukoo kucila babaj furim fan kusankene mati **Anabiyonau** (^{An Kásuumaayak} _{kommi di oo di epakey}) bakaanerab bati usama di bútaañiroom, naanool : “ Au Usama, nubujoobuj manarege mati “*bajut emit eceen ekobaay púrutojaat Emitey ?*” poop furimaf ufe fati Anabiyonau (^{An Kásuumaayak} _{kommi di oo di epakey})” koonom itiiken bukanak biyok kúyinen mati “ bajut emit eceen ekobaay púr to jaat Emitey buu neete iɗoolen isof fujuum tutoor wan uregumi di kurimak kugabaak uku ? uregom di búrambenum bati Emitey.

Nuɗoolenaale oonaal poop : wan Emitey eregumi mati kuñiilak kati Isirael kan eenomi haani káyineniil, emanjey yooliil éwaaniiney di mukaanaayiil, koone Móyiis (úyiisoli emit) [Al-A’Raf, 138]. Poop furimaf ufe fati kuriiboora kucee : « úyiisoli Dhat Anwât [búbaar bati waan wan káyinene simit sajupoe kúgandume sípumbeniil] »ban Anabiyonau nabaat mati [eceen ecila] enannaam di yati kuñiilak kati Isirael : (úyiisoli emit yanokoore di yooliil) [al-Acrâf, 138].

Abdu Nabi : kuñiilak kati Isirael di kaceenjumi Anabiyonau mánayiisiil Dhat awât lee manteeer kúyinenut mati mo.

Abdullah : Epúkey to yoo eenomi kuñiilak kati Isirael di kaceenjumomi Anabiyonau kukaanut wan kumaɗeenumi, leteenumo léekuyineneen. Kukaaneene wan Arriɗenaau áfireniimi ; kuriibeneenutool mankuɗar Dhat Anwât [bee kalaw kujoonoor di úbaar,] haani mánkufireniimi, léekuyineneen

Abdu Nabi : káwotoaati kulakotojaat di baciikerab ban Usama ibun Zaid aciikumi nan abujumi anau aanumi : « Emit yákon ceb esenumi kalaw, yoo eenomi Allah. » Anabiyonau bakaanerab ubu di búsuumaatiroom manaane : « *Au Usama, au oomu manubujool manaregumi mati bajut Emit yiceen éyinenaal leejaat Allah ?* » [Al-Bukhari] nalañ aane : « Koonom itiiken bukanak biyok bee nan kurege mati « *Bajut emit eceen éyinenaay lee jaat Emitey yákonney.* » [Musilim] buu niɗoolen ípajul wan au uregumi di ugabaaw wan hadiisas siregumi ? úyiisom, Emitey erambeni mánuyiisom.

Abdullah : numanjaamanj mati Aboñaayau ati Emitey (^{An Kásuumaayak} _{kommi di oo di epakey}) natiikentiiken kúsuwifak , poop nasosof kucee di bukoo akul bukoo di eregey mati “bajut emit eceen ekobay púr to jaat Emitey yákonney poop kuriibooraak kati Aboñaayau ati Emitey (**An kásuumaayak kommi di oo di epakey**) di kutiiken kúbanu Hanifah bukoo di eregey mati bajut emit eceen ekobaay púrutojaat Emitey yákonney, poop Muhammad oo alakomi Aboñaayau ati Emitey. Bukoo kucila kúsaliesali, poop koone bukoo kumisilime. Kan Ali areemenumi poop moo.

Numamanj poop mati añoosumi fulayaf fati kayitaak oo añoosa, haani narege mati bajut emit eceen ekobaay púrutojaat Emitey yákonney, poop añoosumi ésaagum yákon yati Lisilaamey oo nakankaan añoosa, haani násediyae mati Emitey yákon.

Ñaa buu eete ekaan káseediya uku kan áseediyami áyinen leekuñarulool wanoowan, nen añoose wabajutumi sembe di Lisilaamey ban di unafaool, woo wákonaw di unafaool nan añoosumi mati Emitey yákon, yalakomi ésaagumey , di ésigirey yati buruñab bati kuboñaak ? au úwotut wan kurimak uku kurege.

Di kurimak kati Usama. Oo nabubuj an aane oo amisilime; nakankaan amisilime takunkubujool, mba kubotool fubaj. Ben letakaan wajakut an arajene Lisilaamey di oo bee nan abile ekaan dó wajakut. Emitey esankensanken mati rouru rabajuña : *(muyuul káyinenumi, nen joom di épur bee futiik mati buruñab bati Emitey, jijuker jak, jakunjisomben.* [An Nisaan 94] yoo eenomi jíkanaanum takunjibuj an , poop di jiñes emanj anooan manajuumumi eeno di Lisilaamey. Nen abaje fujuum fanaamut di fati Lisilaamey di jibujool di buruñ bati futiik, mati Emitey yoone : “ jijuker jak, takunjisomben : jijukerujaat mati alet abujaay nan áseediyami “*bajut Emit yakeen púrutojaat Emitey*”, ríiñut eñes emanj eeno an acila amisilime.

Kurimak kúlamukaak poop moo : Nufefeluko maame : an ootut ubuj an áyiise káyinenak koola mati Emitey yákon ebaje poop áyiise mati oo amisilime. Kaanutujaat nakankaan wan Lisilaamey éfirene. Aboñaayau ati Emitey *(An Kásuumaayak kommi di oo di epakey)* naane : “ abuu nubujoobuj oo bareger “*bajut emit ekobaay púrutojaat Emitey*” poop narereg, naane : “ *konom itiiken bukanak bee nan kúseediyae mati bajut emit eceen ekobay púrutojaat Emitey*”. Yoo poop eregumi mati kukarijítak, yoone: “ *tanootan jitookiil jibujil*”, ban nen ujukiil, kunaamenaak di bukan kamañe fañ Emitey, poop kuregereg fañ, koone Emitey yákon. Moo kaane kuriibnooraak kati ban kukarañulomi mumanjaayam mati Lisilaamey koo fañiil kulanlaañ kújutu ekobey yooliil Emitey (ériñut yati kuriibooraak) ban furimaf fati “ *bajut emit yiceen ekobaay púr to jaat Emitey*” fuñarulootiil waaf, haani mankukobumi Emitey fañ, haani mankusofumi poop Lisilaamey lit, bukoo bañooser siluwaas sati Lisilaamey.

Abdu Nabi : Ñaa buu nujuke kurimak uke kati Aboñaayau *(An Kásuumaayak kommi di oo di epakey)* dan aanumi “ funakaf fati kayitaak bukanak bee ejaw kulaw Adam púr to jaat Nóe, Aburaham, Móis púr to, di kujaw kulaw Yéesu mankupakeniil. Bare bukoo búrom pankulat bee nan koote ériñul di Aboñaayau ati Emitey *(An Kásuumaayak kommi di oo di epakey)*. Abuu rouru yíisenut mati elaw kapaken kati aceen alet Emitey lee kanaamen?

Abdullah: au oomu di kásimpen újimen eceñey uyu. Moo, ulatut an elaw búteepum mámburambenool di wan buñoolene bukaan bee di oo nen man Emitey eregumi : “ *Ati étukey yoola nawonkool, aanool ájo’ol arambenool manatiiken alatoorool*”

[Al Kasas, 15], mba búliikum an alawe kupaalool karamben di futiik mba di riceen ran búteepum buñoolene bukaan. Wan ulatumi, elawey kapakenak yan jikaanemi jisaboar di kuyaakak kati bukanak kanabaak mba bukoo bájimer, mambikujuumuul di mukaanaay man Emitey ceb eñoolene éfiren mammukaani. Bukanak pankulaw Anabiyoñau manajuumiil fulay di kayitaak, poop pankumañ elaw Emitey manegamen bukanak, kabajumi Arijanaay di épurenuliil di kákolaak ejuumey pio, fulay bagamab. Roo sensen di buruñab bati dúniyaay, di bati Alakira. Nuñoolene ujaw jilako di an áwaaniin mánjimik, najanteni nuregool : “ ulawom Emitey nen man kuriibooraak kati Anabiyoñau *(An Kásuumaayak kommi di oo di epakey)* kuregeoomi di buruñool. Bare nan acetumi púr to, bajut nan kuje’e kujuum di fuyaakaf foola bee elawool kapaken.

Bukanak koololaal kanabaak, katoonjumi kanokenolaal di Lisilaamey kulalat ejuumey di fuyaakaf fati Anabiyonjau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) manuwonk kareesak kati Emitey ! kaan mo jaat kamaat ewonkey Anabiyonjau fañool yoo buu koote ereg to!!

Abdu Nabi: Waa numanje di Aburaham ? Oo kubetenoobeten di sambunas emaleekaay Jíbiriin di éjo’ol étaamenool (ejuumool) maneeceñool : “Au buu babaj wan umañe ? Aburahaam námarul aane “let au niñese” Nen kúfireneenfíren elaw karamben kati jíbiriin (emaleekaay) leteceñeen Aburaham wan amañe.

Abdullah: kásimpenak uku kákonak di kutoonjandak; laañ benen, kurim kan kuregoore. Bare haani nusofaale mati kulegen, jíbiriin naceñooceñe eeno babaj wan amañe nen man Emitey eregumi eeno, *sembaay yan esenoomi yooyu di oo*; [an Najum 5]. Nen Emitey eseneenool buruñ bati eñar sambunas sati Aburaham, di mofam di kurembooraak kañoolenumi bee kabetenko ban burabemi, mba ban bujonemi, panakaaneen mo.

Kankaan nen an abaje fubaj fañ manajuk an abajut, namañ kamaagenool (síkori) manajoonen haajaas soola. Bare acila nalat eñar síkoraas manakob bee nan Emitey esenool muri man an ootut ukaan dó kañeni. Búnokoor bei bubaje taate di kúlaw kati karamben di ekobey Emitey, di kanaamenak kabajemi jaat!

Umanj atiom mati kunaamenaak kutoonjandak kan kuboñulomi Anabiyonjau oololaal Muhammad (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) **beet kukankaan kunaamena kalet kúkoliyaay nen jaat di olaal waaf úfeejiir ukaane mankaan mo.**

Utoonjandaw :

Kunaamenaak kutoonjandak koo nan kúbajeriitumi mátaañi noo kunaamenemi Emitey. Bare nan kubajemi mátaañi, noo kuwooloemi, poop noo kuwonkemi Emitey, kurimak kati Emitey uke kúyiyiis mo set. Yoone: “*nen kújupoe di busaana di kuwonk Emitey cebuyo di kalaw kanookan. Bare nannoonan epakeniil di falaf kutoboj mofam masayaam, yan di kutoonj kanaamenuyo* [Al Ankabut, 65] nan fulonkosaf funagulo fúfimeniil, di kulaañ kuwoolo Emitey mankulawuyo mambeepakeniil.

Ban nannoonan alaañe epakeniil kutoboj mofam masayaam ceb, kuceen di bukoo di kulat esaluyo. Bare añoosaau áamakau di ácaameriitumi jak bukoo ceb kuñoomi búkaanumoli [lakumaan 32]. Kaanumojaa, kunaamenaak kan Anabiyonjau (AKDE) atiikenumi kuwonkewonk Emitey poop kuwonkewonk kuceen, púrutojaat Emitey haani nan kuletumi di mátaañi. Bare táañoijaat di bukoo, Emitey ceb kuwonkemi mankukat sínaataas sooliil.

Kunaamenaak kati jaat bukoo kuceen kuwonkemi púr to jaat Emitey nan táañoie di nan súde. Táaño’iijaat, di kulaw : “ **Au Aboñaayau ati Emitey, au Husen**” di kuceen. Bare bukanak kamanjumomi kujuupout.

Ugabutenaw :

Kunaamenaak kutoonjandak Emitey kúwonkumemi bukanak kati Emitey, kaan Anabiyonj, an anabe, emaleeka mba yinkaam, mba búbaar bakobe Emitey.

Kunaamenaak kati jaat bukoo Emitey kuwonkemi di bukanak kaan di kásuumaay mba di mátaañi kafañjumi mánkulapute. Anooan áyinenumi an áwaaniin, náyinen poop di waaf wañoosut Emitey nen fúbaar di búbaarab, oo nákooyume áyinenumi acee, an ajuke májakaataam moola. Kabuutenak moo kunokoorumi eeno.

Uféejitenaw:

Kunaamena kameeṅe di jamaanaay yati Anabiyonau (*An kommi di Kásuumaayak oo di epakey*) bukoo kanaamenak kooliil kulakolako di káyinenak mati Emit yákon ebaje di mukaanaayuyo, di ekobeyuyo. Bare lee di jáyiyaj kúyinenume mati Emit yákon ebaje. Nen man kati jamaanaay yariibentomi kusofumi eeno. Bukoo káyinenak kooliil mati Emitey yákon ebaje kufanfaj mankulakoe di jáyiyaj jooluyo, poop kujajaw bee káyinen mati Emitey ceb elakomi ekobaay. Bukoo kusosof mati kújinaamak kukaanumi man wanoowan uroṅ, di ucet...

Pánibanum kurimak kúmbaam di eceṅ yabaje sembe yan oote kálawul du kurimak uke:

Bajut kañoosoor mati káyinenak, emanjey mati Emitey yákon káyinen kucila koote ériiṅ di sísigiras, numanjenko (úyisuko)di kasankenak di ekaaney wan Lisilaamey eregumi di kumisilimaak. Nen rákon di rouru ribajut, an acila akaanut amisilime. Nen amanje mati Emit yákon ebaje ban letariibenyo moo kamaa oo añoosa nen Faraon di Ibilis [sataṅ].

Bukan kameeṅe kulimoorelimoor to, koone : moo malegen, bare wóli letuṅoolen ukaan mo mati kúfirenfiren mo di ésukey, di kati ésukey yóololi. Kaanumojaat ; noote uriiben wan kumaṅumi, nubuntooriil jakum waceen wajakut ubaj to. Bukanak ubuku kumanjut mati ñameeṅe káṅareuumi eñoosey kumamanj set *malegenam bare di kúwot mankukatumo nen man Emitey eregumi, kutitetit kurimak kati Emitey jákaati, kuliimen bukanak buruṅab booluyo. Wan koomumi di ekaan ujakut faj*. [At Tawuba, 9].

Akaanumi mukaanaay abunt mati oo Emitey yákon nasofe ban abajut káyinen kucila di ésigirool oo abunta, afaṅe kájakaati añoosaau. Mati Emitey yoone: *“kubuntaak pankuleefiil tentaam yati sambunas* [An Nisa 145].

Nen uñese emanj kurimak kati bukanak, eceṅey uye pánulawuluyo : panujuk kamanje malegenam kuban, di kukatumo mati kákoli takunkubotiil wan kubajetomi nen kore (karun), mba takunkujuumiil kulo nen hamaan, mba mansaetey yooliil eban nen faraon.

Poop panujuk kariibene malegenam umu di jameeṅey, bare kulakojaat cebiil leekukaan mo nen kubuntaak. Nen eceṅiil wan kúyinenumi, leekuṅoolen kuregi.

Bare haani mo, sensen umanj kurim kugaba di kati élibarey yati Emitey.

Furimaf futoṅandaf : waregimi ban (furimaf ufe fati emitey) : *takunjilawoor kabonket . Jípupur di káyinenak muyuul báyinener jiban* [At tawuba, 66] nen umanje mati kuceen di kamaatumi futiikaf di Kuroomeṅak tákon di Aboñaayau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) kuñoños mati furim fápurulo to di fúraar, di bajeloor, panujuk mati aregemi kurimak kati fukaafiraaf, mba akaanemomi di kákoli takum fubajool fugumbuli mba fujuumaf fuwalo, mba bee kapaken aceen, an acila afaṅe kájakaati awonkumi furim mati fúraar; mati áraarimi oo ñameeṅe áyinenut.

Áyinenut di ésigirool wan aregumi di butumool man bukanak kurenken.

Aregumi furim fati káyinenaati, mba akaanumi di kákoli, mba beet ebaj nan búteepum bubaje, oo pánayinen wan eseetaanaay ebuntoomi(*ekaan úkoli bulekab báamakab manunoken di kapuñak*) [Al Bakara, 268] ban ékolikoli kákoolenak (*yoo ekaanemi jíkoli bukan kooluyo*) [Al Imuraan 175] éyinenut *wan Emitey eregumi panekaan, bare Emitey yoo erereg panebonket di ewul kawul kápurulo di yoo* [Al

Bkara 268], poop ékoliut kamandoor kati ati sembaay : “ *kamaat tákunjikoli’iil, jíkoli ínje*” [Al Imuraan 175].

Abuu oo apinaay di kupaalaayak kati abonketaau faj mba kati eseetaanaay ?!

Furimaf fugabutenaf : di furimaf ufe fati Emitey : “ *anoosan añoose Emitey oo báyinener, púrutojaa an kumandoore(an kubolene) ban oo di ésigirool náyinenyinen- kákambulumi sísigiriil eñoosey, bukoo kucila Emitey panemandooriil ban pankuyab kuul karie* [An Nah 106] di bukoo, Emitey ebonketebonket an kumandoorumi ban nabaj káyinen di ésigir yati kákoliyaati. Bukaaku bukoo kuñoños káyinenak kooliil, kaan kukankaan mo di kákoli, di kafium, mba bee kapaken aceen , mba emañ mofiil, fiiliil mba bee kapaken fubajiil, mba kukankaan mo di fúraar mba bee mati riceen, púr to jaat an kumandoore.

Kurimak uku kúyiyiis mati anau pankumandoori bee waceen manusanken mba nukaan wan kumañumi. Bare káyinenak di ésigiri koo letuñoolen umandoor an di ko. Poop di kurimak uke kati Emitey: “*moo kaanumi eeno mati kufanfaj mankumañe dúniyay Laakira. Ban Emitey malegen leterungen bukan kuñoosa* [Al Naha 107].

Kurereg set mati kunagut kuulak mati káyinenat, kámanjaati, búlatoorab bati uruñaw wati Emitey mba emañey eñoosey, bare poop mati emañey máamak dúniyaay, ekatey buruñab bati Emitey mankurooko dúniyaay ban Emitey efañe manemanje.

Púr to jaat rouru búrom abuu ceñut man Emitey eneni di buruñ bajake manulaw kabonket Amansaau ooli. Ukat wan oomumi di ekaan manulaañ bee di oo. Nen manujamuña, mukaanaayam ume mukaanaay máamak, mákoolenie.

Abdu Nabi : nítutuub nilaw poop kabonket Emitey poop náyinene mati bajut Emit ecee ekobaay púr to jaat Emitey yákoney, poop náyinene mati Muhamed oo alakomi Aboñaayau ati Emitey. Niñoose búrom wan ilakoenumi ekob wakaanutumi Emitey, poop nilalaw Emitey ebonketom wan ikaanumi wawuujumi, poop di ebonketom, di esofoorom manukaan wajakaaw. Yoo ebonketemi yabajumi ébotenaay yáamakey, elaañenulom beri Emitey yákoney di káyinenak kutooñandak bee nan ibile kákamboor di yo. Nilalaw manewuli bacaam bajake, atiom Abdalla, mati egamey uyu. Buruñab bati Emitey bucenceñ ukaan an alebe (ati malegen). Máníyiisi mati niñoños wan ikaanuñaaw wati eñarey kareesom kati Adbu Nabi, panireg mati nititituko di “ Abdu Rahman” [arokaau ati Abonketaau], ébotenaay yáamakey. Nilawool kabonket benen mati wan ikaanumi wajakut di kámanjaati wati káyinen waaf wabajut waatut eñarulom kásuumaay kati Arijana nen íkamboore di Emitey di burok nen ubu.

Haani nimammañ elawi waceen úlamuka : nimammañ manulaañ uregom : waceen wajakut wan bukanak kumeñe di ekaan jaat wolaal.

Abdullah : nimammañ ñaa ujanten jak :

★ takumujanten kañoosoor kati kálepen (kágunen) kurimak kati élibarey yati Emitey, mba sunnaay, beet eñes ró ewaas emanjey yati bukanak, ban Emitey cebuyo emanje wan kurim kucila kuguube. Fujuumaf fooli ró foote fúyiis an abaje emanj di káyinen. Noote enaam ró di bukanak karegemi : “ *wóli núyinenyinen mati doo búrom Amansaau óloli ceb amanje* [Al Imuraan 7].

Di wacilumi kañoosoorak, Anabiyonau (*An kommi di oo di epakey* *Kásuumaayak*) naane : “*ukat waatumi kanaameni di añoosa bee di waatumi ekaani áyina*” [búregum Ahmad di Tirmidih]. Poop Anabiyonau (*An kommi di oo di epakey* *Kásuumaayak*) nalanlaañ areg di furimaf ufe : “*ateyumi mukaanaay man abajut emanj yajake, oo acila panaños buruñab boola bati Emitey, napooy faanaetaf foola. Akaanumi mukaanaay man abajut ró emanj yajake, oo nakakaan wan kúfirene*” [wan kujamoore]. Di areg aben (*junubaay yoo esigirey yiya egorooruumi ban letumang man an amanjuwo*) [búregum Musilim] Di poop furimaf ufe fati Anabiyonau (*An kommi di oo di epakey* *Kásuumaayak*): uceñooro – ñáfeejiir- “*majakaam buroom, moo múyokulumi ésigirey júnubaay di eyoken yuutey éñarul káfiumaati ésigirey, haani bukanak. Kakaan kanaamen, býiisenum bajakut, kakaan kanaamen (ñáfeejiir)*” [búregum Ahmad]

★ Ukáanum kariibenak máamak wan umañumi, Emitey elalat mo di kurimak uke : “*ujukut ariibenumi máamak kamañak koola, akaanuko Emit yoola ?*” [Al Furukan 43]

★ Ukáanum kariibenak kúmooraak di kurimak kati bukanak (an di emanjool) di poop mukaanaayam mati naaniñ, pankaaani úmanjaati malegenam tan mommi. Malegenam munokoonokoor di amisilimaau di waaf wájime. Waaf waceen di oo, tanootan tan moomumi.

Emitey yoone : “*ooniijaa jiriiben wan Emitey ewalenuomi di koone hani, wóli bee kariiben mukaanaayam mati kúfannaaniñoli*” *waa! Man eenojaat kufannaaniñiil kuñoolenut kasanken, poop kusofut buruñ bajake di ekobey Emitey ?* [Al Bakara 170]

★ Ukáanum kaliikoorak di kuñoosaak. Mátaañiam búrom too múpurulomi. Anabiyonau (*An kommi di oo di epakey* *Kásuumaayak*) naane : “*anoosan aliikoore di bukan kúbuto, nanannaam di bukan kucila*” [búregum Abu Dawud]

★ Ukáanum kafiumak aceen ábuto alet Emitey. Emitey yoone : “*anoaan afiumumi Emitey an acila Emitey eyajooyaj*” [Al Tlak 3]

★ Takunjikob búteepum banooban, eeno ekobeyubo ekakaan kákobaati Emitey. Anabiyonau (*An kommi di oo di epakey* *Kásuumaayak*) naane : “*bajut ekob búteepum, eeno ekob ecila enannaam di kákobaati Emitey*” [búregum Tirimidi]

★ Utey ebaj býejet bajakut di Emitey, mati yoo fañuyo erereg yoone di hadiis Kúduusi: “*panulako an akobaay ati Injé ; awonoorumi Injé.*” [búregum Al Búkari di Musilim]

★ Utey ekaan esup di fusinki , mba ekok jineew mba riceen ranokoore mo, bee kacesoor mba kápuren kusaay kaam di éjo’ol mba kaam di eniiley yiiya.

★ Utey poop egand basafet mba tawuñ bee kapooyooro di kúcilak kajakutaak. Roo kanaamen Emitey. Anabiyonau (*An kommi di oo di epakey* *Kásuumaayak*) naane : “*anoaan agande riceen, pankukatool di waaf ucila*” [búregum Ahmad di Tirimidi]

★ Utey eñes barakaay yati kuwaalak, újuujaw, di úteepumaw mati doo poop kanaamen di Emitey.

★ Utey efel býiisenum bati waaf mba ereg wan býiise mba káyinen wan býiise. Ibun Masud naane Anabiyonau (*An kommi di oo di epakey* *Kásuumaayak*) naane: “*býiisenum bajakut*”

★ Utey káyinen muyaalam (kuyaalaak) di kafelemi úyiisenumaw wati bootab, fuleeñaf di bala’ab, kasofumi mati bukoo kumanja, kumamanj wan an uñoolenut umanj. Di kuciik kureg úyiisenumaw, anooan wabile ebaj di oo, kásuumaay mba mátaañi. Káyinen wan kukaanemi di wan kuregemi. Roo poop mukaanaay mati

kanaamenoor di Emitey, mati Yoo emanjumi wan an uḡoolenutumi umanj.

★ Utey feel búyisenum bati bootab, fuleeḡaf, di siwaataas sati burokab (fujam furanta, kúwaagen, káriiḡa, fuleera) soo sikilumi kalubak. Doo poop kankaan kanaamen do di Emitey yacilumi kalubak, yoo ceb.

★ Utey kakali di karees kati aceen ábuto Emitey mati waaf, ukaan manukaane, kankaan kanaamen do di Emitey. Kurereg mo di hadiis: “*akalimi di karees kati aceen alet Emitey oo áyinenut poop nanaamennaamen waaf ucila di Emitey*”

[búregum Abudawud] nen kakali di kareesak kati Anabiyonḡau (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey), mba di malebam, faanaetaf foola, mba fuyiifaf (fati iñaayool, mba fúkaaf fati iñaayool...).

★ Utey ejel waataay, érusey, bala’ab, ñonkañ, ebolaay, mati kankaan nen Emitey yateepuromi nujele.

★ Utey furimaf ufe : “nen ...eene” (nan waaf ubaji wajakut) foo mukaanaay mati seetaanaay fúḡareul. Fúyiyiis kásuumaati koola di búkaanum bati Emitey ban emaje di au. Ureg maame : “búkaanum Emitey, an uḡoolenut to wanoosan poop wásuumuyomi woo ekaanemi”

★ Utey kásali di kuyaakak. Létusali di emisira dán fuyaak foom. Di bútuukumab butoonḡandab bati Al Búkari di Musilim Aisa Emitey emañ burokool – naane Aboñaayau ati Emitey naane oo di sílaamas sati ecetey yoola “*Emitey edanka Kusuwifak di kukerekenak kalawemi di kuyaakak kati kunabiyonḡak kooliil. Oo egam bukanak kakaanemomi*”. Aisa naane poop : “*nen bajeenut kúgamak uku, fuyaakaf fati Anabiyonḡau* (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) *pankukateenfo tíyan anoosan najukufo*” [búregum Al Búkari di Musilim]

Malegen kajaalomi jandi muyuul bukoo kuyaakak kati kunabiyonḡak (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) *kooliil di kati bukanak kúwaaniinak di buko, boo kulawemi. Nífirenfiren eḡar kuyaakak jikaan sidinkira sati elaw.*” [búregum Abu Awana]

Bukanak di kuregi kulaañ kuregi to emanjey yooliil” [búregum Ahmad Di Abdarimid]

★ Utey kajanten kurimak kan kugaajoorak kuregemi mankoone Aboñaayau ati Emitey (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) areguko; kati eḡar Aboñaayau (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) mba ajuumiil tutooriil di Emitey mba bukanak kúwaaniinak kati ésukey yoola. Kurim kucila (hadiis) kurim kalet malegen kan kusankene kuban di koone oo areguko.

Di kurim kucila, furimaf fati : “*jīḡar kan uremi futiḡ di ínje ; futiḡaf fúmbaam furuukenukenfo fácul Emitey*”

Poop di kurim kucila, babaj ró ufe: “*wátaañimi di muyuul, di jijaw jilaw kammi di kuyaakak.*” Poop babaj fati : “*Emitey enennen di fuyaakaf fati an anabe anooan emaleeka bee kajoonen sihaajaas sati bukanak.*” Babaj fati : “*nen aceen di muyuul nafuufium mati ewaal paneyabool kalaw, panerambenool,* di poop kurim kuceen kan uḡoolenut úyis búrom.

★ Utey ekaan wáaning wan koonemi wáaningaw wati kumisilimaak nen káaningak kati kabajiak kati Anabiyonḡau (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) kaja’aburuḡak di kañitaak kati di fukaf [di funakaf bútinken] fuleeḡaf fati saba di uceen. Doo waaf wan kumeeḡe di ekaan mankurinuuwo wabajut áseeda mati di Anabiyonḡau (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) haani kuriibooraool kafanḡumi mankumaḡool olaal ban poop di kufanḡolaal búyejet bati ekaan wajake. Nen bajeen to majak mati ekaan mo, bukoo kucila pankutoonḡeen kunokenolaal di mukaanaayam umu.

Káyinenak mati bajut emit eceeden púrutojaat Emitey

Furimaf ufu fubabaj ró kurim kugaba kabaje sembe:

futooɗandaf (bajut emit eceeden) foo eñoos mati bajut emit yiceen (Ekobaay).

Fugabutenaf: foo káyinenak mati Emitey ceb yommi Ekobaay. Emitey yoone : *“Nan Aburham aregumi ampaool di bukanak koola “nilalat few wan joomumi di kariibenak.”* [az-Zukhruf, 26]

Let emanjey ceb éyiisenemi kamaɗak kooli Emitey. Noote úyiisenko, yoo ceb, nanoonan, tanootan, di mukaanaayi, káyinenak (Tawhîd) kúrindiiɗ eeno núyinenyinen mati Emit yákon ceb ebaje, nuñoos siceen san kusofemi mati simit, di kaanumi di kariiben simit sikila.

Koone : *“ekulumaay yati Arijana yoo elakomi káseediyaak mati : “ bajut emit eceeden púrutojaat Emitey”.* Bare abuu, **bukanak kúseediyaseediya mo, sensen mankunoken búrom Arijana ?** kucenceeɗ Wahad ibn Munabi koonool : *“ furimaf bajut emit eceeden púr to jaat Emitey “ manteeer lee foo fulakomi ekulumaay yati Arijana? Nápuukiil aaniil : moo faɗ, bare ekuluma yanooyan ebabaj úñiiɗ. Kaanumojaa mánuɗarul ekuluma yabaje úñiiɗ pánkukambuli leemojaat, léekukambuli.*

Anabiyonau (^{An}kommi di ^{Kásuumaayak}oo di epakey) nasankensanken kurim kajuupoe kati úñiiɗaw wati ekuluma ecila nen furimaf ufe : fati Anabiyonau (^{An}kommi di ^{Kásuumaayak}oo di epakey) *“aregumu áyinen di búyegetool mati bajut emit eceeden púr to jaat Emitey “ **poop náyinen mo di ésigiroot**”* di kaan furimaf fápurulo di ésigiroot”, di riceen...kurim kucila nen kuceen man kuregumi koo koone ekulumaay yati kanokenak Arijana yoo elakomi emanjey wan furimaf *“ bajut emit eceeden púrutojaat Emitey, wan furege. Ucfíkum wucee woone an noote kariiben furimaf ufu bee nan ucete. Wuceen di woone an noote kariiben wan furimaf ufu furegumi. Di waawu wasankenimi búrom, kumanjaak kujamoojamoor di uruɗ wasete waatumi ekaan man furimaf “ bajut emit eceeden púrutojaat Emitey” fulako **ekulumaay yati Arijana.***

Uruɗaw uwe ulakomi úñiiɗaw wati ekulumaay yati Arijana :

① Emanjey (cIlm) : furimaf fanoofan fubabaj wan furege, kamaat noote emanjey furimaf *“ bajut emit eceeden púr to jaat Emitey”.* Emanjey siriiboort di kámanjaati. Elalat emanjey simit siceen púrutojaat Emitey, di esof mati Emit yákon ceb ebaje; yoo eenomi : bajut Emit eceeden ekobaay púrutojaat Emitey. **Di kurimak uku, ujukaal furimaf fati Emitey púrutojaat káyisumi malegenam set** [As-súkuruf 86]

di Anabiyonau (^{An}kommi di ^{Kásuumaayak}oo di epakey). **Acetumi oo bamanjer mati bajut emit eceeden púrutojaat Emitey, oo pananoken Arijana** [búregum Musilim]-

② Káyinenak : koo eenomi ebaj emanjey yasete di búfelumab bati furimaf ufu, mati fulalat káfiumaati, fulalat poop káyinenaati, bare nubaj káyinen káriiɗe. Emitey erereg di kápajulak kumisilimaak (**kumisilimaak faɗ koo eenomi káyinenumi di Emitey di Anabiyonau ooluyo, mankuukat eñoosey, mankuum di**

kayeg di fubajaf fooliil di buruᅇab bati Emitey. Bukoo kucila kumisilime kalegen

[Al Hújurat 15] eregufo di butumi yajut, úyinenfo di ésigiri.

Nen bajut to káyinen, nonounu nannaam di káregaati malegen. Anabiyonau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) naane : “ *níyinenene mati bajut simit siceen púr to jaat Emitey ban ínje ilakomi Aboñaayau ati Emitey. bajut abile kákamboor di Emitey di kurimak uku kugabaak oo bañosutuko mánanokenaati Arijana...* [búregum Musilim]

③ Emanjey : nan umanjumi waa eenomi káyinen káriiᅇe, káyinen kucila pankukaani umaᅇ di ésigiri, numaᅇ di fúrerapi wan furimaf “bajut emit eceen ekobaay púrutojaat Emitey” fuguubumi. Kaanumojaat, alatumi mati Emitey yákon (Tawid) oo acila añoosa, kaan, nalalat mati fujuko, mba mati kákobaati, mba emaᅇ faᅇ. Emitey yoone mati ikuñoosaak kakatuyomi mati eñesey fujuko : nan kuregeiimi : “*bajut emit eceen púrutojaat Emitey*” di *kuruukenooro fujukaaf* [As safat 35]

④ Kariibenak Emitey yákoney : kariiben kucila koo kulakomi ésaagumey yati káyinenak. Koo poop kúyiyiis mukaanaay mati an áyinene. Koo di ekaaney wan Emitey emaᅇjumi, mba di etey wan elatumi kurajemi faᅇ nen man Emitey eregumi: “*anoaan asenoromi Emitey di mukaanaay majake, oo jaan jajake nasofe. Kabanak kati wanoowan koo Emitey eciluko* (Lukuman 22). Roo eenomi ekobey faᅇ.

⑤ Malegenam : eregey “bajut simit siceen púr too jaat Emitey” roo kankaan malegen ceb, ebunt ele to, mati aregumi di butumool ésigirey báyinenut, oo añoosa. Emitey yoone mati kuñoosaak :” *kurereg di kúrerepiil waletumi di sísigiriil*. [Al Faat, 11]

⑥ Kamaᅇjak : amisilimaau naate amaᅇ kurimak uku; amaᅇjuko aban nakaan wan kuguubumi, namaᅇ káyinenkomi mankuriibenko. Naate karungen wan Emitey emaᅇjumi haani di kánaati wan oo amaᅇjumi, di kusoor di kan kusoorumi di Emitey, di Aboñaayau, nariiben Aboñaayau oola, nariiben kutobojak koola, di emaᅇ buruᅇab bajakaab ban aᅇarulomi.. roo eenomi kamaᅇ kati amiikeel di Amansaau oola.

⑦ Añes Emitey ceb di ewonkey kurimak uku. Emitey yoone : *wan kuregümi , kooniil kukob Emitey ceb, di kusaluyo*. [Al Byina 5]. Anabiyonau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) naane : “ *malegen, Emitey éfirenfiren Jahanama aregemi : bajut simit siceen sikobaay púrutojaat Emitey. Wan uñesutomi, Emitey ceb.*” [búregum Al

Búkari]

Káseediyaak mati Muhamad (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) **oo eenomi Aboñaayau ati Emitey**

Kaanumojaat, man rouru bajo, panusofaal kurimak uku manukaanaal wan furimaf fuguubumi bee nan ecetey eja'alo.

Di fuyaakaf, acetumi pankuñes emanj di oo waaf úfeejiir; nen ápukuwo, oo napapak, bare nen ápukutuwo oo pánajim. Eceeñey yákon di siceen sicila yooye : Anabiyonau ooli ai ? An Emitey ewulumi fúrerep di dúniyaay uye manakaan wan eregumi, poop an Emitey ewulumi emanj di fuyaakool épukey yajakaay; ñaa épuk ecila panerambenool di buroñab boola kajom nan fubaj fanoofan, nan kuñooli kootutumi ekatool.

① Kariibenak buruñab bati Anabiyonau Muhamad (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) : malegen Emitey yoone uriibenaal Anabiyonau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey): **yoone ariibenumi Anabiyonau, oo Emitey nariibene** [An Nisaa 80] **ureg** : “ **nen malegen jimammañ Emitey, jiriibenom Emitey, panemañuul**” [Al Imran 31], Arijana ebajeyuyo nen manuriibenemi kurimak kati Anabiyonau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey). Naane : “ **bukanak kúmba búrom pankujaw Arijana kat kabilumi elat. Kamaa ai abile elat au Anabiyonau ati Emitey ? Aatumu kariibenom oo aatumu ejaw Arijana. Alatumi oo amañut ejaw Arijana.** [búregum Al Bukari] poop amañumi Anabiyonau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) naate ariiben wan aregumi mati kariibenak kúyiisumi kamañak. Kaanumojaat, aanumi oo Anabiyonau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) namañe bariibenut mukaanaayam moola, an acila aregut malegen.

② Káyinen kurimak kan añarulomi Asofumi furim fan Anabiyonau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) arege, búregum butoonand mati leemalegen mati babaj wan añoose ró, roo kankaan nen Emitey di Anabiyonau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) kuregut malegen mati Aboñaayau ati emitey (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey), kupakenoopaken di kalimoorak di poop eregey wabajut di waje'e bee di wan Emitey éyiisoomi (**ban letasanken furim di fuuñ**) (An Najum, 3)

③ Ete'ey wan áfirenumi di wan agamumi bukanak di wo Utey júnubaay yafañumi mánekoolenie, yalakomi kanaamenak púr to, nutey júnubaas safañumi kákalaa di júnubaas sariibentomi, poop nutey júnubaas satiitas, di wanoowan wajakutumi rebo.

Káyinenak kati amisilimaau kubenenoebeneno nen manamañemi Anabiyonau oola (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey). Káyinenak koola kubeneno jaat Emitey panekaanool amañ ekaaney wajakaaw, natey eñoosey Emitey, búlaputab di kákobaataak.

④ Jíkobum Emitey di siluwaas san ejuumenumi di karesak kati Anabiyonau ooluyo (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) Káfirenak koo kulakomi mukaanaay mutoonand di ekobey búrom kúfirene, púr to jaat wan kusene buruñ di kurim kaciiki kuboñuko. Kamaat sensen ukob Emitey di kurim kan ujamaale di Aboñaayau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey); naane : “ **anooan akaane mukaanaay mariiboort di wan usene buruñ, oo abajut ró bacaam**” [Musilim].

Waceɗe kamanjen:

EMAŋ ANABIYOŋAU (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) mukaanaay man anooan oote ukaan. Kamaŋ kati au umaŋool ceb kuyajut, bare noote emaŋool faŋ anooan haani fumuumool. Amaŋumi waaf oo náboolibooliwo faŋ, ban namammaŋ kacooruwo. Abajumi kamaŋ káriiŋe di Anabiyoŋau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) oo kamaŋ kucila kurajeraj di mukaanaayool. Mukaanaayool mutooŋand, kariibenool manukaan wan akaanemi (sunnaay yoola) au di kariiben kurimak koola; nukat wan áfirenumi nujuker jak mukaanaayool, kaan majake mba majakut di buroŋool, nan baje kásuumaay mba mátaañi. Nuŋoolenaale uregaal mati ekobey di kariibenak soo síyisumi kamaŋak, leemojaat kamaŋ kucila kúriiŋut.

Mukaanaay mupinaay mati kamaŋak man an abaje bee di Anabiyoŋau

(*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*):

Kawoolo'ool nanooan, nulaw faŋ bee di oo¹, abaj kásuumaay di epakey mati amaŋumi waaf panawoolowo ñameeŋe; eñes faŋ beet ejukool; mati amaŋumi an, oo nañeseñes ejuk an amaŋumi; nuruukenool manubuuñaool, nan kuwonke kareesool. Isaak naane : “púr to ecetey yati Anabiyoŋau, (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) kuriibooraak koola leekuwool'ool bukoo bawalenorout poop búyejeteil bateyut di kuŋan.” Elat kan Emitey di Anabiyoŋau ooluyo (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) elatumi, poop esof alatoora ati Anabiyoŋau nen alatoora ooli; káloi kákaaneriitumi sunnaay yoola ban di kuriŋul mukaanaayam mati Lisilaamey nen kuñoosaak; kunaamenaak di kuriŋulaak, emaŋ kan Anabiyoŋau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) amaŋumi, di bukoo kucila, fiilaf foola, kuseekool di kuriibooraool (Muhajiriin di Ansar), elat kalatiimi, etey kate'eiimi di kajeleimi.

Di mukaanaayam máyiisumi kamaŋ kan ubaje bee di Anabiyoŋau

(*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*)

babaj ró kariibenak fujuumaf foola fajakaaf mati nakankaan an fujuumaf fujake faŋ: Fujuumaf fati Aboñaayau ati Emitey (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) fujajak biyok Aisa (Emitey eyabool) naane mati oo Aboñaayau ati Emitey : “fujuumaf fati Aboñaayau ati Emitey (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) foo fulakomi fati Alukuraaney” wan Alukuraaney eregumi woo nakaanemi. Oo afaŋe káwaaniino bukanak búrom; poop fúniineetaf foola di futiikaf furajemi. Oo afaŋe káwaaniino, poop afaŋe ewuley, káfaŋuma di fuleŋaf fati balatab (suŋey). Di bukaaku nakankaan an arega malegen, an ásuume, poop ágaleneriit di an arienool fuuñ. Bare ábonketeriit di mukaanaay mati eñoos Emitey mutiikenaay nen maneregumi. Nakankaan an awalenooree faŋ. Ameenjut kansankenn bíbibil síndo'ool. Oo afaŋ másuum kati fiilaf foola, nafaŋiil búyejet, éboteni yan aanemi bukanak kubaj nanooan.

Au Amansaau nilawi uwul kawulak kiiya Anabiyoŋau ume, fiilaf foola, kuseekool, kuriibooraool, kariiboorumi di bukoo di anooan ariibeniimi kariiben kafaŋumi mankujake funakaf fati kayitaak.

¹ Yoo eenomi ewonk Anabiyoŋau man kalawak di kásuumaayak kati Emitey kulako di oo).

Kaposaak

Kásalaak ¹ kati siwaataas koo kulakomi ésaagumey egabutene yati Lisilaamey. Kuṇoolenut kujak au basetut; ban masetam moo mumelam musetenemi mba mofam (mba kaporak)

Mumelam: 1-Mumel masete: moo mumel masete, majake kaposo, poop musetena ricee. Múpurempuren salitaay yati eniiley, di kosaay.

2-Mumel masetut: moo mumel matiit magore waaf wasetut mba mumel manooman man salite ekajene músuumaati baraam, mba mubaj búnooor, mba kaput.

Umanj mati : mumel majuupoe mujakut eeno másetaataam moolumo muṇaruloṇar búnooor bákón di únokooraw uwe : kásuumaati, búnooor, mba kaput koolumo.

Mumel majuupout moo mukañokaño nan salitaay enoken dó.

Mumel majuupoe moo eenomi mumel man mameenjam moolumo mufaje mati ubik ugaba wáamak (siliitar soono 210).

Umojumaaw : Nuṇoolene umoj di kañ kanookan, kasete púrutojaat kañ kati sanu (oor), mba ékoriforo; pammukaan mumel masete bare masetam moomu to, eeno wañaw ucila kupoposuwu uset, bare aṇaruwomi manaposu oo panabaj nen júnube. Múmojumaam di wañaw wati kuñosaak nuṇoolene uṇaruwo, nen umanje mati usetut.

Kabaṇ kati enuk yacete : koo kúfirenfiren few. Enukey yacetaay yoo ṇoolene kaan yákon di sinukas sigabaas :

1) yan kúrieriitumi eliwey, **2)** di yan kuriemi eliwey bare kúraamulutuyo. Nen nusayene kabaṇak, sensen uṇaruko di kapanak kasayaak, bare lee di kajinlenaak.

Al Istinja (esuus yasetene au basaner uban) : yoo elakomi esuus wápurulomi di fátaamaf di usunaw ugabaaw (musuram, di wataw). Esuus ecila kooneyo ‘Istinja’ eeno mumel nuṇare manusuus. Eeno di yínkaam mba kayiit kasete, mba riceen núsusume, nounu panuwonk ‘Istijmaar’

Man Istijmaar ceb eyaj, noote ekaanuyo di waaf wasete, (wabajut kosa), usetena, wan kúrieriit, wáriṇe úfeejiir mba di wuuj to. ‘Istinja’, mba ‘istijmaar’ mukaanaay man anooan oote ukaan di wápureuumi fátaam usunaw ugabaaw wan kureguuñaa.

Kúfirenfiren an aam di basan mba musur : oo basan mba musur aban letayito nounu nan asanumi mba asurumi aban; kúfirenfiren poop an basan mba musur di fumo, di buruṇ ban kújawume, mba di báyinaat tan bukan kugooogomi, mba fátaam búbaar babaje muri, mba kajooṇoor ban kúsaliemi **kibula**, mba ekatuyo bálamuk nan oom di basan tíyaṇ.

Kulalat an aam di basan mba musur : oo kanoken di fusanaf mba ejonkoṇ manawookene waaf wabaje kareesak kati Emitey, kúfirenfiren poop kasankenool oo di basan mba musur di karol mba riceen ranokoor mo, mba esof faṇaaf foola di kañen kúrir, kajooṇoor di Ka’abaay nan oom di eluup, mba nan amaṇumojaat, maame naṇoolene akaan.

Cenceeṇ an aam di basan: átiloor mba apooso ñoono (uyaas wálinooruty) naṇar

¹Balindab di ejukey yati bukanak yan kúyisuña di jiliibaraju jati sálíjaay , (fiqh), kásalaak, eseney jakaay, balatab, di hijaay, balind bucila bukaanikaan riiboor di wan bukanak kusofumi mati woo ufaje ejak burok bati an ápajule ceb wan ureesaw uwu Utebe. Jiṇoolene jinaamaati ejuk.

Di kurim kati fiqh, amisilímaau naate ariiben kumanjaak kan afumumi di ekobey yooliil Emitey nen kulimaamaak kubaciirak: ubuke: Abu Haniifah, Maalik, As-saafir di Ahmad Ibut Hambal di bukaaku – Emitey ewuliil buko búrom kabonketak káamak.

mumelam di sinkaamas (mánatiloor).

Balindab bati basanab: koone aamumi di eja'ay bee di ejonkoŋey naate areg « *Bismillâh, a3oudhoubillâhi minal khoubthi wal khabâith* » « Di kareesak kati Emitey inje oomu di kagoogo di Emitey takum siseetaanas siniinaas di siseekas). Poop nana am di epurul, nareg: « *Ghoufrânaka* » {Amansaau }nilawi kabonket). Nánokenum di kákamun kumay ban nápurum kákamun kúrír.

Fúyuuyooruma¹ (úñiiŋ) : cenceeŋ usuus úñiiŋaw di fúsuusooruma (jigol) jankut nen arak. Emaŋ ecila ebabaj sembe nan koom di kásali, kakaraŋ Alikuraaney di kaposo bee kásali, jandi ukupus, nan uyitoe kamoor, mba oom di kanoken di emisira mba eluup, nan butumab bupute, di riceen. Kumammaŋ útoonŋum kapanak kúrírak nan oom di esuus úñiiŋaw di nan oom di kaposo janaba, nuŋar kañen kumay mánupuren wan umaŋumi kápuren wajakut di eniili.

Sísaagumas sati esofey sálíjaay : 1) Eposey buulab yáŋarulomi kakupusak di efiifey mumelam di síñindaas. 2) Eposey uñenaw ugabaaw, kásofum di kusinkak bee di sileekas; 3) Esuusey fúkaaf di uwosaw; 4) Eposey úkamunaw ugabaaw bee di síjonkumas; 5) Núkaanum manukaan nen mansiriiboorumi; 6) Takumuting kaposaaak bee nan ubane; [Kaanumojaat, letukob man kaaku kusay mambi utooŋ kariibentomi]

Wan kumaŋumi di sísaagumas sati sunnaay di kaposaaak

Eŋarey fúsuusoorumaaf; eposey uñenaw ugabaaw au di etooŋey kaposaaak sálíjaay, nupos butumab di síñindaas jandi upos buulab; nuufiif uñak beri butumab di síñindaas eeno usuŋut, nubaj mumelam usuus fulempaf eeno fuliilut rím di mumelam marinomi, au baposer buulab , nuboojen kujalangak kati kusinkak; kati uñenaw di úkanumaw; utooŋ upos kañenak mba kákanumak kúrírak; upos kanookan ñagaba bee ñáfeejiir. Ufiif mumelam di kañen kárír mánupurenumo di kamay, nan oom di epos éñindaay; úñiten uñenaw, úkamunaw, nukaan jak sálíjaay uwuujen tan jatiit kuregumi ure; ukaraŋ kurimak kan kuliikimi esofey sálíjaay babaner.

Wan ootumi ekaan di esofey sálíjaay Ureg “*Bisimillah*” [di kareesak kati Emitey] jandi utooŋ sálíjaay (kaposaaak), nupos uñenaw ugabaaw ñáfeejiir (ayitoulomi di kamoor kati fuk jandi úruruwo di kañak kati mumelam).

Wajakutumi di kaposaaak (esofey sálíjaay) Eŋar mumel majinlene mba mábolie, epos kañen mba kákamun wawuuje ñáfeejiir, efank úkamunaw man mumelam musot; epos síndenaay yati kúcilak.

Bare esuusey uñenaw manusay au bápurolo di esofey sálíjaay yoo sensen. :

Kúgam: nen oom di epos butumab nunen mumelam di butumab, poop nen oom di epos síñindaas , nufiif mumelam munoken di síñindaas, takumunokemmo di kañenak ceb yaŋ núpurenumo, kaposaaak uku kugabaak kusetut eeno nukankaan nen mankuregimi.

Esofey sálíjaay : Ubaj búyejet bati esof sálíji, nureg: “ *Bisimillah*” (di kareesak kati Emitey), nupos uñenaw ugabaaw ñáfeejiir, nupos butumab di éñindaay ñáfeejiir, nupos buulab kásofum walaw wati fúkaaf uliilumi úwaloul bee fátaam fulempaf, nupos kawos kanookan, nupos uñenaw ugabaaw bee di sileekas púr to nusuus fúkaaf

¹ Umanj mati : *sivâk* yoo eenomi jigol, fusuussoorum úñiiŋ, jan kutokoñe fúkaaf fuluut mbi kusuus úñiiŋaw».

di uwosaw, púr to , nupos fúkaaf di uñeni ugabaaw, kásofum di uraabaw bee di furongolaf, núlaañenuwo bee fácul. Nupos uwosaw nusuus di kusinkak káamakak bálamukab bati uwosaw jisinkaj jariibentomi nunokenjo síndena di kawosak manusuusuko set. Púr to, nupos úkamunaw ugabaaw bee di síjonkumas.

Umanj mati : Noote ugor fulempaf mumelam, eeno fúrimut. Kaanujaat fulemp fameenje wal, nupos wan ujukumi.

Kaposaak sikawaas mba wanokoorumo : [pankaani letupos úkamunaw]

Roo waaf wan ukaano di úkamunaw , kaan waaf wati kabañ mba riceen (buleef). Kaanujaa waaf wati bufal mba ranokoorumo, koone buleef. Epos ecila esensen nanoonan noom di kaposo sálíji. Bare babaj buruñ bati kaposaak uku.

1) Au manukaano buleef bucila, basofer sálíjaay uban (manuposó kákamunak kaaku uban **2)** kaposaak pankukaani di mumel **3)** buleefab boote búfimen kákamunak búrom kati tan ceñjumi epos **4)** boote poop ekaan buleef (sósoñ) bákori di múrokuma majake di Lisilaamey **5)** poop di muset di kosa yanooyan.

Fubuuraaf (fukaalaaf) Foo panfukaani letusuus fúkaaf mumelam. Sensen usuusufó: **1)**Eeno fubuuraaf fati ániine, **2)**foote káfimen jak ríñ, fúkaaf fati ániinaa ajumi, **3)**egorey fúkaaf mumelam panekaani nan oom di esof sálíji, **4)** sálíji ecila panesofi di mumel.

Fubuuraaf (kimaar) foo panfukaani letupos fúkaaf. Sensen esuus fatiyaraay yoolufo bare di buruñ: **1)** kaan fubuuraaf fati ániine **2)** faate káfimen fúko fati an ájuwe; **3)** esuusey panekaani di kaposo kati sálíji; **4)** sálíji ecila panekaani di mumel; **5)**fubuuraaf foote fúfimen fúkaaf fati aseek ájuwe.

Kapiaak kati sálíjaay: epiopio funak fákon di fuk fákon, di an aam síndo'ool, poop kulay kúfeejiir, di an aam di kaja'aburuñ eeno kaja'aburuñ kasenool managumbul kásalaak koola.

Nan kaposaak kutoonjumi : Kapiaak kati sálíjaay kutontoonj di sálíjaay etoonandey, man sísalijaas sikaño, poop nan ukaanomi buleefab bati usamataaw (sosoñ) au basofer sálíjaay uban bee nan waataay yákoney ériñe, fati kajom, bee mati ajawutumi ban (siwaati 24)

Umanj mati : atoonjumi sálíjaay oo manajuume ejaw kaja'aburuñ ban nabaayi, ajawut mba natoonj esof sálíji bee kásali síndo'ol ban najaw mba amanjut nei natoonj sálíjaay, oo naate ariiben kapiaak kati sálíji yati an ajawut ban.

Bukapab : taate bukapab ban kúsontenumemi an an kákamun mba kañen kumiinoe mba ricee ranokoore mo. Yoo sensen manusuusuyo bare di buruñ. : **1)** kaan fúbuko faceeje kapaken; **2)** bateeperab takumbuwuuj fúbukaaf tan furemi; **3)** esuusey sootut kakatoor di eposey upanaw waawu wati eniiley nen uñenaw, fúkaaf, úkamunaw di esofey sálíjaay. Bateepenerab buwuujuaat, fúbukaaf manfuremi , núpuren wafanjutomi; bare eenojaat núkolikoli takuñjaruli mátaañi nounu sensen au esuusuyo.

Kapanak kati buleefab kan esuusey egorumi : Fatiyaraay yati kusinkak kati úkamunaw bee di éjonkumey. Pánusuusum di kusinkak kati uñenaw utañalen (uranenko) jatiit manusuus.

Mumanjaay : ✨ wajakumi usuus sikawaasas sigabaas mákon tákumubanum kapanak kárirak ✨ kuregut usuus fátaam buleefab (sikawaasas) mba kutonjak, poop nen ure'e di kutonjak, esuusey nounu ejakut ✨ kulalat upos buleefab (sikawaasas) tan ootenumi esuususo, esuus yajuupoe di sálíjaay yákoney

✱ mati fubuoraf (fukaalaaf) di fúmusooraf (kimaar) koo noote usuus ríiŋ.

Wakajenumi sálíjaay : **1)** wápurulomi di busun bati musur mba erumpuney nen kahooy, matuj mba nen musur di kamel; **2)** kamoor úlimen, katundaak, púr to jaat kamoor karente nen kaŋotak au balakoer, bajuumer mba bafintoer; **3)** épuruley yati wataw di uruŋ uceen úbuto wakaanut uruŋaw wooluwo; **4)** waaf wápurulo di eniiley wasetut; púrutojaat musuram di wataw, eeno waaf ucila úpurulopur di sembe nen fásim; **5)** furiaf eliwey yati siñonkomaas; **6)** egor fañaaf fooli mba fati aceen di kañen; **7)** ániine egor faña fati aseek mba aseek egor faña fati aseek; **8)** káyinenak uban núpur (di buruŋab bati Emitey). Amanjutumi manteer babaj mba bajut sálíji oo kurere di amanjumi mati nababaj sálíji. Senut oo elaañ aposo.

Kaposaak káamakak (janaaba): wáŋareuumi kañawaakuyo: **1)** épurul yati matuj yariiboore di kásuum, mba moo épurul au di kamoor di kásuum mba bajut kásuum; **2)** kanokenak kati fañaat fati ániinaau di fati aseekau, haani di kaan asurut ; **3)** étuub an áyinenut di Lisilaamey mba alaañulo bee di Lisilaamey eeno nápur ; **4)** épurey yati fásimaf di aseekau (fuleeŋaf); **5)** épuruley yati fásimaf di aseekau oo di eroŋ ; **6)** epos buyiŋ bati amisilime.

Mukaanaay man ootumi ekaan di kañawaak janaabaay Mumelam moote mugor eniiley yoola búrom di síndena butumab di síndena síñindaas.

Janaabaay ebabaj waaf futok di ubaacir : **1)** ubaj búyejet bati kaposo janaabaay; **2)** nureg: “ Bisimillah” [di kareesak kati Emitey], **3)** nupos uñenaw jandi úruruwo di kañak kati mumelam; **4)** nupos fañaaf fooli ban kosaay egorumi; **5)** poso sálíjaay uban; **6)** nubaj mumelam di másankiaam mati kañenak úyuwen fúkaaf ñáfeejiir; **7)** núyuwen eniiley yooli; **8)** núñitenoor eniiley di uñeni ugabaaw; **9)** útoonjum di kapani kúrir;

Asetutumi di másetaati maikun oo kúfirenoofiren di : **1)** egor Alikuraaney **2)** oo kásali; **3)** oo eŋom Ka’abaay. Benentojaat rouru an kañawaak kati janaabaay komumi di oo, oo poop : **1)** kúfirenoofiren kakaraŋ Alikuraaney; **2)** kalako di emisiraay. Kúfirenfiren an janaabaay yoomumi di oo kamoor basofut sálíji. Poop kulalat ukajen mumelam di kañawaak janaabaay.

Kateyumaamaak: (esofey sálíjaay di mofam): wan kuceeŋumi: **1)** úŋoolenaati uŋar mumelam; **2)** usofuyo di mof masete, majake kateyumaamu, mabaje kapor bare lee di mof mareeme. **Sísaagumas sooluko :** usuus buulab búrom di uñenaw ugabaaw búrom bee di ñírokomañ nen manriiboorum, takumukat manukaan waceen au babanut.

Wakajenkomi : **1)** waŋoolenumi ukajen sálíjaay; **2)** kabajoak kati mumelam, eeno nuteamaamae mati bajeenut mumel; **3)** éjimey yati manuteyamaamu nen an,, an éju’ut ekaane manuteyamaamu. Púr to núju.

Wan kumaŋumi : **1)** mukaanaayam mati teyamaamaay muriib jak, jakumbaj ekob pio, oomujaat di kateyamaam janaabaay; **2)** nukobuyo bee nan kásalaak kutooŋe; **3)** ureg furimaf fúbanumaf teyamaamaay, fan kuregemi poop di esofey sálíjaay.

Wan kulatumi : enagey uñenaw tentaam wafaŋe ñákon.

Manootumi ekaan: usof kateyamaamu di búyejeti, nureg: “*Bisimillah*” [di kareesak kati Emitey], nunag ñákon uñenaw tentaam úbuulo ñákon (uñenaw ugabaaw) nuboot fulempaf, nusuusoor uñenaw beri ñírokomaŋ (bálamukab booluwo), nuŋar kañenak kamayak manusuus bálamukab bati kañenak kúrirak, poop nuŋar kárirak manusuus bálamukab bati kamayak.

Wakajenumi tayamaamaay : woono úfeejiir :

Sínukureņas: soo babaj ró sítuuk sífeejiir: **1)** san kúfirenumi furi : nen eyeney, ekumbaay di wanoowan wápurulo di sinukas sigabaas usu, san kúrieriitumi, di bawaasab, di sínukureņas safañumi kájaali ejangooney. Sinukas usu musuram mooluso, wataw wooluso, kulacak, ejeeney, matujam, miilam, kújuulak di balacerab booluso busetut; **2)**san busetumi soo kankaan dó sítuuk sayiikun: **3)** anau: oo matujam moola, ejeeney, kulacak koola, miilam moola di kújuulak, doo búrom seset.

Waafaw	Fujuumat foolwo	
Waroñumi	Wasetumi	Nen eyeney, ekumbaay di wanoowan wápurulo di sinukas sigabaas usu, san kúrieriitumi, di bawaasab, di sínukureņas safañumi kájaali ejangooney. Sinukas usu musuram mooluso, wataw wooluso, kulacak, ejeeney, matujam, miilam, kújuulak di balacerab booluso busetut.
	Wasetumi	A) Anau : Upanaw woo poop mo, di wápureumi di eniilool, púrutojaat musuram, wataw kamel kápurulo di fátaam ániine, púrutojaat musuram, wataw, kamel kápurulo di fátaamool di fásimaf. Rouru búrom setut.
		B) Sínukuraņas san utokoñaalemi eliwey : musuram mooluso, wataw wooluso matujam mooluso, miilam mooluso, ejeeney kuyandak kooluso, kújuulak kulacak di kamelak kápureumi di fátaamusu doo búriom seset.
		C) Sinukas san an uñoolenutumi uteyuso nen eroaay ejangooney ekuukaay di sicee, soo kulacak, ejeeney yooluso ceb sisete. Waaf wacete (uyiñ wati waaf), woo búrom usetut.
Uyiñau	Woo búrom usetut púrutojaat buyiñ bati an, bati ewol, bati kakos di wabajutumi fásim fate'e di eniiley nen elankur (ekaasuun, etafa, di esol)	
Waaf wacete	Waaf wáliñe useset nen yentaamey, sinkaamas di ricee; (pur to jaat walixaau wasetutumi wasankenimi fatiya.	

Waaf úkaanumaay fañ : ✨ fásimaf , kajintak kati musontaay, múpuunam, roo búrom setut di kásalaak , bare kajenut kásalaak eeno púreriitul juup mba eeno di enuk yasete fúrolo. ✨ fásimaf fuseset di waaf ugaba : **1)** ewoley, **2)** fásimaf falakomi di eniiley , di utiiraaw wati eniiley yati enuk yáramuli. ✨ waaf wan kutingulo di enuk yarone, erohaay, poop jiñiilaj jati fehaf, di jabajumi di fehaaf kuleeñ kúfeejiir, moo búrom museset. ✨ kaseten waaf wasetut kootut ekaan manubaj ró býyjet. Kaanumojaa mankaan kalubak kúpurene másetaataam, waaf ucila panulaañ waaf wasete. ✨ eñar waaf wasetut di kañen , mba katobojuwo kajenut sálíjaay. Bare cenceeñ úpurenwo (di buruñab) nupos eniiley, di kañenak kagorumi ceb (kan ukaanumi). ✨ kosaay mba másetaatam múpurepur di mukaanaay nen ume : **1)** muposi di mumel musetena; **2)** nuñaaf tan uposumi, eeno muñaafaay; **3)** núñiten salitaay. Upúren eeno baposerab busetut; **4)** uposuko ñoono futok di ñagaba, ñakaanumi futok di ñáfeejiir, nuñar mofam mba ésaafinaay manupos , eeno másetaati man eyen ekaani.

Kúgam: ✨ kaanujaat mofam mugogor waaf nen mumel masetut (musur) au éyu to mumelam biyok salitaay, bunokoorab booluyo, di kaputak púr. Kaanujaat ricee nen wat, úpureñ salitaay, di ban erajumi; ✨ kaanujaat kosa yan mumelam ceb muñoolene múpureñ, nounu noote uposuyo di mumel. ✨ kaanujaat tin tan uñoolenut ujuk jak, panupos biyok seti mati núpurempurenuyo. ✨ cenceeñ aamumi di esof sálíji bee kásali di ásali kásali kuceen abenen to di salíjaay yákoney ✨ amoorumi biyok ahooy oo ceenut epos ésanumey yoola mati kawooy kucila kankaan érus yasete. Oo aposo sálíjaay mánsali, eeno namammañ kásali mba ekaan riceen rati ekobey Emitey.

Mukaanaay magore kuseekaku

Fuposo fásim fati aseek (fuleeñaf) 1) mumel múbuto di fátaamool (métrorragie)

Eceeñey	Epúkey
Simitas san aseekau aatumi ebaj tiitijaa, mba juupojaa, manaleeñ soono buu ?	Tiitijaa simit futok di sibaaciir bare ajukujaa jandi nounu, roo fásim fúbuto di fátaamool (“métrorragie”) bajut kaliikum kati fuwuujuutujaa.
Kapiaak kafañumi katiiti di ejukey uleeñaf ?	Fulay fákón di fuk fákón (siwaati 24) ríñutujaa, roo fásim fúbuto fápurulo di fátaamool (“métrorragie”)
Fuposaaf fafañumi manfupioe	Kunak bútinken nen wuj to, roo fásim fúbuto fápurulo fátaamool (“métrorragie”) fuposo fúfumpañ.
Kapiaak kati masetam mafañumi mammupioe tutor upos ugaba	Kunak uñen di kúfeejiir. Fásimaf furaje jandi nounu, roo fásim fúbuto fápurulo di fátaamool (“métrorragie”) fuposo fúfumpañ. ¹
Kapio kati fuposo fati aseek ?	Kunak futok di fákón mba di kugaba
Kapiaak kati maset mati aseek ápurulo di fuposo	Kunak kabanán di kúfeejiir mba di kubaaciir
Nen ajuke fásim di fátaamaf foola oo di búrooko, abu nounu fuposo najuke ?	Wápureuumi di fañaaf fati aseekau ati búrooko, kaan fásim mba fásim (fabaje fulayen) fápureul síndena fátaamool, rouru fásim fúbuto fanaame di “métrorragie”
Aseek ápurulo di fuposo, buu námanjumemi mati nalanlaañ aset ?	Babaj ró kuseek kugaba 1) kaanujaa nanannaam di kañoolenumi kujukufo (Al kasatul Baidaha) ² . 2) fásimaf panfukat épurul di fátaamool; síndena yati fátaamool panesay ébajaati fásim (Al koudra As soufra).
Kamelak kápureuumi síndena fañaaf fati aseek nan asetumi (oo babaner fuposaaf foola) ?	Kaanujaa kamel kaleme mba kafiite koo kuseset. Kaanujaa fásim fúfumpañ mba fabaje fugilaet, nounu fusetut. Foo búrom fukajenkajen sálíjaay. Fukatutujaa etey nounu “métrorragie” (fuposo fúfumpañ)
Kamel (Al koudra di As soufra) kápureuumi di fátaam aseek	Nen kúpurulo jandi ajuk, mba oo bajuker fuleeñaf foola, katut, tingouti tutor ejukey egabaay, nounu fuleeñaf foola (fuposaaf)najuke bare futingoe tutor kaposaa kugabutak, Alkoudra ³ mba As soufra, ⁴ roo “métrorragie”
Aseekau ajukemi fuleeñaf foola waataay yákoney ban nalañ aset jandi áriiñen kunakak koola ?	Oo wan kuñesumi álaañul to di masetool nen fásimaf fukate ete`ey manalañ to di masetool, haani áriiñenut kunak koola.
Man karaagenemi mba kájukaaliemi kuleeñak kooliil ?	Nen kaanujaa púreoopur nen fuleeñ namanj mati oo fuposo najuke, takum waataay yan ajukufomi egaalenool búyejet. Bare nounu kaposaa kutooñandak pankukatoor di kúlámukaak wáriiñe kunak uñen di kúfeejiir (waataay yati kapiaak kati masetam) tiitijaat leemojaa, “métrorragie najuke.

¹ **Métrorragie** : roo fásim fatarenulo kataren kajakut síndena di fañaaf fati aseekau. Koonufo di kuraabak “al adhil”. Wápajulumu fuposaaf di fásimaf fúbutaaf woowe : **1)** fásimaf fati fuposaaf fúyenyem kúk fubaj fulayen. Fati “métrorragie” fúbuto, fáyeme nen fásim fati fúbuko. **2)** fásim fati fuposo foo fúlabilabi, poop fuñoolene furiiboor di fakoliil. Fásimaf fúbutaaf foo furerent. Fásimaf fuposaaf fubabaj kaput kajakut. Fásimaf fúbutaaf foo fuputeput nen fásimaf fati eniiley. Di luwaay yati Lisilaamey kúfirenfiren aseekau aamumi di fuposaaf wanoowan wan kúfirene aam di kaposo janaaba. Nen kásalaak, kalako di emisira, kakarañ **Alikuraaney**, mba balatab di ricee.

² **Al kasatul baidah** : koo kamel kafiite kápureul fátaam aseekau nan asetumi. Kamel kucila kuseset bare kukajenkajen sálíjaay.

³ **Alkoudra** : foo fásim fateye síndena di fañaaf fati aseekau.

⁴ **Assoufra** : foo fásim fate`e famañ kajilaet fápureul fátaam aseekau.

Nen kapiaak kati fuposaaf kubenenoe fuleeñ mba kuwuje tan kubanemi ?	Roo fuposo eeno wujut kunak bútingen kan fupos fupioemi leewuj to.
Kaanujaa aseekau naleeñjeleñ pio wáriiñe fuleeñ búrom fo mba wafañe to ?	Nounu waaf ubaaciir ubaje : 1) amanjumi waataay yati fuleeñaf foola, di kapiaak koolufo, poop namanj fásim fati fupos buu funokoore di fásim fúbuto. Aseek acila naate amanj kaposaa koola kunak koono buu, poop waati yei najukefomi; takumañesufo di bunokoorab bati fásimaf. 2) amanjumi waataay yati fuleeñaf foola, di kapiaak koolufo; bare fásimaf foola fubabaj búnokoorab bákona. Oo asof waataay di kunak kati fuposaaf foola. 3) amanjumi waataay di fuleeñaf fati fuposaaf foola, ban amanjut kunak koono buu naposem. Oo naate apin kunak futok di fákona mba di kugaba (kapiaak kan fupos fupioemi, di waataay uyu yan amanjumi. 4) amanjumi fuleeñaf foola kunak koono buu, bare amanjut waati yei najukefomi di fuleeñaf, oo naate apin kunak kan ajukumi fuposaaf foola di kunakak uku kan amanjumi, nanoosan jileeñaj jibaalulo.

2) Kamelak kátooneumi eñiilau

Siceeñas	Epúkey
Nen aseekau aroñe bajukat kamel di fátaamool ?	Oo kunaamut mukaanaay di kan kúfumpaṅak kúpureuumi. Bajut waate ekaan manajaw añawo, poop suñey yoola ejañak.
Nen ajuke fúmanjum fati eroñey yoola ?	Fásimaf , kemelak di jari jabaj to poop kapió kabaj to, roo let kamel kápurulo di fátaam aseek aroña (lochies) roo fásim fúfumpaṅ fúbuto (métrorragie) fápurulo di fátaam aseekau. Fuposo fúfumpaṅ najuke.
Aseek ásime di eroñey ?	Roo kamel kánjareuumi añiilau kápurulo di fátaamool haani di kaan añiilau ápurooloot, mba abanut épurul. Aseek acila aatut kagalen siwaataas sawuujoomi oo di eroñey.
Nei noote etooñ epin kunakak kan mumelam múbutaam máñjareuumi añiilau múpurulomi ?	Añiilau mánapurulo búromool di faraf fati iñaayool.
Mumelam múbutaam máñjareuumi añiilau kapiaak koolumo, tiitijaa ?	Mubajut kapió. Bare púrutojaa eroñey fásimaf di fukat , aseekau naate kaposó mánasali letakob manafabel kulayak bukan kugabaak.
Mumelam múbutaam máñjareuumi añiilau buu mupioemi ?	Kunak bukan kugaba, wuuj to, takumusof di waaf aseekau naate ejañ aposo mánasali eeno fásim fucila fúpuruloot di waataay yan aamumi di fuposaaf foola, jandi añar búrookaab. Nounu asetut.
Aseek aroñe magaba mba wuj to	Oo epiney kukanak kati mumelam mápureuumi fátaamool panetoñ nan jiñiil jitooñandaj jibaji.
Aseek aroñe ban asofut, an fásimaf fúpureul di fátaamool oo buu ?	Eeno jiñiilaj jibabaj kunak 80 mba jíriiñenutuko, nouonu fásim fúfumpaṅ fúbuto, poop kaanujaa manwuje kunak 90 nounu fásim fucila fásim fati kemal kápurulo fátaam aseekau. Tutoor 80 di 90, noo pankujuk jiñiil jicila eeno jíriindiñ eroñ (an) noo fásim fúbuto fuñarulo añiilau (lochies), bare nen jikaanoorut an, nounu fuposo fúfumpaṅ.
Nen aseekau alaañe aset du kunakak 40, púr to nalañ ajuk fásim jandi kunakak kucila kuwuj ?	Maset mucila mammi di aseekau kunakak 40 kati fásim fúbuto(lochies) maset malegen. Panaposó mánasali. Nen fásimaf fulaañe fúpurul jandi ebaneñ yati kunakak 40, nasof mati fuposo fúfumpaṅ bee nan kunakak 40 kubane.

Umanj mati : * Aseekan mumelam moom di épur di fátaamool naate ásali, bare asof sálíjaay jandi kásali kanookan. * Nen kapoosaak kati aseekau kubane jandi bala'ab bulo, násali fítiraay di saafaay sati fulay fucila. Poop nen abane kaposaak

jandi subaay, naate ásali fítiraay di saafaay sati fuk fucila. * Nen waati yati kásali epakool, najuk fuposaaf foola jandi oo bee kásali, nounu aseekau súumool managalen kásalaak kapakoomi (oo babaner kaposaak(kañawaak koola) * Aseekau naate efel walaw-woola aamujaa di kañawo fuleeñaf foola, mba ejuk mumel di fátaamool. Bare súumoojaa, letakaanumo nan aam di kañawo janaaba (oo mankufintoe kúpurul di ataool) * kúfirenfiren kafinten aseek aambo di fuposo. Bare nuñoolene úraari di oo banokenutool. * kulalat au kafinten aseek áju`ut aam di kápuren mumel di fátaamool. Bare sensen, eeno ániinau namammañ kafinto di aseekool. * kusensen buruñ aseekau manañar bubeeben baate eting fuposaf foola bee waati manakaan híjaay , di umuraay, mba manasuñ fuleeñaf fati suñey búronfo. Bare takunkaan bubeeben baate kayokenool eniiley

Fujuumaf fati kuseekak di Lisilaamey

Aseekau buko kure'e di ániinaau fujuum, di bacaam fácul Emitey, nen man káyinenool di burokool busenoomi eeno. Anabiyonau (^{An} ^{Kásuumaayak} ^{kommi di oo di epakey}) naane "**kuseekak buko báliinaay di kúniinaak (búliikum)** [Abu Dawud] . Nababaj buruñ bati ecceñuso mba kajoonen mákojie mankukaanool mati wan lisilaamey éfirenumi ákon di buko éfirenfirenwo aamu, nen kaanutujaa tan kukatoore di kurim. Bare waakenut ebaj mo, Luwaay yati Lisilaamey eloñut kánaamaataak di káreaataak kati aseek di ániine. Emitey yoone: " buu eete mánemanjaati wan eteepumi ban yoo eenomi Amansaau fañ, set kanumojaa, aseekau nababaj burok bati aseek, poop ániinaau nababaj burok bati ániine. Atáasubomi unoken di bati apaali pántaañie mubaj fácul di buroñab booli, laañ benen , aseekau nababaj bacaamab bákonaab di bati ániinaau oo bápurut síndo'ool. Asma, ajaña ati Yazid, nalakolako ejaw bee baabu di Anaboyonau (^{An} ^{Kásuumaayak} ^{kommi di oo di epakey}) natookool di kuriibooraool , naanool : " Nikalikali ampaom di iñaayom bee mati au; kuseekak kuboñulom di au, poop nimammañ emanj bee di inje fañom. Bajut aseek, kásofum ban bala'ab burabemi bee ban bújonumemi, ajame mati nija'alojaw bee baabu di au oo bajukut to waaf di furimaf fúmbea. Emitey eboñuloboñ au di Aboñaayau ati malegenam bee di bukanak di kuseekak. Wóli núyinen Abonulimi. Wóli kuseekak kúnenolinen síndaay (di síluupoli) panufeluu ufulaw wóololi nan jimañumi, nuteb kuñooluul ban muyuul kúniinaak jiñoolene jijaw kásalaak jumaay, di usalaaw futokaw wati di jameeñaj wan anooan ootumi úsali, di jijaw ejukey kusontaak, di jimaat sálindi buyiñ, di jijaw híjaay emit yanooyan, laañ benen di jitiik bee mati buruñab bati Emitey. Wóli uraenemi fubajaf fooluul nan jijonnooremi di kulatooruul wóli ujoonenemi (uriemi bufalab beet ekaaney wañaw, wóli ubaakenemi kuñooluul [douru búrom babajer]. "Au Anabiyonau, aubu uwaasoorutaal bacaamab booluul ?"

Anabiyonau (^{An} ^{Kásuumaayak} ^{kommi di oo di epakey}) nátiwo ajuker kuriiboraool ban naaniil : " Abu jitamburere jijam furim fati aseek fafañe ejak fati aseekau umu mati buruñab bati Emmitey boola ?." Di koon : " Au Anabiyonau wóli utamburerut umanj mati bajaat aseek panamanj rouru búrom bee kasankenro!" Anabiyonau (^{An} ^{Kásuumaayak} ^{kommi di oo di epakey}) nátiwo ajukerool ban naanool : " ulaañ bee ban úpurulomi aseekau, ureg kabonulimi mati jijamoor di kutauul, ejamiil, di ekaan wan kumañumi nannaam di

wan ureguñaá búrom" Aseekau nalaañ oo di eregey : " Allahu Akbar, La Iilaha La Illallah, " kásuumak kati wan kuregoomi di épukey yoola [al-Bayhaáí].

Púr to, kuseek di kújo'ol bee di Anabiyonau koonool : " Au Anabiyonau , kúniinaak kúfanolifan bakaaner, bajake di futiikaf mati burunab bati Emitey. Abu bajut wan oote ekaan wabile kare'enoli di kutiikaak kati burunab bati Emitey ?". Anabiyonau naane. Burok bati ákon di muyuul di eluupool burere di wan kutiikaak di burunab bati Emitey kukaanemi [Al-Bayaáí]. Poop ekaan ani súumool sensen bacaam báamak. Anabiyonau naan : " Acookoorumi kujaña kugaba, kúliinaay kugaba mba bukan koola, nasof mati Emitey panecaamool bee nan Emitey ewuliil mankubaj; bukan kucila pankupoooyool di sambunas." [Ahmad, di At-Tabarana]

Kurim kumataay di kuseekak

★ Kúfirenfiren ániine kajoonoor di aseek (bee kasaken di oo) an aḡoolene ayabool . Aboñaayau (^{An} ^{Kásuumaayak} ^{kommi di oo di epakey}) naane « *ániine takumukujuum di aseek akaanut anool fan, an aḡoolene ayab* »¹ (Búregum Búkari di Musilim)

★ Aseekau nababaj burun bati kásali di emisiraay, bare eeno páḡḡarul Seetaani, tákumasali ró,jakut. A'ishah ja naane : nen Aboñaayau ati Emitey ajukeene wan ḡáreuumi (seetaanaay) di kuseekak kakaanemomi oo baceter, pánafireneneeniil eja'ay di emisiraay nen mankukaanumi kuseekak kati Isirael « Kúsuwifak » (Al Búkari di Misilim) poop bacaamab bati kásalaak kati kúniinaak pankuwoolembo nan kúsalie di emisiraay, bati aseekau di kuwolembo nan asalie sindo'ool. Aseek naja'alojaw ajuk Anabiyonau (^{An} ^{Kásuumaayak} ^{kommi di oo di epakey}) naanool : « *Au Anabiyonau, nimammax kasali bálamuk au Naanool : « nimamanj mati numammax kásali bálamuk inje. Bare au kásalaak di kajimi kufaje ejak au kásali di eluupi ; kati eluupi kukoyume kati fankaf, kati fankaf di kufaj kati emisiraay yati kalolak, kásalaak di emisiraay yati kalolak di kufaj kati emisiraay yumba* »

(Búragum Ahmad) Anabiyonau (^{An} ^{Kásuumaayak} ^{kommi di oo di epakey})naane *Emisiraay yafanumi manejake bee di kuseekak yoo eenomi s'Indoíl* » (Búragum Ahmad)

★ Aseekau letakaan hijaay mba humuraay yoola oo babajut atooña di bukanak koola kaḡoolenut kuyabool. Abajut burun bati ejaw kaja'aburun nen aḡarut ákon di bukanool manatoonool di kaja'aburun káloie. Di búregum anabiyonau (^{An} ^{Kásuumaayak} ^{kommi di oo di epakey}) naane : « *aseekau abajut burun bati kaja'aburun káloye wafaje kunak kúfeejiir eja'ay bee bo. Eeno abajut atooña di bukkanool (kaḡoolenut kuyabool).* » [búregum Al Búkhari di Musilim]

★ Kúfirenfiren aseekau ejaw di fufokaf mba oo ejaw kafok. [búregum Anabiyonau (^{An} ^{Kásuumaayak} ^{kommi di oo di epakey}) naane : « *Emitey edankadanka kuseekak [kameeḡemi] di ejaw di fufokaf.* ». *Umm Atiyyah naane : « kúfirenfiren ejaw kafok buko bajuumenut to balind.* » [búregum Musilim].

★ Kusensen burun kuseekak mankukaan walaw wooliil ulaen mba unokoor muceen, bare kúfirenfiren ekaanuwo ulaen, di kúfiren mo eeno nakankan mo beet ebunt aamumi di eñesool bet eyab.

¹. *Amaharamau* ati aseekau oo eenomi ániine anooan an kaḡoolenutumi kuyaboor, an banayab busenut bándoor mankuyaboor : ampaau ati aseekau, ampaool afaan, ébajum efaan, añoolool; ampaool atiool; iñaayool áliinool; kuñilak kati áliinool; kati añiil ati ataool; añoolool ataool.

★ Aseekau koote kusenool buwaasab boola di wan Emitey eregumi mati woo woola. Kúfirenfiren éfiroowo. Koone Anabiyonau (^{An Kásuumaayak}_{kommi di oo di epakey}) naane : « *anoan áfire buwaas ata bo; Emitey pánefirool buwaasab boola di Arijanay fulay bagamab.* » [Ibn Majah]

★ anínaau oo abile eñes aseekool wammi uñesaay beri oo aseekau nen furiaf, baraanab , wañaw di eluuey nen mankukaanemi. Emitey yoone : « *Toutu abajumi acaamooro di síkoraas soola. An fubajaf fuyajutumi oo nasen nen man Emitey ewuloomi* [Atalak 7] Aseek acila eeno abajut ániine, upaayool mba áliinool nákuumenool, mba añoolool. Bukouku búrom kubajutujaa, bukanak di kucookoorool nen mankusankenumi di hadiisey : « *acookoorumi aseek, an ataool aceté , di kaceejumi karamben, oo bukoo kure’e bacaam di buruxab bati Emitey di atiikumi mati buruñab bati Emitey , mba di ásaliemi biyok tirab, nasuñ di bala’ab.* » [búregum Búkhari di Musilim]

★ Nen búyabaab bubane, añiilau ayiikunaau iñaayool abile kawookenool bee nan aate elaña ayabo ; bare nounu kacookoorak koola ampaool abile kacookoorool di bukuumenab. Panasembo iñaayool bee nan añiilau ápure di kañenak kati iñaayool.

★ Kúfirenfiren au etoon usaaf aseekau, káfanñuma aseek añiil, mba eeno úkolikoli seetaanaay.

★ Kumammañ úciik walaw wati buliilab (ulenkaw) núpuren walaw wati úsupeetaw nucey woorokaw Arijuma yanooyan. Kulalat ekatuwo ubaak wawuje kunak bukankugaba. Kulalat úciik walaw wati buulab nen ukamaw [búregum Anabiyonau (^{An Kásuumaayak}_{kommi di oo di epakey}): « *Emitey edankadanka kuseekak káciikemi walaw wati buulab booliil, di kumañemi mankukaaniil mo.* » [Abu Dawud]

★ Aseek letatinjo ániine akaanut ataool wawuje kunak kúfaajiir. Búregum anaboiyonau ‘akde) : « *senut aseek áyinene Emitey, náyinén fulayaf fúlamukaaf oo katinjo wawuje kunak kúfeejiir, púrtojaa ñikul ñati ataool.* » [Musilim] ñikul ñati ataool ñoo panatinjo kuleeñ kubaaciir di kunak koono uñen. Nounu letakano búsangoor, letagor elatikoloñ, mba safran haani esup , mba kakaano wañ waje’e nen wajilaete di wáyame. Poop letakaan éfudan mba kanaanen kúcilak, mba káciro wapute súm. Bare nañoolene ating woorokaw, mba éciik walaw wati eniiley mba kañawo. Nañoolene ákaanoaati kájupo kula. Panakaan futinjaaf di eluuey, dán ataool akatoomi. Létawuy bee di eluup yiceen, manteer kaanujaat cenceeñ oo éwuy bee bucin. Nen ápurulo di bala’ab, numañ oone waaf ukaane manapurul.

★ Kúfirenoofiren káciiko fúkaaf kaanutujaa káciiko kasene. Nañoolene áciiko, bare tankukaan oo káciiko mananaam di kúniinaak. Di búregum Anabiyonau (^{An Kásuumaayak}_{kommi di oo di epakey}): « *anabiyonau ati Emitey nadankadanka kuseekak kañesemi enaam di kúniinaak.*” [At-Tirmidij]. Mba di kuseekak kuñoosaak nen man hadiisey eregumi.” : « *Añesumi enaam di kuceen oomu di bukan kucila.*” [Abu Dawud]

★ Aseekau aam di épurul síndo’ool, náfimen eniiley yoola búrom áfimenuyo di kájupo kagale yaciki maame : **1)** kufimen eniiley búrom, **2)** takunkaan kájupo kati búsangoor; **3)** di kaan kájupo kálabie takunkuyaañ; **4)** Takunkaan kájupo kalite, kaan kawuñe **5)** Takunkuputoor di kaput kásuume **6)** Takunkunaam di kájupo kati kúniine, **7)** Mba di kájupo kati aseek añoosa. **8)** Takunkaan kájupo kati eñes eraj, fujuko.

Upanaw wati eniiley wan aseekau aatumi káfimen di waafu ubabaj uwaas úfeejir:

1) ataool: oo naḡoolene ajuk di aseekool wanowan wan amaḡumi ejuk. **2)kuseekak** di bukaniil kafanḡumi elofool (Mahaarim) bukoo pankujuk warajumi di oo nen buulool, walaw, kumerak, uñenaw, úkamunaw di ricen; **3) kúniine bukaaku:** bukoo leekujuk wanoowan woola kaanutujaa nan ceenje mankujuk waaf ucila, nen di elawool búyab, mba di kasontenool, di riceen...ejukey buulab boola ejukeyubo seetaani.

Faatima, ajaḡaau ati al-Mundhirja naane: óli núfimenfimen wuulaw wóololi takun kúniinaak kujukuwo [al-Hadkim di Ash] naane: **wóli núñiiwoñiwo di anabiyonau (akde) nan kati sipilingas kúlofeuliemi panuwalen kúmusoarak kóololi úfimen wuulaw wóololi kuwujjaa, núwopul** [Abu Dawud]

★ **Siwaataas sati aseekau ebaney máñiiwaam moola :** Soo sijuupojuupo. **1)**Aseek aam di búrooko, oo máñiiwaam moola pammuban nan aroḡumi manaḡoolen aban búyabo mba akaan ñikulañ ñati ataool. **2)** Aseekau an ataool acetumi, oo máñiiwaam moola kuleeḡ kubaaciir di kunak uñen.**3)** Aseekau abanumi búyabaab, aamumi di fuposo, oo máñiiwaam moola pammuban manajuke kuposo kúfeejiir. **4)**Ajukutumi fuposo: oo máñiiwaam moola mubane kuleeḡ kúfeejiir.

Aseek aam di máñiiwo an kubane búyabaab ríḡut uyaas úfeejiir, oo di ataool naate kalako. Sensen ataool ejuk epatalakey yoola, tanootan di eniiley yoola, poop naḡoolene aḡarool mánkupur bee nan máñiiwam mubane. Kaanumojaat, Emitey eḡoolene ekaaniil mankulaañ kujamoor.

Kalañen aseek an kubane búyabo ríḡut ñáfeejiir; kaanekaan mo nen ániinaau aane: “ínje kalaañenuli aseekom.” Mba nen aanool : “nilaañulo bee di ebaney búyabaab booli.” Mba nen kuyaboore di elaaley, ceenḡut ejam, mba kajanten furimaf fati aseekau nounu mambi citi ulaañenool. Búregum Anabiyonau.

★ Aseek abajut buruḡ bati kawulooro búyabo. “**aseek ayaboe bukanool bamanjut, aseek acila búyabo’ool bujakut ; kaanut búyabo.**” [Abu Dawud]

★ Kúfirenfiren aseek kabenen wal úbuto wajooneni di walool, kaan di kabuḡo, mba di eniilool. Mukaanaayam umu mugabaam munannaam di síḡnubaas sáamakas, di búregum Anabiyonau (^{An}kommi di ^{Kásuumaayak}oo di epakey): “Emitey edankdanka kabuḡemi wal úbuto wajooneni, di karegemi kubuḡiwo, di edanka kacelemi siniilas, di karegemi kuceliil eniiley [Al Búkari di Musilim].

★ Kúfirenfiren aseek elaw kumer waaf babajut. Anabiyonau (^{An}kommi di ^{Kásuumaayak}oo di epakey) naane: “**aseek anooan alawe eban búyabo waaf babajut, oo kaputak kati Arijana kúfirenoofirengo.**” [Abu Dawud]

★ Aseek naate ajam, akob ataool di wajakaaw, káfannuma nen ániinaau amaḡe egorool, kafintenool. Anabiyonau naane: “**Nan ániinaau amaḡe kafinten aseekool manalat ániinaau fuuñool di furi, fukaf búrom, simaleekaas pansidanka aseek acila biyok bala’aab burob** [Al-Bukari di Musilim]

★ Aseekau aatut egor kaput kásuume, nen amanje mati di buruḡool pánkukamboor di kúniine kaḡoolene kuyabool, kan kuciloorut (*maharim*). Hadiisey yoone : “**nen aseekau áciroe aput súum manawuj kúniinaak kujam kaputak koola, pankusofool di asanga.**” [Abu Dawud]

Kásalaak

Wadaaney adhaney Di káyitenak kásalaak (ikama) soo mukaanaay mugaba man kacinubomi koote ekaan (Kifaya) ¹ bukan kacinoore kukaanemo; kumamman mo fañ (sunna) ásaliemi ceboo, di ajawooraau bare kúfirenfirenso kuseekak. Kúfirenfiren kawadaan mba kayiten kásali waataay yati kásalaak báriinjut, púr to jaat kásalaak kati subaay; koo wadaaney etoonandey yati tutooraay yati fukaf ejajak.

Wan eceenjumi : 1) Lisilaamey: (ukaan amisilime); **2)** búyejet bájuwe: ukaan an ájuwe di búyejetoole; **3)** emanj wajakaaw di wajakutaaw (ubaj simit sicila); **4)** kaposaaq, nen uñoolene uposo; **5)** ériñey yati kásalaak (waataay) waataay yati kásalaak salifanaay (**dohr**) etontoon nan bala'ab bútinkoe jatiit, di epio bee nan yáalindey yati wanoowan eja'alo biyok sire di waaf ucila. * Waataay yati kásalaak alansaraay (**asr**) waataay yan kusenumi manukobuyo etontoon kásofum salifanaay bee nan yáalindey yati wanoowan ebaake efañ ñagaba waaf ucila; senut kapien kásali kucila wuj to. Kaanumomi, panabaj to júnube; kujajaw bee nan bala'ab buloe. * Waataay yati kásalaak fítiraay (**moghreb**) : etontoon nan bala'ab buloe bee nan tijone. * Waataay yati kásalaak saafaay (**icha**): koo kuñajar di ekobeyuyo, nen fítiraay (máyemaam mubane) bee tutooraay yati fukaf. Waataay yati kásalaak ejajak egor subaay. * Waata ay yati kásalaak subaay (**fajr**) yoo etontoon nan subaay fañuyo ériñe, di kupio bee nan bala'ab buyitoulo.

6) káfimenak fañaaq fooli. **7)** etey takum kosaay egor eniiley , kañak di tinat tan ásaliemi, nen uñoolenja. **8)** kajoñoorak di Eka'abaay, nen uñoolenja. **9)** esofey di búyejeti.

Sísaagumas sati kásalaak: Soono uñen di sibaaciir: **1)** ejuumey, nen uñoolenja nan oom di kásali; **2)** “Takbiratul” Ihram (kakabar kutoonand) (eregey Allahu Akbar); yoo eenomi (Emitey efañe kákalaa), furim fútoonuma kásali; **3)** nukarañ Faatiyaay yalakomi furimaf futoonandaf fati Alikuraaney; **4)** éñupey (rúku) tanootan tan oote ésik (raka'a); **5)** kásalaak au mánusike; **6)** ejuumey waati yayikun, au mánuñupe, uban **7)** núñup di upanaw futok di ugaba (sújudu) wati eniiley. Nulako au báñuper ñagaba; **8)** tayatul élamukaay; **9)** au manulakoe di tayatul uyu; **10)** nulaw bee mati Anabionau di tayatul élamukaay; **11)** nusalaam kasalaam kúlamuka; **12)** nunoon manukaan rouru, (takumusomben) di kútaagulak uku; **13)** takumusomben di sísaagumas usu; **14)** Nukaanso siriiboora di kásalaakuso.

Kútaagulak uku kukaanemi man kásalaak kujak. Nen útaase fútaagul fákon di ko eraka'ay (bútingum kásali) letejak; kaan au úwote mánutaasuku mba nulonloñuyo.

¹ *Fardhou kifáyah*: roo mukaanaay man oote ekaan. Mukaanijaat di bukan kajuupoe yókulenyokul bukaaku.

2 **Wan ootumi káfimen di eniiley (Awrah)** : woo ulakomi fañaaq fooli, di ban upuñomi manraj di eniiley yooli. Ban ootumi káfimen di eniil ániine abaje simit futok di sigaba bee uñen, boo eenomi fañaaq foola bee di erumpuney. Añiil ániine abaje simit uñen, oo naate káfimen kásofum ékompolootey bee di kújuulak. Aseekau aamumi di kawaliñ búyabaab, oo eniiley búrom akat buulab boola; kulalat áfimen di kásalaak. Bare naate áfimenbo bújoonoor kúniinaak kan baraay bullet tutooriil, kaletumi (kumaharimak koola), kan kuwoonutumi. Nen aseekau aam di kásali mba ekaan Tawaf yoola, man kañenak (firokumañ bee di eleeky) kuraj, kásalaak koola kujakut, leekuyabuko. Noote úfimen fañaaq fooli, di erumpuney haani di eeno ulet di kásali. **Kulalat** ujukufo waaf babajut, haani di kaan an cebi mba di érimy.

Wan ootumi ekaan di kásalaak : Woo woono futok di úfeejiir, woo ulakomi uwe: **1)** ukabaraw búrom (Takubir) púr to jaat kakabarak (takubiratul tihraam; **2)** eregey yati Alimaamau sami Allahu liman Hamidah [Emitey eyab kalawak kati aammumi di esaluyo]; **3)** nureg Rabbana walakal hamudu [Amansaau óololi kasalak kooku di au], au kálalo di éñupey; **4)** nureg ñákon au di éñupey Sug haana Rabiyaal Ajim [masetam di maruukam moomu di Amansaau úmbaam] ; **5)** ureg ñákon di éñupey sub Haana Rabiyaal Ala [masetam di maruukam moomu di Amansaau úmbaam fatiya]; **6)** nureg di éñupey egabaay Rabbi Gifirili [Amansaau ubonketom]; **7)** Tachhud etooñandey (tayatul) au manulakoe; **8)** Au balakoer di Tachahhudey etooñandey.

Nanoosan núwote mánutaase kútaagulak uku kan ootumi ekaan, kásalaak leekujak; poop nen uloñe ekaanuko, nounu au éñup éñupey yati éloñey.

Kurim kati sunnaay di mukaanaay mankumañe ukaan di ko. Roo kurim di mukaanaay. Nukankaanuko, mba ukaanutuko, kukajenut, haani di eeno au unonge mánukaanaatiko kurimak kan kumañumi ukaane: ukarañ (ureg) kurimak kati kákambulak. Ulaw Emitey manepakeni di seetaanay Aousoubillahi min seetaani rajiim) ban nureg Bisimillahi Rahmaani Rahiimi (di kareesak kati Emitey di kabonketak kooluyo kábaneriitumi káamakak. Nureg bukanak kujam : aamiin nan koom di kakarañ fatiya di kásalaak, nukarañ wan uñoolenumi ubenen to. Púruutojaat Faatiyaay, alimaamau nakarañ fatiya. Bare kúfirenfiren mo aamumi kásali bálamuk alimaamau, di aamumi di kásali cebool di kusenool buruñ manakarañ fatiya mba akarañ abuusoor tentaam. Ureg Hamudan Kasiiran Tayiban Mubaarakan Fih ,Mi as samaawaati wa milah – ardh...(kasal kameeñe baraka, kasete di kumeeñen fatiya bee tentaam...) ulaañ ureg wafañe ñákon furimafe fan anooan ootumi ureg : Subhaana Rabiyaal Ajim (Masetam di kasalak, di maruukam moomu di Amansaau úmbaam) nounu, nan uñupumi, nureg subhaana Rabiyaal Ala (kasalak di masetam moomu di Amansaau úmbaam fatiya.) nan uyami fúriiñaf tentaam, poop nureg Rabi Kifirili (Amansaau ubonketom) di éñupey egabaay. Nukarañ (ureg) kurimak kati ebaney kásalaak.

Mukaanaay mankumañe ukaan : uyiten uñenaw nan oom di kayiten kásalaak (Takubiratul Ihraam) jandi uñup di jandi úlalo di éñupey, di poop nan oom di kayito di tayatul etooñandey unen (uremben) kañenak kúrír di kañeni kumay di búsusab nan uyitomi ujuum. Au manujuume nujuker ceb tan oomumi di éñup, nutañalen úkamunaw nan uyitoe ujuum, nutooñ éñup, kújuulak kuya tentaam di uñenaw ugabaaw poop, fúriiñaf di éñundaay, nunen uñenaw ugabaaw lói bakampaab di upanaw ugabaaw, poop núloien faraf di kuboñak poop kuboñak di sijulas (úkamunaw) di éñupey nutañalen kújuulak kugabaak kúloioor, nukaan úkamunaw ugabaaw ure, takumurañoor, nucup kusinkak kati úkamunaw tentaam; nunen kañen kañen bulefejab booluko úboof tentaam ure di ubandaw, au mánukuntaajene, nukotenoer kusinkak kati uñenaw; núyitoum di kusinkak kati úkamunaw mánulit di kújuulak kugabaak uñenaw ugabaaw; nulako ujuum sem di úkamunaw ‘al if tiraac) nujuumen sem kákamunak kúrírak, nunen uñenaw di kuboñak, di kújuulak, nan ulakoe au bañuper ñákon bee kagabuten, poop nan ulakoe beet katayatul kutooñand, nulako kapakalak kumayak kati erumpuney kugor tentaam manujuumen kákamunak kúrírak nufol kumayak kunoken di ejuley érirey;

nan oom di kakaraŋ tayatul (tacha hud) egabutey, nunen bulefejab bati uñenaw di kuboŋak kusinkak mankukotoore nan úñupe éñup etooŋand bee egabuten, di poop nan oom di kakaraŋ tayatul (tacuh ud) taate panunoken jisinkaj jikonjaj di jariibenumi jikonjaj mati kañeni kúrír (ufolumo) uremben di mo mugabaam jisinkaj jáamakaj di jitutooraaj kaan esup, nujuumen nen eñuur úyiis di jisinkaj jariibenumi káamakak, nan oom di ewonk kareesak kati Emitey, ewonk yati éyiis mati bajut emit ecee, púr to jaat Emitey yákoney. Ñaa útiw buulab bee kañeni kúrír, di kañeni kumay manuwonk furimaf fati kúlawak kúlamukaak.

Enúp yati kajoonen tan uloŋe : ebabaj di siluwaas nen amisilimaau awonke furim fasene bare nan kumaŋumi. Eñúp yati kajoonen tan uloŋe esensen nen fútaagul fan aate ekaan di kásalaak naate akaanuyo nan abenene mukaanaay di kásalaak nen éñup, kasujudu, mba ejuum mba, kalako mba nakaraŋ ekaraŋ ébanuma jandi ebaney kásalaak, mba nalimoor di kakaraŋak Alikuraaney areg búto wan eregut, mba nakat fútaagul , mba mukaanaay máamak man aateene ekaan di kásalaak, mba amanjut manteer mánasalimi moo, mba let mo, nounu nan aam di kásali. Kásalaak kujakut nen áwote manakat kasujudu kati eloŋ kan aateene ekaan. An acila naŋoolene, nen amaŋujaa, akaan usujudaaw ugabaaw wati eloŋey jandi aban mba oo babaner kásalaak. Bare nen aloŋewo pio di nan abanumi kásalaak di nan awoolokomi, anau kubonketoobonket di ko.

Wan kumaŋumi di kásalaak : amisilime aamujaat di kásali, najooŋoor di Ka'abaay (Maka), nareg “Allahu Akbar”Emitey yoo efaŋe kákalaa. Alimaamau areg mo fatiya bukanak kujam. Moo naate ekaan nanoonan nawonk di kásalaak furimaf ufu nan kaamumi bálamukool kujam, di kuregumo tentaam. Panayiten uñenaw woola ugabaaw ure di ubandaw woola.

Púr to nanen kañenak koola kumayak di búsusab aban, naremben kañenool kúrír. Ujuker tan ommi di éñup, púr to nutooŋ elawey di furim fákon di kurimak kaja'alomi di sunnaay nen uke : « kasalak di masetam moom di au, au Emitey , Au senumi esal, kareesi kumeey kájiw, di kuwonki di maruuki, bajut emit eceen,ekobaay, púr to jaat au. »

Púr to nureg tentaam (*A'ou̇dhou billaahi minash-shaytan v Rayim Rajim, Bisimillah ir-Rah mân irRahim*) [*nilalaw kapakenak kati Emitey di seetaanaay yan kuceoorumi épur di kareesak kati Emitey yákoney yabonketemi faŋ*]. Púr to, nureg faatiyaay. Jajak an, aam di kásali bálamuk Alimaamau areg kurimak kati Faatiyaay nan alimaamau atunteene, tutor kurim kugaba kan awonke, poop nan alet di kakaraŋ fatiya, eeno tan kásalaak kuceeŋe – ukaraŋ fatiya. Bare poop noote ukaraŋ fatiyaay di kásali kati kabuunoor. Púr to, alimaamau nawonk wan aŋoolenumi awonk di Alikuraaney. Kumamaŋ faŋ mankukaraŋ kurimak sisooraas sabaakaas sati Mufasal di kásalaak kati subaay, nukaraŋ sisooraas sátamiaas sati Mufasal nan oom di kásali fítiraay, nukaraŋ sisooraas sareoraas sati Mufasal di usalaw warinomi. Sisooraas sati Mufasal sabaakaas sitontoŋ di « Qaf » bee di suratul « An-Naba » ‘wabajumi). Sabaakumi reoor soo sitontoŋ di suraatey “An-naba” (wabajumi) bee suuratey “Ad-shouha” (bala'ab barabemi), sátamiaas soo sitontoŋ di “Ad-Dhouha” (bala'ab barabemi) bee “An-Nâs” (bukanak). Alimaamau akaraŋ fatiya di kásalaak kati subaay di sirakaas (ejuumey) sigabaas sitoŋandas sati kásalaak kati fítiraay di

kati saafaay. Púr to jaat, nakaraŋ tentaam sarinomi aban, citi nareg “Allahu Akbar” (Emitey yoo efaŋe kákalaa), núñup oo manatebene uñenaw nen di Takubiirey (káseedaak) kutooŋandak. Púr to, nanen uñenool di kújuulak, nataŋalen kusinkak kati uñenaw (aranenko) najuumen sem bálamukab nan aam di éñup, najuumen fúkaaf di ekondoorey siriiboore di fujuumool, ñaa nareg ñáfeejiir (*Subhaana Rabiyaal Adhîm*)” kasalak di masetam kooku di Amansaau úmbaam,, di maruukool búrom, nálalo manareg: (*sami Allahu Liman Hamidah*) “Emitey eyab ásaliyomi” nucang uñaenaw nen di káseedaak (Takubir) kutooŋandak. Ayitojaat, nareg (*Rabbana wa lakal-hamd Hamdan Kasiiran Tayyiban Mubaarakan fih Mil’as-samaawaati wa Mil’al Ardhi wa Mila maa chita min chayin bacd...*) “Amanasaau óololi kasalak kooku di au, kasal kameeŋe, kasal kasete, kanabe, kumeeŋen fatiya di tentaam - poop kameeŋene búrom wanoowan wan umaŋumi wuj to, ñaa náñup manareg Takubir ((áseediya) “*Allahou Akbar*” [Emitey yoo efaŋe kákalaa], nucang uñenaw lóyi fujuumaf, núloyien faraf di kuboŋak, nuremben uñenaw di ubandaw, kusinkak kati úkanumaw di kucup tentaam; kusinkak, di kusinkak kati úkamunaw di kati uñenaw nujoonjenko di Ka’abaay. Ñaa nureg ñáfeejiir : (*Subhaana Rabiyaal Ala*) “kasalak di masetam kooku di Amansaau úmbaam fatiya faŋ”. Naŋoolene abenen to, eeno. namammaŋ mo, kurim kuceen kati sunnaay, mba kan amaŋumi púr to nuyiten fúkaaf. Manareg áseediya (Takubir) nápurenul kákamunak kumayak kan afolomi nalako di ko, najuumen kákamunak kúrirak, naŋoŋ (árongen) kusinkak kati kákamunak kucila kujooŋoor di Ka’abaay, mba najuumen úkamunaw ugabaaw manaŋoŋ kusinkak kati úkamunaw ugabaaw kujonkooor di Ka’abaay mánalakoum futonj; ñaa nareg ñagaba (*Rabbi-Ghfifirli*) “Amansaau ubonketom”. Amaŋujaat, naŋoolene abenen to (*Warahmi, wa -jburmi wa fani, anni*) “uwulom kabonketal kiiya, nusontenom (úpuren) wajakutumi di ínje, nukaanom an ajake, nusenom furiaf fúmbaam, nuwulom bakoŋ, urungenom, nuwulom poop éjuwey, di kabonketak), aban, náñup káñupa kugubuten, manakaan nen manakaanumi di éñupey etooŋandey, púr to, nalako (ateben fúkaaf manalaañ áseediya (Takubir) mánayitoum kusinkak (kati úkamunaw bulefejab booluko), násali kásalaak kugabutenak (Rakaa) nen mánasalimi kutooŋandak eeno. Púr to siraka’as usu, nalako manakaraŋ Tachahhoud, oo manajuumene kákamunak kúrirak, kumayak nafintenko tentaam tan alakomi, nanen kañenak kumayak fuboŋaf fumayaf, kúrirak nanenko di fuboŋaf fúriraf manaŋoŋ (akamben) fusinkaf fukonjaf di fariibenumi fukonjaf aminjenko di fusinkaf fáamakaf kaan esup manañur jisinkaj jariibenumi jáamakaj, nakaraŋ : (*Tahiyyatou Lilahi was- salawatou wat Tayyibat as-salamaou aleya; Ayuuhan – Nabiyou wa Rahimatoul – Lahi wa baraka touh, as salamou alayina wa – ala Iba dillahis – salihin ash- hadhou an la Ilaha illahou wa- ash Hadou anna Muhammadan abdouhou wa Rassoulouh*): “kasalak kooku di Emitey poop kalawak di mukaanaayam majakaam doo búrom Emitey ecile kásuumaayak di kulako di au Anabiyonau, nubaj kabonketak kati Emitey di kájiwak kati Emitey. Kásuumaayak kulako di olaal di kumiikeelak kati Emitey kajakaak. Níseediya mati bajut emit eecen ekobaay púr to jaat Emitey yákoney, níseediya poop mati Muhammad oo eenomi Aboñaayau ooliyo, oo poop alakomi arokaau ooluyo” púr tojaat, eeno di kásali kati siraka sífeejiir mba sibaaciir, panawonk Takubir nan ayito ajuum, nacang uñenaw ureoor ubandaw mánasalí afabel kásalaak nen

manakaanumi. Bare letakaraŋ fatiya [di erakaay éfeejitenedey di ebaakindenedey] too faatiyaa ceb naate ewonk to. Nalako bee Tachhoud (AtTahiyatoul Lilahi). Nálantul kákamunak kumayak ápurenuuko di kúrirak, najuumen kúmayak, nálakoum kapakal kumay kati erupuley. Kalako kucila (Tawarouok) panalako nana aam di kalako kúlamura kati kásali kabaje Tachahoud c At-Tahiyatou...) sigaba. Nakaan Tachahhoud etooŋandey manareg : (*allahouma salli ala Muhammadinn wa'ala ali Muhammadin, kama sallayta'ala Ibrahimia wa'ala Ali Ibrahimia Innaka Hamidoun Majid. Allahoumma Barik'ala Muhammadin wa'ala Ali muhammadin, kama Barakta Ala Ibrahimia wa'ala Ibrahimia Innaka Hamidoun Majid*) Au Emitey ulaw bee mati Muhammad di fiilaf foola nen manulawumi bee mati Ibrahimia di fiilaf foola. Malegen nubabaj kasal, nubabaj sembe sanoosan au Emitey, uwul Muhammad kuwulak kooli oo di fiila foola. Nen manuwlumi Ibrahimia di fiilaf foola. Au ulakomi asalaay di ati sembaay” sensen di oo areg : (*A'ouzdu Billahi min Adhabin nar, wa min adhabil Qabri wa min fitnatil Mahya wal-Mamat wawa min fitnatil Massihid Dajjal* “ nilalaw Emitey epooyom di jariaj jati sambunas di jati fuyaakaf, di mátaañiam mati buroŋab di ecetey di poop kabuntaak kati Abuntaau” ñaa nasaaf akamben kásalaak ñagaba, nátiw fúkaaf bee kañen kúrir, manareg : (*As salaam alayikoum waRaham atoullaha*) Emitey ewuluul kásuumaayak, di kabonketak kooluyo. Nátiw poop fúkaaf bee kañen kumay.¹

Kásalaak kati asontaau : Kaanujaat ejuumey mánasali paneyokenool di éjuutey yoola, mba eno aŋoolenut ajuum mánasali, nalako mánasali, eno poop letañoolen

¹ 1-Yoo eenomi eregey [*Astaghfiroullah*] “ nilalaw kabonket Emitey” bee ñáfeejiir. Púr to, nureg ‘*Allahoumma antas salam wa minkas safam Tabaraka ya Dahal—jalali wal- Ikram – lailah illa Allallah wahdahou la charika lah. Lahoul – lahul –moulkou wwa lahoul –hamdou wa houwa' koulli shayin qadir. La haw la wa la qouw wata illa billah. La ilaha illallah, wa la naboudouou illa iyyah; lahuon, nimatou wa lahoul fadlou wa lahoul thana'oul Hassan. La illaha illaha illallahou Moukhlisina lahoul. Dina wa la karihal – kafiroun. Allahoumma la mani'a lima a'tayta wa la mutiya lima Manat ta wa la yanfa'ou dhal jaddi Minkal –jaddou.*

« Au Emitey, au ulakomi kásuumaayak. Poop Au usenemi kásuumaayak. Kasal kanookan kooku di Au ; au ameenumi sembe di kawul. Bajut emit eceen ekobaay púr to jaat Emitey yákoney ; ebajut epaalaay, yoo ceb elakomi Amansaau , áyiau, yoo ceb ecile kasal kanookan. Bajut wan eŋoolenut wanoowan eŋoolenŋoolenuwo. Bajut sembe eceen púr to jaat Emitey. bajut emit eceen ekobaay púr to jaat Emitey yákoney, poop yoo ceb nukobe. Kabonketak kooku di oo, kawulak búrom yoo ecile. Kasal kajake kanookan yoo eciluko. Bajut emit eceen ekobaay , púr too jaat Emitey. yoo ceb nukobe, haani mankuñoosaak kulatuyomi, au Emitey, an aŋoolenut áfiren wan usenumi poop an aŋoolenut asen wan usenut. Amansaau abajut di au fugoogoo fajake di fusaanumaetool.

“Bajut emit ecee ekobaay púr to jaat Emitey”

Púr to jaat kurimak uku, nakaraŋ, oo básalier subaay di fitiraay aban; *La illah il- allah wahdahou la sharika lah lahul – Mulkou wa lahoul hamdou youh yi wa houwa ala koulli chayin qadir* (ñoono uñen) [bajut emit eceen ekobaay púr to jaat Emitey yoo ceb ebajut apaalaay] yoo ecile jáyiaj, yoo eenomi esalaay. Yoo esenemi eroŋey yoo poop esenemi ecetey. Bajut wan eŋoolenut . Aregujaa maamu aban nareg sbhan – Allah [kasalak kooku di Emitey] (*bee ñoono* 33) al – Hamdou lillah [kasalak kooku di Emitey] (*be ñoono* 33) allahou Akbar [Emitey yoo efanumi kákalaa] (*bee ñoono* 33) aban, nareg áriiŋen cemaay : *la ilallah wahadahu la charika lah; laoul-Moub kou walahoul hamdou wa houwa ala koulli chay'in qadir* [bajut emit eceen ekobaay púr to jaat Emitey ceb yabajutumi apaalaay. Yoo ceb ecilumi Jáyiyaj yoo ceb ériiŋumi esal. Yoo eŋoolenumi wanoowan. Púr to jaat, nawonk esooraay yati kursy (Ayatoul kursy furimaf 255 fati suratey yati ébaay surat Al Ikhlas 112). Surat Al falak (surat 113 di suratul An-Nass (surat 114). Abanujaat kásalaak kati subaay di kati fitiraay, nawonk sisuratas Al Ikhlas, Alfalaq An Naas bee ñoono ñáfeejiir.

mo, nafinto mánasali di kafeef; moo poop taañioojaat, náfintoum bálamuk. Kaanujaat letañoolen éñupey di káboofaak, násalium fúkow náñog mba nagoren uñenaw. Naate ásali siwaataas sakatoomi. Eeno letañoolen ásali kásali kanookan di waati ko, nounu nababaj buruñ bati kajojen salifanaay (Dohr) Alansaraay (Asr) tákon, nakaan mo poop di kásalaak kati fítiraay (Maghreb) di saafaay (Icha) mánasali ugabaaw di waati yati kákon (di úsalaaw ugabaaw)

Kásalaak kati ajawoorauu : Kaanujaat lóyiloyi mañ ewuuj **km 85**, poop eeno nababaj buruñ bati ejaw kajawoor kucila, nababaj poop buruñ managumbul kásali kanookan kati siraka sibaaciir bee siraka sigaba. Kaanujaat namammañ kalako bo wawuuje kunak kubaaciir (úsali 20, wan aate kásali ticeen nounu di kajawoorak koola, naate ásali kásalaak koola nen manapiimi násali bagumbulutuko nan áriñjumi ban aamumi.

Ajawoorauu aamujaat di kásali bálamuk alimaama ati ró (kalolak, fankaf) man eluupey ajawulout kaja'aburuñ, mba kaanijaa ajawoorauu nalonloñ kásali waati ban ápurulomi manawooloyo di kajawoorak koola, man kaan nalonloñ kásali waati nan aamumi di kajawoorak manawooloyo man kaja'aburuñak koola kubane; manooman kaane, naate ásali úsalaaw búrom bagumbulutuwo. Ajawoorauu nababaj buruñ bati kásali búrom úsalaaw bagumbulutuwo, bare kumammañ agumbuluwo.

Kásalaak kati Arijumaay : Koo kufaje ejak kásalaak kati salifanaay. Koo kásali kúbuto; let kásali kati salifana kan kugumbule nen kuceen mankusofumi poop kúfirenfiren kásalaak sirakaa sibaaciir (kaanutujaat jumaay, epaki). Poop kúfirenfiren di kásalaak ujojenko di alansaraay mánusaliko ugalen, haani nubaje bakooñ bakaanumi ujojenko di alansaraay.

Kásalaak watiraay : Kásalaak watiraay sunna yan kumaje ukaan. Watiraay etontoonj au mánusalie saafaay, kujaw bee subaay (fajiraa). Koote kubaj tiitijaat, eraka yákon (kajuum kákon) fañutujaat, siraka soono uñen di yákon. Siraka ujuum ugaba wanoowan, nureg : “ as salamu Alayikum wa Rahmatullaah” kásalaak kati yo kafañumi mankujake kooku nuñoolene úsaliyo ñákon uwuus ró siraka sibaaciir, futok di yákon bee futok di sífeejiir uban, núbanum kásalaak di eraka yákon yáliinoorut (impaire), au mánusalie eraka yáliinoore , mba núsaliyo di siraka sífeejiir, mba futok, futok di sigaba, bee siraka futok di sibaaciir uwuur ró. bare mankaan kásali kájuwe, tiiti mantiitie, úsaliko siraka sífeejiir di usalaam úbanum ugaba. Sensen nuceen insi di núsaliso siraka sigaba au balakoer.

Mukaanaay di an acete : Epos buyiñ bati an amisilime, kaguubenoal, kásalindiool, etooñey yoola di kafokak koola waaf wan anoosan oote jisofoor manjikaan [farata kifaya]. Moo mucila nen bukan kupinaay kukaanumojaat, mupakempaken bukanak di mukaanaay. Poop atiika mati waaf wan áyinene (di buruñab bati Emitey) oo nen acete, di futiik fucila, leekuposool, leekuguubenoal di kasanke faana.(kaful kúfokuma). Bare sensen kúsalindiool (kulaw Emitey bee di acetumi) pankufokool nen manacetumi (di sándomi ró wan ácetumumi).

Aníinaau pankuguubenoal di uful (kubuur) úfeejiir wafiite. Aseekau oo wañ woono futok : kaful „fútiko [khimâr] di jíjupo di muful mugaba. Kumammañ alimaamau di aamumi di elaw cebool ajuum are di búsusab bati ániine, di tutooraay yati

eniiley yati aseekau. Púr to, nakabar áseediya [allahou Akbar] manacang uñenaw di kakabar (takbiir) kanookan.

Abanujaat, kakabarak kutoonjandak, nareg : “ *A’oudhou billahi minach chaytaan ir Rajim Bisimillah ir- Rahma ir-Rahim*” [nilalaw Emitey manepakenom di seetaanaay épur di ínje. Di karesak kati Emitey di sembaay yooliyo di kabonketak kooluyo káamakak] ñaa nakarañ esooraa yati Fadiy aay, tentaam (abuusoor) púr to nakaboor áseediya di kakabarak kugabutenak manalaw bee di Anabiyoñau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*), púr to nalaañ akabar kakabar kúfeejiten manalaw Emitey manebonket acetumi. Púr to nakabar kakabar kubaacinden, najuum jatiit bárirool nasalaam ñákon afabel kásalaak. Kúfirenfiren kateep fuyaak fújaali wáriiñe sisantimeetar 22 bee 24) mba eraacufo di simoñ yafiite (pulaatar) mba di egaabufo, mba kakoorenfo fuput súum, eciik kalako to mba katobojufu kúfirenfiren poop kayaben to sosondeel, kañomoorufo, mba eteep di fo simisira di efok ecee di emisira.

Koote kufat an kuteepe kuyiten di kuyaakak.

★ Kulatut kurimak kati esaaf ñikul. Aamumi di esaaf ñikul nañoolene areg : (*A3dhamal-lâhou ajraka, wa ahsana 3azâ’aka wa ghafara limayyitik*) “ Emitey ewuli bacaam báamak di ayab di usaaf kasaafak kafañumi mankujake di ñikul manebonket acetumi ooluul”. Poop beet esaaf amisilime di ñikul nan abaje ñikul ñati an oola, eeno ájima acila atamburerut alako amisilime panureg : (*A3dham Allâhu ajraka, wa ahsana 3azâ’ak*) “ Emitey ewuli baraaji báamak maneyab kásalaak kafañumi mankujake”. Bare kúfirenfiren esaaf añoosa abaje ñikul, haani di kaan anau oola acetumi amisilime.

★ Amanjumi mati bukanool pankuñanool fañ fulay ecetey yoola, oo aate ereg bukanool takumukuñanool. Leemojaa, pánkulaamenool mati búñanab booliil.

★ Acha-chafii (Emitey ebonketool) naane : kulalat bukan kajojenoore bee esaaf ñikul (kajojen kati ñikulañ di kajim mankumañumi esaafiil kujaw kusaafiil ró) wajakumi, kúpur, ániine, aseek, anoosan najaw akaan wan amanjumi , mba haajiiool.”

★ Wan kumañumi ésiil sinaañ (muri) bee di bukanak kati éjima; bare kulalat uri muri moolil , mba man buko kati ájima kúsiil kusenuul, muyuul kaja’aloomi jijojo. Ñikulañ síndoiil.

★ Kumammañ ujawujuk fuyaakaf (fati amisilimaau) eeno úpurumuloot ban lóiyee beet ejukeyufo. Sensen ejawujuk fuyaak fati añoosa (alata), poop sensen añoosau oo ejawujuk fuyaak fati amisilimaau kootut káfirenool ejukufo.

★ Kumammañ fañ anokenumi di fufokaf areg : *Assalâmou 3alaykoum dâra qawmin mou’minîna – mba : ahla diyârin minal-mou’minîna – Wa innâ inchâ Allâhu bikoum lalâhigoûna, yarhamoullâhou almoustaqdimîna minnâ walmousta’khirîna, nas’aloullâha lanâ walakoumoul-3âfiyata, Allâhumma lâ tahrimnâ ajrahoum walâ taftinnâ ba3dahoum, waghfir lanâ wa lahoum.*

“kásuumaayak; muyuul kaamumi taate, káyinenumi, mba muyuul kacinumi tákon di káyinenumi ! malegen , pánujo’ol, nen Emitey emanujaa, utookuluul taate. Emitey ebonket kacetumi di wóli jandi wóli., di poop kaatumu kariibeniil. Wóli kooku di elaw Emitey kásuumaay di poop muyuul. Au Emitey, tákumufiroli baraajaab

booliil poop takumukaann di táaañi au bakaaneriil táañi uban ubonket sĵinubaas sŕoololi di sooliil.”

✳ Kúfírenfíren eciik kurim kati Alikuraaney di kaful kúfokuma di kákoli takum mumel masetut mugoruko. Doo kankaan káyinenaati Alikuraaney, kankaan poop kajel, mati Aboñaayau ati Emitey (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) aregut mo.

Kásalaak kati wáaningaw ugabaaw (Al-Aĵide) Koo waaf wan anooan oote ukaan (kifaya) waataay yooluko yákoney di yati kásalaak bújomoraay (dhouha). Nen ujame mati kúsalisali, nounu bala’ab mambutooŵe kátinko, panukob fati kajom, núsali ugalen. Mákonam (khoutba) kúsalieko nen kásalaak kati Jumaay, púr to jaa, kámikak kugabaak kati alimaamau kan uŵoolenumi ukob mba úkobaati. Koo kukaaneikaan básalier kuban; kúkaaneriit jandi kúsali. Kulalat úsali kusofe bee mati ko(moussalla).

Kútaagulak kooluko : kubabaj siraka’a “kujuum” kugaba : etooŵandey panukabar úseediya “Allahou Akbar” bee ñoono futok di ñákon; au manukabare kakabarak kutooŵandak uban (Takubiratoul ihram) jandi ulaw Emitey epakeni di seetaanaay (A’oudhou billahi minach-chaitanir rajim), di ejuumey (erakaay) etooŵandey panukabar ñoono futok uban citi nukaraŵ Alikuraaney. Panucang uñeni ugabaaw fatiya manusal Emitey, di kacanga kanookan, nulawuyo bee mati Anabiyooŵau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) di kakabar kanookan, nulaw Emitey manepooyi di seetaanaay, púr to nukaraŵ fatiya esooraay yati Al-Fatiyaay, púr to, yati Al A’la 87 di erakaay etooŵandey, nakaraŵ poop Al Gha chiya 88 yoo ejuumey egabutey. Nanoonan nasalaame kasalaam kúbanumak, alimaamau, nakaraŵ, námiken bukanak úmikaw ugabaaw nen di kásalaak kati Arijumaay. Kumammaŵ kumeeŵ di ereg maruukam mati Emitey, sembaay yooluyo (Allahou Akbar). Nen ásalie kásalaak kati káaningak nen kásali kan abenen to, jajak, mati kakabarak kabenentomi di kakaraŵak kariibentomi di woo ugabaaw waaf wan kumaŵe (sunna).

Kásalaak kati bala’ab kákamboorak di fuleeŵaf Koo kásali kan kumaŵe ukaan (sunna) waataay yooluko etontooŵ nounu nan bala’ab mba di fuleeŵaf sommi di kákamboor , mba yákon di so, man room di kákamboor di riceen. Bee nan kákamboorak kubane. Nen kákamboorak kubane, senut au kagalen kásali kucila. Pánusaliko siraka’a “kujuum kugaba”. Panukaraŵ esooraay yati Fatihaay, nubenen to esoora yabaake di ejuumey etooŵandey (raka’a) púr to, núñup pio, núlalo manureg : “sati allahou liman Hamida” (Emitey, uyab kalawak kati aamumi di esali, púr to, nureg :” Rabbana walakal Hamd” (au Amansaaú ŕoololi ! Au senumi esal) púr to, létubofo, bare panukaraŵ surat Al Fastiha, nulaañ ukaraŵ esuurat yabaake. Púr to, núñup pio, núlalo mánubofo ñagaba pio ; púr to, núsali erakaay egabuteney nen etooŵandey manuwonk Alikuraaney (ñagaba) káñupa kanookan nukaraŵ Alikuraaney ñagaba. Púr to, nutayatul (Tachhhoud) úbanum kásalaak di (as-salamou Alaykoum wa Rahmatoullah.)

Arĵiŵulomi báalamuk alimaamau máañaŵpe éñup etooŵand (di kakaraŵak Alikuraaney kugabutenak) erakaay etooŵandey leekupinooyo, ebajutuyo. Kamaat naate ásaliyo.

Kásalaak kati elaw kalub Emitey : Koo poop sunna, nan bajemi burankab. Waataay yooluko, mankukaaneimi, di wan kuceeŵumi wákonaw di kásalaak kati

wáaningaw ugabaaw (Al aïd) wáamakaw, púrutojaat kámikak (khoutba) kákonak kan aatumi ekaan oo manabane kásalaak. Anaboyonau nan ásaliekomi aban, náfimulefimul kájupaak manakaano (sunna). Roo káyinen mati burank bucila pambuban.

Kúgam : Anabiyonau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) naane :“kujoonen ucalaw (sapu) wati kásalaak (di etoonandey) naregereg : “ jijoonen ucalaw, leemojaat Emitey pánetiwwuulaw wooluul anooan di apaali”. Núman Ibun Bachir naane: Nijujuk amisilime anooan manakotene ejuley yoola di yati apaalool, nakoten fújuulaf foola di fati apaalool, di kabandak koola di kati apaalool.

Kásalaak kati jameeḡey waaf wan oote ekaan : Haani muyuul di kaja’aburḡ, nen panjiḡoolen jísali di jísali. Kásalieriitukomi mba kakatukomi koote kúlaañul bee di ko, di kuboleniil mánkusali di jameeḡey. Koo kúyiyiis bukan káyinene di Lisilaamey. Poop ekateyuko yoo éyiyiis kubunta. Anabiyonau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) naane: “di kareesak kati acilammi, kaanemankaane nen panireg mánkutebul kúbaar, ban di kuwadaan (kawonken bee kásalaak) manireg aceen arungenko manijaw ireemen siluup sati kucee mánujo’ol bee kásalaak kati jameeḡey. [búregum Al-Búkari di Musilim].

*Siwaataas san kúfirenumi kásalaak: Kúfirenfiren kásali, kásali kati waataas use: **1)** Bálamuk subaay bee nan bala’ab búrajeumi lóyi **2)** Bala’ab bujuumujaat, bee nan butooḡe kátinko. **3)** Bálamuk kásalaak kati alansaraay bee nan bala’ab buloe. Kásali kati waaf ukaane koo sensen úsaliko nen kásali kati kanoken di emisira(kásalaak sirakaas sigabaas bálamuk Tawaafey) kásalaak kati sunaay kan kuciikumi kureg jandi kásalaak kati farataay au básalier (fajiraay) kásalindi buyinḡ, kásali siraka sigaba au basofer sálíji uban, éñuḡey au di kakaraḡ Alukuraaney, di kásali kati esal Emitey.

*Wan kusenumi buruḡ di simisiraas

Simisiraas soote siteepi eeno cenceeḡumo. Soo Emitey efaḡumi manemaḡe di mofam búrom. Úcímaw, uleewaw, enag búgaar mba waa, kájaloor (ekaan ró síjaloor) sajakut , kásimpoorak kuseekak di kúniinaak, basangab, kanoomen mba funoom doo búrom kúfirenfiren. Anooan akaanumo, sensen mankudankaool “Emit ekaan takumabaj di kanoomenak kucila” kúfirenfiren poop kakankula bo waaf (ereg) bo waaf wájime. Jajak ajamumi an nakaan mo, adankaool “Emitey ekaan takumajukuwo”. Sensen kukaraḡ bo kuñiilak kafambeimi, karigooremi di emisiraay, sensen poop ekok ró búyab, kagamen ró, di ekaan ró síjaloor sajake, sensen kawalen ró aja’aburuḡ, an anokene kaluwa kamoor ró, an áju’ut kalako ró, sensen kamoor ró kamoor jatiit. Kulalat ró burigoor, kañoosoor di waaf wajakut; kúfirenfiren eḡaruyo ukaan kajim kati anooan an súmumi, nan súmimi. Kumaḡut jísanken ró waaf wabajut nafa, wati dúniyaay. Jootut eḡar kuparalaak (ubasaaw, silampaas sati emisiraay, kuraḡey yooluyo bee búyab (káaning) mba kasaaf ñikul ñabaje.

Ejakaay mba esadaay yasenumi ekaan

Sisiwas sati muriam masenumi di jakaay : ejakaay yoote épur di muriam moonoo mubaaciir : **1.** sinukas safoope an bafoopenutuso wafaŋe kajuupo di emitey; **2.** muwañaam; **3.** sanaay di síkoraas; **4.** munoomenaayam.

Waatumi ekaan manusen jakaay : Jakaay cenceeŋ man kujuumak kammi futok kubajo : **1.** Lisilaamey; **2.** kásuumaayak; **3.** ebajey ríiŋ manusofumi; **4.** fubajaf fasetaaf ; **5.** Wan unoomenumi muwañaayam balet dó.

Jakaay yati sinukas : babaj sifasoŋ sífeejiir : siñonkomaas, síbaas, di sisahaas di sijaameenas. Man ejakaay yooluso ekaani, cenceeŋ waaf ugaba :

1. sinukas usu pansifooopooro dóo di emitey wafaŋe kajuupo;

2. di kaan soosu to mati esen mílam di kabukoorak bare let bee karokenso.

Bare nen soosu to bee mati kanoomen, pánkupuren Jakaay yooluso nen munoomenaayam maamu.

Mati Jakaay yati siñonkomasa :

Manrem /kaliikumak	Jakaay
1 – 4	Bajtu jakaay
5 - 9	Esaha 1
10 - 4	Sisaha 2
15 - 19	Sisaha 3
20 - 24	Sisaha 4
25 - 35	Jiñiil eñonkoma jati emit 1
36 - 45	Jiñiil eñonkoma jati simit 2
46 - 60	Jiñiil eñonkoma jati simit 3
61 - 75	Jiñiil eñonkoma jati simit 4
76 - 90	Muñonkoma 2 mati simit 2
91 - 120	Muñonkoma mugaba mati simit 3
Wafaŋumi siñonkoma ceme di kabanen: Jakaay yati jiñonkoma jati simit 3 di siñonkoma soono 50 di jiñonkoma jati simit 2 di siñonkoma soono 40.	

Mati Jakaay yati síbaas

Majuupaam	1 - 29	30- 39	40 - 59
Jakaay	Bajut jaka	Jint jíniine mba jinaare jati emit 1	Jint jíniine mba jinaare jati simit 2
Wafaŋumi soono 60 bee fatiya, Jakaay yatii jint jíniine jati emit di kamaat kati síbe 30 di jint jinaare jati simit sigaba di kamat kai síbe 40.			

Mati Jakaay yati sisahaas di sijaameenas

Majuupaam	1- 39	40 - 120	121- 200	201 - 399
Jakaay	Bajut Jaka	Yákon (1)	Sigaba (2)	Sífeejiir (3)

Fañujaa sinuk 400, pánpuren yákon di ceme yanoosan. Jakaay kúpurenoriit di sisahaas di sijaameenas : fújikel, yafanlene, yati jíkil jákon, yaam di karaafen, yamaalene, let yálabie funoom (nen sisaha, panebaj kuleeŋ futok di fákon, nen ejaameen yoote ebaj emit yákon.

Jakaay yati muwañaayam : Jakaay sensen di bakacer : bálut, basiit... di muriaayam manaame di kujuumak kúfeejiiraak uke : **1)** moote munaam di muriaayam mawañi muliikaay, di munenaay : di bakoolab, nen orusay mba bule'ey

ban di muriaayam, nuṇoolenaale upinaal nen reeseṇey di kujuukaak. Bare wan kúliikeriitumi wan kúneneriit nen sisaana, epataatey, roo bajut jaka. **2)** káliikumak kammi (nicaab) koote kúriiṇ : muwañaayam (muriaayam) moote múriiṇen síkilo **soono 653.** **3.)** nootaale ucilal muwañaayam nounu nan ootumi kápuren eeno muri, núpurenuyo Jakaay. Nan muriaayam maalumi mba múyamumi ; kaanujaat nen emaano mba bálut... di riceen yaalemi esay. Kaliikum kooluyo, bútingum **(10%)** eno máyuwenuti, nen wan emitey elubenumi mba kuruṇenak kati mumelam di poop tutoro yati bútingum butoken di uñeney **(5%)** di muriam mati úbaar waceeṇe káyuwen kálabie di sembe nen ufataw wan kúyuwenemi di epomp yati mumel... kaanjaat muri maceeṇe káyuwen kati sembe kunak kupinaay di emitey ban muceeṇut ricee di warinomi di emitey, pánkusof ró wajuupomi, di kupin kunakak kaceeṇumi sisembe di káyuwenak, di kunak koono buu kaceeṇumi burok bati ewañ.

Jakaay yati sanaay di síkoraas : 1). sanaay : bajut Jaka yati sanaay yáriiṇut **sigaraam 85.** **2).** síkoraas : bajut jaka yati síkori yáriiṇut sigaraam **soono 595.** ban bajut Jaka di bayeesab bati síkoraas mba di wayiit wati bank biyok ríiṇ nounu waataay yati jakaay. Di kálabi kariiboore mba wafaṇe kaliikum kati síkoraas, di sanaay. Bútingum pámbupur di buwaasab bubacciiren di uñeney **(2,5%).**

Búsangoorab basene kakaano buceṇut esen jaka. Bare kanjaat búsangoor baam di luwaay mba funen fati bank, cenceeṇ usen Jakaay.

Sensen kuseekak kakaano wapiimi ukaanoi di sanaay mba síkori (kódiforo). Nuṇoolene ukaan reor kódiforaay di wañaw úsiilumaaw ; kúniinaak kuṇoolene kukaano kódiforo yanaamut di yáfirenemi bálamuk, nen sijaaru sati kódiforo, sílinet,... kanjaat sanaay, fírenfiren ekaanuyo di wañaw úsiilumaaw manooman manre'e sensen kúniinaak kukaano wiikun kaanujaat wareoore di kájupo káamak, nen épib di kañ mba poose yati káñiṇ ban letariiben bakaanerab bati kuseekak.

Ati fubaj fabenenoe di fugumbulo an táañimi kápurenak Jakaay yati wan abajumi wáriiṇe emit, naate ariiben mukaanaayam ume mati jakaay : panasof funak di emitey, najuk butum buu nabaje di funakaf. Mambi ápuren dó Jakaay **(2,5%),** di fubajool waaf wáriiṇenut emit

Kati fuleeṇaf di kabajumi waaf wati luwaas nen siluup mba ulaakaw : nen anenut wanoowan di burokab boola mba di luwaasey, bajut Jaka, haani juupoe. Nen nanennen ricee, naate ápuren Jakaay nan funenaf foola fubaje emit. Eenojaat táañiootaañi, nasof funak di emitey mánapuren Jakaay nen mankulobumi bálamuk.

Jakaay yatii kaneewak : anooan akaniṇumi kaneew an ati fubaj ban di setool panacaamool, naate ápuren Jakaay yati simitas sawuujumi manayab haani simit sijuupoe. Bare nan Uṇoolenout uyab kaneewak [waati yanoosan] nen kaneewak kan ukananiṇumi an aloe, bajut Jaka mati táañitaañi kacookoor fubajaf ufu.

Jakaay yati munoomenaayam: Jakaay uyu esensen bálamuk kujuum kubaaciir: **1).** kaan au ucile munoomenaayam. **2).** eciley yoote kariiboor di búyejet bati bee kanoomen. **3).** di ekaan munoomenaay mayajut [nisaab] yommi matiitiam mati uliikum ugaba : kati sanaay di kati kódiforaay. **4).** kaakenakumo wáriiṇe emit búromuyo ; nan kujuumak uku kubaje,nacaam Jakaay nen manremi di sanaay, kódiforaay mba síkoraas, nanamben ríiṇm munoomenaam di setool mati fubaj foola (fati nafaay yoola) nen wañaw, siluupas..., bajut Jaka. Bare nan amaṇe

kanoomenumo, panatoon epiney kapiyaak koolumo di emit [manacaam jakaay yoolimo naapi ríñumi]¹

Jakaay yati ebaney bala tab [Múudaay] : Yoo kankaan kaneew kati amisilime anoosan, abajumi wafañe furiaf foola di furiaf fati kammi di oo bee fati kajom salaay di poop funakaf fati salaay. Búliikumab bati yo síkilo sigaba di buwaas bati sibaaciir (**kílo 2,5**), di muriaayam mati bo, usen anoosan ániine, anaare. Anoosan yaate ápuren Jakaay uyu, naate poop acaam bee di kammi di kañenool, fati kajom salaay, nen aake wan aḡoolene aḡar manacaam. Tan fañe ejak kápuren múudaay funakaf fati salaay bala kásalaak. Senut uralen biyok kasalaak kuban ; sensen mánupurenumo funak fákkon mba kugaba jandi salaay. Sensen manusen an ákon Jakaay yati bukan kajuupoe mba fútuk fati bukan an ákon ceb.

Bacaamab bati jakaay ; bacaamab bati Jakaay busensen ban too ri too. Busensen aakenumi añiil mba aloloboora mánapuren Jakaay yooliil. Sensen káyiisen mati acilumi faḡool awaasuyo. Ubaj búyejet bati amukanlaf aate akaan waceñimi di Lisilaamey di kápurenak Jakaay. Jakaay enafaut, kaanujaat au ekaanuyo nen sada ceb, haani usene fubajaf fiiya búrom. Wákoyummi uwaas Jakaay yati fubaj fanoosan kabajutumi di kacinoorak. Sensenn kápuren Jakaay di reesiyon yacee (mba mof macee) nen cenceñ mo. Jakaay enafanafa ban di ejak nen ecaami simit sigaba ríñujaat kaliikumak..

Kan Jakaay enafami : koono futok di kúfeejiir : **1.)** kúsukateenak; **2.)** kabajimi di ésukey kamañumi kanoomen; **3.)** karokemi mati Jakaay; **4.)** kan úyejetaw wooliil ulaañe di lisilaamey; **5.)** kapakenak (kátipenk) kati kumiikeelak; **6.)** kan uneewaw ujuupomi; **7.)** kammi di buruñab bati Emitey; **8.)** Ajaaburuñau ajaakalimi. Pankusen anooan di buko riiboor soolaay yoola, manteer ajojeneyomi. Oumu panayab bucaamab boola, haani kaane an abaje. Bacaamabuyo kuharijita di kurobelak bee kapakeniil gúwenomaay yaamutomi, sensen, nen águwenoorau ápurenyo di sembeool, kan di malegen mba di kánaati malegen.

Jakaay épurut, nen eseni : añoosa Emitey amiikeel, an abaje, an aam di acee (aseek) di “hachemite” (bukanak kati fiilaf fati Aríñenaau). Nen sene bálawulut Jakaay acee aatut ayab ban nuwoolo, Jakaay uyu ejakut, manteer usen an akaane á sukateen jandi umanj mati ati fubaj ; nounu ejajak.

Sadaay yati ḡania : Aríñenaau Emitey naane : *“burokab di bakanerab bajakaab bati áyinaaau pambutookool naapi acetumi, di baj lónnda yan akarandie aranen, nakat añiil ajake ban nakatool ékitaaba nen fubaj,emisira yan ateepe, eluup yan ateepe bee mati aja’aburuñ awuuja, mba ekolon yati mumel yan awoke mba esada yan amañe mánapurennyo di fubajaf foola nan ájumi di buroñab boola, uru peh pantooñool naappi acetumi.* [Ibn Majah]

¹Bacaamab bati munoomenaayam tan murewulomi: bacaamab bati sanaay sigaram (85), mab bacaamab bati bákoraab sigaram soono (595) pánapuren to wafañumi **manutiitiie di ugabaau** nan aam di esen ejakaay.)

Balatab

Balatab sensen bee di amisilime anooan ájuwe di búyejet, náriiṅ (ank), naṅoolen asuṅ, alet di fuposo (nen aseek) alet di waati yan aroṅe añiil. Lob añiilau manasuṅ haani aṅoolenut mambi apulen balatab.

Etoṅey fuleeṅaf fati balatab waaf ugaba kúceeṅ ró: 1.) ejukey fuleeṅaf di búregum amisilime alegen ban nabaj fujuum falite, ániine mba aseek; **2.)** ériiṅey yati fuleeṅaf [Cha'ban] faraferumi fati balatab kunak kabanani di uñen.

Balatab boote butoṅ subaay faṅ bee nan bala'ab buloe. **Mati balatab basenumi, cenceeṅ manubaj siwonoor sati esuṅ bala subaay.**

Wakajenumi esuṅey : 1.) basangab (ániine di aseek) biyok jifinto), nounu cenceeṅ bacaam kunakak kan bajumi, nupaken amiikeel; abajutumi panasuṅ kuleeṅ kugaba kariibore, aṅoolenutumomi, nasen furi fati kúsukateen koono 60 poop aṅoolenutumi akaan walobimi, bacaamab ubu alet ró. **2.) sáawutas :** sabajoe muyuul di kacuufoor, egor faṅaaf fati aamu (ániine mba seek). Bare kuregut áyaawutumi di kásuum. **3.) Enong** manuri nuraan : nen eloṅ ekaanoool suṅey yiiya ejajak. **4.) Esímeṅ :** kaanujaat di kasontenak kuraajen [hijamah], mba esen fásim; di poop eṅar fásim beet ejuk, mba musontaay másime báwotut (fúbuko mba síñundaas sísime), uru peh kajenut esuṅey. **5.) elacey yásuumi.**

Ukáanum : wakajenemi esuṅey ubaaciiraw úlamukaaw uwu ucenceeṅ ugalen esuṅey yooli bare (babajut bacaam) di káninguloor manteer báwoter. Nen kaporak kunokene di síñundaas bee di kumerak, mba epos butumab, mba éñindaay ban mumelam di munoken di kumerak, mba kawonoor ricee biyok úyaawut, mba núyaawut di kamoor, mba núsime mba nulac di kásuum, esuṅey etingout..

Arimi manasof mati sijenjon ban nálawul mati sikatenkaten naate acaam funakaf fucila fati esuṅey. Kaanumojaat, arimi di fukaraaf mati amanjut tan subaay étoṅume oo esuṅey yoola ériiṅut. Bare nan arie manasof mati bala'ab bulolo, naate agale funakaf ufu.

Balindab bati katingumi esuṅey : firenfuren an kuyanfu'ut, manating suṅey yoola di balatab. Oo etinguyo. Sensen di aseek aam di fuposo, mba aam di waataay yan aroṅe, di poo aṅoolenut apaken síñundu manating esuṅey yoola. Sensen di aja'aburuṅau an kusenumi buruṅ managumbul waataas sati kasalaak sensen manating esuṅey nen táañiootaani, di poop áju'utumi ban najaakali éjuwey yoola. Ajú'utumi etingey esuṅey ati túbaabukunda aam di kaja'aburuṅ tulaaraay. Aseekau ati far, di aam karaafen ban nákoli mati éjuwey yoola di yati añiilau (ábiikaau). Buko peh pankucaam esuṅey yatingimi. Bare poop aseek ati far di araafena panasen ásukateen múfumuma funakoofunak (fan asuṅe) nen kúkolikoli mati úbiikaau wooliil ceb.

Aṅoolenutumi asuṅ : mati funifaaneetaf mba kásumut kapioe : panasen ásukateen ari funakoofunak ban letacaam kunakak kan asuṅutumi.

Awaakenutumi bacaamab kunakak kan asuṅutumi nan kuyanfuoomi biyok suṅey ériiṅ, panacaam kukanak uku ceb. **Bare nen abajut kayanfu kanookan,** pánakuumen ásukateen funak fanoosan benen bacaamab bati kukanak. Apienujaat bacaamab biyok ecetey ériiṅul manabaj kayanfuool, kaneew kulet to. Bare kaanujaat abajut kayanfu. ban sensen man bukaanoool kusuṅ beri oo, bacaamab bati kunakak

kati balatab kan akaanutumi di esuḡ yan aware die emaḡ yalite; **poop sensen** man bukanool kusuḡ kúriḡen emaḡey ḡaniyaay yoola, di káyinenak san áriḡenutumi..

Atingumi esuḡey mati kuyanfuoyanfu ban náju kúpurempuren kayanfuak dóo di kunakak kati balatab oo senut asuḡ funakaf ufu, bare panacaam suḡey yati funakaf ufu, haani kaane nasunsuḡ warinomi di funakaf: nen añoosumi ban namaḡ lisilaamey tulaaraay, aseekau ammi di fuposaaf manaseten áju’utumi nabaj faḡaaf foola, aḡiilau áriḡumi tembe, aja’aburuḡau alaañulo kaja’aburuḡ di agonagon abaje búyejet básuume di funakaf. An senumi manating suḡey di funakaf fati balatab faafunak di buyinum bacee bati suḡey [bacaam mba ricee].

Esuḡey yati sunnaay yafaḡumi ejak: usuḡ funak, nukat fati kajom, di balatab bati funakakaf di fusiilaay di funoom fanoosan , di poop suḡey yati kunak kúfeejiir di fuleeḡ fanoofan fúfeejitenaf, yoo kulayak kakaanumi uñen di fubacindenaf di bútinkenab kati fuleeḡ fati fatiya fanoosan. **Jajak esuḡ ñameeḡe** di fuleeḡaf fati Muharaam di fati Cha’bane; funakaf fati Achooura [funakaf fakaanumi kuñen di muharaam, funakaf fati Arafat di kunak futokk di fákon di fuleeḡaf fati Chawwal.

Fírenfiren esuḡey fuleeḡaf fati Rajab, fubetenaf di fúkojiinaf [babenenut to funak fákon fati suḡ] manusuḡ funakaf fasetut fan eenomi kabananey di uñeney fati Cha’bane fariibenumi fati balatab, nen ecabaay esete di ewuḡen. **Fírenfiren esuḡ** di funakaf fati Salaay (Al-Aïd) [Aïd A- Fitr] yati balatab, funakaf fati Salaay yáamakey elatey [Aïd Al – Adh- ha], kunakak kati Tachriq[kunakak kúfeejiraak kariibenumi salaay] manteer áhijinka aate ajoonen wan akajene di Tamattou mba Quran.

Kákaanumak :

✱ Anooan ammi di kosa [yati búyaboar, mba sáawut, manteer aseek aam di fuposo mba awalene aban akatut ésim jandi subaay, naate anoon kaposaaq janaabey bálamuk wadanaay yati subaay ban nasuuru, suḡey yooliil ejajak..

✱ Sensen man aseekau aḡar bubuun mananambari fuposaaf foola di balatab, di emaḡey mankusuuḡ mákon di kumisilimaak di buuñaaq yati káyinenak, bajutuḡaat mátaaḡi di éjuwey yoola.

✱ Sensen man asuḡaaq amer kulacak koola mba kukaasoak koola, kaanuḡaat kooku di kumerak (émerumey)

✱ Aboñaayau (^{An}kommi di oo di epakey) ^{Kásuumaayak} naane di ehadis di búregum limaam Ahmad : **“bukanak kúmbaam kooku di buruḡab¹ bajakaab nan kutariayey etingey suḡey ban di kuraajen suuruey.”** Naane poop: **“Díine Lisilaam panerung bándoar nan bukanak kuwaakene etingey suḡey; mati Kúsooninkaak di Kúkatolikak kuraagenemi etingey suḡey yooliil.”** (búregum Abu Dawud).

✱ Sensen kabatulen di etingey suḡey. Aboñaayau naane : **“ kúfirenut kalawak kati asuḡaaq waataay yati etingey suḡey (búregum Ibn Majah). Kalawak kabajumi suḡey: ‘baraanab búpupur, ucilaw eland,ban bacaamab buseset, Emitey emaḡuḡaat’².**

(búregum Abu Dawud).

¹ Furim bee di furim “ yoo eenomi pánaju nonoosan....”

² *Dhahaba azh-zhama’u wabtallatil Souroûḡou wa thabatal-ajrou ine châ Allâhu. »*

★ Sunnaay ecenceej eting suñey di kudaaka (kujuukaay) kajinlene, bajutujaat, nuñar kudaaka kasaye, bajutujaat, nuraan mumelam.

★ Sensen asuñaa manutey busangoorab di kúcilak, di kasontenak kúcilak, uwosaw di bubeeben banooban, au di suñey, manupakaal di búñoosoorab bati kumanjaak. Bare nen namammañ kasontenoor, kajenut, suñey ekañout.

★ Eñarey “siwakey” kankaan sunna waati yanoosan di suñey ban tákuntaañi, [kúgam kálline kati kúlonaak] di furim ufu.

★ Asuñaa naate atey wajakutaaw :eteme y kagaajoorak haani aceen najelool, naan: “Injé esuj” nasof butumab di fúrerapaf foola, di raaru rabajumi júnube, napooy suñey yoola; Aboñaayau (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) naane : “**abaayiutumi kagaajoorak mba nakaan waaf wati, Emitey esmañut kagaajoor máanaraanaati náriaati.**” (búregum Ahmad).

★ Sensen an kubemumi furi ban nasunsuj, oo elaw Emitey beri abenoomi bare añañiajaat eting suñey yoola, nari.

★ Fukaf fúlamukaaf emmi fukaf fákoyummi di emitey; foofu dó di kukak kúlamukaak kammi uñen di balatab ; ban ñoolene fukaan fammi kabanani di futok di fugabutenaf, fati balatab (fukaf fati 26 – 27).

Burok bajake dóo di fukaf ufu, búkoyume burok bajake ban ukaane kuleej wúli. nuñoolene umanjufo di kakorosi man bala’ab búpureuumi di bújom pambufiit babajut sembe ban fukaf ufu panjinlen. Buceen amisilimaau panaramben di fukaf ufu bamanjut. Wáñenumi úriñen sisembaas siiya di wan umañumi di balatab, di kukak kammi uñen kúlamukaak ceb, ban núkaanum jakumkat fuk fákoni au bakaanut kásalaak kati fukaraay. Nen ukaane kásalaak kati fukaraay (at –tarawih) di jameñaj, takumajaw bala alimaamau aban kásalaak, mambi ubaj baraañi bati ásilimi fukaraay búrom.

★ Sensen atooñumi suñ yati sunna mánariñenuyo; bare let di sembe. Haani nówote manatinguyo kajenut bare letabaj bacaam.

★ **Kapolo di buyinum kametaak manulaw (I’tikaf)** : roo bakaaner bati amisilime ati búyinumool kalako di emisiraay mat káyinen. **Kujuumak koola** : panaset di mamooketaam, nápuri nan senumi, nen furi, mba bayaaso, mba kaposo kasene - ejakut di épur yanoosan yárima mba di búyaboorab. Esensen waati yanoosan di waataay suñey ban di fañ ejak di kukak uñeney kúlamukaak kati balatab. Kapiyaak kooliyo tiitijaat yákon. Cenceej jakumepio báriñenut funak mba fuk. Aseekau nañoolene apolo manabaje buruñ di ataool. Sensen apolomi ajoonjen waataay yoola di kagoroor kati káyinen di emañey, jákumawunken di kagoroor kasene, natey waletumi woola.

Híjaay di Umuraay (híjaay yíikunaay)

Híjaay (yáamakey) di Umuraay –Híjaay yíikunaay) soote sikaani ñákon di buroḡab biiya di waceḡumi woowe : **1)** Lisilaamey; **2)** Ebaḡ búyejet ; **3)** Núriiḡ (aseek mba ániine) **4)** ukaan an aforo **5)** Kaḡoolenak ebaḡey múroḡumaam di sembaay yati eja'ay. Aseekau nababaj wákon wan aate ekaan abenen di uwu kaan woono futok di wákon: “Amaharamau” oola : an eenomi abajut buruḡ bee kayabo di oo cew. Híjaay yoola ejaḡak bare nakankaan júcube. Beri akaanutumi híjaay yoola biyok acet, pánkupuren di síkoraas soola mankukaaooln híjaay yoola. Wáaningaw uwu usenut di an áyinenut mba aloloboora. Bare ,sensen beri añiilau di amiikeelau, ban fírenut mankukaan híjaay nen bukanak búrom [Abajujaat fúko'ool (amukanlaf)– nen ásukateenau - amaagen manakaan híjaay yoola, híjaay yoola ejaḡak.

Akaanumi híjaay beri aceen ban oo akaanoorut yoola yawarumi, **híjaay pankusofuyo bee di oo faḡool** [bare let yati an akaanuyomi beet].

Máñiwam [ihram]: sensen amaḡumi kanoken di máñiiwam, aposo janabaay,nayuuyooro, nagor karabaan jíwo, nakat wañaw walitaaw ban nakaano nounu kubuur kugaba kati sámbakuukaay (izar di rida) yafiite ban di eset. Ban nanoken di máñiiwam ban nareḡ: «*Labbayka Allâhumma Soumratan*» (*Eryiḡ bawonkerab biiya di Umura*) {uru bee di aḡaniyami ekaan Umura ceb}. Mba : “«*Labbayka Allâhumma Hájjan* ” (*eyiḡ kawonkak kiiya di híji*) {uru bee di aḡaniyami ekaan híji ceb}. «*Labbayka Allâhumma Soumratan wa Hájjan* » ou «*Hájjan wa Soumratan* » {uru bee di aḡaniyami ekaan Umra di híji mba híji di umra} Nen ákoliye lánjura, naḡoolene asof ban naan: «*Allâhumma ine habasanî hâbisoun, famahilli haythou habastanî*»{Au Emitey, nan lánjura ebajaam, máñiiwam múmbaam panikaanumo too tan ujuumenammi}.

Ahíjinka nababaj buruḡ kajiten di mukaanaay múfeejiir : *Tamattou'*, le *Qirân* et le *Ifrâd*, yákoymmi yoo yommi “**Tamattou**” yawarami ériiḡeni di máñiiwam bee di umuraay di kuleeḡ kati híjaay, ban núpurul [au manubane kasiwaak uku] poop nulaañ unoken di máñiiwo mati káriiḡen híjaay di Emitey yákoney. **Ifrad** ecilumi manunoken di máñiiwam beri híjaay cebuyo; man **Qiran** ecilumi manunoken di máñiiwam beri soo sigabaas, nunoken di máñiiwam beri umuraay batingut, nukaan híjaay jandi utoḡ uḡaraw waḡoobenumi Ka'abaay (Tawafey). Nanoosan amaḡumi ekaaney híjaay aremboore di wan ammi di kájawum, nareḡ “**Talibiyaay**”: «*Labbayka Allâhumma labbayk, labbayka lâ charîka laka labbayk, innal-hamda, wannî3mata laka wal Mulk, lâ charîka lak* ». Mba “**eyiḡ kawonkak kiiya au Emitey , eyiḡ kawonkak kiiya. Eyiḡ kawonkak kiiya, maniḡoolen iriiboor di au, niyiḡ di kawonkak kiiya mati au ucile kasalak, kawulak, di Mansayaay, mati kariiboor di au.**” Cenceeḡ elob maamu waatoowaati, kúniinaak di kusskak. Cenceeḡ kúniinaak ceb mankulob fatiya toouto.

Káfirenak kati Ihram : koono futok di kubaaciir : **1)** káciikoaati walaw; **2)** ekat bo worokaw; **3)** kakaano wañ wáyiisene fumuumaf fati ániinaau. Haani abajut kaful (izar) , naḡoolene akaano eñaatoora (sirwal) mba nan abajut sisamat, nakaano wáfimene úkamunaw peḡ ban abajut elaw kabonket nounu; **4)** káfimen fúkaaf

ániinaau; **5**) nugor “karabaan júwo” eniiley di wañaw wiiya ; **6**) nucesoor (kaanujaa sínukureñ sasenut; **7**) nuyab mba úyabaati kajenut ban ubajut; **8**) nugor aseek egor yati eñes fúraasoor mánsuum báriiñut di búyabaab. Alamaaney yoola, kásimen esaha, nasuñ kunak kúfeejiir mba nákuumen kúsukateen futok di ákon; **9**) búyabaab (buñitaab): nen jandi ebaney yati máñiiwam mútiyaaram, híjaay yoola ejakut, bare panafabel ban nalaañuyo kati bulay, di poop násimen eñonkoma ban nawaasuyo kúsukateenak kati “Maka”; nen buñitaab bukankaan bálamuk, híjaay yoola ejajak; nounu pánasimen eñonkoma yákon. Nen buñitaab bubabaj di umuraay, youyu ejakut ban pánasimen esaha ban nalaañ akaan umuraay .Bajut riceen ñañoolene kajen híjaay di umuraay ralet buñitaab, kayuulenak di wáfirenimi bacaamab kásimen bare kajenut híjaay.

Aseekau nannaam di ániinaau, bare ñañoolene akano wañ wariiboore di fumuumaf fati eniiley yoola. Bare létafinnoor kaful (Burqa) lee (niqab) lee “sigar”.

Alamaaney : soono sigaba

Étiyaarey di kápajul : Alamaaney yati káciikak, egorey “karambaan jíwo”, etingey woorokaw , káfimenak fúkaaf di kakaanaak wañaw wariiboore di fumuumaf (kúniinaak). Naate ajuker wanamañumi esuñey kunak kúfeejiir, nákuumen kúsukateen futok di ákon anoosan ékilo di bútingum butut, mba násimen esaha. Abujumi fugangu é nukureñ naate acaam é nukureñ yati ekoora yan sinaame di yan ásimenumi, nen abaje leemojaat, panasen sada butum yan abujumi..

Egabuteney : riiboore : Alamaaney yati kakammi tamattou mba qiran esaha, man alamaaney yati buñitaab eñonkoma. Abajutujaat, nasuñ kunak kúfeejiir dóo di híjaay, di kunak futok di kugaba nan alaañulo síndo’ool. Kásimen mba kawun kati furi cenceñ esen kúsukateenak kati bo Maka ceb.

Kanokenak Maka : kanokenak kati Ejaamañey yáñiiwumi, áhijinkaau panalaw nen manceñumi oo di kanoken di ejaamañ yanoosan. Púr to, natoon di uñomaaw futok di ugaba wati Eluupey yáñiiwaay (Tawaf) yati umuraay, eeno ekaan ‘Tamattou’ mba “Tawaf” yati ériiñey; kaanujaat oo ekaan Ifrad “Qiran”. Nounu, oo ekaan “Ittiba” yakaanumi mananen di kásupeetak kárirak ‘rida’ ekaan (kaful) mambaarajen kabandak kúrirak di egal ukangaw ugabaaw wati kafulak di kabandak kumayak. Ban natoon eñomey étiyaarey di Fuwaalaf falaenaaf, nagorufu, namaatufo (acuufufo) mba nakaan pasiñ di kañenak koola ban naan : « *Bismillâh wal Lâhou Akbar* » {*Di kareesak kati Emitey, Emitey di mákalaam mooluyo*}; panakaan uyu di eñom yanoosan. Ban nalako Ka’abaay elaañool kamayak nakaan Tawafey ñoono futok di ñagaba. Panañafoor mútaagul di uñomaaw útiyaraw úfeejiiraaw nen manañoolenumi, di ubaaciiraw úlamukaaw, najaw maja’ay. Nanoosan náriiñe di Egooley (etonkoñey) “Yéménite” nagoruyo nenn añoolene. Tutoor egooley “yemenite” di yati tan kujuumenumi fuwaalaf falaenaaf, nareg: « *Rabbanâ, âtinâ fid-dounyâ hassanatane, wa fil-âkhirati hassanatane, wa qinâ adhâban-nâr* » [**Emitey ! úsenoli buwaas bajake baabe, di poop buwaas bajake boo; núpooyoli di buruñab bati sambunas !**] di warinomi di Tawaafey, panakarañ manalaw wan amañumi. Ban nakaan sigaba bálamuk bujarab bati Ibrahimia – añoolenujaat – dóo naate kakarañ sisooras “Alkafiroun” (surat 109) di Al Ikhlas” (surat 112). abanujaat , naraan mumelam mati “Zam-zam

majuupomi, nalaañ bee di Fuwaalaf falaenaaf, agorufu aṅoolenujaat. Bálamuk, nalaw Emitey tutor “Multazam” (tutor Fuwaalaf Falaenaaf di fúlumetaf fati Ka’abaay). Ban nañito di Fuwaalaf “as-safa” ban naan: (« *Abda’ou bimâ bada’a Allâhu bihi* ») **“nitooṅe tan Emitey étouṅummi**; ban nikaraṅ furimaf fati Emitey: « *Innas-safâ walmarwata mine cha3â-irillâhi faman hajj al bayta awi3tamara falâ jounâha 3alayhi an yattawwafa bihimâ faman tatawwa3a khayran fa inn Allâha Châkiroun 3alîm* ».

{As -safa di AlMarwah silakomi sidinkira silegen sati Emitey. kamaat anooan naate akaan híjaay síndaay mba nakaan umuraay abajut júube oo di kawujoor –tutor kuwaalak uku kugabaak. Akaanumi di kayinoorool burok ban nasal mákalaam mati Emitey cebuyo }[Al-Baqarah, 158]; pur to jaat nawonk mákalaam mati Emitey (« *Allâhu Akbar* ») di kakoonenuum. (« *Lâ ilâha illAllâhou* »), , najooṅoor di Ka’aba, nateben uñenaw ugabaaw ban nawonk Emitey. Banujaat nawalo manajaw bee di fúmanjumaf fuceekuuraṅ, ban natey bee fúmanjumaf fuceekuuraṅ faafu ; bálamuk, najaw bee fuwaalaf Almarwah tan aate akaan wan akaanumi di fuwaalaf As-safa. Púr to, nawalo, najaw, natey benen tutor kúmanjumak kuceekuuraṅ kugabaak moumu bee nan álingene uṅomaaw futok di ugaba. Kábiriṅ As-safa bee Almarwah di kupin fuṅom fákon, kábiriṅ Almarwah bee As-safa fuṅom fákon, jawuboña... púr to nating walaw mba náciiko búrom. Káciiko kóyume, manteer amumi di ekaan “Tamattou”, mati panakaan híjaay bálamuk umuraay yoola. Nan akaanumi dulaay yati qiran mba yati Ifrad, létapur di fujuumaf foola fati Ihran bálamuk Tawaafey bee nan koote ekaan múwaaniinam mati funakaf fati kásalaak. Aseekau panakaan nen ániinaau, manteer manaatumi etey di Tawaafey di kawujoorak di tutor kuwaalak As-safa di AlMarwah.

Mukaanaay mati áhijinka : nan funakaf fati At-Tarwiya (funakaf fakaanumi futok di fúfeejitenaf fati fuleeṅaf fati “Dhoul Hijja), akaanutumi fujuumaf fati Ihran nakaanufo tanoosan Maka ban najaw Mina ban aatumu amoor (tirab funakaf fakaanumi futok di fubaacindenaf). Bala’ab burabujaat di funakaf foufu, najaw Arafat. Nan balayab butooṅe kawalo di elonkaasey, nakaan kásalaak kati karabak (Dohr) di kati tutulaaraay (Asr) di nagumbul siraka bee soono sigaba, nanambenso sigabaaraas. Kalawak kuṅoolene kukaan tanootan Arafat, manteer di kálumak “Ourana”. Panalaw nalawulanken maame: « *Lâ ilâha illAllâhu wahdahou lâ charîka lahoul, lahoul Mulkou wa lahoul hamdou, wa houwa 3alâ koulli chay-ine qadîr* ». {**Yoo eenomi bajut Emtey eceen ekobaay púr to jaat Emitey yákoney banambenutuyo. Yoo ecilumi Mansayaay yoo ecilumi kasalak ban yoo ecilumi sisembaas**}. Nakaraṅ fanfaṅ manalaw waatoowaati riiboor di wajawumi di buruṅab bati Emitey. Bala’ab bujonojaat, nasof buṅarab bee “Mouzdalifa”, jememm, jak. Nounu panakaraṅ “latalbiyal (juker bálamuk) nalaw Emitey. Nan áriiṅe Mouzdalifa, nakaan kásalaak kati Fítiraay di kati Saafaay, anambenso ban nagumbuluso kaan siraka sigaba.

Púr to, panamoor to násali subaay nounu wataay étiyaarey. Nalako Mouzdalifa manalaw Emitey bee warabarabaw, jandi bala’ab búpurul jak. Púr to, nasof buṅarab jandi bala’ab bukatén. Nan áriiṅe di kálumak kati “Moujassir” nawaaken nen panaṅoolen ; bee nan áriiṅe Mina nátoṅum di enataley yáamakey (AlAqabah) dóo

naate aya muwaal moonoo futok di mugaba, marooñam mati jiwaal janoosan moomu tutor (Chiche kati jikonk). **Nasaaf mákalaam mati Emitey [Alláhu Akbar] manaya jiwaal janoosan** nacang kañenak di móro. Wanafami, woo eenomi muwaalam mulo dán ceenjumi, haani mugurut enataley. Talibiyaay di eyaey étiyaarey ebane. Púr to, nabuj ásimen, náciiko mba nagumbulluwo.

Di eyaey panakaan mo soo bee di enatal yanoosan, sífeejiraas. Nátoonum di étiyaarey manaya muwaal futok di mugaba; púr to, najaw najuum bee kalaw Emitey. Púr tojaat, nawuuj bee di enataley etutoorey , naya to muwaal futok di mugaba nen manakaanumi ban nalaw Emitey bálamuk eyaay uyu. Ban najaw bee di enataley Al aqabah, tan aate eya poop muwaal futok di mugaba bann letajuum bee kalaw. Funakaf fugabutenaf, nakaan mákonam. Nen asombene mba namañ ejaw di kunak kugaba, pánapur Mina jandi bala'ab bujon. Nen bala'ab bujone di funakaf fakaanumi uñen di kugaba ban oo oomu Mina, sensen manamoor bo ban nalaañ aya muwaal fati kajoma, manteer kaanujaat nasosof épur Mina, naraagen di buruñab. Nounu, bajut mátaañi mambi ápur Mina, haani bala'ab bujone. Anooan akaanumi dulaay yati qiran, afañenut wanoowan di akaanumi dulaay yati Ifran. Manooman kaane, naate nen akaanumi mukaanaayam mati Tamattou,, ásimen awun. Ban kúhijinkaak kalawumi bóotab bee síndoiil,leekukaanuyo jandi kúriiñ Tawaafey yati kakatoorak [Tawaf Alwada] mambi kaan káriiñen kúlamuka too di Ka'aba. Man kuseekak kammi di fuposaaf mba fupos fúfumpañ, bukoo ceenjut ekaan Tawaafey yati kakatoorak. Nen púr to anau nasof júlayaay, panalaañ akaan Tawaafey uyu. Ajaw kaja'aburuñ bakaanut Tawaafey yati kakatoorak, pánalaañul akaanuyo, alofujaat, nen áloiloi, pánasimen enuk.

Sikuñas sísaagumas) sati híjaay soono sibaaciir : 1) ihram ñaniyaay yati kalawak; 2) ejuumey yati arafat; 3) Tawaafey yaatumi to yati híjaay (mba yati AlIfadha); 4) kawujoor kati híjaay (tutor úlumaw As safa di Almarwa).

Waatumi ukaani wati híjaay woono futok di ugaba : 1) Ihram tan balindab boomumi nounu (Miqat); 2) ejuumey yatii Arafat yok fukaraaf; 3) kamoor fukaraaf Mouzdalifa bee tutooraay yati fukaraaf; 4) kamoor fukaraaf Mina di kunakak kati Tachriq ; 5) egaey muwaalam di sinatalas ; 6) káciikaak walaw mba etingeyuwo; 7) Tawafey yati kakatoorak.

Sikuñas (sísaagumas) sati Umuraay soono sífeejiir : 1) Ihram; 2) tawafey yati Umuraay; 3) eja'ay – kawujoorak Umuraay (tutor úlumaw As safa di Almarwa).

Waatumi ukaani wati Umuraay woono ugaba: 1) Ihram tan balindab boomumi moumu (Miqat) ; 2) káciikaak walaw mba etingeyuwo.

Akatumi fútaagul fákon, **kalawak koola kúlingut bee nan aate ekaanut {bajut bacaam}**. Akatumi waatumi ekaani wákon, **acaamuwo di kásimen enuk**, akaanutumi sunna, **abajut kaneew**.

Enomey yati Ka'abaay ebabaj kútaagul koono uñen di kúfeejiir: 1) oom amisilime; 2)uyú; 3)ñaniya yasete; 4)ériiñey yati waataay yati Tawaafey; 5)kasuturaak wammi usutura'aay uñoolenujaat; 6) masetam, manteer kaan añiil; 7)káriiñen uñoma woono futok di ugaba di kafium; 8) nukat Ka'abaay kañeni kumay; uñomooraw wlimoorimi touu panulaañ ukaanuwo ; 9) jakumujaw nulaañ bálamuk ; 10) añoolenumi ajaw najaw: 11) uñomoor riiboor bajuumut;

12) Tawaafey yoote ekaani dóo di Emisiraay yáñiiwomi; **13)**etooñey yati yo panekaani too di ewaaley yalaenaay.

Mukaanaayam maatumí mukaani (sunnan) mati Tawaafey : egor di emaam ecuuf ewaaley yalaenaay, ban noon : ‘Allahou Akbar’ too di ewaaley yalaenaay, nugor etonkoñey “yémenit”, Ittiba (nan ootumi kakoko kafulak (rida) di kásupeetak kúrarak, mambuuñes kabandak kumayak, nuwaacen eeno cenceeñ mo nujaw, nen cenceeñ ejaw nulaw úyinen Emitey di Tawaafey, nulof Ka’abaay di ekaaney sirakaas sigabaas sati kásalaak di ebaney ejuumey élamukaay yati Ibrahím.

-Kútaagul koono futok di kubaaciir kubaje kati Sa’y (ejaw élaañul, tutor assafa di Almarwa: **1)** oom amisilime; **2)** núju; **3)** nuñaniya; **4)** ekaan uñomooraw riiboor, bajuumut; **5)** aṅoolenumi ejaw najaw; **6)** náriiñen uñoma futok di ugaba; **7)** kañomoor máloyam tutor kurembooraak kugabaak ; **8)** nukaanuwo bálamuk Tawaafey yanafae; **9)** etooñ uñpmaaw úfeejiir úfeejiir As safa di uñomaaw Ammaruwa ugaba ugaba.

Mukaanaayam maatumí (sunnan) mati Sa’y: masetam mba másetaati muceen ; úfimen epatalakey yiiya, kalawak kati Emitey di Sa’y; utey nan ceñumi mba nujaw nan ceñumi, nuñito fatiya kuremboorak kugabaak (As safa di Almarwa), kateyoorak nulanlanken tutor Sa’y di Tawaf.

Kákaanumak : wákoyumumi, eyaey siwaalas di sinatalas faafunak fañ, bare áhijinkaau aralenujaat eyaey siwaalas manakaa umo fati kajom mba maralen búrom mambaakaan búrom di funakaf fúlamukaaf fati Tachriq, jajak.

Kásimenak sunna yan kumañe. Nan kunakak uñen kútiyaarak kati fuleeñaf fati Dhoulhijja, fírenfíren amañumi kásimen funakaf fati salaay, eting walaw di worokaw mba núciiko walaw bee nan oote kásimen.

Al-3aqîqa : yoo sunna kaanujaat akambaani, pánasimen sisaha sigaba, man ajañau esaha yákon. Kumammañ kásimenak di funakaf fakaanumi futok di kugaba, bálamuk nan abajimi ban nounu cenceeñ éciik walaw woola di jisen sada síkori butum málabiam mati walaw woola, ban cenceeñ manjisenoal karees funakaf ufu. Ureesaw wan Emitey efañumi emañ woowe: “Abdoullah di Abdourrahmaan” (amañau ati Emitey di amañau ábandoorau) ati Abonketaau . Jajak kawoolen mati fírenfíren kakaanooro karees kariiboorut di kamañak kati Emitey, nen Abdou-Naby (amañumi Anabiyonau) mba Abdourrasoul (amañumi Anabiyonau)¹. Kaanujaat waatqy yati Al-3aqîqa ejajaw ereoor di yati ebujeñ, noonu waaf wákon nuñoolene ukaan di ugabaaw poop ceñut ukaan waaw.

Umanj mati: Anokenumi di emisiraay yati Anabiyonaw (an kásuumaay kommi di oo di epakey) panatooñ akaan siraka’a sigaba púr to, najaw bee di fuyaakaf fati Anabiyonau (an kasuumaay kommi di oo di epakey) ajuum ajoonoor di Anabiyonau, akat eka’abaay Qibla bálamuk, manayin tem nen najukoojuk, nasaafool maame : *Assalâmou 3alayka yâ rassoulallâhi* ; (yoo eenomi ubaj kásuumaayak au aboñaayau ati Emitey), abenen tojaa riceen jajak.

¹ Umnj mati : ureesaw wati Emitey újuupojuupo beet ekatuwo manujaw eñes urees uceen wayise ekob Emit ebuto. Urees ukila woowu di fútoonumaf fati éliibarey.

Púr to, napum wáriiņe fútaagul fákon bee kañen kúrir manareg : *Assalâ mou 3alayka yâ Abâ bakrine as-sidiq, Assalâ mou 3alayka yâ 3oumarou Alfâroûq, Allâhumma ajzihimâ 3ane nabiiyyihimâ wa 3anil Islâmi khayrâ ; yoo eenomi, kâsuumaayak kulako di au Abu Bakri Sidiik, kasuumaayak kulako di au, au Umar al-Fârouq, Au Emitey, uwuliil kasuumaay mati wan kurokumi Anabiyonau ooliil di bee mati lisilaamey.*

Púr to, najuum ajoņoor ban burabemi, akat kajimak (dan kufokumi Anabiyonau) kañenool kumay maalaw Emitey.

Fútukenaf fati mukaanaayam matii híjaay di kujuumak foofe :

Rite/ mukaanaam	Tamattou	Qiran	Ifrad
Etoņ Ithram di Talbiya	Labbayka Oumratan moutamatti an biha illal hadj	Labbayka Oumratan wa hajjan	Labbayka hajjan
Púr to	Tawaf yati umraay	Tawaf yati ériiņey (Qoudoum)	Tawaf yati ériiņey (Qoudoum)
Púr to	kawujoor tut Safa di Marwa (sa'y) yati Umuraay	Kawujoor tut Safa di Marwa (sa'y) yati Híjaay	kawujoor tut Safa di Marwa (sa'y) yati híjaay)
Púr to	Etingey walaw ápuren máñiiwam (mukaanaayam peh)	Nalako di fujuum fati Ithram	Nalako di fujuum fati Ithram
Jandi karabak funakaf futokenaf di kúfeejiir	kanokenak di fujuumaf fati Ithram Maka di eja'ay bee Mina	Eja'ay bee Mina	Eja'ay bee Mina
Futokenaf di kubaaciir man bala'ab butebulo	Aja'ay bee arafat, too kanamben kásalaak kati salifanaay di alansaraay ban di sítami, siraka sigaba waataayyati salifanaay ban di jikaan kalawak biyok tijon.		
Bálamuk man bala'ab buloe	Eja'ay bee Mouzdalifa, jíriiņujaat, di jinamben fítiraay di saafaay di jikaanuso sítami siraka sigaba ban nulaw manteer fukaf fuliņ bare yok sirab faņ ejak. Ebujej.		
Funakaf fati kásimenak (kuñen) bújom bala'ab mambuwaloe, di jandi búyitoul.	Ebujej leyaņey	Ebujej leyaņey	Bajut leyaņ
	Eya'ay siwaalas di enataley yáamakey káciiko walaw mba nutinguwo, ban nukaaan Tawaafey yati Al ifadha, ban nukaaan waaf ugaba di mukaanaayam di mukaanaayam múfeejiraam umu, panuņoolen újawum di dulaay étiyaarey, núrriiņen sífeejiraas, nuņoolene poop ukaan dulaay egabutene (sa'ay) kawujoor tut As Safa di Al Marwa.		
Uñen di fákon bee uñe di kugaba bee di aralenumi kunakak kati Tachriq	Eyaey muwaalam di sinatalas: yiikunaay,, púr to yareoraay beri yáamakey, bálamuk salifanaay.	=	=
Nan joom di ejaw	Tawaafey yati kakatoorak ; aseekau ammi di fuposaaf mba fuposo fúfumpañ kúpurenopuren to.		

Mukaanaay mupinaay manafae

★ **Bakaanerab bajakutaab**, kápuren di kujoonen bálamuk waaf wajuupoe nen: étuuk elegen, kacacapoorak elawey kabonketak, mukaanaayam majakaam, mátaańaam di búlatab, esdaay, kalaw kati aceen bee di au; rinojaat júnube yan Emitey eyanfu'ut, anau pánkuciitindiool di uru di fuyaakaf foola mba funakaf fati kayitaak mba sambunas sati Jahanama bee nan aate katilulo. Bálamuk rouru, pananoken Arijana nen acete di kamanjenak bukanak mati Emitey yákon. Bare nen acete di káyinenaaataak mba uńar wajuupoe mba kálegenoaataak, panacin bándoor di sambunas sati jahanama. **Síjunubaas di fuloaf** sibabaj búkaanum bajuupoe di anau. **Búkaanumso di ésigirey**: síjareuńar fuuń eri. Cenceeń kájukaataak, jaakalaay, kásumutak di buńaruli érim tutoorubo di Emitey. **Búkaanumso di díinaay**: ńareuńar júnube, di fulo fanokoore di jínd káyinenak ; poop kankaan buruń báfírene di kalawak kati Anabiyonau, kumaalaakaak di kúyinenak. **Man búkaanumso di fubajaf**: káfíren anau di fubajaf di sípuren wajakaw wooluso, di síńar dúwaay yanoosan. **Man ńaa búkaanumso di anau** : áfíren dúwaay yati anau di burońab bameeńe mátaańi, di buńarulool mátaańi. **Di burokab bajakaab**: pámbufíren mankusofubo. **Di kuuńak kati bukanak**: mámbikupuren wajakaaw dóo di kaeraay, di kuyiten bacaamab bańesut bakooń, di kucesor kurungaak di kulatooraak, di káfírenak ecabaay...

★ **Kabuntoorak búyejetab**, kásuumaayak di kayeemańak kati siwonooras soo anoosan ańesumi, di bukaanumuso nubaj, núriiń buroń bajake. Mánuriiń to, babaj uruń wati díinaay, wan utookulo to di ukaanaay wanaame di kúyinekaak. **Di wouwu woono** : **1)** káyinenak di Emitey; **2)** ekaaney wati Emitey di kákaanumak wáfírenimi; **3)** wajakaaw beri bukanak di furimaf , mukaanaayam di wameeńe wati burokab bajakaab; **4)** kákaanum waataay di burokab mba di siwonoor sanafae di sikaan sati díina, mba sabajut fujuum. **5)** Jakumuyinoor di burokab bambomi di bawuujumi, bare uyinoor di burokab biiya bati jaat. **6)** ulaw fanfań di sembe ati Emite; **7)** ulob wajakaaw wati Emitey warajumi di wayofomi; **8)** úkaanum an ufańumi, ban létukaanum afańimi di mukaanaay mati jaat; **9)** numunjak manugumbul wakaanumi bayina (siwonoor), manubaj kásuumaayak; **10)** nulaw Emitey mánuloi mátaańiam di bálamuk kalaw kan Anabiyonay (^{An} ^{Kásuumaayak} *kommi di oo di epakey*) akaanemi. **Kugaam: Ibrahím Alkhawas: (Emitey ebonketool) naane** : “bubeebenab bati ésiigirey boobu di waaf woono futok: kakarańak Alukuraaney di búyejetab, kalako di suńey, kásalaak kati fukaraay, kalawak Emitey di kásali di ebaney élamukaay yati fukaraaf, di elofey bukanak kajakaak.”

★ **Búyebaab** busensen amańumi kásuumak kati búyaboorab, bare jákumakoli kawoofoor (ekaan júnube). Sensen abajutumi kásuum kati búyaboor di buwar bee di ákaanum kawoofoorak, panarungen nounu híjaay yawarumi. Fírenfíren kajuker aseek, kajuker kati kásuum aseek, anifaano e mba akambaani alempetut.

Búyaboorab bati ániine di aseek busensen nan kujuumak uke kubajoe:

1) kápajul set kawarumi kuyaboor; poop, senut manabajumi aseekau aan: nisenisen di kujańaak kúmbaam ákon uyab kamaat ban abajut ajańa; **2)** káyinenak kati ániinau ayabaau abajumi simit sati emanj malegenam, di furimaf fati aseekau fań ban náju búyejet; **3)** ájuwaati : búyabaab bujakut nen aseekau asenooroebro, manteer nan

amanjut esenool búyabo ániine álinge. Abajumi balind bati esenool búyabo, oo eenomi ampaool, mba ampaool afaan abajumi ampaool, mba ampaool ampaool afaan jaw bo. Naa púr to añoolool mba añiilau ati añoolool jaw bo ñaa; mba áliinool di ampaiil mba áliinool ati fiilaf, mba añiilau ati áliinool **4)** séedaay : baj kúseeda kugaba kúniine káriiñe di kúju ban di kubaj buuña; **5)** káfíren búyabo bati ániine di aseek: nen karaafumi fiil fákon, banaay báfirene búyabo, mba banaay bajamoore.

★ **An kúfirenumi búyaborab di oo : Utooyandaau:** Wáfírenumi cew : kujuum kajuupoe : **1) Di banaayaab** : mankaanuñaa iñaam, iñaafaan, jaw bo iña bee fatiya, ajañaa, búbajum añoolool, jaw bo iña mba áliinaay anooan, ajañaa ati áliinool, di ajañaa ati áliinool añoolool, upanaw ugabaaw , ajañaa anoosan ati'i, kujañaa kooliil, di kujañaa kooliil kuñooliil, jaw bo iña, bee fatiya, ampai áliinool di iñaam iya atiool haani nujaale bee fatiya (paapafaan áliinool);

2) Fiilaf : fírenfiren riibo, di banaayab bee di banaayab bati balolaay : yoo yommi báfirenerab bugogor poop ayabumi anau araafenimi;

3) Balolaayab : koo kommi ayabumi iñaayaau ati aseeki, di siñaayool sifaan kugabaak, kayabomi mánkupur (kukafalak)di kan kutaiil kucetumi fatiya bee tentaam paapaa, paapafaan...akambaanaau, añiilau akambaanaau kuñoolool, kujañaa kati ayaboaau di kuñoolool kuñooliil kujañaa jaw bo iña bee tentaam.

Bugabutenab: wáfírenumi ban púroriit: kujuum kugaba kúpajule: **1)** mati kajojenoorak ne kanamben kutiyaay kuseek kugaba di búyabo; **2)** mati waaf wañoolene utiinoor, nen aseek ayaboe aban aceen. **Mumanjaay majake: aniinaau bukanool** kuñoolenut kukaanool manayab aseek an amanjut ; ban **nounu** senut **manabuuñiil** akaan wan kumanjumi. Leekusofool di **añiilakobut kubajaool**.

★ **Ebaney búyabaab** : fírenfiren eban búyabo di aseeki oo di fuposo, mba nan aam di fuposo fúfumpa, mba di waati nan senumi eñar far manjifintoe jiban. Nounu cenceeñ kabaayi.

Kumanjut uban búyabo babajut malegen ban búyabo sensen nen ebaj malegen. Bare sensen di an búyabaab bujakutumi. Eban búyabo ríiñut ekob kubajaak kiiya. Fírenfiren amanjumi kalaañen aseekool oo kalaañenool wawuñe ñákon. Naate alako di masete (bálamuk fuposaaf foola) nen afintout di aseekau; panalaañenool ñákon ceb nabaay ban letalaañenool bee nan abane fukafalaetaf foola. Kabaayak kubabaj nan usankenumi bare let nan uwonoorumi ceb.

★ **Ebaatey** : mambi kabaatak kukaani, babaj kujuum kubaaciir : **1)** kabaatak koote kumañi : nounu bajut kabaat nen urege bawonoorut ebaat ; uru roo kabaat kawonooruti, nen baregerab (haani, di Emitey !) mba (ée, di Emitey) di kámik ; **2)** koote kulako di waaf wáriiñoorut ñoolenjaat: bare bajut kabaat, nen kulakoe di waaf wawuñe. Nan anau nakaane di kámanjaati, mba nasof mati oomu di malegen, mba nagaajoor di emañ (kanjaat kabaat kajakut, kooku di síjunubaas sáamakas). Di poop , kabaatak kajakut nan anau abaate di waaf wáriiñut manaane roo malegen, ban di kujuk lee malegen; **3)** akaanumi kabaatak naate akaanuko di emañ yoola : bare let manikaan buu !; **4)** kabaatak koo buuñaay : bare nounu, manakaane wan

abaatumi ekat, mba nakat wan abaatumi ekaan. Man ñaa abaatumi ban rungen ko di kamañak kati Emitey (naan “ nen Emitey emañe”.

ceenjut elaw kabaal nen ukaane kujuum kugaba: **1)** balindab ubu pamburiiboor di kabaatak bariiboort di furimaf; **2)** panamañ káyiisen rouru mati ebaatey yoola éjawulojawum di emañe yati Emitey (di Emitey, nen Emitey emañe),

Man baatumi ekaan waaf uceen, ban najuk mati abajut dó nafa manakaan wanaamut, sunnaay esensen manajoonen kabaatak koola ban nakaan wákoyumumi.

Kabaatak kati átaasumi kabaat : kákuumen kúsukateen koono uñen anooan di bukoo futing fati sa’a yati muriyaay (ékilo di bútingum butut), mba nawuniil wañ, mba napaken amiikeel ákon, aṅoolenutumi akaan mo, panasuñ kunak kúfeejiir kariiboore. Kaanujaat asuñe aban, naṅoolene ákuumen mba asen wañ kúsukateen, suñey uyu epakenutool di kalawak uku. Sensen manakaan kalawak jandi abuuña kabaatak mba bálamuk. Kalaw kákon kuyayaj bee di abaatumi ñameeñe bee di waaf wákonaw. Bare baje waaf wameeñe wanaamut, panalaw nen manayuulenumi di kabaatak. Kalawak kati Emitey di kásalaak mba ricee rasofi nen ulawe búto di au fañi di kagoren kupicumak bagaalenut bukaaku.

★ **Kabaat kábotenie:** kúpajule ubaat wajuupoe: **1)kabaat kápajulut :** nen aanumi : (nibaate ekaan kalaw bee di Emitey nen íjuwe) ban natunteen bajut kati ekaan kalaw kan asofe, panakaan kalawak kati emañ (kalawak kati abuuñaautumi kabaat). Nan abajumi éjuey; **2)ñaniaay bálamuk kañoosoor mba bálamuk féenaaf :** sensen eriiboor di ṅaniya yati ekaan waaf di fúrir fati káfíren ekaan waaf ucila mba káje’etum ekaanuwo nen aanumi : (isankeni nibabaj buruñ manisuñ emit) ; kíitaay yoola pánkumikenool mánapajul nabuuña wan asofumi ekaan, mba nájawum di kalawak kati kabaatak kaanujaat panasankenool; **3) kabaatak kasenumi :** nen (di ínje kankaan buruñ búmbaam bee di Emitey manikaano kañak kúmbaam), bagamab boola : panajuker kakaanaak kañak mba nalaw kabaatak; **4) kabaatak káfírenimi :** nen (di ínje buruñ búmbaam bee di Emitey mánipuren aseekom) : bagamab boola : naate akaan kalaw di kabaat kabuuñauti mba jakumukaan kabaat ; bare akaanumojaa, abajut kalaw kati kabaat; **5) kabaat kabuuñaut :** nen (buruñ búmbaam bee di Emitey mati jákuut); bagamab boola : fírenfíren ekob kabaat uku ban nukaan kalaw kati kabaat kábuuñauti, akaanujaat kabaat, panakaan júnube ban abajut ekaan kalawak kati kabaatak kabuuñaautimi; **6) kabaatak kati buuñaaay :** nen (buruñ búmbaam bee di Emitey. Kásali sirakañ sipinaay) eñesey kajojen wan Emitey emañumi. Anaamenuyojaat di waceen nen ekoyey yati asonta, panabuuñaaoool ró, naate abuuñaaoool.

★ **Karaafenak:** koo kúfírenfíren wáfírenimi di búbajum di kapanak kati búyabaab,nan balind búfeejiir bujuume : **1)** miilam mati araafenaau mubajo bálamuk manaroñe añiil; **2)** karaafenak kati añiilau koote kubajo simitas sítiyaaras sigabaas, bálamuk nan aroñumu; **3.** sense baj uraafen woono futok mba wuuj to. karaafen kanoosan añiilau naraaf di fiilaf biyok akat bare let fupooñaf. Karaafenak kootut kúñarul siduruwa kúje’etumulout balind. Nen Kacookoorak añiilau, di fubajaf kaakenak di fubajaf mba kúbajumak.

★ **Kurim kakati (esutamaay) :** cenceeñ mo, nen umañe kalaañen an duruwa yan abajut búyisenum sensen mánuduwa ulaañen duruwa aceen abajut búyiisenum di

kapanak koola (bati sarati, di kanoomen, di emanj funeew). Cenceeḡ di tesutamaay kalaañen acilumi. Poop cenceeḡ acetumi akat fubaj fáamak akaanuyo. Poop jajak ájima kápuren di, tesutamaay yoola buwaas butoken bati fubajaf foola asen esada. Kúsukateenak di kucinoorool kanaamutumi di kuñoolool, leemojaat kan senumi, kúlondaak kati Lisilaamey di kúninaak. Fubajaf di tesutamaay fírenfíren beri ásukateen abotemi bukanool. Bare kaanujaat bukan kabaje, nounu sensen. Fírenfíren ekat fubajaf di tesutamaay wawuuje buwaasab búfeejitenab bati fubajaf aja'aburuḡ, di fíren kaan mankaane, ekat di tesutamaay an abaje aban buruḡ di fubajaf, haani kaane watiit di fubajaf; manteeer kacilumi kumaḡujaat bálamuk ecetey yoola, nounu sense. Tesutamaay panebaay nen acilumi aane: nilaañulolaañ di tesutamaay yúmbaam, nibaayi tinoor ban nitiinoor, mba kurim kanaame moomu. Ríndiḡ manatoḡ tesutamaay yoola di : “ di kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak.” Maame aceen are'e mánaseediyae sembe káyinen mati Emitey cebuyo ban enambenut anoosan, di Aboñaayau ati yo, aanomi Muhammad, mati Arijana malegen di Jahanama poop malegen; ban funakaf fati bagamab pánfuriḡ leebaay ban Emitey paneyiten kacetumi. Nigam bukanom mati nípuḡur di kákolaak Emitey mankuḡon, di kukob Emitey di Anabiyonḡau ooluyo kukaanujaat kúyinenana. Nigamiil wan Aburaham agamumi kuñoolool, di poop Yakob: **‘Muyuul kuñoolom, nímiiraake Emitey esenuusen díinaay yajakaay jakunjicet, ecet ébuto kaanutujaa yati emaj kama, moo emmi manusonḡey Emitey** [Al Baqara, 132];

★ Nan úsalié di Anabiyonḡau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*), sensen manukaraḡ kásalaak ñákonañ (nureḡ: *SallAlláhu caleyhi*) di kasalaak (di *wa sallam*) ban jakumure to di mukaanaay mákon di moumu mugabaam. Man ñaa kaletumi kuboñaay, létusali beri bukoo too bálamuk manusofe ureesaw wooliil. Letoon: AbuBakr (kásali di kasaaf kati Emitey beri oo) mba Abu Bakr (kásuumaayak kooku di oo); uyu fírenfíren. Sensen di kajamoor, kanamben bukan kalet kuboñaay di kuboñaayak nan kaane kásali beri bukouku panoonaal :“Emitey, ulaw di Muhammad di eluupey yati Muhammad, kuriibooraak koola, kuseekool di kuñiilak kati kuñoolool.”

Sensen manulaw kásuumaayak kati Emitey (di ereḡ : *Radhiy Alláhu canh*) di kabonketak (di ereḡ : *RahimahuLlâh*) beri kupaalaayak, beri kariibiimi di kaja'alomi bálamuk di kúlondaak, kúyiniinaak di kajakaak búrom. Panoonaal : “ Abu Hanifa, malik, Ach-chfi'y di Ahmad” (“man Ati Jamit súumool di bukoo”) mba man Emitey súumuyo ebonketiil.

★ **Kásimenak** : kati enuk yanooyan pankukaani di káraamul mambi sen furi. **Sinukas soote sibaj kujuum kubaciir :1.)** kaan enukeriaay naate áju (abaj malegen); **2.)** kásimenak koote kukaan di joraḡ yanaamut di uñiḡ di worokaw, mati fírenfíren kásimen di uru; **3.)** etingey kumerak di fulitaf di poop ucilaw ugabaaw mba kákon; **4.)** noon : **Bisimillah** (di karees kati Emitey) nan upare'e kañenak bee káraamulak; nen uloḡe, kásimenak kujajak, ban poop jakut nen ulobe di kasanken kanookan kalet araabey. Púr to kalawak kati kareesak di Emitey, sensen oon : **“Allah Akbar”**. Aregutumi :“Bisimillan” kuyanfuoooyanfu kaanujaa nalonḡ, bare lee di kámanjaati.

★ **Buluñoorab**: mati buluñoorab bati sínukureḡas san furiaf fusenumi, sati karamba san uḡoolenut ubuntoor . balindab bati fuluñooraf busensen abajumi haaji

di búfiren aluñooraau aluñooremi mati fúraar di kásuum ceb. Kaanujaat di kariibenak é nukureñey pankaan mátaañi mati kulukak kati bukanak mb di bucinab booliil, nounu fuluñooraf fusenut. Man fuluñooraf fusen, cenceeñ baj kujuum kubaaciir : **1)** aluñooraau naate akaan ansene furi sínukureñas san abujemi. **2)** naate añar joorañ yasene ebuj fajake é nukureñey nen báramule di joorañ yayabe (yañeke), nen (ésooraay, kataañak)... nen fuluñooraf fukaani jáwum esuwa esofa nen fulanjañaf mba énikureñ esofa nen eyeney, sousu soote sikuri ; **3)** noote uliik wan umañumi eya yoo eenomi eya di búyejet bati fuluñoor. Bare nen joorañe ériñey é nukureñey yan uliikut, senut furiyo; **4)** oon : **Bisimillah** au di eya. Taate uñoolenut uwuj to bawonkut kareesak kati Emitey, haani di eloñ, kamaa fírenfiren furi é nukureñey yan ubujumi nen bawonkut kareesak kati Emitey.

★ **Burasab:** wan uñoolenumi uri nuraan. ñameeñe buras banooban busensen, nen kujuumak uke kúfeejiiraak kubajoe : **1)** burasab boote buset; **2)** bootut buputoor ; **3)** bootut búsumaati.

Wáfirenimi, buras buceen basetut nen fásim mba eliw yati é nukureñey yacete, waputumi, nen ewoley, wasetutumi, nen wataw, musuram, barangaab mba bápúsab, bafelab. Sáfirenimi di sínukureñas sammi tentaam, sirohaas, sasofemi di siri eliw nen jímukoorey, esaamaay, eyenkaramba, kasiitiirak, eyeney, haani ekumbaay, eñaraay, ejangooney haani kaane yati karamba kajanj (kayenkeel) manteer émungunaay.

Wáfirenimi di bánaakaitaab, basofemi di worokaw woolubo , nen ésaaliiney, fulanjaaf, fusofaaf, fulukaaf, fújukukaf, eganaarey ; sígutumas, nen égutumey, égutumey éluwaay, kangookak ; wanoowan wan kuraabak di kucinooriil kujiipumi, nen elojaay, ekuukaay,, eliiliitey (ekonjey), faajaf,báwuab, úpantiipontaw, eñaatey, fusañeelaf, fúruugaaf di bulumbaab, kúniirak nen kuñaalak, egulaaney, fusaaleetaf ; di wanowan wan balindab busene ebuj nen ékoosooney mba wan búfirennumi ebuj nen bayasaab ; di é nukureñ yan kurie yan kuñitene di yacee yan kúfierut furi eyenkaramba di émungunaay. Búnamboorab bati sínuk sasene furi fírenut, nen bati eroha di epiling enaare. Poop fujuumaf, balindab bati sínukurañas san kuraabak kumanjutumi ban kupinutuso di balindab, panuliikuso di safañumi kanokoor di sínukureñas sai kapanak kati Hedjaz. Sinaamujaat di é nukureñey yasene furi, doo sensen furi; moo poop nen sinaame di yasenut furi, fírenfiren. Sinokoorujaat di é nukureñ elet eriyaay di eriyaay,, nounu fírenfiren. Púrutojaat uru, sínukureñas saasu peh sensen furi, nen sinukas sati ekooraay di sipilingas di sínukureñas nen ebonkey, kajeeraak ésiinaay, bánaakaitaab, nen ejaamenkaramba mba elooley, ecekurey, kálaabaanak, ebendeutey fupaataaf di bañaakeetab búrom di sínukureñas sati mumelam (sisensen furi) manteer efooley bulunab, di yoney (fuciikoonaf).

Wajawumi di muriyaayam mati kuluk káyuweni mba kan kuñulene di mamooketam [mumelam masetut, mba buñulen] sensen manurimo, manteer kaan kásuumaati mba kaputak kati másetaataam koono to jaat; nounu fírenfiren furimo. Kúfirenfiren furi bajek kapporak mba kakapak, di poop eliñoñey, laajey di muriyaay muceen mansinaame manteer bálamuk básiiler. Aamumi di ecet mati bacaar ban nabaj muri masenut furi, naate ari kaañañ jakumacet mati bacaar.

★ Fírenfren esen dúwa kuñoosaak di wáaningaw wooliil mba emaat , mba nukaan átiyaar di esaaf kasaaf kati Lisilaamey. Manteer, nen kusaafuul di kasaafak uke (*assalâmu 3alaykum*) [kásuumaayak kulako di muyuul], nootaale oonaal (*wa 3alaykum*) [muyuul poop]. Fírenfren kayito mati buko kuñoosaak di kúwotaak. Senut eyab uñenaw wooliil. Kaanujaat esaafiil ñikul mba ejuk kusonta kooliil, rouru fírenfren. Manteer nafa jaat Lisilamey [nen ejuk asonta áyinenut di mati pangorool biyok ariiben Lisilaamey].

★ Emitey ebonketolaabonket nan esenolaami kuñiil nen búsangor bati jamaanaay yati jaat, bukoo poop mátaañi di tangop. Emitey yoone toutu : (fubajaf fooluul di kuñooluul kukankaan mátaañi) [At Taghaboun, 15]. Moo , ániinaau sensen arok bee di bukanak kammi di bálamukool; Emitey yoone toutu : (muyuul káyinenumi ! jipooy bukanak kooluul di fiilaf fooluul di sambunas) [At- Tahrim, 6] Aboñaayau naane : “ Anooan di muyuul amata, ban di muyuul anooan acile ekooraay yoola”; wakaanumi man kuñiilak kunifaano cesoorut fujuumaf fati kubajaak. Káwaayen mba núsenaati’iil kurim, léékafireniil ekaan waate kakajeniil di waafaw wati buroḡab bati jaat di bati kajamolikiyaama púr to, nálaañul ákuuf fulakaaf di ériḡey fulindaf fati sílaamas baregimi di furimaf fati Aboñaayau. “anoosan an Emitey esenumi buruḡ di acee ban nacet akat kammi di bálamukab boola bakatutiil di buruḡ bajake, pánkufirenool Arijana di Emitey” [Al Bukhari di Musilim].

★ Ibn AlJawzy – Emitey ebonketool naane : « Mátaañiam mafajumi moo eenomi nan anau abajumomu bamanjut mati bugaal, ban wuuj to : di súumool man mátaañiam umu mugoroomi, nen mánsuumi manubaje fubaj fasetut, mba di súumool júnube. Yan abaje nokoor nen fubaj».

★ **Waataay:** kúyinaaak koololaal kuwuuje kulalat kabetak di waataay yapaki di waaf wanfaut. Kunakak kankaan kalaak kati ewañ ; nanoosan nuluke ekool, soono wúli noote ebaj. Abu sensen man an ájuwe búyejet áyokulo eluke mba náwaayen ?

★ Abajumi sunukas oo aate karasenso, naraanenso. Nen akaanut mo, sensen kulitenool manakaan mo. Nen alate mba aḡoolenut asenso, di kulitenool mananoomenso, mba náluesom mba nabujuso, eeno eliwey yooluso eriaay. Kúfrenfren kadanka so, ekaanuso mansiteb búrook bálabie, kaluntuso kalunt kabile kayoken muñooluso, mba enaguso mba ekaanuso kúmanjum di buulap.

★ **Basangab bilbil bunannaam di sijunubaas safaḡumi kájakaati,** púrtojaat *chirk* (kanaamenak Emitey) Alimaamaau Ahmad naane: “ púrtojaa ebujej (anau) imanjut júnube yafaḡe mánekoolenie basangab bilbil”. Basangab bílbíil bubabaj kútaagul. Kaanumojaat; basing aseek ayaboe, aḡoolenut ápur di aceen akaanut atool, mba di acinoor, mba an ooli (mukaanaay máñiiwoe), boo bufaḡe kájakaati. Basing apaalool aniine mba apalool aseek júnube yácoolenie, Emitey yoone :“ **Muyuul (bukanak kati Lot) jisangesay di kúniinaak kati dúnuyaay?! Manjikat kuseekat kan Amansaau ooluul asenuumi?! Muyuul malegen jikobut !”** [Ach-Chu^{arâ}, v.165-166]

Káyenikak (Rouqya) kasenumi di Lisilaam

Atemumi di siluwaas san Emitey ejuumenumi panajuk mátaańaam di siluwaas sati Emitey san ejuumenumi bee dúniya mákon. Emitey yoone utu :“*Di kafium, pánuyiisuul reor di kákoolen, di bacaar, di kagumbul fubajaf, di bukanak, di muriam. Ban di ériińen kammi di sílaamas kubalanaak, di elob yajake*” [Al Baqara, 155]. Asofumi mati kajakaak di kumiikeelak kati Emitey bukoo kommi bukanak kafajumi mánkuloie mátaańaiam mba tangopey, oo kalimoor. [Itinounu, búyiisenum bati káyinen; di kuceeń Abońaayau maame: “*bukei kommi bukanak kafajumi mankuyoke di mátaańaam ?*”. naane : *kubońaayak ; púr to buko, kajakaak mambi citi bukanak kafajumi mánkurińe, jawuboińaa. Anau nayoyok riiboor di káyinenak koola di díinaay. Nen káyinenak koola kulite, burokab pambubeneno man nan káyinenak koola kurente, burokab boola pambugumbulo.*” Uru nannaam di wáyiiisenumi kamańak kati Emitey bee di amiikeelau ooluyo. Abońaayau naane: “*Nan Emitey emaje bukanak, páneyiiseniil*” [búregm Ahmad di At-Tirmidhi]. Uru nannaam poop di kúmanjumak káyiiisenumi mati Emiteyy emammań wajakaaw bee di amiikeelau ooluyo; Abońaayau naane: “*Nan Emitey emaje wajakaaw bee di amiikeelau ooluyo, panesombenool sílamas di jamaanaay uye di nan Emitey emaje wajakaaw bee di amiikeelau ooluyo, panenenool síjunubaas soola mambi kuńarulooso di funakaf fati kayitaak.*” [búregum At- Tirmidhi]. Burokab haani buyajut kankaan kayanfu s*junube; Abońaayau naane : “ Bajut mátaańnie magore amisilimaau manteer kálind mba wafaje ro, ban Emitey di épurenut síjunubaas matii ro, nen utojaw manuloemi di búbaar.” [búregum AlBoukhari di Musilim]. Kama nan amisilimaau abajumi mátaańie ajajak, mátaańiam moola kayanfu síjunubaas soola sawuujumi, mba sikalań sati kateben fujuumaf foola. Nen awoofora, mátaańiam umu kayanfu síjunubaas soola ban di muwoolenool búyiikab bati sousu; Emitey yoone : “ kabuutenak bajobajo tentaam, bajobajo di falaf mati wan bukanak kukaanumi di uńenaw wooliil faj. [Ar-Roum, 41]

Babaj sifason sameeńe sati burok : burok di majake, nen kabenen fubajaf ; di burok di majakut, nen kákoolaak, bacaarab di kagumbulakk fubajaf : Emitey yoone : “ pánuyiisenuul di mátaańaam, di majakaam mati kabuntak” [Al Anbiya, 35]; nannaam di burokab bati kásumutak mba ecetey yan eenomi buruń booliyo butoońand kúcilak kajakutaak di múliimaam májawumulomi di emaje. Abońaayau naane : “ Wameeńe di ecetey yati bukanak kúmbaam, bálamuk balindab di labańey, di kúcil kajakut jáwumulo.” [Hadith yápurulo di Al Boukhari]

Kapooyak : cenceeń emanj, di ekaan uruńaw warambenolaami ebajey kapooyak di kúcilak kajakutaak, di muyaalam bala kagoroorak kooluso. Moo, wákoyumumi ufankati jandi ukoy. Kapooyak kukaaneikaan di sikalań sajuupoe nen :

-Kálińenak búyejetab (di káyinenak) mati Emitey cebuyo ban núyinen fanfań mati acilumi dúniyaay , Emitey di ekaaney urokaw wajakaaw.

★ Kawonoor majake di Emitey mba ekaan kafiumak kiiya di Yo; poop, jakumuyinoor mati úju’ut bee di jakaakali yanoosan yajakut. Mukaanaayam mati kayinoor mati úju’ut kaanekaan kásumut bee di au¹.

¹ Kudokotoorak di kańoolenumi mukaanaay mati kasonten konsoon ujuumenjaat bukan kúfeejiir,

★ Nan aceen abaje búyejet bajakut bee búlaput, mba akaan asaay, jiteyool yeekool mánukaanumool, bare let mati jíkoliokoli.

★ Kalawak kati Emitey di elaw dúniyaay yiiya di ejuk wañarulomi emañey. Aboñaayau naane: “Nen ákon di muyuul ajuke di etiool, di oo fañool mba di fubajaf foola wásuumool, nalaw dúwaay [Emitey], mati muyaalam waaf wajakut.” [búregum Ahmad di Al-Hakim] (kalawak dúwaay cenceeñ oon: **Barakallahou laka** [Emitey upooyom di uru]bare let oon: Tabarakallah [dúwa Emitey]).

★ Di mukaanaayam mati kapooyoorak di muyaalam, furi kudaak koono futok di kugaba kati Mediin bújom mankumanjuko di kareesak kati (Ajwah).

★ Klawak kapooyooro di Emitey eneney kafiumak kiiya di Yo, nuwonoor majake di Yo, kayofaak di Yo, di múliimaam, di mayaalam, niminjen di kalawak Emitey [Dhikr] ban nulaw kapooyak kiiya funakoofunak, bújom di kaloof¹. **Ulawaw uwu** ubabaj nafa. Panebeneno. mba di egumbulo di kamañak kati Emitey jáwum di uruñ ugaba: 1.) ebajey káyinenak mati wándomi malegen ubabaj nafa di ebaj emañey yati Emitey; 2.) ukaan kalawak uku di nujantenoor jak di búyejet mati kankaan ulaw , ban kalawak leekubaj búyejetab básuumut mba bákaanumut, nen man Aboñaayau aregumi di Ehadis yapioe.

Waataay yati kalawak di elawey kapooyooro: kalawak kati bújom, pankukaanuko bálamuk kásalaak kati subaay; kalawak kati kaloof, kukaanuko bálamuk alansaraay. Nen amisilimaau alonge kakarañuko mba waaf úsuumenool, panalob nen ábatulomi (awoolomi).

Kúmanjumak káyiisenumi mati au oomu di múliima : bajut kafataoor tutoor kasontenak di káyenikak kasenumi di Lisilaamey. Moo, Alukuraaney eabaj músontenuma úsumut waraje di wati búyejet. Nan asontaau abajut kásumut kajukoe, kúmanjumak jamaajama fúkaaf panfufamb di sembe, fúrerepaf léefusuum, faraf epooñ, penuyeg di ebolaay mba ñonkañ di uñenaw mba úkamunaw, ésigirey panenag, bálamukab eri di ubandaw, jakakalaay di ésigirey yooli panelit, kámooraataak fukaraay, fuuñaf eri lako to, jaakalaay di kabolen kanafaut kágaagulak wáa, éliiley, emañ kalako cebi, kalanfuak di feñaakey, élaam kamooraak, di májiiti nacee mati éjuwey (kájakaati kásumutak) di kusontenak (kudokotoorak). Kúmanjumak uku kuñoolene kujukuko, mba kujuk kapan kákon ceb di sembaay, mba kagumbulaak kati kásumutak.

Amisilimaau : panabaj sembe di búyajetab boola, nabaj sembe di káyinenak koola di éjindey (ekatey) siwonooras sajakutaas, nen esof mati kásumutak kati búyejet kookool ceb mati nababaj wákon di kúmanjumak uku. Moo, siwonooras sajakutaas kúsumut bukoo di úsumutaw kafañe kátaañi kasonten. Bukan kucee kuñoolene kumanj kúmanjum kucee, bukoo mánkujuwe jaj. Di poop, kúmanjumak uku kuñoolene kujuko, bare kúpuruloot di kásumut kajukoe raj, nen mankuñoolenumi kúpurul di káyinen katiitie. Kúmanjum kucila koo kommi ésigirey elitey mábotenaam, kalanfuak.... Sensen ammi di fujuumaf ufu, alaañen bakaanerab boola ajoonjen di Emitey Yákoneny.

¹ kugabaak kabajumi kásumut kati síndena eniiley, úyejeteil ujuume ceb bare waaf ulet di buko (kújuju).

¹ Ejuk kalawak kati bújom di kaloof di fúbanumaf fati élibarey uye

Nen kásumutak di múliima kubajoe¹, ekoyey pánepurul di kon di emañey yati Emitey : 1) nan **acilumi múliimaam amanjoe**: pankujuumenool manaposo ban di kujar mumelam peh mba marinomi², ban di kuposo di mo; 2) **nen acillumi múliimaam amanjout**: kasontenak pankukaan di sembaay yati káyinenak (Rouqya) , di poop kalawak Emitey di búsangoor (Hijamah).

Di poop nen kásumut kati muyaal³, ekoyey di emañey yati Emitey, ñoolene baj baje'er:

1) emanj tan muyaalam mommi: nen jijuke tinat jiban, di jifel fútukaf manukarañ sisooraas AlFalaq (n^o113) di AnNas (n^o114), ban nuyaben;

2) **káyenikak (Rouqya)**: di karamben kati síto sati sisoora sati Al-baqara, AlFalaq di An-Nas di karamben kati kalaw, bare panulaañulaal to ñeme nen Emitey emañ mo;

3) **Nouchra mba kápuren muyaal** : babaj fasoñ sigaba: **a) Nouchra yajakut**: yoo kasonten muyaalam di muyaalam, di eja'ay di kuyaalaak bee kawaañari muyaalam.

b) Nouchra yasenumi: yoo, eñarey utoj woono futok di ugaba wati 'Loti jujubier d'Orient' (Sidr) wan kunage kaan epor, tutoor siwaal sigaba, ban nukarañ ñáfeejiir sisooraas AlKafiroone, Al Ikhlas, Al Falaq di An-Nas, ban nukaanuwu di mumelam ban nuraan nuposomo. Panulanlanken moumu bee nan ekoyey ebajoe nen Emiteyy emañe. [búregum abdou – razzaq di AlMoussanaf.

4) **Kápurenak busikab** : pánjipurembo di basan, nen busikab boobu di faraf mba di kawaasen, kaanujaat boobu bucee⁴.

Rouqya [káyinenak kasenumi]: wasenumi di Rouqya: 1) yoote ekaani di ureesaw wati Emitey di kumataak kooliyo; 2) panekaani di Kuraabaay, mba di kasanken kan úlawule; 3) nabaj káyinenak mati Rouqya let yoo cebuyo esontemi, bare ekoye di Emitey yoom.

Balindab bati aatumi ekaan "Rouqya" :1) Panakaan amisilime ban nakaan an ajake ákolie Emitey. Man anau abonketemi eeno, moo Rouqya ewolooremi eeno.

2) Nalaw Emitey di kátiliñak mba majoon di waataay yati Rouqya, ésigirey di fúrerepaf siriiboor di bakaanerab. Bare, wan kumañumi anau fañool akaan Rouqya, mati an letamanj nafaay yoola di haajaay yoola nen man oo fañool amanjuyomi, ban Emitey ebabaat eyiñ kawonkak kati kammi di haajaay.

¹ Jícilak jajakutaj (al-3ayne) : ure majakut mápurulo di sjinnaas, man Emitey ewule sembe di anau an kujukeremi páli (kajukeraj uku seetaani akaaneko oo babajut sembe bújoonoor kalawak kan anau aamumi di ekaan. Hadiisey eregemo : « jícilaj jajakutaj waaf wabaje » [Al-Bukhari] niceen di koone : « seetaani ekanemi ejukeremi kóji añilau ati Adama. » [Ahmad aciike, man al-Hathamy alaañ ajuker malegeam mati baciikerab. Babaj poop sihadiis sabenene sembe baciikerab ubu.] uru roo koonemi jícilaj jajakutaj mati jícilaj joo jýyiisemi manokooram mati waafaw, bare let manjijukeremi kóji ceb. Pipii an ápuume nañoolene abaj kajuker kajakut di apaalool ban ájukerit.

² Warinomi: roo waaf wanoowan wan ajukeremi kóji agore wati anau nen sinaañ sarinoe mba muraanaay. Rouru panyuuyi di jifil jan oote ekaan di mumel mánuyu mumel mucila di anau, nabaj to araan wayikun

³ Mayaalam : kankaan kútuken, kurim kan kúyegene ; mba waaf wan oote ekaan di eniiley yati anau, ésigirey yoola mba búyebetool. Waaf wabajoe, mayaalam mubujebuj, káfiren an kafinto di aseekool, kafasiken úyab...mayaalam waaf wati káyinenaati Emit yákon. Kankaan kawoofoor káaamak.

⁴ Anabiyonau (an kásumaayak kommi di oo di epakey : naane « kasontenak kati di kuraafenañ (al-hijâma) waaf wajake faj wan jisontenoorum » Emitey esonten sonten úsumut waraje mba wati jícil jajakut di kasontenak uku kati kanseerey. Waaf wabaje, Ulejen.

Balindab bati akaanumi "Rouqya": 1) wan kumañumi kaan áyinena ajake, nafaay yati Rouqya di oo éjámumulo, di káyinenak koola. Emitey yoone: "**pániwalenul di Alikuraaney, wammii éju, di kabonket bee di kúyinenaa. Nounu, roo kabenen éliimey yati kátiliñutumi**" [Al Isra, 82]. **2)** Panalaw Emitey di soobiya manesontenool. "

3) Aatut asomben námiira mati kasankenak kupiopro. Moo, Rouqya kankaan kalaw, nan alawaau asombenut ban namañ mankaan toorito, ñooleññoolen kúbonketaatool. Aboñaayau naane: "**Pankubaaluul kaanujaat jisombenut naane poop: nilalaw ban kalaw kúmbaam kuyabuti**." [búregum AlBukari di Musilim]

Ban babaj uruñ wameeje di Rouqya : 1- Kakarañak kati Rouqya di katutufenak di anau mba tan riemi. **2-** Kakarañak bayiifut. **3-** Enjarey kulacak di fusinkaf, ásimpoor di mofam ban nakaanumo tan riemi. **4-** Kakarañak kati Rouqya di egor tan jariaj jommi.

Siharaf beet ekaaney Rouqya di asontaau :

(esooraay yati *Al Fâtiha*), (*Al Kâfiroune*), (*Al Ikhlas*), (*Al Falaq*) di (*An-Nas*).

﴿ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ﴾¹

﴿ آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَكَيْهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا تَفَرُّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴾²

﴿ وَعَلَيْهَا مَا أَكْتَسَبْتَ رَبَّنَا لَا تَأْخُذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْنَا مَا لَاطِقَةٌ لَنَا بِهِ وَعِظْنَا وَعَمِّرْنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴾³

﴿ فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴾⁴

﴿ يَقَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ وَآمِنُوا بِهِ يَغْفِرَ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُجْزِمَ مِنْ عَذَابِ آلِيمٍ ﴾⁵

﴿ وَنَزَلَ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا ﴾¹

﴿ وَإِذَا مَرِضْتَ فَهُوَ شِفَاؤُنِي ﴾²

﴿ أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَى مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ﴾³

¹ Emitey, bajut Emit ecceen púrtojaat Yoo, Aroñumi, aroñumemi di oo fañool "Al-Qayyoum" ágoteriit, ámooreriit. Búrom oo acile, wammii fatiyaraay di wammii tentaam. Ai añoolenut alaw kabonket acceen bújoumut di Oo? Namamanj fucen yooliil di kajom yooliil. Di emanje yoola wan amanjumi ceb naxaremi. Jáyiaj joola "Koursi" jifanfañ fatiyaraay di tentamaraay san umanjumi oone kapooyak kooluroe táañiut bee di Oo. Ban Oo afañe manañitoe, Oo afañe waafaw búrom 2:255

² Aboñaayau náyinenyinen wan kuboñulomi bee di oo, wápurumulomi di di Amansaau oola, di poop káyinenumi, búrom kúyinenyinen Emitey, simalekaas sooluyo, Ailiibaras sooluyo, di Kuboñaayak kooluyo (di baregerab): " Upájulul kuboñaayak koola" ban koone : " Nujanjam ban nuriiben wan kuregumi. Amansaau woli kooku di elawi kabonketak kooli. Di au noote élaañul beet." 286. Emitey érookeneriit an búrooko ban añoolenut ateb an acila panecamool burokab bakajaab ban akaanumi, poop pankunagool mati wajakutaaw wan akaanumi. Amansaau jákumunagoli eeno pambaj wan uloñe mba wan ukajene. Amansaau jákumurookenoli búrooko bálabie nen ukaanumi katoñumi kújo'ol woli. Amansaau jákumurookenoli wan uñoolenut uteb, ufat júnubaas sóololi, úbonketoli. Au eenomi Amansaau óololi, úkaanoli manujoolen káyinenutumi. 2:285-286

³ (ñaan Emitey paneyaji bee di bukoo, yoo eenomi Ajamemi búrom, Amanjumi búrom) [Al Baqara, 137]

⁴ muyuul búkanoli ! Jímarul Ariñenaau ati Emitey ban di jýinenool. Yoo (Emitey) paneyanfu'uul júnubaas sicee, sooluul ban di epooyuul di sílaam sarie. [Al-Aḥqâf, 31]

⁵ (nuwalenulo Alukuraaney dan eenomi kasonten di kabonket bee di kúyinenaa. Nounu abuu roo kabenen éliimey yati kátiliñutumi) [Al Isra, 82]

﴿قُلْ هُوَ الَّذِي هَدَىٰ وَشَفَاءٌ﴾⁴ ﴿وَيَشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُّؤْمِنِينَ﴾³
 ﴿فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرَىٰ مِنْ فُطُورٍ﴾⁶ ﴿لَوْ أَنْزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَىٰ جَبَلٍ لَّرَأَيْتَهُ خَاشِعًا مُّتَصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ﴾⁵
 ﴿وَلِيُنذِرَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيَرْثُوكَ بِأَبْصَرِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ وَيَقُولُونَ إِنَّهُ لَمَجْنُونٌ﴾⁷
 ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ﴾^{١٧} ﴿فَوَعَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾^{١٨} ﴿فَغَلِبُوا
 هُنَالِكَ وَانْقَلَبُوا صَغِيرِينَ﴾⁸
 ﴿قَالُوا يَا مُوسَىٰ إِمَّا أَنْ تُلْقِيَ وَإِمَّا أَنْ نَكُونَ أَوْلَٰئِكَ مِنَ الْقَوَىٰ﴾^{١٥} ﴿قَالَ بَلْ أَلْقُوا فَإِذَا جِآلَهُمْ وَعَصِيَّهُمْ يَخِيلُ إِلَيْهِ مِنْ
 سِحْرِهِمْ أَنَّهُا تَسْعَىٰ﴾^{١٦} ﴿فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةَ مُوسَىٰ﴾^{١٧} ﴿فَلَمَّا لَا تَخِفْ إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعْلَىٰ﴾^{١٨} ﴿وَأَلْقِ مَا فِي
 يَمِينِكَ تَلْقَفْ مَا صَنَعُوا إِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدٌ سِحْرٌ وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَىٰ﴾⁹
 ﴿ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَعَلَىٰ الْمُؤْمِنِينَ﴾¹⁰
 ﴿فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَّمْ تَرَوْهَا﴾¹¹
 ﴿فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَعَلَىٰ الْمُؤْمِنِينَ وَأَلْزَمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَىٰ﴾¹²
 ﴿لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَبَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا﴾¹³
 ﴿هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لِيَزْدَادُوا إِيمَانًا مَّعَ إِيمَانِهِمْ﴾¹⁴

Sihadiisas beet ekaaney_Ruqya di asontaau:

(أَسْأَلُ اللَّهَ الْعَظِيمَ رَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ أَنْ يَشْفِيكَ
3adhîmi ane yachfiyak)¹⁵ futok di ñagaba

¹ (mba karaanen bukanak di wan Emitey eseniimi di sembaay yati Yo ?) [An-Nissa, 54]

² (man nan iju'ut, Yoo yote kasontenom) [Ash-shu'ara, 80]

³ (ban Emitey panewalen sísigiras sati bukan kúyina) [At-Tawbah, 14]

⁴ (Oon: “beri kúyinaak, kankaan búyiisenum di ekoy”) [Fussilat, 44]

⁵ (nen wóli uwaleneenulowalen Alikuraaney di fuwaal, panuruukenfo manfujisoe kapuñak mba kákoli Emitey) [Al hachr, 21]

⁶ (Ulaañ ujuker, manteer nujujuk to karol kiikun ?) [Al-Mulk, 3]

⁷ (wayikun man kuñoosaak kuñareeni di bajukerer booliil; nan kujame Alikuraaney, di koon: “fikara nagonogono !”) [Al-Qalam, 51]

⁸ (ban nuwoolenaal Móis:” ubeten fugolaf fiya”. Ñaa oumu nalako emer wan kujoonenumi. Ban, malegenam di mubajo wan kukaanumi ulaañut unafa, di kutekiil ban di kupuñeniil) [Al Araf, 117-119]

¹¹ (di koon: “au Móis, mba nubeten au atoonand, fugolaf fiya] mba wóli nukalo kútiyaar di kabetenak ? » naane: “jibeten tariya.” Naa uneewaw wooliil di kugolak kooliil di kaanool nen káfuuloor di mukaanaay mati múliimaam mooliil. Móis nabaj kákoli di oo fañool. Naanool: “jáikumukoli, au oote ekoon. Beten wammi di kañenak kiya kúrirak; roo pammer wan kujoonenumi. Wan kujoonenumi kankaan macopo mati ábala; ban ábalaau ájooleneriit nanootan tan aamumi.”) [Ta-Ha, 65-69]

¹⁰ (púr to Emitey di éwalenul káyokulaak kooliuyo bee di Aboñaayau ooluyo di kúyinaak, ban di ésuumeniil di furim fati kabonket) [At-tawba, 26]

¹¹ (Emitey di éwalenul di oo káyokulaak ban di ebenenool simaleeka san jootut ejuk)[At Tawbah,40]

¹² Púrto, Emitey di éwalenul kaeraay, kásuumaayak di káyinenumi, ban nakaaniil mankuriiben káyinenak kooliil. Al-Fath 26

¹³ (Emitey eyayab kúyinaak nan di kukaanimi kabaatak kati kabonketak, fátaam búbaarab. Emamanj waamumi di sísigiras sooliil, di ewalenuliil káyokulaak, di ebuñaayyiil kásuumaay) [Al-Fath, 18]

¹⁴ (Yoo ewalenulomi káyokulaak di sísigiras sati kúyinekaak mambi kúyinen di káyinenak kooliil) [Al-Fath, 4]

¹⁵ (ilaw Emitey, Mákalaayuyo mansaetuyo di másuumyo manesonteni)

(أُعِيذُكَ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّةِ مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ وَهَامَّةٍ وَمِنْ كُلِّ عَيْنٍ لَامَّةٍ) (*Ou3îdhouka bikalimâtillâh attâmmati mine koulli chaytânine wa hâmmatine wa mine koulli 3aynine lâmmah¹*); ñáfeejiir

(اللَّهُمَّ رَبِّ النَّاسِ أَذْهِبِ الْبَأْسَ إِسْفِ أَنْتَ الشَّافِي لَا شِفَاءَ إِلَّا شِفَاؤُكَ شِفَاءً لَا يُعَادِرُ سَقَمًا) (*Allâhumma Rabban-nâssi adh-hibil ba'sa ichfi Aneta ach-Châfi lâ chifâ'a illâ chifa'ouka chifâ'an lâ youghâdirou saqaman*)² ñáfeejiir

(اللَّهُمَّ أَذْهِبْ عَنْهُ حَرَّهَا وَبَرْدَهَا وَوَصَبَهَا) (*Allâhumma adh-hib 3anehou harrahâ wa bardahâ wa waṣabahâ*)³ ñakon

(حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ) (*HasbiyAllâhu lâ ilâha illâ Houwa*

3alayhi tawakkaltou wa houwa Rabboul-3archil-3azhîmi)⁴ futok di ñagaba

(بِسْمِ اللَّهِ أَرْقِيكَ مِنْ كُلِّ دَاءٍ يُؤْذِيكَ وَمِنْ شَرِّ كُلِّ نَفْسٍ أَوْ عَيْنٍ حَاسِدٍ، اللَّهُ يَشْفِيكَ بِسْمِ اللَّهِ أَرْقِيكَ)

*(Bismillâhi ourqika mine koulli dâ'ine you'dhîka, wa mine charri koulli nafsine aw 3aynine hâsidine, Allâhu yachfika Bismillâhi ourqika)*⁵ ñáfeejiir

soit (*Bismillâhi*) (trois fois) بِسْمِ اللَّهِ (A3oùdhou bi 3izzatillâhi wa qoudratihî mine charri mâ ajidou wa ouhâdhir⁶). sept fois

Kákaanumak

① Jákunjiyinen usankenaw wajawumi di ati kúcilak kajakutaak, kaan nen nafaafa baraan musuram miiya, mba man asaayau ayeemaṅ bálamuk ecetey yoola,...)

② **Fírenfiren** kakaano waaf nen sisafet, kaan sati kabaṅ, kulaam, mba bakuj, nan úkolie asaayau mati waafaw ucila; Aboñaayau naane: (anau áyinenumi di waaf, panalabaṅ di waaf ucila.) [búregum At-Tirmidhi]; bare nen sisafetas usu di Alikuraaney sípurulo, toutu babaj kañoosoor, bare wákoyumumi ukat uru peh.

③ Eciike yati ‘ma cha Allah tbarakallah’, mba yáalindey yati kaliba mba jiliba , mba yáalindey yati jícil, mba eneney Alikuraaney di éwotaay, mba egandey Alikuraaney di siluupas, waafaw uwu búrom ucesoort muyaalam; citi ṅoolene kaan sisafetas san kulatumi.

④ Asontaau naate áyinen emaṅey kalawak koola ban letabaj ekoy yapioe. Malegen , nan oonool panabaj ekoyey di bakool (kompirime) sati eṅar di buroṅab biiya búrom, letajaakali, bare nan éjuwey (ekoyey) epioe di Ruqya elegen, pánadewuṅ, letamuuten, ban eciik yanooyan yan akaraye (yati Alikuraaney), nabaj baroker bajake, ban burokab bajakaab pankupinubo ñoono uñen. Naate alaw

¹ (Emitey, Amansaau ati bukanak , ucesoort wajakutaaw, ban nusonten, mati Au eenomi asontenemi. Bajut ekoy yiceen nen let yiya, ekoyey yakatutumi kásumut kanoosan).

² Emitey, Amansaau ati bukanak , ucesoort wajakutaaw, ban nusonten, mati Au eenomi asontenemi. Bajut ekoy yiceen nen let yiya, ekoyey yakatutumi kásumut kanoosan).

³ Au Emitey, upakenool di ebolaay (mátaañam), di majinlenaam moola, di silaamas soola)

⁴ Emitey eyajomuyaj Bajut emit yiceen púruutojaa yoo di yoo nine kafiumak kúmbaam, poop yoo yommi Aiyau ati jáyiyaj jabajutumi tanjre'e

⁵ Di kareesak kati Emitey, nikankaan di au kasontenak kajakaa, bee di kásumut kanoosan kálaamenimi, mba di mátaañi mati yuut yanoosan, mba kúcil kanoosan kajakut.

⁶ Nunen kañenak kiiya tan rimi di eniiley yiya ban noon : “ di kareesak kati Emitey” (ñáfeejiir), panujeek ñoono futok di ñagaba riiboor :” nigoogo bálamuk mákalaam di sembaay yati Emitey di mátaañam manisofumi moo mommi di inje.

Anabiyonau oola, nalawool kabaal ban nápuren sisadaas juup, mati uru nannaam di mukaayaayam mati elawey ekoyey.(éjuwey)

5 Kakaraŋak (Alikuraaney) di jameeŋaj riiboort di sunnaay ban nafaay yati yo eyajut, poop éreut to di Ruqya di baŋarer bati érajo, mati ŋniyaay kankaan balind baciiki beri akaraŋumi Ruqya, ban rouru káanumuti di akaraŋaau ati kasetas, haani nabaje majake di kajantenuro. Sensen ulanlanken Ruqya, ñameeŋe biyok asontenaau akoky , eeno gaalenutool, nounu nagumbul kútaagulak jakumagaal. Leekulob ñoono buu koote kakaraŋ siharafas di kalawak kati Ruqya manteer baj búyiisenum nounu.

6 Babaj kúmanjum kudantaŋ, kan únajumaale peh mba kapan, mati asontenaau ume oo muyaalam násontenume faŋ Alikuraaney. Jakum kuceen kubunti di kúmanjum kanaame di kabonket, kan uŋoolenaale úkaanumaal di buko. Naŋoolene atooŋ kakaraŋ Alikuraaney jandi atooŋ kakaraŋ ricee. Naŋoolene aam di kamaatemi nanoonan di simisiraas beet eyof bukanak buu naanomi. Panujukool faŋ di elaw faŋ Emitey au too; jakun uru bunti, úkaanum !

Kúmanjumak kakaanumi kápajulak kusaayak di kuwaanaak :

* eceeŋey asontaa kareesak koola mba kareesak kati iñaayool, ban emanjey mba kámanjaati kareesak gumbulut wanoowan di kasontenak. * wakaanumi eceeŋey bútingum bati kañ koola nen bútingum bati ekompile mba ejensu. * naŋoolene aceeŋ asontaa enuk yati kúmanjum mba taamaaseer mambi asenuyo kásimen éjiina, ban naŋoolen anaanen fásimaf fati yo asontaa. * eciikey mba kakaraŋak waaf wan úlawulut ban wanafaut wanoosan. * eseney asontaa kayiit kan kuciike mukaare dán siciik di sipina san koone (Al hidjab) [kapooyoorak soom]. * eregey asontaa mánaloí bukanak waati di kalimbis kárime kan koone al hidjah [fuwaayeenaf mba ekasu]. * ereg asontaa jakumagor mumel majinlene waati yan aate elobi. * eseney asontaa waaf wan aate efok tentaam mba katoj kan aate areemen, manakooren di fakooraf fápurutomi. * eregey asontaa di mukaanaay mucee moola man an amanjut mba awonk kareesak koola, kareesak kati ésukey yoola mba kásumutak koola jandi oo asanken. * káninguloorak asontaa ceb, di elofool, mba di etelefon, mba eleetar.

7 Di ejukey yati bukanak kati sunnaay, koone éjinaay eŋoolene esof an ; wáyiisenumi woo eenomi furimaf ufe fati Emitey : “ kariemi di fubajaf fati jasuuñaj pankujuum (funak cítaay élamukaay) nen kan Sataŋ eyokene” [Al Baqara 275]. Kufasaarak kati Alukuraaney kujamoojamoor mankoon egorey decila di aayaay uye ewoolenwoolen bugonaab (kagonaak) bagorumi ániinaau an kuheekumi manacin di éjiinaay.

Búmenlenum bati muyaalam : Mayaalam malegen, waaf wabaje di Alukuraaney, di sunnaay. Kúfirenfiremmo, jakut rebo. Muyaalam moomu ró di síjunubaas sáamakas nen man Anabiyonau aregumi : « Jitey úlaputaw mba síjunubaas sammi futok di sigaba sáamakas . Síjunube sicila soo eenomi sei, Au Aboñaayau ati Emitey ? ». kuceeŋool nápukiil : « Soo eenomi kariibenak simit sajuupoe salet Emitey, muyaalam... » búregum [Al-Búkari di Musilim] Emitey yoone kamaŋumi ekaaney muyaalam : « ban kumamanj mati abajumi (sembaay uyu) oo letabaj wanoowan Alikiyaama. » [Al-Baqarah, 102] **muyaal mugaba mubaje :1).**Muyaal

di baciiker ban seetaanaay érambenume ayaalaau manaḡoolen akajen an amaḡumi kakajen. 2). Di ubeeben wan kusenemi kan kubuntemi mankooniil usontenaiil eniil, búyejet, mba busenaiil wan kumaḡe. Rouru roo eenomi As-Sarf (wáriijenemi, mba waranenemi), di Al Aft (wajojenemi mba wáḡareuumi kalofoorak mba kamaḡak). Ñaa an koomumi di ebunt panakaanool nen waaf uloulo, wuceen di woom di ejaw, mba muceen manokoorumo. Mayaalam mutooḡandam moo mulakomi káyinenak simit sajuupoe : seetaanaas sírambeneriit ayaalaau oo baḡoosut Emitey. Fujuumaf fugabutaf fati muyaalam kankaan júnube yáamak. Moomu di síjunubaas sáamakas. Bare waaf wati muyaal uḡoolenut ukaan, ubaj nen Emitey erembenut to kañenuyo.

Mumanjenaay majake : karaano waaf wati atawo yoo eenomi ebaj kawonoor kati kakajen waafaw wan aceen abaje, au ubajutuwo. Jícil jajakut karaano kúḡareuujo. Karaanaak kooku di síjunubaas safaḡumi mánsikalaaye. Kankaan eḡoos etooḡand yan anau aḡoosumi Emitey. Numanjaamanj mati karaanaak kan Ibilis araanomi Adam, koo kukaanumi manalat kásujudiak éñuḡey fácul Emitey. Kayeḡ poop koo nábuḡum atiool.

Kacookoorak koolibo : ✨ Emanj mátaañiam mati júnubaay uyu yakajenumi burokab bajakaab kaan nen man sambunan sikajenumi uyaajaw wasayaaw, nen mankuregumi di ehadiis. ✨ wan Emitey esenumi acee kankaan balind bati yo di fúwaniinaetaf fati yo. Poop, kásoḡaati rouru, káyinenaati wan Emitey emaḡumi mba balindab bati Emitey. ✨ Ban (*Mâ châ Allah, BârakAllâhu laka*) yoommi [uru eenomi emaḡey Emitey di wan esofumi ekaan Emitey, epooyi] kankaan búyiisenum bati majakam mati búyejetab biiya. ✨ emanjey bacaamab bati akatumi májakaataam umu. Malegen, amoorumi báyiisenut búlatoor beri an panabaj bacaam baruuke. [búregum Hadiis dánan Aboñaayau alobe Ariibooraool karankak koola kati kanokenak Arijana, Abdullahibun Ama namoor fukaraay síndaay yati Umar manakorosi mati mukaanaayam majakaam mati ariiboora acila mukaane manabaj karankak kati kanokenak koola Arijana.

Kalawak

Bajut batuuker baatut kájawum di Emitey ban boo peh bumammañ wan ebajumi, ban yoo esoolautiil. Moo kammi Emitey di eciik (*ejuumenolaal kalawakuyo, di kacacaporakuyo; yoone : “Injé Amansaau ooluul naane: “jilawom, panibonketuul. Kalatumi di mapak emañom pankunoken ñeme jahanaba, di kapuñ”* [Ghafir, 60], yoo eenomi kalatumi elawuyo. Aboñaayau naane : “Alawutumi Emitey, panebolenool.” Emitey emammañ man kumiikeelak kooluyo kulawuyo di kúyisenuyo haajaas sooliil di emañ alawuyomi fanfañ ban di elofenuliil di yo. *Kuriibooraak kati aboñaayau kúlawulawul mo. Moo kaane kukatut bo wanoosan, wan uñoolene kulaw Emitey ban leekulawool anooan di batuukerab booluyo. Moo kaane, di kusof lit Amansaau ooliil, kulof oo, ban oo poop nalofuul, bee kaminjen furimaf fati Emitey :’nanoosan kumiikeelak kúmba kuceeñi múmbaam, kamaat nilolof*) [Al Baqarah, 186]

Kalawak kuñiteneñiten anau alof Emitey : Waafaw wan Emitey efañumi manecookoore lof di yo. Kalawak kuñoolenñoolen kutiinoor labañey. Kalawak kati amisilimau kuyabeyab. Bamanteerut, nen balindab bujopeni ban tanaas di sipaneni, alawumi panabaj mati kalawak uku, (rákon) di waafaw uwu : Aboñaayau ati Emitey naane: “ bajut amisilime akaane kalaw kabajut mátaañi, mba eting banaay, ban Emitey letesenool rouru rákon di waafaw úfeejiraaw : panesenool wan alawumi too ri to , di egumbulool bee fácul, mba di épuren majakut mansire’e. Kuriibooraak koone : “ nounu abu nootaale elaw Emitey waatoowaati ? yoone : “*kalaañenak kati Emitey kufañe kajuupo*”” [búregum Ahmad di At Tirmidhi]

Fasonas sati kalawak : soono sigaba kúpajule: **1-Kalawak kati káyinenak:** nen kásalaak di esuñey. **2-Kalaw kati karamben di kati kúlawak.**

Bacaam bati burok bajake di buceen: Manteer kakarañak kati Alikuraaney kúkoyume mba kúlawak Emitey mba kalawak? kalaañenak, kakarañak Alikuraaney kúkoyume búrom di mukaanaayam, púr to kúlawal di esaley Emitey, púr to, kalawak di kúlawak. Uru jajak beri bukanak búrom, bare manooman, ñoolene baj mukaanaay majakut jak mafañe ejak mucee majakeene fañ. Kaanumojaa, kalawak funakaf fati Arafat kúkoyume kakarañak Alikuraaney, ban kakarañak kati kúlawak kariiboorumi di kásalaak kúkoyume kakarañak kati Alukuraaney [waataay youyu –fañ]

Uruñaw wati eyabey kalawak : babaj uruñ ugaba wajukoe di wásankie.

1) Uruñaw wajukomi : nan úlafaculene kalawak di bakaaner bajake nen sadaay, sálíjaay, náafílaay. Utíwoor ujonkoo di Qibla, uteb uñenaw, nulaw Emitey. Eñarey ureesaw wati Emitey, riiboor di wan umañumi di kalawak. Kaanujaat nulalaw Maka, nulaw Emitey yacilum i kabonketak di ewuley, bare nen ulawe bee katiiken ajakut, letuñar kareesak “ Abonkeetaau Aámakau” “ mba Awulauu”, bare ureesaw wammi “Abínaau” mba “ Agóotenaau” fañ. Di uruñaw uwu kásalaak poop kooku dó di elawey Aboñaayau, fútoonum bee fúbanum kalawak , numanj sñjunubaas siiya, ban nusal Emitey di bakaanerab bajakaab booluyo; jáwum dii waataas sasenumi, muminjen úyiisen, mati nounu kalawak kujakejak pankufañ kabonket.

Siwaati sicila sijuupojuupo: ✨ nen fukaraay nan bala’ab bujuuteriñ waati 24: di kajisak kúfeejitenak kúlamura kati fukaf, nan Emitey éwaloouumi bee di kaleefaak kafañumi mankulofe; tutor wadaaney (adhân) di kaitenak kasalaal (iqâmah); bálamuk esofey salíjaay; di eñupey; jandi usalaam bádoor; bálamuk úsalaaw; au bakarañer Alukuraaney búrom; au die jam kéenak kulit; di kaja’aburuñ; kalawak kati

an, an kúgootene; kalawa kati an aceeṅe karamben; kalaw kati kubajaak bee di kuñooliil; kalaw kati amisilime bee di atiool di fuyofu; nen amisilimaau ákamboore di alatooraau di futiikaf. ★ **Di lóokuṅey**: funakaf fati arijumaay, káfañjuma waataay élamukaay. ★ **Di kuleeṅak**: fuleeṅaf fati suṅey: nan oomi di efum suṅey, din an oomi di kasuuru, fukaf fati kátakasak di funakaf fati Arafat. ★ **Di binab banafaab**: nen di Simisiraas ñameeṅe, kalofa kaaba'ay, káfañjuma Al-Multazam {tutor Fuwaalaf falaenaaf di kajunkutak kati Eka'abaay}, di kalofa fujuumaf fati Ibraahim, di kurembooraak As-safâ di Al-Marwah, Arafat, Musdalifah,, di Mina di kunakak kati Hijaay, din an oom di baraan mumelam mati Zam-Zam di riceen.

2-Uruṅaw wásankimi: nan urungene kalawak di kátuubi káriiṅe; kajoonenak wan ukajenumi; kapooy furi mba baraan wáfireni; kakaano wañ wasene di kákaanum poop ebaj fulako fasete ban doudu peh bajo di fubaj fajooone; umeenṅen mukaanaayam mati kabonketak; nutey mukaanaay majakut; nusofu. Di waaf wajuupoe, di kawonoor kajakut, nujoonoor di kalawak; nufium Emitey di sembaas sooliyo ban nukobuyo; kawalenooraak, kalaw Emitey di sembe; usenoorooyo búrom manuyoolo ekob aceen aletuyo.

Wasukenumi eyabey di kalawak: ṅoolene anau alaw Emitey bare leteyab kalawak koola, mba di eralen; ban wacilumi mankaan umemmeenṅe ri wo: elaw aceen unampen di Emitey; kanoken di mukaanaay maceen maceeṅut di kalawak; nen kalawak kati kapooyooro di fabolaf fati Jahanama, magogam mooluyo, érimey yooluyo, ban yayaj nounu, ulaw epooyi di Jahanaba; kalaw ulatooro fañi mba ulat aceen bakooṅut; kalaw kanokoore di júnube mba eyiis banaay; di jinaamen kalawak di barakaay yati Emitey di kaanak: «Emitey, ubonketom súmijaat»... nýyisen kasombenak kiiya di ekobey, manoon: “Nilalaw bare kuyabutom; nuyoolo kalaw kati bugaal mba feñaak; law di búyeget básuumut banoonut: káyiiisenaati buuñaay fácul Emitey. Aboñaayau najam ániine alaw Emitey di kásalaak koola bakaanut kásalaak beri Aboñaayau, naan: «Oo moumu nasombensomben.», púr to nawonkool ban naanool, oo, mba aceen: «nan ákon di muyuul alawe, natoon di kasal Emitey, púr to, nalaw Aboñaayau, ban nalaw wan amaṅumi bálamuk rouru» [búregum AtTirmidhi di abu Dawud]. Panujuk di wájindemi, elawey waaf wan kusofe kuban, leebaay nen kalaw buroṅ bee nanoosan baabe dúniya: kanken kasankenak kurimak riiboor nan oom di iekaan kalawak; Emitey yoone: « **Jilaw Amansaau ooluul di kawalenooro di ekobey ban di jisof utumaw. Nacee, amaṅut kútaasaak** » [Al Araf, 55] Ibbun Abbas naane: « **Ukáanum kasankenak kariiboorumu di kalawak, nusofuoro di ekaaney mo, mati nujukejuk Aboñaayau ati Emitey di kuriibooraak koola kúkaanumuro.** » [Al bukhari] di poop kayitenak furimaf di kalawak, Emitey yoone: « **di kásalaak kiiya, jakumukaraṅ fatiya; ban jakumuwalenufo fanfaṅ, bare uñes tan reorumu tutoor soo sigabaas** » [Al Isra, 110]; Aicha – Emitey ebonketool – naane: «Harafey uyu di kalawak épurumulo.»

Sensen man alawaau ájawum uruṅaw uwe: **bútiyaarab**: kásalaak di kasankenak jak. **Bugabutenab**: kásalaak di Aboñaayau. **Búfeejitenab**: étuubey di emanjey júnubaas. **Bubaakindenab**: káduwaak Emitey di bakaanerab booluyo bajakaab. **Butokenab**: etooṅey kalawak [fanfaṅ] di kákaanumak wasofimi ban di ujamoori, wan aboñaayau aregumi mba kabonketak koololaal kawuuje. **Butokenab di bákonab**: wasofimi di kalawak di kásalaak beri Aboñaayau.

Ulaw udantaŋ wanafae waceeje kaŋoolen

Waataay yati kakarajak kalawak	Kalawak : Aboñaayau naane :
Bala mba bálamuk kamoorak	« <i>Bismikal-lâhoumma amoûtou wa ahyâ</i> » « Emitey, di kareesak kiiya icet ban nilaañ ironj ». Ban nan uyitoe: « <i>Alhamdou lillâhi Alladhî ahyânâ ba3damâ amâtanâ wa ilayhin-nouchoûr</i> » “ sal Emitey yalaañumi eseni buroŋab bálamuk manekaanolaal ucetaal ban di yoo ŋoolene kaan kayitaak »
Nan uyitoe di káwago	« <i>A3oûdhou bikalimâtillâhi attâmmâti mine ghadhabihî wa 3iqâbihî wa charri 3ibâdihî wa mine hamazâti ach-chayâtîni wa ane yahdhouroune</i> ». Nulako di kapooyak kati kurimak kajoonaak kati Emitey jakum kabolenak kooluyo, sílaamas, mátaañiaam mati batuukerab booluyo, jakum kasuulenak kati kusaayak di jakum elofey yooliil ínje. »
Aliwomi di fukaraay nawonk Emitey di kurimak	Aliwomi di fukaraay nareg: <i>Lâ Ilâha illAllâh wahdahu Lâ Sharîka lah Lah ul-Mulk wa Lah ul-Hamd wa Hurwa ‘alâ kulli Shay’ in Qadîr. Al-Hamdu Lilâh wa SubhânAllah wa Lâ Ilâha illAllâh wallâhu Akbar wa lâ Hawla wa lâ Quwwata illâ biLlâh. Allâhumma Ghfirlî.</i> “ Bajut emit eceen ekobaay, púrutojaa Emitey ceb. Ebajut epaalaay Jáyiyaj yoo ceb elakomi Ayi, yoo eenomi esalaay, Ebabaj sembe sanoosan. Usalaal Emitey. Bajut emit eceen ekobaay púrutojaa Emitey. Emitey yoo efaŋe kakala. Bajut aŋoolene, bajut abaje sembe púr to nareg: “Au Emitey, Ubonketom , Nen alawe, paneyab kalawak koola. Poop nen asofe saliji mánasali, paneyab kásalaak koola.”
Bálamuk nan úyaawute	Nan ákon di muyuul abaje sáawut sásuumool , di Emitey jáwumulo . Nasal Emitey ban nalob sáawutas sicila [an amaŋumi ceb bare, nan ajukoe wásuumutool , sáawutas di asaay síjawumulo. Nounu nagoogo di Emitey jakum sáawutas sajakutaas usu, ban jakumasanken an ; noo, sáawutas usu leesigaalenool. »
Di épur di eluupey	« <i>Allâhumma innî a3oûdhou bika ane adhilla aw oudhalla, aw azilla aw ouzalla, aw azhlîma aw ouzhlama, aw ajhala aw youjhala 3alayya.</i> » Emitey, niñeñes kapooy di au jákumitiiw anooan mba ftiiwo, jakumikaan kayuulen mba jakunkukaanom ikaan mo, jakumigaalen an mba jakumibaj bugaal, mambi ítilij mba nfbajaati majoon. » ou « <i>Bismillâhi wa Tawakaltu ‘alaLlâhi wa Lâ Hawla wa lâ Quwwata illâ biLlâh.</i> » « Au nom d’Allah, je place ma confiance en Allah, et il n’y a de force et de puissance qu’en Allah. »
Di kanokenak di emisiraay	Pananoken di kákamunak kúrirak ban naan: « <i>Bismillâhi was-salâtou was-salâmou 3alâ Rassoûlil-lâhi, Allâhumma ghfirlî dhounoûbî waftah li abwâba Raĥmatika.</i> » « di kareesak kati Emitey, kásalaak di kásuumaayak koom di Aboñaayau ati Emitey Emitey, ubonketom di júnubaas súmbaam mánukambulom kúlimetak kati kabonketak kiiya »
Di épurey di emisiraay	« <i>Bismillâhi was-salâtou was-salâmou 3alâ Rassoûlil-lâhi, Allâhumma ghfirlî dhounoûbî waftah li abwâba fadhlika.</i> Pánupuren kákamunak kumayak ban noon «di kareesak kati Emitey, man kásalaak kásuumaayak koom di Aboñaayau ati Emitey, Emitey ubonketom di júnubaas súmbaam ban núkambulom kúlimetak kati kabonketak kiiya.
Mati amaañaau	« <i>BârakAllâhu laka, wa bâraka 3alayka wa jama3a baynakoumâ fi khayr</i> » Emitey páneduwa búyabaab biyya di éduwa manjjijamoor di kásuumaay
Ajantenumi elojetyati kéenak mba yati erohaay	Nan jijame balokerab bati sirohaas,jilaw kapooyak kati Emitey jakum asaayau, mati sijujuk asaay ; man nan jijame balokerab bati kéenak, di jilaw kabonketak kati Emitey,, mati kujujuk amaleeka . Nan jijame balokerab bati siyenas mba bati sirohaas di fukaraay, jilaw kapooyak kati Emitey jakum bukoo, mati sijukejuk wan jinoolenuť jijuk.

Aregimi namañimañ mati Emitey	Nen di Anas , Emitey eyabool, babaj , ániine aam lof Aboñaayau mba aceen ájawume lof di oo ban naan: “au Aboñaayau ati Emitey, nimammañ umu di malegen. Aboñaayau naceñoool waa nuregooreg moumu ? » «hani» naan: « uregofo » najaw ajukool ban naanool: « <i>Inni ouhibbouka fillâh</i> » » maleganam fañ nimañimañ di Emitey » naanool:« <i>Ahabbakal-ladhî ahbabtani lah</i> » «mambi ekeen úmañmammi amañi.»
Nan ati’i amisilime átisoe	Nan ákon di muyuul átisoe, naan <i>al-ḥamdou lillâh</i> (kasalak koku di Emitey); atiool mba apaalool : <i>yarḥamoukallâh</i> (Emitey abonketi). Nan oonool : <i>yar ḥamoukallah</i> (Emitey abonketi) átisomi panaan : <i>yahdikoumou Llâhou wa youslihou bâlakoum</i> (Emitey emati ban di éliñen buronjab biyya)
Nan baje mátaañi	« <i>Lâ ilâha illAllâhu Al-3azḥîmoul ḥalîmou, lâ ilâha illAllâhu Rabboul-3archil-3azḥîmi, lâ ilâha illAllâhu Rabbous-samâwâti wa Rabboul-’ardhi wa rabboul 3archil-karîmi.</i> » Bajut emañ, káyinen Emitey bálamuk Emitey, Abonketaau, afañumi kákalaa. Bajut emañ káyinen kafaje Emitey, Amansaau ati waafaw búrom, bajut emañ káyinen bálamuk Emitey, Amansaau ati asamaanas di Amansaau ati yentaamey di Amansaau ati mansayaay” “ <i>Yâ hayyou yâ Qayyoûmou birahmatika astaghîth.</i> » Au acetoorutumi au eenomi acilooromi fañi nilalaw karamben di kabonketak kiiya« « <i>Subḥânal-lâhil-3azḥîmi.</i> » «kasal Emitey yafañumi maruuk ».
Kalawak jakum kulatooraak	« <i>Allâhumma Moujriyas-sahâbi Mounzilalkitâbi Sari3al-ḥisâbi, ihzimil-ahzâba, Allâhumma ihzimhoum wa zalzilhoum.</i> » “Emitey, au ukaanemi kátupaak (kúmigenak) mankujaw, au awalenuomi ekitaabaay, au aakenumi fubajaf fiyya uheek kajamoorumi, ukaaniil kutey núyogeniil.
Nan ujoñoore di fujuum fátaañie	« <i>Allâhumma lâ saḥla illâ mâ ja3altahou saḥlane, wa Anta taj3aloul-hazana idhâ chi’ta sahlâ.</i> » “Emitey, bajut wúsuume (waaf) fañ wan au ukaanumi súum, ban nan umañe panukaan wátañañimi úsuum”
Elaw mán upur di kuneew	« <i>Allâhumma inni a3oûdhou bika minal-hammi wal-ḥazani, wal-3ajzi wal-kassali, wal-boukhli wal-joubni, wa dhal3id-dayni, wa ghalabat irrijâl.</i> » Au Emitey, nilawilaw upakenom di siwonooras, di ebotenaay, di kábajaataak sembe , di maputam, di máwulaataam, di bulaputab, di siwonooras satí uneew di kumerom, bukank, takumukufañom sembe.”
Ban kusetenooemi	Nan oomu di kanoken ban kusetenooemi panoon : « <i>Allâhumma inni a3oûdhou bika minal khoubouthi wal khabâith.</i> » “Emitey niyofoe di au jakum bágunab búniinaab, bíinab, di bágunab baaraab”, nan oom di épur noon: « <i>Ghoufrânak !</i> » “(Amansaau), ubonketom”
Mátañaam májawumulomi di ayaalaa di kásalaak	“ bágun ban koone <i>Khanzab</i> nan ukalamuta jaat oomu to, nuñes káguto di Emitey jakum oo mba nututupen di kamayak kiiya ñáféejiir”
Di kákuntaagenak	« <i>Allâhumma ighfirlî dhambî koullahou diqqahou wa jillahou, wa awwalahou wa ákhirahou, wa 3alâniyatahou wassirrahoû.</i> » “Emitey ubonketom di júnubaas súmbaam safañumi kasoonia di safañumi kákooleni sitoñoandas di sílamukaas sakaanumi di kareregen mba di fukuluñ” « <i>Subḥânaka Rabbi wa biḥamdika, Allâhumma ighfirlî.</i> »; “Kasalak kooku di Au Amansaau. Emitey ubonketom” « <i>Allâhumma a3oûdhou biridhâka mine sakhatika, wa bimou3âfâtika mine 3ouqoûbatika, wa a3oûdhou bika minka, lâ ouḥsî thanâ-’an 3alayka, Anta kamâ athnayta 3alâ nafsik</i> ;“Au Emitey niñeñes kapooy di kásuumaayak kiiya jakum fuunaf fiyya di kabonketak kiiya, di sílaamas siyya di au jakum au fañi letiñoolen isali ríñ au man usalooromi au fañi.

Di kákuntaajenak bee kakaraŋak Alukuraaney	« <i>Allâhumma laka sajad^tou, wa bika âmantou, wa laka aslam^tou, sajada wajhî lilladhî khalaqahou wa sawwarahou, wa chaqqa sam3ahou wa ba^sarahou. Tabâarakal-lâhou Ahsanoul-Khâliqine.</i> » “Au Emitey, mati au níkuntaagene au an íyinenumi; an ikobumi; buulab búmbaam búsike fáculi atee ^p ubomi, ásangenu ^b bomi, fácul a ^j oonembomi, nasembo e ^j am di ejukey yoola. Kasal kooku di Emitey yá ^k oyumumi di kutuukaak !”
Kalawak kati káwambulak kásalaak	« <i>Allâhumma bâ3id baynî wa bayna khatayâya kamâ bâ3adta baynal-machriqi wal maghribi, Allâhumma naqqinî mine khatayâya kamâ younaqqâ ath-thawboul-‘abyadh^ou minad-danassi, Allâhumma ighsilnî bilmâi wath-thalji wal-barad.</i> » Au Emitey upumenom di júnubaas súmbaam (Ibiliis), nen mánu ^l oyinumi jifarubaar di jifabawanga. Emitey utilulom di júnubaas súmbaam nen man usetenumi wañaw wafiitaaw di manooketam mooluwo, au Emitey usetenom s ^j junubaas súmbaam di kalubak mumelam di kalubak kati galaasey.
Di ebaney kásalaak too jandi kasaafoor kúlamuka	« <i>Allâhumma innî zhalametou nafsî zhoulman kathîrane, wa lâ yaghfiroudh-dhounoûba illâ Anta, faghfirlî maghfiratan mine 3indika, warhamnî Innaka Antal-Ghafoûrou^r-Ra^hîm.</i> » “Emitey, nikaanoorokaanooro kayuulen káamak di ín ^j e fa ^ç om ban bajut aate kabonket júnubaas nen let Au. Usenom kabonketak ki ⁱ ya; ukaan abonketa di ín ^j e mati au eenomi abonketaa ^u áamakau”
Akaanumi wajakaaw	An kukaanumi wajake ban naan akaanoowomi: « <i>jazâkal-lâhou khayrâ</i> » “Emitey eseni bacaam bajake” nasal di káduwaak kooluwo, aamu nalaañen manaan « <i>wa jazâk</i> » “ ban nacaami ; « <i>wa iyyâk</i> » mba di au poop”
Nan ujuke ecabaay	« <i>Allâhumma sayyiban nâfi3an.</i> » « Emitey, (kaan man) kaan mumel majake» <i>regumo ñagaba mba ñáfeejiir</i> « <i>Moutirnâ bifadh^lillâhi wa ra^hmatih.</i> » “nubajaabaj mumelam di emaney yati Emitey di kabonketak kooliyo”, nan ecabaay elube , jajak ulaw wan uñaniaye, mata kalawak nounu kujajak »
Nan fârusaf fuyitoulomi	« <i>Allahoûmma innî as‘alouka khayrahâ wa khayra mâ fihâ, wa khayra mâ oursilat bihi, wa a3oûdhoû bika mine charrihâ wa charri mâ fihâ wa charri mâ oursilat bihi.</i> » “Au Emitey nilawilaw majakam mati fârusaf ufu, majakam mándomi, di majakam mankuboñulomi di fo ban niyof ^o di au jakum mátaa ^ñ iam moolufo, mátaa ^ñ iam manfutebulomi di mátaa ^ñ iam mankuboñulofomi”
Nan ujuke fuleeñaf funkulaf	« <i>Allâhumma ahillahoû 3alaynâ bilyoumni wal îmâni was-salâmati, wal Islâmi, hilâla khayrine wa rouchdine Rabbî wa Rabboukal-lâh.</i> » “Au Emitey úkaanoli siimaya fuleeñaf ufe di fubajaf, káyin ^e nak di kásumaay di Lisilaamey [ban di fukaan] fuleeñ fati majake di ejoon Amansaau úmbaam di Amansaau i ⁱ ya ammi Emitey”
Kakatoorak di aja’aburuñ	« <i>Astawdi3oullâha dínaka wa amânataka wa khawâtima 3amalika.</i> » “nisensen Emitey manepooy díinaay yiya, malegenam miya di bakaanerab biiya búlamukaab” aja’aburuñau nalaañenool aan: « <i>Astawdi3oukoumou Llâha Alladhî lâ tadî3ou wadâ’i3ouhou.</i> » nisensen Emitey yábeteneriitumi wan usenuyomi múk.
nan ujuke wanumañe mba manumañut	nan Aboñaayau ajuke wanamañemi, naregereg : « <i>Al-Hamdu Lilâh ald^hî bi-Ni[‘]matihi Tatimmus-Sâlihât</i> - “ kasala kooku di akaanemi wajakaaw” poop nan ajukemi wan amañutumi naregereg: « <i>Al-Hamdu Lilâhi ‘alâ Kulli Hâ^l.</i> - Usalaal Emitey di wanoowan.” .

Kalawak kati kaja’aburuñak

Allâhu Akbar, Allâhu Akbar, Allâhu Akbar, « *Subhânal-ladhi sakh-khara lanâ hâdhâ wa mâ kounnâ lah^ou mouqrinâ wa innâ ilâ Rabbinâ lamounqaliboûn* » *Allâhumma*

innâ nas'alouka fî safarinâ hâdhâ albirra wat-taqwâ wa minal3amali mâ Tardâ, Allâhumma hawwin 3alaynâ safaranâ hâdhâ watwi 3annâ bou3dahou, Allâhumma anta as-sâhibou fis-safari walkhalifatou fil ahli, Allâhumma innî a3oûdhou bika min wa3thâ'is-safari wa ka'âbatil manzhari, wa soû'il mounqalabi fil mâli wal ahli. "Emitey efañe kâkalaa (ñáfeejiir) «*Gloire à Celui qui nous a soumis tout cela alors que nous n'étions pas capables de les dominer. C'est vers notre Seigneur que nous retournerons*». (esal akaanaolaami uru búrom ban olaal uñooleneenutaal ukaanaaro. Panulaañaal bee di Amansaau oololaal) Emitey nulawilaw mânusenoli di kaja'aburuñak uku, kabonket kajake di kâkoli ban núwuloli mânuriinjen burokab ban umañumi. Emitey úrambenoli di kaja'aburuñak uku ban núgumbuloli fuja'af. Emitey Au eenomi ariibooraau ati kuja'aburuñak ban au upooyemi di eluupey (fiilaf). Niyofoyoyo di au jakum mátaañiam di bugaalab bati kaja'aburuñak, jakum waaf wájawumulo di kúnuur, di jakum mátaañi manoosan maate égoroli di élaañuloli di fubajaf fóololi di fiilaf fóololi"

Poop di elañey bóot nulob kurimak kákonak ban nubenen: «*Ayyiboûna tâ'iboûna 3âbidoûna liRabbinâ ñâmidoûne.*» "nútiwoulotiwo di káyinen Amansaau óololi di esalool."

Oomujaat di ejaw bee di emisiraay

«*Allâhumma ij3al fî qalbî noûran, wa fî lisâni noûran, wa fî sam3î noûran, wa fî ba3arî noûran, wa mine fawqî noûran, wa min tahtî noûran, wa 3ane yamîni noûran, wa 3ane chimâli noûran, wa mine amâmî noûran, wa mine khalfî noûran, wa ij3al fî nafsî noûran, wa a3zhim li noûran, wa 3azh-zhim li noûran, wa ij3al li noûran, wa ij3alni noûran, Allâhumma a3tinî noûran, wa ij3al fî 3asabî noûran, wa fî lahmî noûran, wa fî damî noûran, wa fî cha3rî noûran, wa fî bacharî noûran.*» "Au Emitey, ukaan mawuñam di ésigirey yúmbaam, nuseten fúrerepaf fúmbaam, ukaanom ajama, ukaanom ajuka, urembenuyo di ínje, di ínje di kañenom kúrír, di poop kañenom kumay, fáculom, bálamukom, ukaan mawuñam di yuutom, ukaan mo mubaj sembe di ínje; usenom mawuñam. Au Emitey, usenom mawuñam, ukaan mawuñam di fásimom, ukaan mawuñam di eniilom, ukaan mawuñam di walom."

Kalaw kati kasontenor (Iskikharah)

Nen ákon di muyuul amañe ekaan waaf, natoonj ásali siraka sigaba'a sanaamut sitoonjandas san aatumi ekaan, manooman kaane púr to nareg : «*Allâhoumma innî astakhîrouka bi 3ilmika wa astaqdirouka biqoudratika wa as'alouka mine fadlika, fa innaka taqdirou wa lâ aqdirou wa ta3lamou wa lâ a3lamou wa Anta 3allâmoul-ghouyouûbi, Allâhoumma fa ine Kounta ta3lamou hâdhal amra (puis il nomme la chose) khayran li fî 3âjili amrî wa âjilihi (il dit) : aw fî dînî wa ma3âchî wa 3âqibati amrî faqdourhou li wa yassirhou li thoumma bârik li fihi, wa ine Kounta ta3lamou annahou charroune li fî dînî wa ma3âchî wa 3âqibati amrî (ou il dit) : fî 3âjili amrî wa âjilihi fasrif-hou 3annî wa3rifnî 3anehou waqdourli alkhayra haythou kâna thoumma raq-dînî bih.*» "Au Emitey, nilawilaw manurungenom di kamañak kúmbaam di emanjey yooli, nilawilaw manurambenom di sembaas sooli; nilawilaw di másuumam mooli máamakam mati nuñoolenñolen ukaan wanoosan, ínje inñoolenut. Numamanj búrom, ínje imanjut wanoosan. Wanoowan wayofomi nujujuk. Au Emitey umanjujaat waafaw ucila-uwonk kareesak kati waaf ucila set- ukankaan wajake bee di ínje di dúniyaay uye mba di dúniyaay yati Alaakira- mba di kaan waaf wabaje di káyinenak kúmbaam, maroñam múmbaam jaat di kajom- ukaanomwo urent di ínje, poop ukaanuwo manubaraka di ínje. Au Emitey, umanjujaat mati waaf ucila kankaan majakut beri ínje di káyinenak kúmbaam, di buroñom bati jaat di bati kajom, mba waaf wabaje di dúniyaay uye mba Alaakira- upakenom di wo manusenom kaeraay, tanootan tan ubajomi, nuyab kalawak kúmbaam.

kalaw bee mati acetumi

Allâhumma ghfir lahou warhamhou, wa 3âfihi, wa 3fou 3anehou, wa akrime nouzoulahou, wa wassi3 moudkhalahou, waqhsilhou bilmâ-i wath-thalji walbaradi, wanaqihi min alkhatâyâ kamâ naqqayta ath-thawbal abyadha

minad-danasi, wa abdilhoul dârane khayrane mine dârihi, wa ahlane khayrane mine ahlihi wa zawjan khayran mine zawjihi, wa adkhilloul jannah wa a3idh-hou mine 3adhâbil-qabri wa mine 3adhâbinnâr. “Au Emitey! Ubonketool ubonketool manuwulool kásuumaayak, mnuposool sijunubaas soola, nuwulool fufinto fajake fuyaakool di fuwuŋ uposool di mumel di “ neesey” di batataalab, nuposool di sijunubaas batataalab, nuposool di sijunubaas soola di bakaanerool bajakut, nen manuposumi set kájupaak kafiitaak. Usenool euup eceen yafaŋe yoola, fiil fuceen fafaŋe foola, Usenool aseek - mba ániine - aceen ákoyume aseekool mba ataool, nunokenool Al-jana, nupakenool di kaceŋpoorak kati di fuyaakaf, di kulak kariaak kati Jahanama.” {Muslim}.

bee kápuren siwonooras

« Allâhumma innî 3abdouka wabnou 3abdika wabnou amatika, nâsiyyati biyadika mâdine fiyya houkmouka 3adloun fiyya qadhâ-'ouka, as'alouka bikoulli-smine houwa laka sammayta bihi Nafsaka aw 3allamtahou ahadan mine khalqika, aw anzaltahou fi kitâbika aw-ista'tharta bihi fi 3ilmil-ghaybi 3inedaka, ane taj3alalqur'âna rabî3a qalbî wa noûra sadrî wa jalâ'a houznî wa dhahâba hammî.

» Moo, “ Au Emitey! Inje amiicel ooli añiil ati amiiceli ániine, añiil ati amiicel ooli aseek. Wan umaŋe ekaanom woo ubile ekaan, wan usofumi bee di inje woo ujakumi. Di ureesaw wooli búrom nilawumei, ureesaw wan usenooromi, mba wan uliikumi bacon di bútepumi, mba ureesi wan úyisumi di Eliibarey yooli, mba ureesi wan uyofumi di Emianjey yooli yati wajukeriitimi (di ureesaw uwu búrom nilawi) ukaan Alukuraaney **burow** bati esigirrom, mawuŋam mati búsusom, múcesooruma eboteaay yúmboom, poop fúbanúm fati siwonooras súmboom” Anooan abaje siwonorr sáamak mba eboteeni manawontk Emitey di kurimak uku, Emitey pá epuren jakalaay, di eboteaay yoola manesenool kásuumaayak.

Di ejawey bee kafintaak

* *« Allâhumma aslantou nafsî ilayka wa fawadhtou amrî ilayka, wa alja'tou zhahrî ilayka raghbatan wa rahbatan ilayka, lâ malja'a wa lâ manjâ minka illâ ilayka, Allâhumma âmantou bikitâbika alladhî anzalta wa Nabiyyika alladhî arsalt »* “ Au Emitey, Au nisene yuutom, Au nisene búrom mukaanaayam múmboom, di Au nilaañene wanoowan, kaan di kamaŋ mba kákoli'I, mati bajut, fogoogo di Au beceen fafaŋe Au. Niyinenyinen éliibarey yan uwalenulomi, di Aboñaayau an Ubonulomi”

* *« Alhamdou lil-lâhi Alladhî at3amanâ wa saqânâ wa kafânâ wa âwânâ, fakam mimmane lâ kâfiya lahou wa lâ mou'wî »* “ usalaal Emitey yasenalaami maniriyaal, nuraanaal, di epooyolaal di majakuu manooman, di Egoogenolaal. Ban bukan kajuupoe kooku bo kubajut kupooya, kubajut kugoogena.

* *« Allâhumma khalaqta nafsî wa Anta tawaffâhâ laka mamâtouhâ wa mahyâhâ, ine ahyaytahâ fahfadh-hâ wa ine amattahâ faghfir lahâ, Allâhumma innî as'aloukal 3âfiyah »* “ Au Emitey, nututuuk yuutom ban nukaaŋ yo manecet. Ecetey di eroŋey yooluyo yooyu di Au. Nen panukatuyo maneroŋ, moo nupooyuyo poop nen panubujuyo Nubonketuyo. Au Emitey nilawi kásuumaayak”

* *« Allâhumma qinî 3adhâbaka yawma tab3athou 3ibâdak. »* Au Emitey, Ubonketom di kúnagak kooli kariaak, fulay nan ootumi kayiten kurokaak kooli.”

« Souhânaka Allâhumma Rabbî bika wada3tou janbî wa bika arfa3ouhou in amsakta nafsî faghfir lahâ, wa in arsaltahâ fahfazh-hâ bimâ tahfazhou bihî 3ibâdaka as-sâlihine. » Kasalak kooku di Au Amansaau. Di kareesi nifintoume, poop Au oote ekaan manyito. Eeno panuŋ yuutom nubonketuyo. Bare eeno panukatuyo maneroŋ nounu nubonketuyo nen manubonketumi kurokaak kooli kajakumi mukaanaay.”

* “ Nan afintoemi, Aboñaayau ati Emitey (an kasuumaayak kommi di oo di epakey) natutufenetutufen uñenaw woola (bápurenuloot kulacak faŋuko) púr to, nakaraŋ esooraay Al ikhlas di sisooraas sigabaas sapooyemi sooeenomi suurat al Falaq di An –Nas no 113 di 114 aban, nasuusooreniiley” Aboñaayau bajut fuk fan amoore oo bakaraŋut esooraay As-sajdah (n° 32) di esooraay AL- Muluk (n° 67)

Kanoomenak kanafami

Di malegenam , Emitey anau efañe eman di bateperab booluyo bucee búrom, di esenool wajakaaw búrom di furimaf ban di ekaan kasankenak jorañ yoola. Majake mañarei bee di kásuumaay mba mátaañi. Añarumi kasankenool manarok jak, pankuje'etumool bee di kaeraay di buroñab bati jaat mba buceen Arijana, ban fañumi maññitoe añarukomi bee ricee, pankunagool di mátaañi dúniyaay uye di poop wafañ to. Mukaanaayam mákoyumumi di ematey waataay yoola, bálamuk kakarañak Alukuraaney, moo mommi ukaanuyo (waataay) di kalawak Emitey .

Majakam mati kalawak Emitey :

Sihadiis sameeñe sisankensanken bukanak mati rouru di kurimak kati Aboñaayau :
 “ *Panjimañeen manireguul burokab booluul bafañumi mambusete lof di Amansaau ooluul, batebenemi fañ katebo, bákoyumumi di muyuul nen kawal kati anaay yooluul di kódiforaay yooluul, bajakumi di muyuul nen kagamenuul di kulatooraak kooluul mambi jiting kúkaak kooliil, bukoo di kuting kúkaak kooluul ? malegen au Aboñaayau ati Emitey*”, kujaabool. Naan: “*kakaan kalaw Emitey*” [At- Tirmidhi];
 “*búliikumab bati alawumi Amansaau di alawutoomi nannaam di búliikumab bati aroñumi di acetumi*” [Al -Bukhari]. Ban furimaf ufu fati Emitey di ehadiis qudsy :
 “*paneem bee di amiikeelau úmbaam di wan asofumi panilakowo. Paneem di nanoosan nalawaam : nan alawaam di oo fañool, panilawool di ínje fañom; nen alawaam di fujoj,, ínje poop panilawool di fujoj fafañe to; nan alofulaam nen fusinkaf fáamakaf di fukonjaf, panilofool butum eleek.*” [búregum Al-Bukhari].

Ban furimaf ufu fati Aboñaayau : “ *kúfariduunak kúlaacule bukaaku. Kamaat bukei kommi kúfariduunak, au Aboñaauay ati Emitey?*” nan kuceñoomi ; naane :
 “*kábatuloemi waatoowaati Emitey .*” [musilim]. Abñaay nasen kagamaak uku ákon di kuriibooraak koola : “*fúrerepaf fiya fumunjak kalawak Emitey*” [At- Tirmidhi]...

Kawolorak kati bacaamab :

bacaamab bati burokab bajakaab pambuwolor nen bacaamab bati kakarañak Alikuraaney: **1)** di káyinenak, di ejooney, di emañey Emitey mba wápurulomi di ésigirey. **2)** kawonoor kásankie di ésigirey di kalaañenak búyejetab di kalawak; kalawak kootut kukaani di fúrerepaf ceb.

Nan burokab ubu bucempe'e, burokab bacempeutumi pambubaj bacaam barelenoore di tan burokumi bure.

Nafaay yati elawey Emitey :

Sheikh Al Islaam naane : “ *kalawak kati Emitey beri ésigirey koo kommi mumelam beri ewoley. Ewoley buu yoote kanokoor nen kúpurenuloyo di mumelam ?*”

✳ pánkuñarul emañey Emitey, kalofoorak di yo; di emanj kapooyak kooliyo, kákoliak waatoowaati kátiiwaak di élaañuley bee di Emitey.Rambenramben ekaaney mukaanaayam mati káyinenak.

✳ kucesoorecesoor di ésigirey jahalaay, kabotalenoorak kamaayoorak di kásuumaayak , di kuekaan di ésigirey buroñab, soobiyaay di masetam.

✳ésigirey ésuutoesuuto fúsuuto nanoosan tíikoorey di soolaay yan waaf uñoolenut upoolen nan let kalawak kati Emitey di ésigirey, babaj mank man kalawak kati Emitey ceb kuñoolene kucesoor.

Emitey, mati amanjumi waaf panalawuwo taarij. *nan anau ákolie di kalawuyo Emitey di kamaayoor, pasepooyool; abaje mátaañi, káfanjuma nan aam di ecetey, mba di mátaañiam mooluyo. *kalawak kati Emitey mukaanaay mapakenolaal di kuulak kati Emitey. Koo kúnjareuumi káyokulaak di kabonketak kati Emitey simaleekaas di silaw kabonketak bee di akaanukomi. *pántiiw fúrerepaf di wanafawutaaw , di etemey , ebuntey , kagaajoorak mba mukaanaay mucee majakut mba mánkufirene. *koo kommi káyinenak kafañumi; kunannaam di wafañumi manubaj sembe di káyinenak kafañumi koo kommi kalaakak kati ewañey kati Arijana. * kusensen walakomi kásuumaay, majinlene, mba buul bawuñe; ban kankaan éwuñenuma di buruñab bati jaat; éwuñenuma di fuyaakaf, éwuñenuma di buroñab bati kajom. *kalawak kúnjareuumi kasalak kati Emitey di dúwaay yati simaleekaas sooluyo bee di akaanukomi; Emitey panatebalenoor mati kakaanemi kalawak bújonnoor simaleekaas sooluyo. *kákoyummi di kakaanumi burok bajake buko kommi, kalawemi taarij Emitey di ekaaney mukaanaay mucila. Nounu, asuñjau ákoyummi oo alawumi fanfañ Emitey oo di suñey. *kalawak kati Emitey kurentenrenten wátaañimi, di kúsuumen wayokenumi di kugumbul bugaalab. Di renten ebajey furiaf di kusen sembe eniiley. * kalawak kucesoorecesoor Asaayau ban di kutobojool, pánkukoolenool mba di kugumbulool, ban di ésuumen Abonketaau abádoorau.

Wiridaay yaatumi ekaani Fúnakoofunak bujom káliin

Wíridaay funakoofunak ¹	Waataay di ñoono buu	Buuñaay yooluyo di majakam
1 Esooraay yati kursy ²	Nákon bújom di kaloof bálamuk kásalaak kaatumi kukaani	Asaayau letalfoofol; poop mukaanaay mati kanoken Arijana
2 kurimak kugabak, kúlamukaak kati esooraay Al Baqara ²	Nákon kalooforaay, mba bala umoor.	Kapooy mátaañiam peh
3 Sisooras Al Iklas (n ^o 112; Al Falaq n ^o 113 di An-nass n ^o 114) ²	Náfeejiir bújom, ñáfeejiir kaloof.	Kapooy mátaañiam búrom mati binab bucila.
4 « <i>Bismillâhi Alladhî lâ yadhurru ma3a ismihi chay'oun fil-'ardhi walâ fis-samâ'i wa houwas-sami3oul 3alîm.</i> » Di kareesak kati Emitey kan waaf uñoolenut uyuulen di kalawak di kareesak koluyo tentaam mba fatiya ban yoo ejamemi peh, di emanj búrom	Náfeejiir bújom, di ñáfeejiir kaloof.	Létawago búlamuk búyeg ban waaf letugaalenool (letubajool)
5 « <i>A3oúdhou bikalimâtil-lâhi attâmâti mine charri mâ khalaq.</i> » Nilako di kapooyak kati kurimak kajakaak kati Emitey jakum mátaañiam mati waaf wan átuutumi.	Náfeejiir kaloof, mba ajuumumi tin.	Upooy tinat di mátaañii manoosan
6 « <i>Bismillâhi tawakkaltou 3alal-lâhi lâ hawla wa lâ qouwwata illâ bil-lâhi.</i> » di kareesak kati Emitey ninennen kafiumak kúmbaam di Emitey bajut mákalaa , bajut wabaje sembe kaanutujaat Emitey.	Nan oom di épur di eluupey	Pankupakeni di kupooyi ban asaayau pánaloi di oo.

¹ Kakarañ Alkuraaney, di kásalaak kati fukaraay kan anau akaanemi funakoofunak.

² Panjjuk ró kurim kati Kursy di kurim kugaba kúlamukaak kati Surat Al-Bakarah di kamikak kati muyaalamu di Lisilaamey.

7	« <i>Hasbiyal-lâhou lâ ilâha illâ Houwa 3alayhi tawakkaltou wa Houwa Rabboul 3archil-3azhîm.</i> » Emitey eyajanyaj. Yoo ceb ebajumi sembe. Kafiumak kúmbaam di yoo, ban yoo elakomi Amansaau afañjumi dúniyaay búrom.	Noono futok di ñagaba bújom di futok di ñagaba kaloof.	Emitey eyajooyaj ban panepooyool di máyooneniam mati dúniyaay uye di mati Alaakira.
8	« <i>Radhîtou bil-lâhi Rabban wa bil Islâmi dînan wa bi Muḥammadine Nabiyyâ.</i> » Nisonsoñ Emitey mati yoo eenomi Amansaau , Lisilaamey mati yoo eenomi dînaay di Muhammad mati oo Aboñaayau	Náfeejiir bújom di ñáfeejiir kaloof.	Emitey ebaje buruj , bati eyab kalawak.
9	« <i>Allâhumma bika aṣḥabnâ wa bika amsaynâ wa bika naḥyâ wa bika namoûtou wa ilayka annouchouïrou</i> » Emitey di au wóli úkamboore di bújom ban di au wóli úkamboore kaloof. Di au wóli úrojume ban di au wóli úcetume baabu di au kayuitaak koote ekaan kalooforaay, naan : « <i>Allâhumma bika amsaynâ wa bika aṣḥabnâ wa bika naḥyâ wa bika namoûtou wa ilayka-lmaṣîr.</i> » Emitey, di au núkamboorumemi kaloof, ban di au núkamboorumemi bújom. [...] ban baabu di au noo kalabañ (eban)	Nákon bújomoraay di ñákon kaloofaraay	Koone panumañ fañ kakarañuyoy
10	« <i>Aṣḥabnâ 3alâ fitratil Islâmi wa 3lâ kalimatil ikhlâs wa 3alâ dîni Nabiyyinâ Mouhammadine ﷺ wa 3alâ millati abînâ Ibrâhîma ḥanîfan Musliman wa mâ kâna minalmouchrikîne.</i> » Wóli núkamboorekamboor bújomoraay di mukaanaay mútiyaaram mammi Lisilaamey, di kasanken kalegen di dînaay yati Aboñaayau Muhammad, di buñarab bati ampaolaal Aburaham asoñjumi Emitey (amisilime) ban anaamut di kunaamenaak.	Nákon bújomoraay	Anabiyonau (an kásuumaay kommi di oo di epakey) nakarañe karañuyoy
11	« <i>Allâhumma mâ aṣḥaba bî minni3matine famineka waḥdaka lâ charîka laka falakal ḥamdou wa lakach-choukrou</i> » Au Emitey, majake manoosan nibaje bújomoraab ube, di au ceb mújawumulo; bajut an jire'e mukaanaay. Kasalak kooku di au di dúwaay (ban kaloofaraay di koon: « <i>mâ amsâ bî minni3matine</i> » wan ibajumi kaloofaraak uke.	Nákon bújomoraay di Nákon kaloofaay	Nakankaan aban kalawak kan aatumi ekaan fulay fucila
12	« <i>Allâhumma innî aṣḥabtou ouch-hidouka wa ouch-hidou ḥamalata 3archika wa malâ'ikataka wa anbiyâ'aka wa jamî3a khalqika bi Annaka Antal-lâhou lâ ilâha illâ Anta wa anna Mouhammadan 3Abduka wa rassoûlouk.</i> » Au Emitey , ínje oomu di bújom, niñari áseeda, kúje'etumaak kati furungaf fiya, simaleekaas siya, kuboñaayak kiya di batuukerab búrom kúseeda, mati au emmi Emitey, bajut káyinene kalegen bálamuk au ban Muhammad emmi amiikeelau ati Emitey. Aboñaayau ooluyo (man kalooforaay, noon : ínje oomu di kaloof)	Nabaciir bújomoraay di Nábaciir kalooforaay	Aregumomi bee ñabaciir, Emitey pan epakenool di jahanama
13	« <i>Allâhumma Fâtiras-samawâti wal-'ardhi 3âlimal ghaybi wach-chahâdah Rabba koulli chay-'ine wa Malîkahou ach hadou an lâ ilâha illâ Anta A3oûdhou mine charri nafsî wa charrich-chaytâni wa chirkihi wa an aqtarifa 3alâ nafsî soû'an aw ajourrahou ilâ Muslim.</i> » Au Emitey amanjaau ati wajukutimi di wajukimi, átuutaau ati fatiya di tentaam, Amansa di Apooyaaui ati wanoowan, níyinene mati bajut áyinenaay alegen alet au, niñeñes kapooy	Nákon bújomoraay di ñákon kaloofaak na ufintoe bee kamoor	Pampakenoo di wan seetaanaay ekaanemi di sisigiras

	di au jakum mátaañi mati yuutey yúmbaam, jakum mátaañiaam mati asaayau di urujaw woola waawu, di jakum iñpoolen ikaan kayuulen di ínje fañom mba di amisilime		
14	« <i>Allâhumma innî a3oúdhou bika minal hammi walhazani wa a3oúdhou bika minal 3ajzi walkassali wa a3oúdhou bika minaljoubni walboukhli wa a3oúdhou bika mine ghalabatid-dayni wa qahrir-rijâl.</i> »Au Emitey, niñeñes kapooyak kiiya jakum báyinaab (kayinoorak) di ébotenaay yúmbaam, jakum káñoolenaataak di feñaakey, jakum máwulaataam di siwonooras, jakum málabiam mati kaneewak di kakumbañak kati bukanak,	Ñákon bújomoraay ñákon kaloofaay.	Pámpuren jaakalaay, di ebotenaay, di rambeni ucaam kuneewak kooli
15	« <i>Allâhumma Anta Rabbî lâ ilâha illâ Anta khalaqtanî wa anâ 3alâ 3ahdika wa wa3dika mastata3tou a3oúdhou bika mine charri mâ sana3tou aboú'ou laka bini3matika 3alayya wa aboú'ou laka bidhanbî faghfirlî fa innahoú lâ yaghfiroudh-dhounoúba illâ Anta.</i> »Au Emitey, au emmi Amansaau úmbaam bajut emañ, káyinen acee alet au, au uteepaam ban ínje amikeel iiya ban paniriiben kaanujaat paniñoolen esof líñ emañey yúmbaam di kabaatak kúmbaam di au. Nimamanj bakaanerab biya bajakaab di ínje ban nimamanj júnubaas súmbaam . ubonketom mati au ceb uñoolene ubonket júnubaas.	Kareesool “« <i>Sayidoul istighfâr</i> » elaw yafañumi mani ejake di kabonket Ñákon bújomoraay di ñákon kaloofaay	Akaraayomi di kayinen funakafu ban nacet funakafu fukila mba nakaraayo man tijone ban nacet Pananoken arijana
16	« <i>Yâ Hayyou yâ Qayyoúmmou biraħmatika astaghıthou, ašliħli cha'ni koullahou walâ takilni ilâ nafsî tarfata 3ayne.</i> »Au Aroñau, au uñoolenumi di au fañi. Nilalaw karamben di kabonketak kiiya, úliñen fujuumaf fúmbaam ban jakumukatom bo di mukaanaayom haani kamoy kákon.	Ñákon bújomoraay di ñákon kaloofaay	Anabiyonau (an kasuumaayak kommi di oo di epakey) moo naregumi añoolool faatima akaan
17	« <i>Allâhumma 3âfinî fi badanî Allâhumma 3âfinî fi sam3i Allâhumma 3âfinî fi başarî Allâhumma innî a3oúdhou bika minalkoufri walfaqri Allâhumma innî a3oúdhou bika mine 3adhâbil-qabri lâ ilâha illâ Anta.</i> »Au Emitey usen éjuwey eniiley yúmbaam, nusen éjuwey uwosaw wúmbaam. Emitey nusen éjuwey kúcilak kúmbaam. Emitey nigoogogogo di au jakum káyinenaataak di kábajaataak, jakum mátaañiam mati fuyaakaf, bajut káyinen acee kalegen afañe au	Ñáfeejiir bújomoraay di Ñáfeejiir kaloofaay	Koone anabiyonau (an kasuumaayako kommi di oo di epakey) naregereg mo
18	« <i>Lâ ilâha illal-lâhou waħdahou lâ charıka lahoul lahoulMulkou wa lahoul hamdou wa houwa 3alâ koulli chay-ine Qadîr.</i> »Bajut káyinen Emit ecee ekobaay kalegen bálamuk Emitey ceb. Ebajut apaalaay ; yoo ecile Mansayaay, kasalak kooku di yo. Yoo ékalaami	Ñákon bújomoraay mba ñoono uñen bújom di kaloof	Kankaan nen amikel nupakene, mukaanaay 10 majake, poop panfat moonoo 10 majakut, di muruukeni noono 10 mupakenuma di seetaanaay
19	« <i>Subħanal-lâhi wa biħamdihi 3adada khalqihi wa ridħâ Nafsihî wa zinata 3archihi wa midâda kalimâtiħ.</i> »Usal Emitey nen man batuukerab booluyo buremi eeno, di nen manumañami re di málabiam mati Mansayaay yooluyo di mameeñam mati súwaay (beet ecikey) kurimak kooluyo	Ñáfeejiir bújomoraay	Yoo efañe esoora eduya yanoosan yati ekobey Emitey, yan ukarañe subaay biyok tirab

Kurim kubinaay di mukaanaay man bacaamab búkalaae

N	Furim mba mukaanaay máriiŋe	Bacaamab di sunnaay Aboñaayau naane
1	<p>Eeno : “bajut káyinen kalegen bamanjut Emitey anaamut di yo; mansayaau yooluyo di kasalak kooluyo ban yoo eŋoolenumi waafaw búrom”</p> <p>لا إله إلا الله وحده لا شريك له له الملك وله الحمد وهو على كل شيء قدير</p>	<p>« <i>Lâ ilâha illâllâhou waħdahou lâ charıka lahou, lahoul-Mulkou wa lahoul-hamdou wa houwa 3alâ koulli chay-‘in qadîr</i> » Aanumi : “ ureg bajut Emite ecee ekobaay púr to jaat Emiteyceb. Ebajut apaalaay. Yoo ceb ekile Jáyiyaj di kasalak. Poo eŋoolenŋoolen wanoowan. ñoono ceme di funakaf ababaj bacaam bare’e di kapaken kumiikeel koono uñen, di kuciikool burok bajake boono ceme, di kúpuren di oo burokab bajakutaab boono ceme, uru kankaan beri oo kapooy jakum asaayau funakaf búrom biyok tijon, ban an letakaan burok bafaŋe ejak boola , manteer akaanumi wafaŋe taatu (panakaran) wawuuje ñoono ceme.=</p>
2	<p>Ureg: kareesak kooku di Emitey yafaŋumi kákalaa ban nisaluyo</p>	<p>(<i>Subhân Allâh il-‘Azhîm wa bi-Hamdihi</i>) “pankuluk kabekel Arijana aanumi : “ kámaren Emitey ban nasaluyo</p>
3	<p>Ureg: maruukam moomu di Emitey ban nusaluyo; Emitey di mákalaam mooluyo. <i>Subhânallâhi wa bihamdih</i> <i>Subhânallâhi Al-3azhîm</i></p>	<p>Aregumi di bújom di kaloof : “maruukam moomu di Emitey ban nasaluyo” ñoono ceme, panajuk kuloak koola búrom (júnubaas) mánkufatul , haani kure’e di kagufak kati falaf. Ban an letabaj, atebulo di funakaf fati kayitaak mukaanaay mafaŋe manaŋarulomi , manteer aregumi mba nareg faŋ wan aregumi “ kurim kugaba kurerent beri fúrerepaf,di kúlabi di balansey ban Abonketaau namaŋuko : koo kommi: “kamaayoor di Emitey ban nisaluyo di nimaayoor isal Emitey di mákalaam mooluyo.”</p>
4	<p>Ureg: bajut abaje mákalaa, di semben let Emitey</p>	<p>« <i>Lâ hawla wa lâ qouwwata illâ billâhi</i> » Manteer panumaŋ mánuyiisiil [buruŋ banor] fubaj di kubajak kati Arijana ? [boo bommi buruŋab] “ bajut mákalaa di sembe bacee nen let Emitey.</p>
5	<p>Ureg : kasalak di kareesak koku di Emitey. Bajut Emit ecee ekobaay púr to jaat Emitey. Yoo ceb ékalaami.</p>	<p>“Núkambokamboor di Ibrahima di kaja’aburuŋ kúmboom fukaraay, naanom: “au Muhammad, úriiŋen kasaafak kúmboom bukanak kiiya ban nuregiil mati Arijanaay mof mañuleni ban babaj mumel majinlene, másuume babaj ró kank karelenuore, ban wan kúlukoromi “kasal Emitey,dii karuuken Emitey, bajut káyinen kafaŋe emañey Emitey, Emitey efaŋe ákalaaye abaje, bajut mákalaa di sembe bálamuk Emitey”</p>
6	<p>Reg kalawak kati kajoonen kasanken kajakut di jameeŋ</p> <p>سبحانك اللهم وبحمدك أشهد أن لا إله إلا أنت أستغفرك وأتوب إليك</p>	<p>« <i>Subhânakal-lâhoumma wa bihamdika ach-hadou an lâ ilâha illâ anta astaghfirouka wa atoûbou ilayk.</i> » Anoosan nalakoelako di fujoj dán aŋosoore máamak ban naan bala ayito di fujojaf ufu : “ maruukam di au Emitey di kasalak kiiya. Níyiisen mati bajut káyinen kalegen bálamuk Emitey, nilawi kabonket ban nútiwotiwo bee di au” Pankubonketool di wan aregumi di fujojaf.</p>
7	<p>Katankaak kati siharafas sati esooraay Al-kahf</p>	<p>“anoosan atankami siharaf soono uñen sati butooŋandab bati esooraay Al-kahf kupooyoopooy jakum abuntaau”</p>
8	<p>Kásalaak kati beri Aboñaayau (<i>An Kásuumaayak kommi di oo di epakey</i>)</p>	<p>Akaanumi kásalaak beri inje ñákon, Emitey panekaanool úsali woono uñen, ban sŋunube uñen pánsipureni ban di kubenenool kujuum koono uñen di kabenenak jaw bo: “....ban pankucikool bacaam boono uñen mati rouro”</p>
9	<p>Majakam mati</p>	<p>Akaraŋumi di waati yati sitalaŋ 24 sisoora soono bukan kugaba di</p>

	kakaraŋak di (siharafas /sisooras) sati Alikuraaney	uñen, leekuciikool di kajaakalimi, man akaraŋumi soono ceme pankuciikool di kajoonumi akaraŋumi ñoono ceme, sigaba, Alikuraaney letelat káseediyaool di funakaf fati kayitaak; akaraŋumi soono ceme futok, pankuciikool 9 butum síkilo soono ceme sati bacaamab.
10	Bacamab bati awadanaau	“Malegen , bajut éjina , bajut an , bajut waaf waatut ejam furimaf fati awadanaau ban létaseedaoro funakaf fati kayitaak.” “ kuwadanaak kankaan bukan kaate ebaj kumer kafaje ebaak di funakaf fati kayitaak.”
11	Kalamben wan awadanaau alobumi di kawadaŋak mba kalawak kúlamukaak elobey	Anoosan alobumi kurimak <i>uke bálamuk nan ajamumi</i> kawonkenak bee kásaliak : <i>آت محمدآ ، والصلاة القائمة ، اللهم رب هذه الدعوة التامة ، والوسيلة الفضيلة وأبعثه مقاما محمودا الذي وعدته</i> « <i>Allâhumma rabba hadhîhi ada3wati at-tâmmati was-salâtil-qâ'imati âti Muĥammadan al-wasîlata wal-fadhîlata wab3ath-hou maqâman maĥmoudan alladhî wa3adtah.</i> » “ Emitey , Amansaau ati au Emitey, Amansaau ati kawonkak uke kati kásalaak kan ootaami ukaanaal. Usen Muhammad fujuumaf fáamakaf fati yaakaarey yooli di oo, futiŋaf fáamakaf (Arijana). Uyitenooŋ di fujuum fati kasal kan ubaatool, oomu panabaj kákotulak kúmbaam di funakaf fati kayitaak.
12	Esofey jak sálíjaay	“akaanumi jak sálíjaay yoola, síjunubaas soola pánsipur di eniiley yoola manteer biyok sípur di worokaw woola.
13	Kalawak bálamuk sálíjaay أشهد أن لا إله إلا الله وأن محمدا عبدا لله ورسوله	“ Bajut di muyuul akaanemi sálíjaay yoola jak búrom ban naan : « <i>Ach-hadu an lâ Ilâha illâl-Lâhu wa ach-hadu anna Muĥammadan 3abduhu wa rassûluh</i> » “níseediyaseediya matibajut Emit ecee ekobaay púr to jaat káyinen kalegenn kalet kati Emitey yan Muhammad alakomi amiikeelau ati Emitey mba Aboñaayau ooluyo.” Ban an acila léekukambulool ujunkturaw futokaf di úfeejiir wati Arijana mananoken di kásuumoomi.”
14	Ekaaney siraka’as sigabaas mba bútingum bati kásalaak bálamuk sálíjaay.	“ Bajut amisilime aŋoolene esof sálíjaay yoola , ban nakaan siraka’a sigaba di ésigir yarente di buul bálantuloe, ban abajut Arijanaay
15		
16	Kútaagulak kajuupoaak di eja’ay bee di emisiraay.	“Ajawumi di emisiraay fútaagul fanoosan nakaane fúpurenpuren júnube, faafu di kuciikool burok bajake, eja’ay di élaañuley.”
17	Eja’ay di emisiraay	“ Ajawumi di emisiraay bújom kaloof , Emitey panewaleno tin tan jake Arijana mati manaje’emi bújom di kaloof emisiraay.”
18	Mati kaparaak funakaf fati fubeten di kája’ataak bee di emisiraay.	“ Aposomi fúkaaf di eniiley funakaf fati fubeten,ban nája’ali bala kútubaay etooŋ, aŋarut epiling mba waceen ban nalof alimaamau ban najantenool ban jákumakaanum wuceen, panabaj fútaagul fanoosan , bacaamab bati Emit yati balat di kásali kati fuk” Aníne anoosan aposomi funakaf fati fubeten, natilulo di kaŋoolenak koola, náciro múciram (díwey) moola mba jimelaj japutemi súum kábiriŋ síndo’ool, ban nája’ali jakumajelo tutoor kumisilime kugaba, nakaan poop dirakaŋas sati kásalaak san Emitey emaŋumi manakaan ban natunoor nan alimaamau aam di kasanken, oomu síjunubaas san akaanumi di fubetenaf ufú bee di faafu fáje’euumi pankubonketool.
19	Kaŋoolenak ulob takbiratoul	Abaatumi di Emitey di jameeŋ kaŋoolen alob Alaahu

	Diran (alaahu akubar etoonandet yati kásalaak) tooritoo bálamuk alimaamau	Akubar (étiyaarey) tooritoo bálamuk alimaamau, kunak koono bukan kugaba, pankupakenool di waaf ugaba : Jahanamaay di kúriyaay (ebuntey)”
20	Kásalaak kaatumi di jameeney (jamaay)	“ Kásalaak di jameeney fanfan kútaagul koono kabanen di futok di sigaba kásalaak au cebi”
21	Akaanumi kásalaak kati fukaraay (Al Icha) saafey di kati subaay (fajirey) di emisiraay (jameeney)	“akaanumi kásalaak kati fukaraay di emisiraay, kankaan nen tutoorey yati fukaraay násalie mánasalimi subaay di jameeney, kankaan nen fukaraay búrom násalie”
22	Kásalaak di fujuumaf fútiyaaraf.(safuey)	“Nen kumisilimaak kumanjemmanj bacaamab bati kuwadanaak di kajuumemi safuey étiyaarey di kásalaak, ban kujukut sikalañ siceen sati kañoolen kukaan rouru di kajiten, wáfiitumi, pankukaaneenuro.”
23	Kásalaak kati aseekau di eluupey yoola	“ Aseek ajawulo atook Aboñaayau manaanool : “ Au Aboñaayau ati Emitey, nimammanj kásali di kayoonak kiiya.” Naan : “ nimamanj mati numammanj kásali di ínje, bare kásalaak di kajimak kiiya kúkoyume di au kásalaak di údikapaw, mba kásalaak di údikapaw kúkoyume di au kásalaak di eluupey, man kásalaak kiiya di eluupey kúkoyume kásalaak kiiya di jameeney yalofumi, man kásalaak kiiya di jameeney uyu kúkoyume di au kati di jameeney yúmboom.”
24	Ekaaney waatoowaati kásalaak kati farataay	“ Noote ulaw meeñ Emitey mati ulet di ekaan kalaw kákon di Emitey ban Emitey letuñiteni fútaagul fajake mánepurenaati júnube.”
25	Asálimi waatoowaati, kásalaak kati faralaay asuken di aatumi kásali'isan koonemi (sunan ar - rawatib)	Akaanumi siraka soono uñen di sigaba mba kujuum kti kásali kati jameeney tulaaraay di fukaraay eluup eeteepiteep mati oo Arijan : siraka sibaaciir bala kásalaak kati salifanaay di sigaba kásalaak kati fítiraay , sirakanj sigaba bálamuk kásalaak kati saafey, sirakanj sigaba bala kásalaak kati fajirey.”
26	Ekaaney siraka'as sigabaas sati farataay bala kásalaak kati subaay.di kásalaak kaatumi kati subaay	“Siraka'as sigabaas bala kásalaak kati subaay síkoyume di dúniyaay uye di wándomi.” Akaanumi kásalaak kati subaay oomu di kapooyak kati Emitey.”
27	Kásalaak kati bújomoraay [Ad – Dhouoha]	Enjulum yanoosan di eniiley yati anau eware épuren bújom bújom sadaay yati burok bajake : kámaren kanoosan di Emitey kankaan esada, kasal kanoosan kati Emitey kankaan esada, ereg yanoosan nurereg: bajut Emite ecee ekobaay púr to jaat Emitey” kankaan esada, ereg yanoosan nurege Emitey, di maruukuyo”, kankaan esada, kajuumen waatumi kankaan esada, káfiren waatutumi ukaani kankaan esada, ban douru peh bacaamab siraka sigaba san akaanumi di bújomoraay.”
28	Alakomi tan asálimi manalaw Emitey	« Simaleekaas pánsisali di ákon di miyuul nan alakoe tan asálimi ban naam manasete. Simaleekaas usu di soon : « Emitey , ubonketool, uwulool kabonketak. »
29	Kalawak kati Emitey bálamuk kásalaak kati subaay kakaani di jameeñ yok bala'ab bútebul.	“ akaanumi kásalaak kati subaay di jameeñ, ban nalako beet elaw Emitey bee nan bala'ab burabe, násali poop siraka sigaba, rouru nannaam di bacaamab bati Híji di Umura sálinge, di síng ban di síling.
30	Ayitomi fukaraay bee kásali ban náliw aseekool	“Alíwomi fukaraay ban náliw aseekool ban di kúsali mákon siraka sigaba pankupiniil di kalawemi Emitey máamak.”

31	Amañumi kayito fukaraay bee kásali ban aḡoolenut ayito.	“ anoosan abaj siwonoor sati kásali di fukaraay , bare aḡoolenut áliwo, Emitey panecaamool kásaliak uku ban kamoorak koola esada.”
32	Alawumi Emitey nan áliwomi di fukaraay	“ Alíwomi di fukaraay ban naan :” bajut Emit ecee ekobaay púr to jaat Emitey ceb; Ebajut apaalaay; Mansayaay yooluyo; kasalak kooluyo; yoo eḡoolenumi waafaw búrom. Kasalak kati Emitey ; kásuumaayak kati Emitey, bajut káyinen kalegen kalet kati Emitey. Emitey efaḡe eruuk. Bajut mákalaa di sembe nen let yo. Púr to noon : “ Emitey, ubonketom, mba nalawe, kalawak koola pankuwasa, púr to násali, kásalaak koola pankuyabuko.”
33	Ureg : subhanallah [kásuumaayak kati Emitey] (ñoono kabanán di uñen di ñáfeejiir), al – hamdulillah [kasalak kati Emitey] (ñoono kabanán di uñen di ñáfeejiir) allahu akbar [Emitey efaḡe kákalaa] (ñoono kabanán di uñen di ñáfeejiir ban nuban maame : (la ilaha illallah) bajut amansa acee púr to jaat Emitey. Bálamuk kásali kanoosan.	“ásalumi Emitey nan abane kásali kanoosan , ñoono kabanán di uñen di ñáfeejiir, námaren Emitey ñoono kabanán di uñen di ñáfeejiir, ban nureg maruukam mati Emitey ñoono kabanán di bútinken mankaan ñoono bukan kubaaciir dii uñen di futok di ñabaaciir ban nureg mánuriinḡen ceme : “Bajut Emit ecee ekobaay púr to jaat Emitey cebuyo, ebajut apaalaay ooluyo, Mansayaay yooluyo di kásuumaayak kooluyo. Yoo eḡoolenumi waafaw peh”. Kayuulenak koola búrom pankubonketool haani kujuupoe nen kagufak kati falaf.”
34	Kakaraḡak kati aayaay yati kursy (ayatul kursy) bálamuk kásali kanookan [Aya 255, surat Al.baqara]	“akarañumi aayaay yati kursy nan abane kásali kanookan , ecetey ceb éfirenool kanoken Arijana.”
35	Ejaw ejuk asonta	“ bajut amisilime ajawe ejuk amisilime áju’ut ban simaleeka sono síwuli bukan kúfeejiir di uñen léesisali beri oo bee kaloof; di nan alaañe ejukool kaloof, simaleeka sono síwuli bukan kúfeejiir di uñen pánsisali beri oo bee bújom ban panabaj kafat Arijana.”
36	Aregumi mati buruḡab bákón bati Emitey ban nacet	“ bajut amiikeel aane (La ilaha Illallah) [bajut káyinen kalegen kalet kati Emitey] manacet nounu ban letanoken Arijanaay.”
37	Asúumenoorumi di an abaje mátaañi	“ Asúumenoorumi di an abaje mátaañi panabaj bacaam bare’e di boola “. Bajut áyinena ásuumenoore di atiool abaje mátaañi Emitey basolutool búsangoorab bati faanaetaf.”
38	Aposumi anau acetumi ban nasof butumool.	“ aposumi an acete ban nayof faḡaaf foola mba ḡaibaay yoola (májakaataam moola), Emitey panebonketool (síjunubaas soola) ñoono bukan kugaba (40 fois).”
39	Kásalindaak an acete, púr to kariibenak biinḡab “qirat” bee káburaay	“anoosan amaatumí kafok bee nan kásalaak kubane panabaj “qirat” mba amaatumí bee nan kunene di mofam , panabaj “qirat” sigaba. Di kuceeḡ Aboñaayau majake buu moom di qirat sigabaas, naane : “ sírere di kuwaal kugaba kajake.” Ibun Umar naane: “Malegen, núwaayenaawaayen máamak di qirat.”
40	Ateepumi ejaamaḡ mati Emitey mba namaat kateepak kati yo	“ anoosan ateepumi ejaamaḡ mati Emitey, haani ere’e di bóol bati esuwa, Emitey paneteepool eluup Arijana.”
41	Kawulak	Bajut funak fákon fan bukanak kuyañoore bújom , ban simaleeka sigaba léesiwaloul di Emitey. Yákon di so yoone : “ Emitey, usen buuñaay akaanumi esadaay.” Man aamu naane : “ ukaan kabet asofumi síkoraas soola.”
42	Esadaay	“ Esadaay egumbulut wanoowan di fubaj ban Emitey yoo kabene faanaetaf

		fati anau abonketumi bukaaku di áyiisen kawalenooraak di Emitey, Emitey panetebenool.” “Diraam yákon ewuwuj soono wúli ceme !” di koon : “ Au Aboñaayau ati Emitey ! buu kammo ?” naane : “ Aníine abajumi diraam sigaba ban nañar yákon asen esada, ban ániine acee nabaj fubaj fákalaye añar wiikun ware’e diraam soono wúli ceme ban nasenuyo esada.”
43	Kamaagen bañesut ró fubaj	“ bajut amisilime asene ñagaba kamaagen amisilime, ban leekaan nen amumus asenool ñákon esada.
44	Kabaayi kakaniñ kaneew an aam di mátaañi	“ bajembaj ániine asene kamaagen bukan ban naane arokaau oola: “ Nan uje’e di ániine aam di mátaañi, nubaayi kakaniñool kaneewak, manteer Emitey panebaay (enagolaal di sñjunubaas soololaal)”. Aníinaau umu nákamboor di Emitey di sembaay yooluyo manebonketool di sñjunubaas soola.
45	Balatab bati funak fákon di ekobey Emitey	“ anoosan asuñumi funak fákon di ekobey Emitey ; Emitey páneloienool di sambunas (sati Jahanama) di máloi mati simit bukan kúfeejiir di uñen.”
46	Balatab bati kunak kúfeejiir fuleeñ fanoofan, di funakaf fati arafat (fakaanumi 9 fati Dhoul. Hijja) di funakaf fati Achoura (fakaanumi 10 di Mouharram)	“balatab bati kunak kúfeejiir fuleeñ fanoosan diesuñ beri suñ yommi kankaan nen usunsuñ nanoosan.” “ Di kuceeñuyo mati esuñey di fukanaf fati Arafat di yoone: “ efat júnubaas sati emitey yawuujumi di sati yambomi di éjo’ol. Di kuceeñuyo mati esuñey di funakaf fati Achoura di yoon : napopos sñjunubaas sati emitey yawuujumi.”
47	Esuñey kunak futok di fákon di fuleeñaf fati Chawwal.	“ esuñey fuleeñaf, púr to nuri to kunak futok di fákon kati Chawwal yoo yommi esuñ nanoosan.”
48	Ekaaney kásalaak kati Al-Tarawih (kásalaak kati fuk di balatab) di alimaamau bee nan abane	“ nan ániine ásalie di alimaamau bee nan abane kásalaak, rouru pampini nen ásalisali fukaf búrom di fo.”
49	Híjaay yakaanumi di kabonket	“ Akaanumi híjaay mati Emitey bakaanut mukaanaay majakut mba sñjunube, pánalaañul nen funakaf fan iñaayool abajoomi dúniya.” “ híjaay yakaanimi di kabonket ebajut bacaam bacee nan let Arijana.”
50	Umuraay di fuleeñaf fati balatab	“Umura yakaani di fuleeñaf fati balatab erere di híji, mba híji di kayoonak kúmboom.”
51	Burokab bajakaab di kunakak kútiyaarak kammi uñen Dhul híja	“ Bajut kunak kan Emitey efañe emañ kunakak uku beet ekaan burok bajake.” koo kommi kunakak uñeney kútiyaarak kati fuleeñaf fati Dhul híja. “ haani, “jihadey”poop ? di eceeñool “ haani jihadey. Nalanlanken, manteer ániine aje’e futiik nateb manasen eniiley yoola mba nateb fubajaf foola búrom ban labañey waaf létulaañul síndo’ool (mati pánacetul bo di futiikaf.
52	Kásimenak	Kuriibooraak kati Aboñaayau ati Emitey kuceeñe: “au Aboñaayau ati Emitey, kásimenak kucila koo kommi kei ?” Naan: “ Mukaanaay mati naaniñ, mati ampauul Aburahaam.” Di koon : “ bacaam buu nubaje di rouru ? au Aboñaayau ati Emitey ?” naan : “ kafal kanookan jibabaj bacaam (burok bajake).” Naaniil: kal kanookan di bufalab jibabaj burok bajake.”
53	Fúriraf fajakaaf futebenetebe n áyinenaau bee kuyañoorak	“ búyiisenumab bati bukanak ubuke kankaan nen búyiisenumab bati bukan kubaaciir : ániine an Emitey ewule fubaj di lónnda ban nañar fubajaf foola manarok di macopo mánapuren di náafulaay yoola. Aníinaau agabutau, Emitey di esenool lónndaay bare asenutool fubaj, bare naan: “Nen nibajembaj nen oumu, pánipuren rouru nen manakaanemi.” Aboñaayau ati Emitey naane: “kugabaak bacaamab

	káamakak kati Arijana tooke manakaane burokab ban aḡoolenumi	booliil bákón.” Ániinaau áfeejitenau, Emitey di esenool fubaj ban esenutoollónḡa ban áḡareriit fubajaf foola di malegen nápurenfó di falaamaataf. Ániinaau abaacindenau, Emitey esenutool lónḡa mba fubaj, bare naan : “ Nen nibajembaj náafula nen oumu, pánipureneen rouru nen manakaanemi.” Aboñaayau ati Emitey naane: “kugabaak kubabaj síjunube sare’e.”
54	Akaraḡumi lónḡaay yati díinaay	“ Akaraḡumi buruḡ dán añese ebaj lónḡa Emitey panekaanool aḡar buruḡ bati Arijana. Malegen simaleekaas pansinjar di úsupeetaw wooluso añesumi kaḡoolen lónḡaay , mati súnsuumuso di oo. Sammi fatiya di sammi tentaam , bee di siwolass sammi di mumelam, kacacapoor kabonketak beri álonḡaau. Burokab bati álonḡaau di amaḡumi fanfaḡ burere nen bucaabab bati fuleeḡaf di bootab búrom. Melegen, kúlonḡaak buko kommi fubajaf fati kunabiyonḡak, ban kunabiyonḡak kukatut fubaj let ékori (dinaar) yati Aliseri, lee (dirham), bare kubabaj tíkara lónḡaay, ban asofuyomi amaayoor, nasal Emitey.”
55	Bacaamab bati álonḡaau di burokab boola bujajak.	“Bucaabab bati álonḡaau di asofumi ekobey Emitey boo bommi bucaabab búmba di álamukaau di muyuul.” Púr to Anabiyonḡau ati Emitey naan: “Emitey , simaleekaas sooluyo di kacinumi fatiya di tentaam, beri enooley di fusiilaf fooluyo, di ewoley, sísalisali beri amanjenumi majakam bukanak.”
56	Bacaamab bati álaamumi mati buruḡab bati Emitey	“Aláamumi nasosof lof di Emitey masete moonoo futok di mákon : síjunubaas soola, pansibonketi nan atoḡḡe ésim, pankukaanool ajuk fulakaaf foola Arijana, di kúpurenulool di mátaañiam máamakam ban di kurookenool di fúkaaf fonpoon fati amansa an yákon di síwaataas soola ékoyume dúniyaay uye yíikunaay di wándomi ban di kusenool kuseek koono bukan kúfeejiir di uñen di kugaba, di kuseek kak kajakaak kati kúcil káamak ban naḡoolene alaw bee di bukan koono búkankufeejiir di uñen koola.”
57	Fúbukaaf di futiikaf mati buruḡab bati Emitey.	“ Di kareesak kati an yuutey yúmbaam yommi di kañenool, an létabuko di furimaf fati Emitey – ban Emitey efaḡe emanḡ anoosan kábukomi di furimaf fooluyo buko bayitout di funakaf fati kayitaak, mankaranen wanokoorumi di fásimaf mba kaput nen káranbanḡio.”
58	Kalakaak di fujuum fati kapooy di furimaf fati Emitey	“ Funak fákon di fujuumaf fati kapooy (futiik) di mati buruḡab bati Emitey kóyume di dúniyaay uye di wándomi di baabu Arijana ban oote enen jooranḡe yati futiikaf kóyume baabe di dúniyaay uye di wándomi.”
59	Asenumi ejooraḡ atiika di buruḡab bati Emitey.	“ Asenumi ejooraḡ atiika di buruḡab bati Emitey oo faḡool oomu di futiikaf fucila ; manaḡarumi futiḡaf fati atiika di fiilaf foola (nan aletumi) oomu di futiikaf oo faḡool.”
60	Alawumi di malegenam Emitey manacet di buruḡab bati Emitey.	“ alawumi di malegenam Emitey manacet di buruḡab bati Emitey, Emitey páneriinenool di fujuum kalawoomi haani nacete di elaley yoola.”
61	Búḡan mati kákoli Emitey mba kalako di fujuum fati araena di buruḡab bati Emitey	“ babaj kúcil kugaba kan sambunass sati Jahanama sootut egor : kúcilak kaḡanumi mati kákoli Emitey, di kúcilak karaenumi furimaf fati Emitey fukaraay.”
62	Mátaañiam	“ Wanoosan wagorumi amisilimaau : busayaab, kásumutak, ébotenaay, sílaamas, bugaalab, jaakalaay, haani kaya mba ékiikun kuyaool nafanafa di karaay yati Emitey, kabonketak di kapanak kati síjunubaas soola.”
63	Ayoolomi kakajenak, kalowaak	“ Kukankaan Anabiyonḡau manajuk bukan kati mof mameeḡe sáawut, najuk bukanak koola dán bukan koono síwulli bukan

	mankucesoorool kásumut mba káyegenak basuwaab	kúfeejiir di uñen kaate kanoken Arijana ban leekuceedniil wanoosan, leekulaañenuliil : buko kommi kákaaneritumi kakajenak , kúlaweriit mankucesooriil, úsumutaw kuñesut kayegenak basuwaab , ban di kunen kafumak kooliil di Amansaau ooliil.”
64	An kuñiilak kucetemi koo bankut	“ Amisilime anoosan afoke kuñiil kúfeejiir kankut, Emitey panekaanol anoken Arijana.”
65	Ammi di mátaañi mati mápuun ban namuuten	“ Emitey yoone : “ nan iyokene amiikeelau úmbaam di kápurenulool waaf ugaba wanafae ban namuuten, panicaamoowo Arijana (kúcilak koola kugabaa).”
66	Ayoolomi waaf wacee mati Emitey	“ letuyoolo waaf waceen mati kákoli lati Emitey, basenuti wákoyume rouru.”
67	Apooyumi fañaaf foola di fúrerepaf foola	“ ayíisenammi mati panapooy wammi tutor újanlaw ugabaaw di wammi tutor úkamunaw woola ugabaaw, panibaatool Arijanay.” (fúrerepaf foola di fañaaf foola.)
68	Ureg : “ Di kareesak kati Emitey.” (Bisimillah) au di kanokenak di eluupey mba di etooney furiaf.	“ nan an anokene di eluupey yoola ban nalaw di kareesak kati Emitey di kanokenak mba di waataay yati furiaf, Asaayau naan: “ leejimoor dó fukaraay ban leejiri dó káliim” man nan alawut di kareesak kati Emitey di kanokenak, Asaayau ban naan: “ Panjimoor dó fukaraay ”; man an alawut di kareesak kati Emitey di waataay yati furiaf panaan: “Panjiri dó ban di jimoor dó fukaraay.”
69	Asalumi Emitey bálamuk furiaf,, bálamuk manaraane aban di bálamuk manakaanoe kañ kunkul aban.	“ arimi muriam aban naan: “ kasalak kati Emitey yasenammi uru iri ban nasenomuro, lee sembe leekañoolen di kapanak kúmbaam.” Síjunubaas soola sawuujumi pankubonketooso.” Man bálamuk manaraane aban, naan : “ kasalak kati Emitey asenammi iraan di bálamuk nan akaanooe kañ kunkul aban naan : “ kasalak kati Emitey yasenammi kañak uku.”
70	Amañenumi man Emitey egumbul mátaañiam mati burokab boola, naan : “ allahu Akbar (ñoono kabanani di uñeni di ñabaaciir) subhanallah (33); alhamdu lillah (ñoono 33)	Fatima nalalaw Aboñaayau manawulool aroka bare Aboñaayau naanool oo di Ali : “ waa jimañut maniliikuul wákoyume wan jiceeñumi ? nan joom di elaley di joon : Allâhu Akbar Emitey efañe kákalaa ñoono 34, Subhân Allâh di kásuumaayak kati Emitey ñoono 33, Al-Hamdu Lillâh di kasalak kati Emitey ñoono 33. uru kóyume muyuul eñes aroka.”
71	Kalawak jandi búyaboarab (buñitaab) بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ مَارَقَتْنَا	“ Nen ákon di muyuul aane kafinto di aseekool : “ di kareesak kati Emitey, au Emitey úpooyoli di asaayau, ban nupumen asaayau di wan úsenolimi.” Nen kubaje añiil, asaayau letañoolenool wanoosan wati kakajenool.” « Bismillâh, Allâhumma jannibna ach-Chaytana wa jannibi ach-Chaytana mâ razaqtanâ »
72	Aseekau akaanemi súm ataool di búyabaab.	“ Nen aseekau akaane kásalaak futokey, nasuñ fuleeñaf fati balatab nasosfoor,, nakob ataool , pankoonool : “ unoken Arijana di fúlimet fásuumimi.” “ aseek anoosan acete ban ataool súmoosuum di oo, pananoken Arijana.”
73	Másuumam di kujañaak	“ an kujañaak kúyiisenumi másuumam moola, kujañaak uku pankupooyool di sambunas sati Jahanama.”
74	Esofey banaayab	“ Amañumi man fubajaf foola fubeneno mba buroñab boola bubeneno, naliten kasukenak banaayab di kucinoorool.”
75	Kaakenak áskateenau	“ Panunoken, ínje di aakenumi áskateenau Arijana nen maame: Nafiken kusinkak koola fuñuurumaf di fáamakaf.”

76	Asofoorumi akafalau aseekau di á sukateenau	“ Asofoorumi akafalau aseekau di á sukateenau panabaj bacaam wáriiŋe bati ayegumi mati furimaf fati Emitey mba akaanemi kukak koola di kásali di esuŋ tulaaraay.”
77	Bakaanerab bajakaab	“Ayíneenau panabajdi bakaanerab boola bajakaab fujuumaf fati ásalimi fukaraay nasuŋ tutulaaraay.” Eluup di fuyañooraf fáamakaf fati Arijana yooyu to beri bakaanerab babajutumi ñoŋ.”
78	Kabonketak mba ébotenaay bújooŋoor útuukumaw.	“ Emitey esensen kabonetak kooluyo kumiikeelak kooluyo kakaanumi kubonketa.” “ Jikaan kubonketa di kammi tentaam mambi Aamumi fatiya abonketuul.”
79	Kábooliak di wajakumi bee di kumisilimaak	“ an alet di muyuul abaje káyinen kelegen nan amaŋut beri acinoorool wan amaŋumi beri oo faŋool.”
80	Kapuñaaak	“ kapuñaaak majake ceb kúŋareul.” kapuñak nannaam di káyinenak.” ; “ waaf ubaacir unannaam di mukaanaayam mati kuboñaayak : kapuñaaak, jimelaj japutemi súum, siwakey di búyabaab.”
81	Eeno atooŋand ekaan kasafoorak kati kásuumaay 1 Asalaamu alayikum 2 Asalaamu alayikum wa rahmatul llah 3 asalaamu alayikum wa rahmatul llah wa barakatuh	«1- <i>Assalâ mou 3alaykoum</i> 2- <i>Assalâ mou 3alaykoum wa rahmatoullâh</i> 3- <i>Assalâ mou 3alaykoum wa rahmatoullâhi wa barakâtouh</i> “ Aníne aja'al odi Aboñaayau ban naan : “kásuumaayak koom di muyuul; Aboñaayau (an kasuumaayak kommi di oo di epakey) naanool : “ uñen” púr to aamu nájo'ol ban naan : man kásuumaayak di kabonketak kati Emitey koom di muyuul.”; Aboñaayau (an kasuumaayak kommi di oo di epakey) naan : “ kabanán” púr to acee nájo'ol ban naan : “kásuumaayak , kabonketak di dúwaas sati Emitey soom di muyuul.”; Aboñaayau (an kasuumaayak kommi di oo di epakey)naan : “ kabanán di uñen.” Yoo yommi bacaam boono kabanán di uñen.
82	Kayaboor uñen di kákamboor	“ Kumisilime kugaba léekukamboor ban di kuyaboor uñen ban kubajut kabonket jandi kukatoor.”

mukaanaay muceen mafireni

N	Mukaanaay máfireni	Hadiis yapioe yati Aboñaayau ati Emitey yáyiisene káfirenak kati mukaanaayam umu.
1	Burok mambi bukanak súumiil cebumo	“Emitey yoone: “ di kan bukanak kúkaanuromi, ínje emmi panilat fujoj fanoosan. Anoosan akaane waaf. Wan aate kanambenom di acee, panitlatool oo di fujojaf foola.”
2	kasetulancenoor búyeget ban kamat bujakut	“Nimamanj bukan kaate éjo’ol fulay bagamab nen furembaraaf fafiitaaf fati Tihamah fati urekaw wajakaaw bare Emitey panefumufu eranen kapor” Thawban naan: “au Aboñaayau ati Emitey úliikoli buu kunokoore, úyisoli buko takum óli unaam di buko bamanjut.” Naan “buko kutiyuul, poop myuul jinaame kalian kapongol, poop kúsaliesali fukaraay nen myuul, bare kujuke waaf wáfireni pankukaanuwo.”
3	Katebaalonooraak (kíbiraay)	“Letanoken Arijana aakumi di ésigirey yoola málabi miikun mati eyemb mati katebenooro.” Katebenooraak koo kommi kabetenak malegenam di kayeelenak kati bukanak.”
4	Ekat kájupo kooli mánkufuulen	Ujúpaaw wan kúfirenumi ekat mánufuloor woo eenomi kaful, kájupo káamak kan kunoe uremben, di fubur. Akatufomi mánufuloor mati enes fujuko, oo acila Emitey letejukerool fulay bagamab.
5	Ciiliyaay	“Jíkaanum di ciiliyaay , mati ekajenekajen burokab bajakaab nen man sambunas sikajenemi kayaajak kasayaak mba mafosam masaayaam.”
6	Fubajaf fajakutaaf “riibaay”	“Aboñaayau nadankadanka arimi fubajaf fajakutaaf di asenoofomi ari.” ; “búwolumab bati dirham yákon bajakut, ban an anonge manari, bufaje júnube soono kabanani di uñen.”
7	Akáliaau (bunukab)	“ Bajut aate kanoken Arijana di bukanak uke kaanomi futok : ákaliaau, áyinenumi muyaalam, abuuñautumi banaayab, ákungarau di abaalenemi wajakaaw wan asenumi acee.”
8	Fugaajooraf	“Búyiik beri ayamamoorumi fugaajoor beet ekaan bukan múluwaay (murenkenaay). Búyiik beri oo! Búyiik beri oo !”
9	Kajantenak kúkunlaak	“ Añesumi kajanten kúkunlo kati bukan kan kure’enuitol ró (kumajut manajam) mba nan kuyeekool, pánuwulenuol di kawosak bamirison babuwoe funakaf fati kayitaak.”
10	Ekaaney sinatalas	“Bukanak kaatumi efañ ebaj kútek di funakaf fati kayitaak, kakaanumi sinatal.” “simaleekaas leesinoken di eluuepey dán eyen yoom mba enatal.”
11	Katemak (etemey)	“Atemaau letanoken arijana; etemey yommi kayuulen kurim tutor bukanak di fúrir fati kayuulen.”
12	Kakajenak anau	“Waa jimamanj waa eenomi kakajenak anau? Kuriibooraak di koonool Emitey di Aboñaayau ooluyo kumamanj set naaniil: “ Yoo yommi kasanken mati ati mukaanaay malet moola.” Di koonool : “ man nen atiom nanokoonokoor nen maniregimi? Numanj mati nukajenkajen di oo, ban nen aanout nen manuregumi, yoo yommi nútooñiotooñi.”
13	Kadankaak	“ Kadanka áyinenaau yoo yommi ebujool.” ; “ kawonkemi dankaa kúwuuken leekukaan kúkotula mba kúseeda di funakaf fati kayitaak.”
14	kakaano jákaati mba ekaan jákaati	“ di bukanak kaatimi kalako di fujuum fátaañie fañ fácul Emitey, fulay kaitaak di kuyaakaku, an bukanak kuteyumi mati kákoli kakaano mba ekaan jákaati (abajut kapuñ.....).” Añiilau anti Aadama sijnubaas soola ñameeje di kasankenak nabajuso (fúrerrepaf foola).
15	Kawañaaraak kati fukuluñaf (fúkunlaak)	“fukanaf fati kayitaak,, di bukanak kan fujuumaf footumi efañ mátaañi fácul Emitey, ániinaau abajumi kásuum di aseekool mba esaakau abajumi kásuum di ataool ban nawañaari kalakaak kooliil (bukaaku)”
16	Elaaf amisilime di	“ániine anoosan aane atiool di dfinaay : au úyinenut! Bawonkerab ubu pambulaañ di ákon di bukoo kugabaak; kaanujaat rouru malegen

	an áyinenut	(Bawonkerab bulanlaañ di aamu) nen wan alobumi lee mo, rouru panlaañ di oo.”
17	Aanumi acee abajool alet ampaool.	“ Anoosan asofumi acee abajool alet ampaool di enong Arijana kúfirenoofirenyo. Alatumi ampaool, nakankaan waaf wati áyinenut di wajakaaw.”
18	Káwagen amisilime	“firenfiren amisilime káwagen amisilime acee.” « añuurumi ejoorañ atiool simaleekaas pansidankaool biyok akat.”
19	Ebuj an di mof mumisilime an koote kupooj jak	“Abujumi ñond an an kupooje di bunum (Mu’ahad) letajam kaputak kati Arijana ;ban kaputak kooluyo panujamuko taate di wáriije simit ceme di eja’ay.”
20	Kalatoorak di kuriibooraak kati Emitey	“ Emitey yoone: “ anoosan alate kuriibooraak kúmbaam, panabaj futiik
21	Ewonkey ákuriyami di álaputaau “karamo”	“Jakunjiwonk ákuriyami “karamo” mati eeno akaramo (beriau) jikankaan Amansaau ooluul abolen”
22	Ekuufey kammi di maraay yiya	“Anoosan Emitey esene bukan nababaj búteb nen acet di ekuufii. Emitey éfirenoofiren Arijana.”
23	Kasankenak kurimak kati balindab babajut ró emanj	“An kusankenumi balindab bamanjut ró waaf (ban nújarul kayuulen) júnubaay yoola aregoomi balindab ubu panatebuyo.
24	Kayooolaak kati kásalaak kati fubetenaf (júmaay) di káwaayen	“Amaatutumi ñoono ñáfeejiir kásalaak kati júmaay di káwaayen, Emitey panekamben ésigirey yoola.” Di káwaayen yoo yommi bakooñut.”
25	Kákaanumaati di kásalaak	“balindab bammi tutoorool di buko kásalaak; anoosan akatukomi añoñoos.”; “tutor anau di emaney uruñaw, ekatey kásalaak yooyu to.”
26	Kájawum fácul aam di kásali	“Nen ammi di kájawum fácul aamumi di kásali, abajeene emanj júnubaay di yan akaanumi, panajuumen bukan letawuuj fácul umu aamumi di kásali.” Abu An-Nadr naan: “imanjut nansaan kunak bukan kubaaciir, kuleeñ bukankugaba, mba simit bukankugaba.”
27	Kayuulen di kúyinaak kammi di kásali	“ Arimi eliñoñ di laajey mba, poobarey aatut alof ejaamaney yoololaal, mati simaleekaas sigaalegaal di wakaanemi kayuulen di kuñiilak kati Adam.”
28	Ebotey yentaamey	“Añarumi yentaamey yati acee bakooñut, Emitey panerookenool (di ekondoorey) seentaam soono futok di sigaba di funakaf fati kayitaak.”
29	Furimaf fan Emitey elatumi	“Bajebaj man an asankene kurim kan Emitey elatumi di fusomben ban basofutuko di waaf, wañoolene uwaaken di oo Jahanama simit soono bukan kúfeejiir di uñen.”
30	Káwunkenak di kaleepoorak bálamuk kalawak kati Emitey	“Jakumjiisanken jíwunken manteer kaan di kalawak kati Emitey mati káwunkenak kati kurimak bálamuk kalawak kati Emitey kankaan buruñ bati masay búyejet.”
31	Kasankenemi di katebalenooro	“Kan ifañumi manilate di muyuul ban pankujuum lói di ínje funakaf fati kayitaak buko kommi kaleepooremi máamak, kasankenemi nen kúlonda di kati féenaaf (mba kúcibiraak)
32	. káwonkaati di fojo karesaku kati Emitey	“ nanoosan bukan kujoje tin bawonkut to Emitey, balawut Anabiyonau, roo mukaanaay majakut di buko man Emitey ebile enagiil mba kabonketill, Emanujaat.”
33	kamaayoor di mátaañie mati amisilime	“ Takumufuutul ati’e amisilime nan jicilool jiyeme mati Emitey Eñoolene ebonketool mánelaamenau” “Afuutumi atiool mati júnube, oo fañool letacet bakaanut uyo.”
34	Kaleetoorak tutor kumisilime (etey apaali amisilime)	“ senut áyinena elet atiool wawuuj kunak koono kúfeejiir.” “aleetumi atiool wáriije emit nokonookoor nen fásimaf foola fúyuo.”

35	eakaan júnube fácul bukanak	Bukanak kúmba búmba búrom pan kubonketiil kat kat kakaanemi sijnubaas fácul bukanak.”
36	bakaaner bajakut	“Bakaaner bajakut bukajenekajen burok bajake nen man bneegarey ekajenemi múkumam.
37	Alaañulomi di kawuun (awulumí aban nalaañ ayab)	“Alaañulomi di kawun oo kankaannen eyen yalace ban di elaañ ameesen kulacak kooluyo.” “senut an akaan ban nálaañul tentaam.”
38	Elo di acinoori	“An esang kuseek koono uñen yoo ekoye oo esang aseek ati acinoorool mba esuuñ di siluup uñen, yoo ekoye oo esuuñ di eluup yati acinoorool.”
39	Kajikerak waafaw wáñiiwumi (wáfirenimi)	“Buwaasab bati añiilau ati Adam baciikimi buban naate akaanubo : júnubaay yati kúcilak yammi kajukerak, júnubaay yati uwosaw yammi éjamumey, júnubaay yati fúrerapaf yammi furimaf, júnubaay yati kañenak yammi egorey di yati kákalumak yommi fútaagulaf man ésigirey emañ di éyiisen soolaay, púr to, rouru peh, fañaool fumammañuro mba fulalaturó.”
40	egor aseek an ukokut	“kúlu fúkaaf di ecikuuma fati ániine epur tiyañ yoo ekoyool oo egor aseek an akokut.” “letisen kañen kuseek”
41	“Chighar eseney náafulaay.	“Aboñaayau ati Emitey (AKDE) náfirenfiren ‘Chighar’ Chighar yoo yommi nan ániine asene añoolool búyabo nacee., mambi poop omu asenool añoolool ayab ban jakumbaj náafula tutooraay yooliil.”
42	Kacacapoorak (kasankenak) di acetaa	“Aceta anoosan bukanak kacacapoor di ñikulool máamak panabaj sílaam mati kurimak kati kacacapoorak di funakaf fati kayitaak.” “Aboñaayau nadankadanka asankenumi di ajantenoomi.”
43	Ebaatey di kareesak kati acee alet Emitey	“Abaatumi di karees kati acee alet Emitey, oo áyinenut mba nanambennamben Emitey.” ; “Amañumi ebaat nakaan mati Emitey mba natunteen.
44	Kabaatak kalet malegen	“Abaatumi ban kasanoor, mambi abaj waaf di fubaj fati amisilime, panatook Emitey manebolene di oo funakaf fati kayitaak di fan koote kákamboor.”
45	Kakali beet kanoomen waaf	“Jipooyooro di ebaatey yáamakey nan joom di kanoomen, munoomenaay panunoomen munoomenaayam bare nújimen dúwaay.”; “káwunken di kakali kati kagaajoor kújimenemi dúwaay.”
46	Kariibenak káyinenutumi	“Aliikoorumi di bukan oo nanannaam dó, “alet di kóololi, aliikoorumi di kucee kalet wóli.”
47	Kateepak di kuyaakak	“Aboñaayau ati Emitey (AKDE) náfirenfiren ekaan simoñ yafiite di fuyaakaf, kalako di fo mba kateep di fo.”
48	káfolowoorak di ebuntey	“Nan Emitey yoote kajojen sifulaņas sítiyaaras di sílamukaas funakaf fati kayitaak, pankujuumen ebandeel beri abunta anoosan ban pankoon : roo emmi ebuntey yati añiil aman ati káari aman.”
49	Kalakaak di fuyaakaf	“Akón di muyuul alakoe di fujek fayabe fareemene kañak koola yok riinj di eniiley yoola kóyume oo kalako di fuyaak.”
50	Amañemi man bukanak kuyito kubuuñaool di ejunkut	“Amañemi mankuyito kubuuñaool di ejunkut , oo acila akob ejunkut Jahanama.”
51	Alawumi esada jónaati	“Waaf úfeejiir, nikalie mati malegen. Panireguul, jisofuwó lit anoosan jakumalaw (balet di soolaay] Emitey basenutool bakaanutool bulek.)”
52	Kabenen butum funoomaf fati munoomenaay babajut	“Aboñaayau ati Emitey (an kasuumaayak kommi di oo di epakey) náfirenfiren ati kálunlumaay kanoomen kanookan beri abodoen ¹ . Jakumubenen funoomaf fati munoonemaay

¹ Umanj mati : Annawawy naane : “yoo an aam di esuk yat elunlum (mba aja’aburuñ) kurege, nen acila arege ati ekinkey yati mofam mati (Bedueñ) aja’alo kanoomen waaf wan kati esuk

	búyejet bati enoomumo.	babajut búyejet bati enoomumo. Jakumunoomen beet ebet ati'i di kanoomen babajut malegen."
53	Kakankulaak waaf wájime di jaamañey (emisira)	"Ajamumi an di kakankula waaf wájime di ejaamañey, naate aan : " Emitey jakumulaañenool : sijamañas mba simisiraas siteeputi bee rouru."(kakankula, ereg waaf wájime)
54	Ejel eseetaanaay	"Takunjijel eseetaanaay, jilaw man Emitey epooyuul di mukaanaayam mooluyo majakutaam". Anabiyonau (an kasuumaayak kommi di oo di epakey), apaalool aceen naane: "nilakolako bálamuk Anabiyonau, maniñitoe di enuk (epiling) yoo e emañ elo, nireg: " Mataaññaam momu di kuyaalaak !" na regom : " takum urge " mataaññaam momu di kuyaalaak" mati nen urge mo "pánekala ekaan eluup ban naane urge: " di sembaay yúmbaam!" panureg maame: "di kareesak kati Emitey - mati, nen urge mo, panetiiti nen éwu"
55	takunjijel bújuusaab	" Takunjijel bújuusaab mati búpúrenepuren júnubaay di anau nen man ébifumey épurenemi wajakutumi di mulapam"
56	kareregen wan kúfirene uban noone kukaanuwo	" Amañumi kájimen (bukanak) oo sijunubaas soola sirere di sati kaamumi di kariibenoo, ban leekaan sujunubaas soliiil sigumbulo"
57	Wáfirenumi nen oomu di baraan	« Aboñaayau ati Emitey (AKDE) éfirenfiren baraan jonlen di butumab bati ékomboon mba kañ kúwunooruma mumel mbakati enen mumel. » ; « Aboñaayau nagangam bukan baraan mati kujuum. »
58	Baraan di kañ kati sana mba kódiforo	" Jakumuraan di kañ kati sana mba kódiforo, di takumukaano wañ wati suwa mba suwa yásangeni.
59	Baraan di kañnak kumayak	"takum an di muyuul añar kañnak kamayak bee furi mba baraan mati Ibiliis (asaayau) ariumemi náraanum di kañnak kumayak."
60	Amaatutumi burok bati banaayab, ariibenutumi kacilioorak	"Ariibenutumi banaayab, kacilioorak letanoken Arijana."
61	Kayoolaak kásaliak beri Aboñaayau	"Napuño ! an kulawemi di kareesak kúmbaam ban ásalierit beri ínje." ; "awúlaataau, oo kusalumi di kareesak kúmbaam, ásalierit beri ínje."
62	Ebaj eyen	"Anoosan abajumi eyen , manteer kaan eyen yati buluunoor mba eyen yati amata, panajuk mukaanaayam moola majakaam kagumbulo funakaf fanoosan fati "qirat" sigaba."
63	Ekaan táañi sinukas (sínukureñas)	" Babaj aseek an kukaane táañi mati ejangoon yan akambene ban nakatuyo ecet bacaar. Mati rouru ,, aseekau umu najaw Jahanama." ; " Jákumulaamen sinukas
64	Egaley etaliñey di kumerak kati enukey	"Simaleekaas sipaalaayut di étuuk dán eyen mba etaliñ yoom." " etaliñey joorañ yati asaay."
65	Anau an Emitey wulumi banakobutuyo	" nen ujuke ewul an wan amañ di dúnuyaay, ban akobutuyo, umanj mati Emitey kaliimenool jatiit jatiit, púr to, nakarañ: <i>ban nan kuloñmi wan kuwooleniimi, núkambuliil ujunkutaw búrom wait fubajaf; nan kumaayoorumi mati wan kuseniimy yan nubotuwo di kupolo</i> [al-Ancám, 44]
66	An eenomi dúnuyaay uye ceb yommi haajaay yoola ceb	"An eenomi haajaay yoola dúnuyaay uye ceb, Emitey panerongenool di bulekab mba káyoojiak (mba letapooñ bee nanoosan), mukaanaayam moola pammuyeemañ manatuj di dúnuyaay uye wan Emitey ewaasoomi."

elunlumaay kumañe di butum makunoomenewomi : " ukatom munoomenaayam umi, taate bee waate, paninoomenu mo faj to"

Kaja'aburuṅak Kúbandoorak

Fuyaakaf

emmi fútaagulaf fútiyaaraf bee Alikiyaama; kájil kati Jahanamaay beri añoosaau di ákuriami, mba kafat kajake beri áyinenaau. Kurereg mati acetaa panajuk ró sílaam mati síjunubaas soola sammi : kápooyaataak kati masetam nan asuremi mati kayaoor kurim tutor bukanak di búyejet bati kakajen, ebót di búwolumab , kasanoorak, kamoor di waataas sati kásalaak ukatuso, kákamaati di Alikuraaney, júnubaay yati eniiley, falaamaataf(kawoofoorak), fubaj fati kakajen, kácaamaati kaneewak kiiya,....

Di waafaw wapakenemi kútekak uku; burokab bajakaab laañen di Emitey, elaw kapooyak kati Emitey jakum kútekak kati fuyaakaf, kakaraṅak kati esooraay Al Mulk (Mansayaay), kapakumi di sílaamas usu koo kommi : álaamumi, alakomi karenek di buruṅab bati Emitey, acetumi di fubeten, acetumi di jari jati far.

Elitey di kábiilak

yoo yommi kasiin káamak kan emaleekaay Israfil akaane di butumab boola manakob waataay yan kootumi eenool afoolen : elitey yati fulay ejuumey : Emitey yoone : nan kulite di kábiilak, noo kammi fatiya di ecabaay di kammi tentaam kootumi eyin tek, manteer kan Emitey yootumi 'ekat bo) [Azzumar, 68], dúniyaay búrom panekaño nounu ban bálamuk simit bukan kugaba eetumi ebaj **kábiilak kati kayitaak** ; Emitey di yoon : “ ban naapi kulaañumi kulit nujukiil mankujuume, di kúsalo” [az-zumai, 68].

Kayitaak:

púr to, Emitey páneboñul kalub kati ekaan sífuluṅas sati kacetumi sífaṅul di mofam pankulaañ batuuker bunkul baatut ecet cew, úkanumiil útíikoor, eniil étíikoor, kajuker simaleekaas di síjiinaas. Pankulaañeniil urokaw wooliil nen manwarumi; nounu áhijinkaau acetumi oo di máñiiwam panayito oo di elob Talbiyaay yati Híjaay, asenumi eniilool mati Emitey oo di ésim. Awaayenaau panajaakali...” riiboor di furimaf ufe fati Aboñaayau : “*anoosan panayito ne manantomi nan acetumi.*” [Musilim]

Kajojenoorak káamakak:

púr to, Emitey panejojen batuukerab bee káninguloor burokab. Pánkuwago ban ankukaan bukan kákalie di funak fálabie fan eenomi kapiyaak simit soono wúli bukan kugaba di uñen(50.000). Pannokooriil nen buroṅab booliil dúniya bupiyo di jjiwaati jákon. Bala'ab di búwaloul lof di reor ekilomeetar, bukanak pánkulim di ejeeney yooliil riiboor di burokab booliil. Funakaf foufu, kabajutumi sembe di kúciibiaak pankufaroor furimaf bakaanerab bati ibiliis léebusuumool, añoosaau panabolen, ibiliisa oola di di eniiley yoola oo faṅool, uñenaw, úkamunaw búrom kadanka. Atíliṅutumi panarum uñenaw woola ugabaaw ban panaan : búlat bee di ínje wai ! nen inṅarenut ande di bapaalaay ceb !...[AI Furqane., 28]. Pankuñak Jahanamaay di uneeew síwuli búkankufeejiir di uñen (70.000) ban kaneew kanookan simaleeka soono búkankufeejiir di uñen(70.000). Nan aṅandenuyomi, añoosaau pánaduwa ebaj kapakenooro di sílaamas sati funakaf ufu di esen eniilool ban náduwa elaañ kapor. Man kuwofooraak : alatumi eseney esadaay fubajaf

foola panfulaañ siliba sati sambun san kubile étingumool. Kúçibiraak pankujojeniiñ nen bayasa; abuntaau, asuuñaau, abotaau pankuwaañaari di kúpureniiñ. Asuuñaau panamaat di wan asuuñumi, maleganam búrom, kúkuluñaak búrom páñkupur di funakaf fáamakaf. Man kajoonaak, buko funakaf ufu leefujaakali'iil, páñjul di buko waaken nen waataay yati kásalaak salifanaay : Másaayaam máamakam leemugoriil

[al Anbiya, 103]

Kákotulak :

Kákotulak káamakak : koo peh Aboñaayau (AKDE). pankubaj beri úteepumaw, funakaf fati kajojenuorak mambi búyokulo di jaakalaay di mátaañiam mambi kúçitindibo. Ñaa kákotulak kaaku bálamuk funakaf fati kajojenuorak, koo Aboñaayau di bukanak bukaaku : nen kákotulak bee kápurenak kúyinaanak kanokenumi Jahanama di karuukén kujuumak kooliil.

Burokab :

Bukanak pankujuum kalan, fácul Amansaau ooliil. Panakaaniil kujuk burokab booliil ban naceeñiil di boubu. Panaceeñiil di burokab booliil peh, di jamaanaay yooliil, di fubajaf fooliil, lóndaay yooliil di káyinenak líñ kooliil, bare poop , di bakaanerab,ejamey yooliil, ejukey yooliil, sísigiras sooliil. Bacee, añoosau di ákuriyami páñkuciitindi'iil bújoonoor batuukerab búrom mankubibireniil di kúyiis kayuulenak kooliil man bukanak kujuk di kuñar kúseeda bukanak kan kulatoorumi, di poop yentaamey, kunakak ,kujonnaak, kubajak, simaleekaas di uñenaw di úkamunaw wati eniiley yoola mambikaan búyiisenum di fúmanjum di buko. Kaanujaat áyinaanaau, Emitey paneñarool búto máneyiisool síjunubaas soola, moo nanoosan kaanool nen nalinliim, panyoonool : “ Nípurempurenso di ejuk yati dúniyaay uye ban jaat, nibonketibonket di so.” Bukanak kútiyaar di bugamab buko kommi kati Muhammad, man burokab ban kootumi etooñ boo bommi kásalaak kati nanoosan. Bakaanerab bútiyaar bacaam boo bommi jabujaj bukanak.

Eyísey anoan wan urokumi :

púr to, mayitam pámmufetuli ban anoosan panayab ecitaaba yaatut eloñ eçiik júnube yareoore mba júnube yáamak [Al Kahf, 49], áyinaanaau panayabuyo di kañenak koola kúrirak, añoosau di kákuriyami di kañenak kumayak di bálamukab.

Kapeesaak :

Púr to, burokab bati batuukerab pambupeesai di mubiin mugaba mambi bucaami riiboor, kapeesa kajoone, di kuset. Bakaanerab bajakaab bariibooumir di Lisilaamey di Emitey pámbulabi di ebalansey. Pankupin dó ube : (bajut káyinen kalegen fañ Emitey), bakaanerab bajakaab, kalawak kati Emitey nen al-hamdu lillah [karuukén Emitey], subhanallah wabihamdihi subhanallah adhim [kasalak kooku di Emitey ban di eruuk, usalaal Emitey di kákalaayak kooluyo]. Bukanak kalomi di bulaenab bati bukaaku pankubonketiil mankuseniil bakaanerab booliil bajakaab bati kúlaputaak mba di kuseniil di bakaanerab booliil bajakutaab.

Fumojaf :

Púr to,kúyinaak pankujaw kuraan di fumojaf ; aaranutomi let baraan bulaañ buriool. Aboñaay anoosan nababaj fumoj, bare fan kufañumi kálabien foo fommi fati Muhammad : mumelam mati foo fufañe efiit mumel ban di fufañ ésuum

múkumam, kaputak koolumo kufaje ésum kati káranbanjio. Mañam moolifo kankaan sana di kódiforo di sijuupo nen bootab. Kabaakak boolifo panunaamenbo di máloiyam tutor Eilat (Jordanie) di Aden; mumelam moolifo di falaf Al kawthar (falaf fati Arijana) múpurulo.

Burokab bati kúyinenaaak :

funakaf fúlamukaaf fati kajojenoorak káamakak , kuñoosaak pankuriiben káyinenak kooliil kan kumañumi, ban kouku páнкуje’etumiil Jahanama, di sítuuk nen sikoore sati sínukuraj sájawume di úkamunaw wooluso mba di bújooñoor. Mañña rino kúyinenaaak di kúlaputaak. Emitey pánejo’ol ban panyooniil: “waa jikobe ?” pankoonuyo: “Amansaau óloli nukobe”, nounu, pánkumanjumool di kákalumak koola kan arajene. Poop, pánkukuntaajen peh manteer kákuriami. Emitey di yoon: funakaf fan kákalumak kootumi karajeni ban too kootumi ewonkiil bee káakuntaajenak, bare leekuñoolen mo. [Al Qalam, 42]. Púr to, koo peh pankuriibenool ban fulimbaf panfujuum man Emitey eseniil eyeemañey yooliil(mawuñam) manefok eyeemañey yati kúlaputaak.

Fulimbaf (as-sirat) :

fulimbafajuume fatiya Jahanamaay mambi kúyinenaaak kuñoolen. Kukacuyo bee Arijanaay. Aboñaayau naciikukofo áyiis mati “ tin tan luulie, tan, líñut, mabaje múganduma manaame di uya’a wati sa’dân (fiil fati mafos)... yafañ eref kal ban di kufaj eñek (eyab) elibaay.” [Musilim]. Toutu, kúyinenaaak pankuyab máyaañam riiboor di burokab booliil; mafañumi eruuk di mayaañam umu ban di mawuñ nen kuwaalak man mafañumi kalubusen di máyaañam moumu pammugumbulo nen mulojenaam mati fusinkaf fáamakaf. Eyeeñey uyu panewuñeniil ban pankukac fulimbaf di burokab booliil, poop áyinenaaau panawuuj di fulimbaf ufu tariya nen kamoy, nen kaliba emit, érisey, esuwaay, sipilingas mba siñonkoomas. “ kucee pankupak mataiil; bukaaku moo, bare pánkubuko, bukaaku pankulo ró di busunab bati Jahanamaay.” [Al Bukhari Di Musilim] kákuriami, leekubaj búyeen banoosan ; pankulaañ ban pambaj búgind tutooraay yooliil di káyinenumi, púr to pankumañ kájawum di fulimbaf, bare pánkulim búromiil di busunab bati jahanamaay.

Jahanama :

kuñoosaak pankunoken ró, púr to kati júnubaay di káyinenumi, púr to kákuriami. Eabaj kúlimet koono futok di kugaba. Efúrey yooluyo efanfañ sambunas sati dúniyaay uye ñoono bukan kúfeejiir di uñen. Eniiley yati kuñoosaak paneruukeni ró mambi kujaken sílaamas (kútekak). Máloiam tutor ubandaw wooliil ugabaaw panre di máloi man ániinaau aje’e kunak kúfeejiir. Kañiñak kooliil pankure di kabaakak kati furembooraf Oufud ban kabañak kooliil pankank. Mumelam mooliil mumel mábolie maate eting mulaam mooliil, furiaf fooliil pankaan bati Zaqqum (búbaar bati uya’a), múpuunam di fakoliiraf . Anooan di buko aate eabaj kútek kafañe erent. Yoo yommi an aate eabaj kujek kugaba kábolie di úkamunaw woola kaate ekaan búyejetab boola bulab. Busunab boola búsinkisinki fanfañ. Nan kakaten dó ábiika , panabaj simit búkankufeejiir di uñen bala áriñ tentaamey. Fámalf fooluyo káyinenutumi di bawaala , érisey yoolibo; érus yabaje sembe yábolie ban di esay; bágoogenab booliyo fakoor falaene. Jahanama paneri búrom,

letekat mba enen waaf. Panereemen kabajak, ériiŋ di woolaw beri sísigiras. Yoo sílaam ceb, bukan koono ceme futok di sibaaciir di bukankubaaciir di bútinken di kubaaciir (999) kati étuuk yanoosan yati bukan wúli pankunoken Jahanama. Kañak kooliil pankukaan sambun. Di kupin sílaam sooluyo, kareemenak siniilas, ereemey di sembe, egaey sambunas, kábuburenak wuulaw, tentaam di kareemenak.

Fulimbaf (Al qantarah) :

Aboñaayau naane : kúyinenaak pankupak di éfuurey ban pankujuumeniil di fulimbaf fammi tutor Arijana di Jahanama. Toutu kootumi kaceŋoorak anooan wajakutaaw wan kukaanumi kucee di bukaaku. Naapi kuciikumi burokab booliil ban di kuseteniil di júnubaas, ñaa pankukatiil mankunoken Arijana. Di aakumi yuute yati Muhammad di kañenak koola, anooan di bukoo panajuk jak fulakaaf foola Arijana nan manajukumi buruŋab bati eluupey yoola dúniya [Al Bukhari].

Arijanaay :

Yoo yommi eluupey yati kúyinenaak; síbirkas sooluyo sana, man kódiforo kaputak kati kakapak kunannaam di kati káranbanjiwo; sinkaamas sooluyo bamaal mba bawaal báyame. Yentaamey yooluyo ekaanikaan di safuraŋ. Kúlimet koono futok di kúfeejiir mawuŋam mati fúlimet murere di máloi mati ejaw kunak kúfeejiir; bare panumeŋ bukan. Di ebaj síñitoum soono ceme tutor sibola síñitoum sigaba sare'e rer tentaam bee di emitey (fatiya) di. “Firdaws” yentaamey yafaŋumi katebo firdaws, too etalaayey yati Abonketaau faŋ yommi. Kaalak kooluyo pankutey báyokulout, áyinanaau akaanewo utey di emañ yoola. Di waalaw uwu múkumam etey, mílam, bunukab di mumelam. Muriam mooluyo múkañoeriit, múbaneriit, ebaj bayokut. Babaj beri áyinanaau fóol fawoki di emaal yabaje kabaak kati simil soono búkankufeejiir, ban etonkoŋ yanoosan yati fóolaf ufu aseek. Eniiley yati kácinuromi letebaj wal, leekulempet, di kukaan túsungal di umoyaw wooliil. Fóndinkayaay yooliil leeteban ban wañaw wooliil letucet. Leekusur ban kusaneriil kubajut manooket nanoosan, bukooku to di fukambaani. Usantumaw wooliil sana, kaputak kati ejeeney yooliil káranbanjio, kuseekiil mapincaam bajut, kúmajira, kubonketa ban di kure jamaani. Aatumi etooŋ anoken Arijana Muhammad púr to kuboñaayak. An ŋaniyaay yoola efaŋumi matiiti, panabaj ñoono uñen di wan aŋaniyami. Kumiikeelak kooliil kuñiil kukambaani bándoor nokoor di bamaal bakuli. Di úsumaw woola wáamakaw : ejukey yati Emitey , ebajey kásuumaayak di buroŋab bábaneriit.

Eregey yati sálíjaay

Kásalaak kujakut babajut sálíji. Sálíjaay sensen di mumel masete, mumel malaññoorut, nen mumelam mati falaf, karuñen, kaal mba ekoloñ.

Umanj mati: jimel jiikun **jániilete** nanoosan **jigore masalite (manookete)** man nan mumel mayaje (reor **liitar** ceme **sigaba di uñen**) **léemuniilet**, leemubaj búnokoor boolimo, kaputak **koolimo** mba **másuumam mulaññore**.

Cenceeñ manutooñ sálíjaay noo : **Bisimillah** (di kareesak kati Emitey), cenceeñ manupos uñenaw ugabaaw ñáfeejiir di sálíji yanoosan, káfaññuma beri áliwomi di kamoor fuk. **Umanj mati :** kulacat upos wuuj ñáfeejiir kañen di sálíjaay.

Púr to, nupos butumab ñákon nen mansenumi cenceeñ poop epos butumab ñáfeejiir. **Umanj mati: 1)** ekaan mumelam munoken ceb di butumab biyya **yajut**, bare ukupus, nugoren butumab ; **2)** cenceeñ manusuus úñiiñaw di siwák **nan oom** di eyaap butumab.

Púr to nuseten síñindaas ñákon nen mansenumi. Ekaanumo ñáfeejiir fañe ejak. **Umanj mati :** ekaan mumelam munoken ceb di éñindaay yajut, bare uñak mumelam bee di síñindaas uban, nulaañenumo di eyiif bare let di kañenak ceb.

Nuposu buulab ñákon nen mansenumi. Ekaan mo ñáfeejiir fañe ejak. Umanj mati **kapanak kati buulab** ban **ootumi epos**: kapanak kajawumi di **kawosak beri kaaku** di karaay yati **mátaañiam** di **fuliilaf fati** walaw (kaanujaat an abaje), **beri fuyaameelaf fulempaf** di **kapanak kati mabaakam**. **Umanj mati :** sensen **káje'etum** mumelam jáwum di **fulempaf** reor nounu sensen, nen **fulempaf fururuuk**.

Púr to, nuposu ñákon uñenaw ugabaaw di kájawum di bulumbusenaab (bulefejab) bati kusinkak bee di sileekas. Ekaanumo ñáfeejiir fañe ejak. Umanj mati wákoyumumi upos keñenak kúrirak jandi kañenak kumayak.

Púr to, **nuñaañ** muúelam mapeñam mati fúkaaf feh, púr to núrur fusinkaf **fúñuurumaf** di **kawosak**, nuñaañ tíyañ **kawosak** di **fisinkaf fáamakaf**. Rouru **ware kaani** ñákon ceb.

Umanj mati: 1) **kapanak kati fúkaaf**, kan ootumi uñaañ **mapeñam mati kapanak** kutooñandak kati **fúkaaf (mba tan** buulab buremi) bee di **furongolaf**. **2)** **ceeñut** eñaañ walaw **warengumi (di fúkaaf)**. **3)** nan bajut wal, **nuñaañ funangunaf**. **4)** panuñaañ **kapanak kati eniiley (kapongolak)** kammi tutoor uwosaw di walaw.

Púr to, nuposu úkamunaw ugabaaw beri sjonkumas ñákon nen mansenumi. Bare kaan mo ñáfeejiir fañe ejak.

Umanj mati : 1) Waceeñumi di sálíjaay, woono ubaaciir : **A)** **buulab** síndaay yati éñundaay di butumab, **B)** uñenaw, **C)** fúkaaf, uwosaw róo, **D)** úkamunaw, **sñjonkumas** róo. kariibenak di eposey rouru, waaf waate ukaani. Káriibenaati rouru yoo yommi **sálíjaay** ejakut.

2) **kasukenak kaposaaq uku waaf** waate ukaani : kamaat, epos kafien ban nukob mankusay mambi **púr to nupos kaaku, sálíjaay** ejakut.

3) **bálamuk sálíjaay sensen manoon** : **“níseedae mati bajut káyinen kalegen bálamuk Emitey ban níseediya mati Muhammad eenomi Amiikeelau ooluyo di Aboñaayau ooluyo.”**

Kápajulak kásalaak

Nan umaŋe kásali, noon: *Allahu Akbar* (Emitey di mákalaam mooluyo) nujuum jur ban nujoonoor di Ka'aba. Alimaamau panalob fatiya nen di sikaraŋ saasu búrom sati karuuknak (eene *Alláh Akbar*) yoo mambi kaamumi bálamuk kuŋoolen kujamool; bálamuk oo bukanak peh, di kulobmo tentaam (di búyejet). Nan aam di kakaraŋ “takbir”, amisilimaau ateben uñenaw woola ugabaaw, kusinkak kukatoor, rerenoor di ubandaw. Ammi di kásali bálamuk alimaamau letakaraŋ “takbir” nen alimaamau abanut kakaraŋuyo cew. **Umanj mati**: naate ateben furimaf foola nen ékuŋ mba waware di kásalaak woote kamanjeni di furimaf mambi oo faŋool aŋoolen ajam wan aamumi di ereg, rouru haani di kásalaak kan kakaraŋak kukaaneimi di búyejet. Wareooraa di katebenak furimaf wommi ukaan aamu ajamufo. Atiitimim di kawalenal, furimaf au faŋi ujamooro ceb, wan kukaraŋe.

Nusof di kañenak kúrarak eŋulumey yati kañenak kiiya kumayak ban nunenuwo di búsusab biiya. Ujiker nujoonoor tan omni di kásali; púr to nutooŋ kásalaak di kakaraŋ kalaw kammi di sunnaay, nen: “Kasalak di masetam di au, Emitey, maruukam moomu di au. Kareesak kiiya kubaj dúwa, mansayaay yiiya di etebo ban bajut káyiŋen kalegen kalet kiiya. Púr to nuñes kayofo di Emitey jakum sataŋ, ban naan: [*Bismillahir,Rahmânir Rahîm*]. Letuteben furimaf di warungumi. Púr to nukaraŋ surat Al-fatiha (kajunkutak kútiyaarak). Aamumi di kásali bálamuk alimaamau awarut akaraŋ wanoosan di siraka'as san alimaamau ammi di kakaraŋ fatiya. Manteer, wagamenimi kakaraŋ suurat Alfatiha nan alimaamau áyokuloe di kakaraŋak fatiya mba nan alimaamau abane kakaraŋak koola kaanujaat kásali kan kakaraŋak koote ekaani fatiya. Púr to nukaraŋ wan uŋoolenumi di Alikukaaney. Alimaamau akaraŋ fatiya di kásalaak kati subaay (fajir) di siraka'as sati fitiraaŋ sítiiyaaras (Magreb) di saafaay (icha). Bálamuk nounu, panakaraŋ di búyejet. Umanj mati noote ukaraŋ sisooras nen mansiriiboorum di Alikuraaney ; poop kulalat káriibenaati mo poop kúfírenfiren káruŋul ureesaw wati eharaf yati kuraan mba káruŋul siharaf sati esooraaŋ yákoney.

Púr to, naan Alláh Akbar (Emitey efaŋe maruuk) di kayiten uñenaw ban núñup nusof uñenaw wiya di kújuulak nen au elit to; nuranen kusinkak kati kañenak kiiya, nujuumen sem, fúkaaf fiya riiboor di bálamukab biiya ban noon: (*Subhâna Rabbiyal Adhîm*) “Kasalak di masetam mati Amansaau;” *nureg mo ñáfeejiir*. Nen uŋoolen ukaan ékuŋey uyu (éñuŋey), nounu raka'ey búrom kupinipinuyo. Umanj mati : nan uwarumi ulob Allahu Akbar mba *sami - Allahu Liman Hamidah*) “Emitey eyab ammi di esaluyo nounu.” (bálamuk éñuŋey) di eraka'anoosan ; bare let bala mba bálamuk eraka'a. moo nootumi ekaan tanootan tan ootumi eene Alláhu Akbar.”

Púr to, nuyiten fúkaaf ban noon: (*sami Allahu liman Hamidah*) Emitey eyab ammi di esaluyo” ban nuyiten uñenaw wiya nen takbir étiyaarey. Nan ujuume sem di eraka'a . Oon : “*Rabbanâ wa lakal- Hamd* (Amansaau óloli, kasalak kooku di au) ban nabene : *Hamdan Kathîran Tayiban Mubârankan fih, Mil'as-samawal wail Ardha wa Mil'a mâ Shi'ta min shay'in ba'd...*(kasal kábanerit, kasete ban di kubaj dúwa, kameeŋene fatiya (sicaba) di yentaamey ban di kumeeŋen wan umaŋumi búrom wuuj to..).

Púr to nutugen (úkuŋtaagen) manoon Allahu Akbar (Emitey efaŋumi káakalaa), núloyien uñenaw di ufeefaw wiya, faraf di kubonak kiiya, manunen uñenaw rerenoor di ubandaw wiya, kusinkak kati úkanumaw wiya kuya tentaam man kusinkak kati uñenaw di kati úkamunaw kujoonoor di Ka'abaay. Púr to, noon : “Subbâna rabbiy-al A'lâ” ñákon” kasalak di masetam mati Amansaau úbbaam fatiya”.

Umanj mati : kalawak leekujak kuware kukaani di upan woono futok di ugaba wati eniiley : bulejefejab bati kusinkak bati úkamunaw, kújuulak, uñenaw, fúriiŋaf di éñundaay. Kásalaak, manteer nen ubaje kabaal, nan umaŋut nen tentaam kapan kati eniiley yiiya di wan kupinuña.

Púr to, núlalo manoon Allahu Akbar ban nulako. Babaj sifasonj sigaba sati kalako tutor kalaw di kalaw woo búrom ujak: **1)** nuñoolene ulanten kákamunak kiiya kumayak mánulakoumuko ban nunen kákamunak kúrirak riiboor mánurongen kusinkak kati kákamunak uku jooñoor Ka'abaay. **2)** unen úkamunaw ujuumenwo di károngen kusinkak jooñoor di Qibla, ban núlakoum kutonjak (fujuum fátugene). Púr to, noon “ **Rabbi – Ghfiri**” (Amansaa, ubonketom) (war-hamni, waj-buni, war-fa’ni, war suk ni wan sur ni, wah-dinî, wa âfini, wa-a’fu’anni) “usenom kabonketak, usonten musontaam múmbaam, eteben fujuumaf fúmbaam, usenom furiaf fúmbaam, usenom kañoolenak, úyiisom, ufiumom kasaafak ban nusenom kabonketak. Púr to, núkuntaagen kugabutenak ban nukaan kalawak kiiya kugabutenak nen manukaanumi kútiyaarak. Púr to, nuyiten fúkaaf manoon Allahu Akbar, nujuum di úkamunaw wiiya ban nukaan eraka’ey egabuteney nen di étiyaarey. **Umanj mati** : esooraay Al-fatiha panekaraji bálamuk manulakoe. Nounu , kakarajak kati Al-fatiha pankureoor nan uytomi búromi. Nan ekarajikaraj bala úlalo, noote ulanlanken kakarajakuyo nan ulalomi ujum to di bútoonjumb, lee mo jaat kásalaak kujakut.

Bálamuk sikarajas usu sigabaas, nulako manukaraj Tachhud étiyaarey, kákamunak kúrirak kuneni riiboor , kumayak mánulakoumko. Nunen kañenak kiiya kumayak di fubonjaf fiiya fumayaf di fubonjaf fúriraf kañenak kiiya kúrirak kan oote károngen fusonkaf fukonjaf di kariibenufomi, ban nanoonan nukaan esup fusinkaf fáamakaf di fariibumi fuñuurumaf ban nujuumen fuñuurumaf, nukaraj tentaam: “ **At-Tahiyâtú Lilâhi was-salawatu wat-tayyibat, asalamu alayka ayyuhan-naby wa rahmatu lahi wa barakatu, sasalamu alayna wa ala ibadillahi as-salihine, ach-hadu ane la ilaha illa allahu wa ach-hadu anna muhammadan abduhu wa rasuluh.**” “kasaafak kooku di Emitey, di kasalak di burokab bajakaab. Kasaaf kulako di au, au Aboñaayau benen kabonketak kati Emitey di dúwaas sooluyo. Kasaafak kulako di wóli, di kumiikeelak kajakaak kati Emitey. Nisonj mati bajut káyinen kalegen kabajoe bálamuk Emitey, ban nisonj mati Muhammad emmi amiikeelau ooluyo di Aboñaayau ooliyo” púr to nuyito ukaan raka’ay éfeejitene di ebaakindene. Uban, noon allahu akbar, di kayiten uñenaw ban nukaan man warumi. Bare too letukaraj fatiya, panukaraj esooraay yati Alfatiyaay ceb.

Ban nulako manukaraj Tachahhu élamukaay, di fujuumaf fan koonemi tawarruk (nen kásalaak kubaje siraka’a sfeejiir mba sibaaciir). Fujuumaf ufu fuñoolene fukaani di búnokoorum bameenje, bajake búrom : ufol kákamunak kiiya kumayak ban di kúpur di kapanak kúrirak fátaam di ejuley yiiya, nujuumen kákamunak kiiya kúrirak ban nunen ebaagaarey yiiya, emay tentaam. ufol kákamunak kiiya kumayak, ban di kúpur kapanak kúrirak fátaam fubonjaf, nufinten kákamunak kiiya kárirak fátaam fubonjaf fooli, nufinten kákamunak kiiya kárirak ban nunen ebaagaarey emayey tentaam. ufol kákamunak kiiya kumayak ban núpurenko kapanak kúrirak tutor farejuley yiiya di fubonjaf fiiya ban nunen ebaagaarey emayey tentaam. Kumammañ fujuumaf fati tawaruk nan fujuumaf fati kalakaak kati kásali kubaje Tachahhud sigaba. Púr to nukaraj tach ahhud étiyaarey : “**At-tahiyâtú Lillahi was- salawatu wat- tayyibat...**”

bann noon : “**Allahumma salli’ala Muhammadin wa’ala ali Muhammadin kama sallayta ala Ibrehim wa’ala ali Ibrahim, Innaka hamidun majid Allahuma. Barik’ala muhammadin wa ala ali Muhammadin kama barakta’ala Ibrahim Abraham.** Emitey , ukaan dúwaa beri Muhammad di fiilaf fati Muhammad nen manukaanumi beri Abraham di fiilaf fati Abraham, au ucilumi dúwaay di kasalak (karuukenoorak) Au Emitey, úduwa muhammad di fiilaf fati Muhammad nen mánuduwami Abraham di fiilaf fati Abraham, au eenomi asalaayauaruukenaayau di dúwaay di maruukam] kumammañ bálamuk rouru kukaraj kalaw kucee kan sunnaay emaje (erege). Nen :” **A’udhu Billahi mine adhabin-nari. wa mine Adhabil-qabri iwa mine fitnatil-Mahya wal mati wa mine fitnatil- masihid – dajjal**” yoo yommi : iñeñes kapooyak kati Emitey jakum kareemenak kati sambunas, jakum sílaam sati fuyaakaf, jakum mátaañiam mati buronjaf di mati ecetey di jakum ekaaney kakajenak.”

Púr to, nulob kasaafak kúlamukaak. Di étiw fúkaaf fiiya jooñoor kapanak kúrirak ban noon: “ **As-salamu alaykum wa Rahmatullah**” “ man kásuumaayak di kabonketak kati Emitey koom di muyuul.” Ban nulob kasaafoorak kugabutak jooñoor kapanak kumayak. Bálamuk kasaafak uku, nulaw wan kuregumi di sunnaay manulakoe tan úsalimi.

Emanjey tan étaañimi ekaaney wan umanjumi

Atiom amisilimaau, áliinom amisilimaau :

Emitey erententent kakaraṅak kati Ecitaabaay uyu yati bunafaṅ. Yoo yommi búwolumab bati kakaraṅak kiiya, warinomi káyiisenak wan ukaraṅumi.

Nukarankaraṅ dó kariṅulak di kasetenak kotaay yati kapan kati sharaf sati kuraaney, kama úkaanum manukaan kotaay yati siharafas san uliikenumi. Moo, kuriibooraak kati Aboñaayau kuliikenliiken siharaf sati kuraan soono uñen di Aboñaayau ati Emitey leekuliiken sicee saamumi uñen buko basetenut emanjey di ekaaney wándomi, di koon: *“wóli kaliiken lóndaay di ekaaney wan kuregumi(mákonam). Moo, poop balind bati lisilaam búpajuupajul toutu. Nounu, Iibun Abbas naane mati eharaf uyu yati kuraaney : (“kakararaṅakuyo nen manwarumi”* [Al Baqara, 121] : yoo yommi kuriibeneriibenuyo nan manwarumi.

Al-fudhail naane : “Alikuraaney épuruloot bee mati wacee kaanutujaat ekaan wan eregumi. Moo kaane, bukanak di kukaan wan eregumi.”

✳ Nurañen dó poop kapan kati sunnaay yati Aboñaayau, ubalaboor kamati uyiin kawonkak kati sunnaay di ekaaneyuyo. Moo, nanonan bukanak kajakaak kati mofam kuliikene waaf, kubalaboorebalaboor di éyiisey, bukanak, di kaminjen di furimaf fati Aboñaayau (^{An} ^{Kásuumaayak} *kommi di oo di epakey*): “ nan ejuumenuul waaf, jikaanuwo nen manjiṅpoolenumi, nan ífirenuul waaf, jisofooro di wo. Moo, poop kukaanekaanuro di kákoli sílaamas sati Emitey di kaminjen di furimaf ufu fati Emitey kamaat, kulataak di karungenak kooluyo kúkaanum jakum mátaaṅi mugoriil, mba jakum sílaam sátaaṅie sigoriil) [An-Nur, 63]. Di bukanak kúyiisenaay, kakaanemi wan Alukuraaney eregumi,

panuṅoolen upin ró:

✳ Iñaam ati kúyinenaak, Ommu Hbibah Emitey ekatool kásuumaay – yaregumi ehadiisey uyu : “ akaanumi siraka’a soono uñen di sigaba sati kásali di waati soono kabanani di sibaaciir funak fákon di fuk fákon, pankuteepool eluup Arijana.”

Emanj Emitey elalatuyo kóji, di Aboñaayau, beri kúyinenaak. Emitey yoone : *“muyuul káyinenumi ! buu kaane jireg wan jikaanut ? roo mákoji máamak di Emitey : eregey wan jikaanutumi”* [As-saff, 2-3].

Abu Hureira naane : *“emanj yáyiisenuti nannaam di búntuṅ (bank) ban kúpureneriit ró waaf beri buruṅab bati Emitey.”*

Al-fudhail (Emitey ebonketool) naane : *“álondaau pananaam apuunoora di wan aliikenumi nan áyiisenutumi emanjey yoola.”*

Malik ibun Dinar (Emitey ebonketool) naane : *“alóndaau panaam apuunoora di wan aliikenumi nen akaanutuwo di búyiisenum.”*

Malik ibun Dinar (Emitey abonketool) naane : *“panujuk kúniine kan kurimak (kasankenak) kujake ban mukaanaayam mooliil búrom mujakut.”*

Oummu Hbibah naane :” Imusut ekatuso kábiriŋ nan ijamuro di Aboñaayau
(An Kásuumaayak)”
(kommi di oo di opakey).

* Ibum Omar aregumi ehadiisey uyu naane amisilimaau abajumi fubaj ban namaŋ esenfo di kurim kaciiki aatut akob kunak kúfeejiir mambi kujuumak koola kukaani di baciiker.”. púr to, ibun Omar naan: “ kábiriŋ nan ijamumi Aboñaayau ati Emitey di ereg mo, fuk leefuwuj ínje emañey yúmbaam di kayit.”

* Alimaamau Ahmad (emitey ebonketool) naane: “ Imusut iciik ehadiis baminjenut manikaan wan kuregumi, mambi kusen bacaam akaanammi kuraafenaak, mati nijamejam Aboñaayau nakaanookaan kuraafen di bálamukab bati Abutaibah ban nasenool dinaar yákon.

* Alimaamau Al Bukhari (Emitey ebonketool) naane : “ Imusut item acee kábiriŋ nan yommi mati etemey ñíñíí. Niyaakaare di kayajoorak di Emitey, leteceejom mukaanaay mati etem acee.”

* Koone di hadiis: Akaraŋumi esooraay yati Kursy (AlBaqaraa, 255) bálamuk kásali kanookan, ecetey ceb éfirenoomi ejaw Arijana.” Ibum Alqayyim (emitey ebonketool) naane: “ nijanjam mati Cheikh Al Islaam (Ibum Taimya) naane: “ Imusut ilonŋ kakaraŋ rouru bálamuk kásali, manteer di elonŋ mba ricee ranaame.”

► Bálamul emanjey di ekaaney noote ubem bukanak di wajakaaw wan Emitey eseniimi, mati jákumufirenooro bacaamab, di ákumufiren acee di majakaam umu. Aboñaayau naane: “ *áyisumi majakaam,, panabaj bacaam bare’e di bati akaanumi káyiisenak.*” Aboñaayau poop naane: “*ákoyummi di muyuul oommi akaraŋumi Alikuraaney ban naliikuyo. “poop naane úriiŋen amiikeelau úmbaam; kankaan esoora.*” Ban nen man kawolorak kati fubajaf fiiya fommi di kajuupo, au ebaj bacaam bajuupoe, baruuke ban mukaanaayam miiya majakaam leemuban di buroŋab biiya mba bálamuk ecetey yiiya. Aboñaayau naane : “ nan an acete, mukaanaayam moola eban manteer kujuum kúfeejiir : esada yaate kápío di dúniyaay, lónða yaate kanafa bukanak mba kuñiil kajake kaate elawool Emitey di kapooyak.

Kasetenak : Ukaraŋaal esooraay yati Fâtiha (kákambulak 1) wuj ñoono bútinken di ñagaba funak fanoosan ban nulawaal ró kapooyak kati Emitey jakum uwaraal buruŋab bati kaŋarulomi kabolenak kati Emitey .” di “ kaliimumi.” Ban nure’enaaliil di mukaanaayam mooliil. Nukataa kaliikenak ekaaney di káwaayen kámanajaati di bakaanerab ubu, panunokooraal di kúkatolikak kaliimumi; mba muliikenaal ban letukaanaal manunokooraal nounu di kukaafiraak kalomi kabolenak kati Emitey !

Nulalaw Emitey máneyaboli nen muyuul, kaliikenumi lónða yanafae di kaminjenak mukaanaayam majakaam. Emitey di Aboñaayau ooluyo kumamanj faŋ.

Man kabonketak kati Emitey di kásuumaayak kooluyo koom di Aboñaayau oololaalmba Amaŋoorau Muhammad, beri fiilaf foola di kuriiboarak koola.

نَفْسَيْنِ

العُشْرِ الْاٰخِرِ

من القرآن الكريم